

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

B 1,200,036

ԳԵՐԵԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐԱՆԵԿԱՆ

DEUTSCH—ARMENISCHE

SPRACHLEHRE

DEUTSCH - ARMENISCHE
S P R A C H L E H R E

VON
ARTIN HINDOGLU

292 p.

VENEDIG
IN DER ARMENISCHEN BUCHDRUCKEREY

—
1830

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARIES

Hindoglu, Artin

Kerakanut iwn germanatsi

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆԱՅԻ ԲԵՐԲԵՈՈՅ

ԵՐԿԱՍԻՐԵԱԼ

ՀԻՆՏՕՂԼՈՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՏԻՆԱՑԻ

ՎԱՐԺԱԳԵՑ ՏԱՃԿԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Ի ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՆ ԱՍՏՏՐԻՈՅ Ի ՎԵՆԱ

ՏԳԱԳՐԵԱՑ

ԱՐԴԵԱՄԲԲ ԵՒ ԾԱԽԻԻՔ

ԳԱՐՈՆ ՄՏԵՓԱՆԻ ԲՈՄԳԻԿԵԱՆ ԲՈՒՄՃՈՒԽԵՑԻՈՅ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ

Ի ՓՈՔԸԱՆ ՔԱՂԱՔ ՄՈԼԾԱԽԻՈՅ

Ի ՎԵՆԱՅԻ

Ի ՏԳԱՐԱՆԻ ՄՐԱՌՈՅ ՂԱԶԱՐՈՒ

1830

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARIES

Grad
EREN
3156
Buhar

ԳՅԻՆ
Ե ԲՆԵ
2156
10/11/98

ԱՌ ՄԵ ԾԱՊԱՏԻՒ

ՊԱՐՈՆ

ՍՏԵՓԸՆ ԲՈՄՊԻԿԵԱՆ

Օգերմանական բարբառոյ Վե-
րականութիւն զառաջինն տալով 'ի լոյս
'ի հայազգի բարբառ, դու ինձ ընդ առաջ
լինիս, ո՛ր ԲԱԶԱՏՈՒՄԻԿ ՊԱՐՈՆ, որ ազ-
գասէր գեղեցիկ նախանձու 'ի զարգա-
ցումն և 'ի բարգաւաճանս համազգեացդ
ճգնեալ հանապազ՝ 'ի նոյն և զայլս յոր-
դորես: Որով և իմ խրախուսեալ նուի-
րեմ քեզ ահա զգուզնաբեայ զայս վաս-
տակ ազգասէր փութոյ: Եւ թէպէտ թե-
րութիւն դործոյս ոչ ինչ արժանի քում
մեծութեանդ, այլ քոյին նմանեաց է և

այս առաքինութիւն , ոչ 'ի նուէրն՝ այլ
'ի կամս և 'ի յօժարութիւն հայել նուի-
րողին: Ինկալ ապա անարգամեծար քոյին
քաղցրութեամբդ զխարդ և է զայս վաս-
տակ , ոչ իբրև 'ի յաւելուած ինչ քոց զա-
ռաց՝ այլ ինձ 'ի պատիւ , որ եմս միշտ

ԱՆԱՐԳԱՄԵԾԱՐ ՏԵՐԱԻԹԵԱՆԴ

Խոնարհ ծառայ

ՅԱՐԱԻԹԻՒՆ

ՀԻՆՏՕՂԼՈՒ ԿՈՒՏԻՆԱՑԻ

ՅԵՌԵՋԱՐԵՆ

Ընդ եւրոպական կարեւոր և բարգաւաճեալ
լեզու և գերմանականն համարի արդ յամենեցունց :
Որ հանգոյնս այլոցն՝ խժալուր և անկերպարան գո-
լով 'ի սկզբանէ , յերկար աշխատութիւն և բազում
ջանիւք եհաս յայս կատարումն : Դժբ բնակեալք
յեզերս Սեաւ ծովու և կասպիականին սովին բար-
բառով վարէին . որք ապա ընդ ժամանակս ժամա-
նակս յայլեայլ դէպս գաղթեալք 'ի Վերմանիա՝
ածին անդր ընդ իւրեանս զբնիկն բարբառ : Եւ
վասն զի չե ևս հրահանգեալ էին , և յանլռելի պա-
տերազմունս պատաղեալ , և խառնեալ ընդ օտարո-
տի ազգս՝ 'ի լեզուս նոցա խօսէին , բնիկն նոցա բար-
բառ անխնամ թողեալ էր : Իսկ 'ի յերրորդ դա-
րու Վուլթք բնակեալք յեզր Սեաւ ծովու նեղեալ
'ի Հոնաց , դիմեալ եկին և նոքա յարեմուտս , և
առ նմանութեան բարբառոյ իւրեանց ընդ գեր-
մանականին՝ բնակեցին 'ի Վերմանիա : Ի սոցանէ
Ուլփիլառ ոմն՝ ըստ քրիստոսական հաւատոցն գի-
տուն և աստուածապաշտ՝ Թարգմանեաց զնոր կտա-
կարանն 'ի գոթացի բարբառ , յերկրեալ այբու-

բենս 'ի յունական և յիտալական տառիցն բաղադրութեամբ, որ և ցարդ կոչի գոթական դպրութիւն :

Յամին եւթնհարիւրորդի վաթմաներորդի ութերորդի , յառուրս Վարդուսի մեծի ինքնակալին սկիզբն եղև զարգանալոյ այսր բարբառոյ : Օ ի նորա սահմանեալ կարգս հանձարեղս , և զերիցունս տգէտս յորդորեալ յուսումնասիրութիւն , կառոյց վարժարանս , և վարժապետս հմուտս կացոյց 'ի նոսա , և զմանկտին ձրի տայր մարզել՝ արքունի ռոճկալ : Վա և մատենադարանս կանգնեաց , և զրեաց գիրս օտանաւորս 'ի հին լեզու լատին , և զվիպասաւ նութիւնս դիւցազնականս նախնեացն գերմանացւոց ժողովեաց . և ընդ լատինական յորջորջմանաց ամսոց՝ գերմանականս փոխանակեաց , և յեկեղեցիս 'ի բնիկ բարբառ քարոզել հրամայեաց . և քերականութիւն իսկ զկանոնաց լեզուին բուռն եհար գրել :

Բայց մինչ չև տպագրութեն գիւտ լեալ էր , և աստուածաշունչ գիրք մինչ չև էին թարգմանեալ , յաճախեցին խանդարմունք 'ի բարբառ անդր , մանաւանդ ընդ երեսնամեայ ժամանակս պատերազմին : Վարձեալ և յեւթնևտասներորդ դարու բազմութիւն գաղղիացւոց անցեալ 'ի Վերմանիա , բազում խորթ բառս ընդ հարազատսն խառնեցին , որք և ցարդ վարին 'ի խօսս : Եւ ընտիր և յստակ բարբառոյն աւանդողք կացին բանաստեղծքն Վլոդչեթոք , Սիլանտ , Վեօթէ , Պիւրկէս , Ֆոս , Հէստէս , Սամմէս , Լանկէ և Շիլլէս , և քերականք Բոէլունկ , Հայնաց , Սոուից , Սիւտիկէս , Լպէրհառտ , Վինտերլինկ , Վամբէ , Հայնսիուս , այլովքն հանգերձ , զորոց զգիրս պարտ է ամենեցուն յաճախ ըն

Թեոհուլ, և հետեւել նոցին առ 'ի վարժ ընտիր շա-
րագրութեան գերմանականին :

Այլ ինչ հաւատեալ մարթի ասել՝ Թէ ուստի
գերմանականն բարբառածանցեալ իցէ, ոմանք 'ի
հնդկայնոյն ասեն, կամ մանաւանդ 'ի պարսկա-
նէն, վասն բառիցն ինչ նմանաձայնութեան . զոր
օրինակ Bruder (պրոպէր), պիրատէր, որ է եղբայր .
Tochter (տիւթէր), Թուիթէր, որ է քոյր, և այլն .
Այլք անդստին 'ի նմին արմատոյ յունականին բար-
բառոյ ասեն զսա ածանցեալ . իսկ Աորհոֆ ոմն յա-
ւելու զյունականն 'ի հին գերմանականէն յառաջ
ածել՝ Թերեւս 'ի համեմատութենէ բառից ինչ, որ
բազմավրէպ գուշակութիւնն է . զի և հայերէն բար-
բառոյ են ինչ բառք նմանաձայն ընդ գերմանակա-
նին, զոր օրինակ շիլ, շալք, ասի և գերմաներէն
schiel (շիւ) :

Առ բազմակերպ զանազանութեան այսր բար-
բառոյ՝ հարկ համարեցաւ Ատելունկ քերթող յու-
սումն ընտիր բարբառոյ յղել զուսանողս 'ի Այլզն
քաղաք Ապսոնիոյ . այլ արդ ամենայն ուրեք յա-
ճախեաց այն առ գիտունս, ոչ 'ի քաղաքս ևեթ՝ այլ
և յաւանս, վասն որոյ և մեք զայն բարբառ ընտ-
րեցաք :

Ս գժուարին յայս վաստակ գեր 'ի վերոյ քան
զկար մեր համարձակիմք 'ի խնդրոյ մերազնեայց վա-
ճառականաց, որոց ընդ գերմանացիսն գոլով առե-
տուր՝ 'ի վարժս նոցին բարբառոյ գտցեն սովաւ դիւ-
րութիւն : Ասան որոյ խօսեցեալ ըստ կարգի 'ի
գիրս յայս նախ զտառից և զհնամանց նոցա, ապա
յաղագս մասանց բանի, և երրորդ յաղագս համա-

Գործարկ		Լատինաց		Անուն.	Ձգող-Նիւն :
Գրիչ- Գիր :	Բար- Գիր :	Գրիչ- Գիր :	Բար- Գիր :		
Ա	a	A	a	ա	Ա
Ա	ä	AE	ä	աէ	Է
Բ	b	B	b	պէ	Գ
Ը	c	C	c	ցէ	Ց. Զ Է Գ
	ch	CH	ch	ցէ Տա	Խ
Ծ	d	D	d	տէ	Տ
Է	e	E	e	է	Է
Ժ	f	F	f	էֆ	Ֆ
Ծ	g	G	g	կէ	Կ
Ծ	h	H	h	հա	Հ. Յ
Ի	i	I	i	ի	Ի
	j	J	j	Եօյն	Ե. Յ
Ք	k	K	k	քա	Ք. Գ
Լ	l	L	l	էլ	Լ
Մ	m	M	m	էմ	Մ
Ն	n	N	n	էն	Ն
Օ	o	O	o	օ	Օ
Օ	ö	OE	ö	օէ	ԷՕ. Էմֆ Է
Փ	p	P	p	բէ	Բ. Փ
Ղ	q	Q	q	քու	Դ. Ք
Ր	r	R	r	էր	Ր. Ռ
Շ	s	S	s	էս	Ս. Շ
	sz		sz	էս ցէթ	Ս
	szh		szh	էս ցէ. Տա	Շ
Տ	t	T	t	թէ	Թ. Դ
Ս	u	U	u	ու	ՍԻ
Ս	ü	UE	ü	ուէ	ԻԻ Էմֆ Ի
Յ	v	V	v	ֆէ	Ֆ Էմֆ Վ
Յ	w	W	w	վէ	Վ
Ք	x	X	x	էքս	ՔՍ
Ս	y	Y	y	իփսիլոն	Ի
Յ	z	Z	z	ցէթ	Ց. Զ

Իսկ սովորաբար ընթեռնուն ըստ կարգի լատինական այբուբենից . զք

A, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z. 'Ի սոցանէ, ձայնաւորք (Selbstlaut կամ Stimm laut) են տառքս՝ a, e, i, o, u, յորոց a, o, u, ասին փոփոխական ձայնաւորք (Umlaut կամ Doppelbuchstaben) . զի ունելով նոցա զտառն e զօրութիւն կամ ներգործութիւն զկնի իւրեանց՝ փոփոխեն զհնչումն, զք ae կամ ä, հնչի է, oe կամ ö էօ կամ է, և ue կամ ü էւ կամ է . և այսպէս լինին ութ ձայնաւորք a, ä, e, i, o, ö, u, ü : ( ) ուգեալ 'ի մի երկուց ձայնաւորաց՝ կազմին երկբարբառքս (Doppellaute կամ Diphthonge) ai, այ, au, աու, äu, այ, ei, այ, oi, օյ, ui, ույ . զք . Kaiser, (Կայզեր) . Լայսսը , Իֆէրսթօր Լասսը . և այլն :

Եւ մնացեալ տառքն են բաղաձայնք (Mitlaut), b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, sz, t, v, w, x, z. Սորբ բաժանին 'ի գերմանացւոց 'ի շրջնաւ ձայնս . w, b, p, f, v, m. յատամնաձայնս s, sz, z, sch . 'ի քմաձայնս ch, g, k, j . 'ի լեզուաձայնս d, t, l, n, r, և 'ի հազագային h : ( ) երկուց բաղաձայնից լինին երկբաղաձայնքս (Doppelmitlaute), ff, mm, ck, ll, ss, tt, tz, և այլն . զորս յընթեռնուն լատինէ հնչել որպէս կրկնակ, իսկ զck որպէս մի միայն ք կամ ք . և զtz, որպէս յ կամ չ :

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ ԶԱՅՆԱՒՈՐԱՅ

A. հնչի որպէս զմերս Լ, բայց երբեմն երկայն . որպէս եթէ աա կամ ա զք . Bart, (Կարտ) մօրուպը , աաալ . sprach, (ըլբրախ) ասէր , Կէր Խրի : Եւ երբեմն սուղ . զք . als (ալ), որպէս , կէտի . ab (ապ), 'ի վայր , ալալէ . bald (Կալ) , իսկոյն , հէգն :

Ae. ä, արտասանի որպէս աէ , կամ է երկայն . որպէս է . զք . Kläger, (Կլէյէ) դատախազ , Կալաճը . täglich, (Կէյլիկ) օր ըստ օրէ , կէսօրէն կէսն . կիսուղ որպէս է , զք lästig, (Լէստիկ) ձանձրացուցիչ , օսանալը : Իսկ երբեմն հնչի առանց զանազանութեան

որպէս զմերս է . քր . rächen, (ռէիս) վրէժխնդրելնել, Էօճ աճաք :

Ե. ունի գերիս հնչմունս . նախ՝ որպէս զմերս է , քր . gehen, (իէն) երթալ, ինձէք . երկրորդ՝ որպէս է , քր . beten, (պէն) աղաչել, եպարհաք . geben, (իէպն) տալ, Վերէք . երրորդ ուն ը . քր . stehen, (ընթէէն) կալ, Կորհաք . sprechen, (ըլբէիէն) խօսել, Եօյլէք . gehen, (իէէն) երթալ, ինձէք :

I. նոյն է ընդ մերս Ի :

Օ . որպէս զմերս ( ), բայց երբեմն երկայն, քր . Ton, (Թոն) ձայն , սէրա . և երբեմն սուղ, քր . Gott, (գօթ) աստուծ , ալլահ :

Օe կամ ö, չէ պարտ շփոթել զսա ընդ . ei, որպէս ըսի սովորաբար յԼ՛ստորիա , քր . schön, (շէօն) և ոչ (չէն) գեղեցիկ , Էօյլէք . և է երկայն . որպէս Kö-nig, (կօնիկ) թագաւոր , Էօրթէլէք . և սուղ 'ի Wörter, (վօրթէլ) բառք , Էօրթէլէք :

Ս. հնչի որպէս ու . մերթ երկայն , որպէս Buch, (պոխ) մատենան , Էթապ . և մերթ սուղ, որպէս Kunst, (տանսթ) արուեստ , Էթնապ :

Սe կամ ü, որպէս էւ , չէ ուղիղ զոր ընթեռնունս յԼ՛ստորիա որպէս է , այլ միշտ որպէս էւ , և է երկայն 'ի բառն über (էօրթէլ) 'ի վերայ , էօօօ . Էթնապ . և սուղ , 'ի Glück (կլիք) բաղդ , Էթնապ . Էթնապ 'ի կիր արկանեմք զսա որպէս է և զվերոյ գրեալն Օe կամ ö, որպէս է , վասն լինելոյ մեր յԼ՛ստորիա , 'ի դիւրութի խօսելոյ մերազին համբաւաց ընդ աւտորիացիս . բայց 'ի բառիցս nützen, (նիյլէն) օգտել , Էթապ էթնապ . nützlich, (նիյլէն) շահաւետ , Էթապ :

Լրկու ձայնաւորք 'ի միասին որպէս aa, ee, oo, ոչ են երկբարբառք , այլ երկարութի տան ձայնին , քր . Haar, (հար) գէս , սալ . See, (սէ) լիճ ,

C, c, 'Լատինացի բաղաձայնից, ևս և ձայնաւորացս a, o, u, միշտ հնչի որպէս զէ կամ գ. ֆր. Credit, (տրէտֆէ) յարգ, ինկար. փոխ, վերեւի. Sclave, (շլէւֆէ) զերի, էտի, ետի. Capital, (տաֆէրալ) գլուխ գրամոյ, սերմայէ. Companie, (տոմֆանի) ընկերութիւն, օրնայլք: Երկրորդ՝ յառաջիկայ ձայնաւորացս. ä, e, i, ö, ü, w, y, արտասանի որպէս զչ կամ յ. ֆր. Cäsar, (ցէզար) կայսր, շաւար. Cicero, (ցիցերօ) Լիկերոն, պիւր առէֆ իտի. Ceylon, (ցէյլօն) Սէյլան կղզի, սելան աթաւ. Cypresse, (ցիթրէսէ) նռնի, սելէի:

Ch, ch, Լատինացի հնչի որպէս զլ, բայց է զի փափկահնչիւն ընդ մէջ խ և հ տառիցս (որպէս զհի Յունաց.) ֆր. Brettchen, (պրէթլեն) փոքր տախտակ, Բահմաճէ. suchen, (սուչեն) որոնել, արահա. և է զի սաստկահնչիւն որպէս խ կատարեալ (կամ խը հաճկաց.) ֆր. sicher, (սիխեր) ապահով, էփն. lachen, (լախեն) ծիծաղել, ինլէ: Երկրորդ՝ որպէս զէ կամ գ, եթէ իցէ 'ի սկիզբն բառից. ֆր. Charfreitag, (տաբֆայթաի) աւագ ուրբաթ, պէտիտ ճոմաս. Christ, (քրիստ) Վրիստոս, Քրիստ. դարձեալ եթէ գուցէ զկնի նորա տառս s, ֆր. Fuchs, (ֆուխս) աղուէս, Բիլլի. Wachs, (վախս) մեղրամոմ, պալ ճոմ: Երրորդ՝ որպէս զշ, բայց 'ի գաղղիական բառս և եթ. ֆր. charmant, (շարմանտ) սիրալի, Գիլլեր. charletan, (շարլէտան) ընդվայրախօս, լաֆալան:

D, d, որպէս զՏ:

F, f, Ֆ:

G, g, Կ. բայց յետադաս գոլով երբեմն ոի լինի ռընդաձայն, ֆր. singen, (սինգեն) երգել, Բիլլի-տի-շաղըմա, իլահի օրոմա. Pfingsten, (ֆֆինգստեն) հոգեգալուստ, ինլ Բանայլը. բաց 'ի բարդեալ կամ 'ի բաղադրեալ բառից, յորս պահի անվրէպ հնչումն ոի և ցի, ֆր. an-geren, (անցերեն) ահա-

մայ, փեժնիւտիւ . և այլն : Իսկ 'ի հետեւեալ բառս
հնչի որպէս զէ կմ 4 . զը langsam, (լանխամ) յամր,
եալաւ . vergänglich, (Քերիէնիւ) անցաւոր, փելիճի :

H, h, Ղիրս այս երրակի արտասանի, նախ 'ի սկզբան
բառից՝ որպէս և ազդու . զը hoch, (հօխ) բարձր,
էլաւի . Haar, (հա) գէս, սալ . Horn, (հօռն) եղ-
ջիւր, պոխուտ : Երկրորդ՝ անձայն 'ի վերջ միա-
վանկ բառից . զը Stroh, (շտրօ) յարդ, սահա .
Schuh, (շու) օգ, քապու : Երրորդ՝ յետագաս
ձայնաւորի՝ մանաւանդ եթէ իցէ նախագաս տա-
ռիցս l, m, n, r, և u, ևս և ընդ մէջ երկուց ձայ-
նաւորաց, տայ երկարութիւն ինչ ձայնին, որպէս .
Zahl, (չալ) թիւ, սալ . nehmen, (նէմմեն) առ-
նուլ, ախ . Jahr, (չառ) ամ, ելլ . gehen (քէն)
գնալ, փելի : Բայլ 'ի բարդութիւնս պահէ h զիւր
թաւ հնչումն, զը behaupten, (պէհապտեն) 'ի
վեր ունեւլ, քօտարը թոթմար : Տես և ch, ph, և th .

I, j, բաղաձայնս ունի զտեղի գրոցս i, և j . որպէս
'ի բառս փի, և քայ . իսկ 'ի գաղղիական բառս
թի, զը . Journal, (ժուռնալ) օրագիր, փելիյէ, ևն :

K, k, որպէս զՂ կամ Վ :

L, l, լ :

M, m, Մ :

N, n, Ն :

P, p, Ք կամ Փ :

Pf, pf, չէ պարտ զսա որպէս զլոկ Ք արտասանել,
այլ իբրև զՔ, իսուն հնչմամբ երկուցն ևս որ-
պէս Pferd, (քէրթ) ձի, ալ :

Ph, ph, հնչեալ որպէս Ք, միայն յայլազգական
բառս և եթ գտանի . զը . Philosophie, (փիլօսօֆի)
փիլիսոփայութիւն, ինի հիւսիս :

Q, q, առանց յետադաս սի՝ ոչ 'ի կիր արկանի, զթ.
Quelle, (սուէլէ) ակն աղբեր, փռնար :

R, r, Ր, ր :

S, s, երբեմն՝ մանաւանդ ընդ մէջ երկուց ձայնա-
ւորաց հնչի որպէս շ. զթ. sehen, (շէն) տես-
նել, էօրօք. Esel, (էշ) եշ, էշէ. Mänse, (մայ-
շէ) մկունք, սելանլար. kommen sie, (սոմն շէ) ե-
կայք այսր, էէլէնիշ պարայա : Եւ երբեմն որպէս ս,
զթ. setzen, (սէշն) նստել, օրորմա. Haus, (հաշս)
տուն, էվ. Sie, (սի) տէրութիւնք ձեր, ձէնապիշիշ.
այլ էթէ ուր ուրեք շ կամ ս պարտ իցէ ընթեռ-
նուլ՝ի փորձոյ վարժիմք : Եթէ զհետ իւր ունիցի
զտառսս t և p, հնչի հասարակօրէն որպէս շ. զթ.
Stein, (շէն) քար, Լաշ. Sprache, (շէրսիէ)
բարբառ, Բիլ. verstehen, (Ֆէրշէն) իմանալ,
անլամա. բաց 'ի յերկրորդ դիմաց բայից և 'ի գե-
րագրականաց, յորս պահի հնչումն սի, զթ. du bist,
(սուսիշ) դու ես, սէն սի. beste, (պէսիէ) ևս
բարեգոյն, քէն էյէ. ևս և 'ի բառս յայտոսիկ Chri-
sten, (քիսիշն) քրիստոնեայք, քիսիշիտար. ge-
stern, (գէսիշն) երէկ, Բիւ. flüstern, (ֆլիսիշն)
շշնջել, Ֆիսիշիէ. husten, (հիսիշն) հազալ, Էօշ
սիւրէ. հնչի ևս որպէս զշ յառաջ քան զc, k, l, m.
զթ. slave, sklave, (շլավէ) գերի, էսի. slavonien,
(շլավիշն) Լիւրիկէ, ըշէալիշ Դիլիէն. smaragd,
(շմարադ) զմրուխտ, զիւրիւն : Լակ ուր պարտն
է անվրէպ ս արտասանել, գրի ss. զթ. hass, (հաս)
ատելութի, պաղլ. schloss, (շլոս) աղբ, Բիլիտ :

T, t, Դ կամ Թ. բայց յեկամուտ բառս զինի իւր
ունելով զիօ ընթերցեալ լինի որպէս չ. զթ. por-
tion, (Բօրյիտ) մասն, Կիսի. իսկ tz, հնչին 'ի միա-
սին որպէս չ կամ չ :

V, v, հասարակօրէն Յ հնչի 'ի գերմանացւոց. այլ
է զի՝ մանաւանդ 'ի յատուկ անուանս լսի ոպ Վ :

W, w, Վ :

X, x, Վ.Ս :

Z, z, Ձ. Յ :

Լ.յոչափ ինչ խօսեցեալ 'ի տեղւոյն , դարձեալ
միւսանգամ լինի մեզ բան զգրոց 'ի յարմարագրու-
թեանն , տես անդ :

Յ Օ Դ Ո Ի Ա Ճ Բ .

ՅԱՂԱԳՍ ՎԱՆԿԻ

Վ անկն՝ (die Silbe կամ Spelle) է միաբանութի
ձայնաւոր և բաղաձայն տառից , որովք լինի հնչունն
ինչ յօդելի , քօ acht, (ախ) ութ, սէթիչ . Nacht, (նախ)
գիշեր , ախմ : Դիցուք աստանօր և զօրինակ հեգե-
լոյ 'ի դիւրութիւն համբաւաց :

ba, bä, be, bi, bo, bö, bu, bü,
պա, պէ, պե, պի, պօ, պօ ֆա պէ, պու, պիւ ֆա պի ,

ab, äb, eb, ib, ob, öb, ub, üb,
ապ, էպ, էպ, իպ, օպ, օպ ֆա էպ, ուպ, իւպ ֆա իպ ,

bai, bei, beu, bau, bäu, bey, aub, äub, eib, eub,
պայ, պայ, պայ, պաու, պայ, պայ, աուպ, պպ, պպ, պպ ,

bla, ble, bli, blo, blü, dra, dre, dri, dro, dru,
պլա, պլէ, պլի, պլօ, պլու, արա, արէ, արի, արօ, արու ,

kna, kne, kni, kno, knu, gra, gre, gri, gro, gru,
քնա, քնէ, քնի, քնօ, քնու, կրա, կրէ, կրի, կրօ, կրու ,

sta, ste, sti, sto, stu,
սթա , սթէ , սթի , սթօ , սթու ,
շթա , շթէ , շթի , շթօ , շթու ,

schra, schre, schri, schro, schru,
շրա, շրէ, շրի, շրօ, շրու,

bieg, biegst, biegt, bog, pflog,
պիկ, պիկսթ, պիկլթ, պօկ, ֆլօկ,

blau, schwarz, stumm, sieben, zwölf,
պլաու, շվարց, շթումմ, սիսն, ցվէլֆ, և այլն :

Der Herr Leh-rer er-mah-net mich, ich soll vor-
տէր հէրր Լէ-րէր էր-մահ-նէթ միխ, իխ սօլլ ֆօր-
sich-tig seyn im Ge-hen, und im sprin-gen,
սիխ-թիկ սայն իմ կէ-ըն, ունտ իմ ըշփրին-կըն,
ich soll nicht mit Mes-tern, Ga-beln und Sche-
իխ սօլլ նիխթ միթ մէս-սէրն, կա-պըն ունտ շէ-
ren spie-len.
ըըն ըշփի-լըն :

Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Ճ Գ .

ՅԱՂԱԳՍ ԲԱՌԻ

Բառն (das Wort) է բաղկացուածի վանկից : Եւ
'ի բառից ոմանք են միավանկք (einsilbig) զք, Tisch,
(Խիշ) սեղան, սոս-թըս . Stuhl, (շվուլ) աթոռ, իսի-ժ
րէ . wie, (վի) որպէս, նիձէ . և այլք բաղմավանկք
(mehrsilbig) զք Knabe, (հնապէ) տղայ, օղլան . Bru-
der, (պրո-թէր) եղբայր, Ժարթառ . empfinden, (էմ-
ֆֆին-թըն) զգալ, Կոյմար . unvergleichlich, (ան-գէր-
հալի-լի) անման, պիսալի . և այլն :

'Ի բառից ոմանք են նախադադափար (Stammvort),
զք Berg, լեառն, Կառ . Mann, այր, էր, և այլն . և
կամ ածանցականք (abgeleitetes Wort), զք Gebir-
ge, լերինք կամ լեառն, Կառլար, Կառ, 'ի բառէս
Berg. männlich, արական, Դի-լէ-թէր, 'ի բառէս mann.
և ոմանք՝ պարզ (einfach) զք . Haus, տուն, էվ .
roth, կարմիր, Ժրիւլ, և այլն . կամ բարդ՝ (zusam-
mengesetzt) զք . Hausvater, հայր տան, Կիւր էլ-լէ
օլան պապա . rothgelb, դեղին հարեալ 'ի կարմիր, Ժ-

չԷԼ ասրբ. Feldbaukunst, երկրագործութիւն, չէվի-
ճիւի. և այլն : Վ բարդութիւն միշտ վերջին բառն
է նշանակիչ իրին, զթ. Oelbaum, ձիթենի, ղէյնի աղա-
ճը. Baumöl, ձէթ, ղէյնի եաղը. և այլն : Վյլ է
ուրեք և այլափոխել նշանակութեանն, զթ stehen,
կալ, արտա. ver-stehen, իմանալ, անլմա. Sohn, որ-
դի, օղաւ. Stief-sohn, ուրջու, էօլ օղաւ :

ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԲԱՌԻՑ ԸՆԴ ԱԾԱՆՑԱԿԱՆՍ

Ընանցական մասնիկք՝ որ յօդելով յարմատա-
կան բառս՝ տան նոցա նշանակութիւնը երկրորդական,
են երկտեսակ : Վախայօդ (die Vorsilbe) որ յօդի
յառաջոյ բառից, և վերջայօդ (die Nachsilbe) զի
յօդի ՚ի վերջն բառից : Վործածական նախայօդքն
են ant, ent, emp, be, ge, er, un, ur, ver, zer, զթ.
Ant-vort, պատասխանի, ճէվաղ. be-glückt, բաղդա-
ւորեալ, պախալը. emp-finden, զգալ, արտա. ent-
sagen, հրաժարել, իբի չէիլի. Ge-hör, լսողութի,
իլիլի. er-zwingen, բռնութի ՚ի ձեռս բերել,
լօր իլ իլ իլիլի. Un-schuld, անմեղութի, սուլա-
լա. Ur-sprung, սկզբնաւորութիւն, արմատ, բէօ,
ասլ. ver-sprechen, խոստանալ, սէօլ վէրի. zer-stören,
եղծանել, պօլա. և այլն : Վ վերջայօդքն են բա-
ղումք. և են. and, bar, chen, el, en, end, er, ern,
ei, haft, heit, ig, icht, ing, inn, isch, keit, lein,
lei, ling, lich, licht, miss, sal, sel, selig, sam, schaft,
thum, ung, zig, ssig, զթ. Heil-and, փրկիչ, արմա-
րճը. dank-bar, երախտագէտ, էյնի պիլի. Mäd-
chen, աղջիկ, բըլ. Zweif-el, կասկածանք, ղի-իլի,
Lad-en, կրպակ, իլիլի. Töpf-er, բրուտ, չիօլիլի.
folg-ern, մակաբերել, բըլա էլիլի. Fischer-ei, ձկնոր-
սութիւն, պալըլիլի. wahr-haft, ճշմարտապէս, կա-
բիլի. Wahr-heit, ճշմարտութիւն, ասիլիլի. holz-
ig, փայտաւոր, օրալիլի. holz-icht, փայտանման, օ-
րալիլի. fleisch-icht, մսուտ, էլիլի. Här-ing, ար-
իւ պալըլի. König-inu, Թագուհի, սուլիլի. kind-
isch, տղայական, լօճալիլի. Heilig-keit, սրբութիւն,

աշէլէի . Kind-lein, *փոքրիկ տղայ*, *լոճոճա* . Iüng-
ling, *երիտասարդ*, *աշէլ Ժանլը* . wahr-lich, *յիշաւի*,
սահիհ, *կերէի* . Hinder-niss, *արգել*, *էնիլ* . Lab-sal,
գարմանիչ, *շիֆուլ* . folg-sam, *հնազանդ*, *փափա* .
Freund-schaft, *բարեկամութիւն*, *բարեկամ* . Reich-
thum, *հարստութիւն*, *զինկիլի* . Rett-ung, *փրկու-*
թիւն, *գործուլուլ* . vier-zig, *քառասուն*, *չըր* . dreis-
sig, *երեսուն*, *օրու* . և այլն :

Ըծանցումն 'ի գերմանացիս լինի ևս և այլայլու-
թեամբ ձայնաւորաց . զՅ . Vogel, *թռչուն*, *գուլ* . vö-
gel, *թռչունք*, *գուլար* . leuchten, *լուսաւորել*, *շըր*
Վերի . Licht, *լոյս*, *շըր* . Gang, *երթ*, *կիւի* . ging,
երթայր, *կիւի* . Երբեմն *փոփոխութեամբ* բա-
ղաձայնի, զՅ . Geld, *դրամ*, *ահալ* . gelten, *արժել*,
աշի . Schnitt, *հատումն*, *հիւի*, schneiden, *հատա-*
նել, *հիւի* :

Ըյուսու եղանակաւ ածանցին գոյականք 'ի գոյա-
կանաց, զՅ . Sohn, *որդի*, *օղու* . Sohn chen, *որդեակ*,
օղուճոճ . Fleisch, *միս*, *էր* . Fleischer, *մսավաճառ*,
խաւա : Երկրորդ՝ գոյականք 'ի բայից . զՅ . Gebäude,
շինուածք, *էմբու* . 'ի բայէս bauen, *շինել*, *էմբու* .
Gedanken, *մտածութիւն*, *Քիւր*, 'ի բայէս denken,
դմտաւ ածել, *խորհել*, *աշիւիւի* : Երրորդ՝ ածա-
կանք 'ի բայից . զՅ . beträchtlich, *մեծ*, *պէտիւ* . 'ի
բայէս betrachten, *մեծ ինչ գրել*, *պէտիւ լի* . աշ-
ճա : Զորրորդ՝ ածականք 'ի գոյականաց, զՅ . männ-
lich, *արական*, *փաշիւի* . 'ի բառէս Mann, *այր*, *էր* .
glücklich, *բաղդաւոր*, *պաշիւլ* . 'ի բառէս Glück,
բաղդ, *պաշիւ* . և այլն : չինգերորդ՝ բայք 'ի գոյա-
կանաց . զՅ . nageln, *բռնուել*, *ճիւլմա*, 'ի բառէս
Nagel, *բռնու*, *էնիւի*, *ճիւ* . kleiden, *զգեցուցանել*,
էնիւի, 'ի բառէս Kleid, *զգեստ*, *ուրուպա* : Վեցե-
րորդ՝ բայք 'ի բայից . զՅ . lächeln, *ժպտել*, *կիւիւմ-*
սիւի, 'ի բայէս lachen, *ծիծաղել*, *կիւիւմ* . besuchen,
այց առնել, *շիւիւի* *էնիւի*, 'ի բայէս suchen, *որոնել*,
արմա : Եօթներորդ՝ բայք ածանցին նաև յայլոց
մասանց բանի . զՅ . erwideren, *անդրէն տալ*, *կիւի*
Վերի, 'ի բառէս wieder, *անդրէն*, *Բիւր*, *կիւի* . ge-
nügen, *գոհ լինել*, *խոշոր* *օլմա*, 'ի բառէս genug,

բաւական, Էքելեր. *verciteln*, ոչնչացուցանել, պօշ
լքարժա, 'ի բառէս *eitel*, սնոտի, պօշ:

ՅԱՂԱԳՍ ՇԵՇՏԻ

Շէշտն (Wortton կամ Accent) տաճկական և
գաղղիական լեզուաց՝ որք 'ի վերջին վանկս բառիցն
ունին՝ դիւրաւ է դնել ընդ կանոնաւ, բայց գերմա-
նականին կարի դժուարին. զի մերթ 'ի սկզբան դնի,
մերթ 'ի վերջն և մերթ 'ի մէջն. և ահա կարգեմք
զկանոնսն զոր միանգամ աւանդենն քերականք: Եւ
շէշտն կախի զարմատական նշանակութենէ բառից.
որ 'ի բառն *Vergébung*, շէշտի միջին վանկն *geb*,
վասն զի զարմատն ցուցանէ բայիս *geben*, տալ, վեր-
ժէ. որ միացեալ ընդ մասնկանցս *ver* և *ung*, նշա-
նակէ տալ ումեք զթողութիւն, ներել, և այլն. բայց
'ի բառից ինչ, որ *lebendig*, կենդանի, առ. զի ըստ
վերոգրեալ կանոնի շէշտելով զարմատական բառն՝
պարտ էր ասել *lebendig*, որ չէ այնպէս: Եւ այնպէս և
բառք *ei* ածանցական մասնկաւ բաղկացեալք, 'ի վե-
րայ մասնկանն ունին զշէշտն. որ *Kinderei*, և ոչ *Kind-
erei*, տղայութիւն, խաղալիք. *Spieleerei*, ոչ *Spiele-
rei*, խաղալիկ, օյնանալ. մանաւանդ 'ի բառս այ-
լաղգականս. որ *Soldat*, զինուոր, ապէր. *Altár*, սե-
ղան տաճարաց, Բիրապ: Եւ բազմավանկ կամ 'ի բար-
դեալ բառս՝ յորս պարտ է յերկոսին տեղիս շէշտել,
շէշտի սաստկութեամբ վանկն կամ բառն որ ունի
զառաջին նշանակութիւնն, զոր կոչեն (Haupt ton)
զլխաւոր շէշտ. իսկ զերկրորդն մեղմով՝ ասացեալ
(Nebenton կամ halber Ton) այս է երկրորդական.
որ 'ի բառն *Gesellschaft*, ընկերութիւն, օրնալք,
բառն *gesell* ունի զառաջին նշանակութիւն (որ է միա-
ւորութիւն կամ ժողով), վասն որոյ և զգլխաւոր
շէշտումն. իսկ ածանցական *schaft*, ունի զերկրոր-
դականն, և հնչի *Gesellschaft*.

Շէշտն երկակի է, երկար, որ *Schaaf*, (շաֆ) ոչ-
խար, օյնան. *schief*, (չֆ) կոր, էյրի. և սուղ, որ
sitzen, (սֆին) նստել, օրնալք. *plötzlich*, (բլէշլէի)
յանկարծ, անսլոյս: Եւ ըստ կանոնաց զերկարն ունին

նախ՝ միավանկը յանգեալք 'ի ձայնաւորս կամ յերկ-
 ձայնս . ֆր . da, (Կ՛) աստ , պոստա . ja, (Է՛) այո ,
 պէլ . nie, (Ե՛) ոչ երբեք , հիշ պիտի չանան . die, (Կ՛)
 այս , այդ , այն , պոս , շա , օ . blau, (պլաւ) կապոյտ ,
 մալի : Երկրորդ՝ բառք՝ յորս գրին aa, ee, oo, ie, և
 h, ֆր . Saat, (սա՛ն) ցան , էֆէ . See, (զէ՛) ծով , Կէ-
 նիչ . լիճ , էէօ . Thier, (Բի՛) անասուն , հայլան . froh,
 (Քր՛) գոհ , խոհոսա : Երրորդ՝ բառք յանգեալք 'ի
 մի միայն բաղաձայն . ֆր . wer, (Վէ՛ր) ով , Կիմ . mir,
 (Մի՛) , ինձ , պոս . spät, (Ըբէ՛ն) անագան , էէճ .
 schön, (շէ՛ն) գեղեցիկ , էէպէլ . kam, (Կ՛) գայր ,
 էէլէրիտի : Բաց 'ի բազում հետեւեալ միավանկ բա-
 ռից . ֆր . ab, ob, das, des, was, es, bis, hin, in, weg,
 man, um, և այլն , պիտի էր ևս զբառսն grob, Lob,
 Hof, Rad, Gras, երկար հնչել՝ որպէս լի 'ի տեղիս
 տեղիս Ղերմանիոյ . վասն զի սեռականք նոցա երկայ-
 նին . ֆր . grobes, (Կր՛) Lobes, (Եր՛) , և այլք .
 սակայն սովորոյթն եղ 'ի նոսա շեշտ սուղ : Իսկ բառք
 առհասարակ յանգեալք յերկուս բաղաձայնս՝ սուղ
 ունին զշեշտն . ֆր . Fell, մորթ , Կէրի . Ball, կաբաւ ,
 խորս . Lamm, գառն , Կոպոս . Herr, տէր , աղա . Stadt,
 քաղաք , շէկի . Wand, որմ , Կոպոս . բաց 'ի բա-
 ռիցս Bart, ժօրուսք , Կոպոս . Krebs, խաչափառ , էէն .
 Magd, աղջիկ , Կէլ . Mond, լուսին , ա :

ՅՕԴՈՒԱԾ Դ.

ՅԱՂԱԳՍ ՄԱՍԱՆՑ ԲԱՆԻ

Մասունք բանի (Redetheile) 'ի գերմանացիս են
 Թուով ինն . ա . Hauptwort, գոյական . Բ . Beiwort,
 ածական . Գ . Fürwort, գերանուն . Դ . Zeitwort,
 բայ . Ե . Geschlechtswort, յօդ . Զ . Zahlwort, թը-
 ւական անուն . Է . Vorwort, նախադրուի . Ը . Ne-
 benwort, մակբայ . և Թ . Bindewort, շաղկապ : Եւ
 բաժանեն զսոսա ըստ հայնգիւս քերթողին՝ յեր-
 կուս մասունս , 'ի հիմնական և յերկրորդական էու-
 թիւնս : Հիմնականքն են որք յայտնեն զնշանակու-
 թիւն ինչ ըստ ինքեան . և են գոյական , ածական ,

դերանուն և բայ . իսկ երկրորդականքն են՝ որք որ-
պէս զհպատակս առաջնոցն՝ յայտ առնեն զմիտս յա-
ռաջասացեալ բառից . և են յօդ , թուական անուն ,
նախադրութիւն , մակբայ և շաղկապ : Բայտ այսր
շարակարգութեան յօրինեն զքերականութիւնս իւ-
րեանց . իսկ մեք զհետ երթեալ զանազան ազգաց՝
դնեմք . Խ . զյօդն . Բ . զգոյական անունն . Դ . զա-
ծական անունն . Դ . զթուական անունն . Է . զդերա-
նունն . Զ . զբայն . Ը . զնախադրութիւնն . Թ . զմակ-
բայն . Ժ . զշաղկապն , և հուսկ յետոյ յաւելլումք և
զմիջարկութիւն , զոր դերմանացիք հանին 'ի թուոյ
մասանց բանի , որով լինին ընդ ամենայն թուով
տասն . զորոց մի առ մի լիցի մեզ բան :

Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Ճ Ե .

ՎԱՍՆ ՀՈԼՈՎՄԱՆՑ ԵՒ ԽՈՆԱՐՀՄԱՆՑ
ԸՆԴՀԱՆՐԱՊԷՍ

'Ի մասանց բանի ոմանք են փոփոխականք՝ որպէս
գոյականք , ածականք , դերանունք , բայք , յօդք և
թուական անունք . և ոմանք անփոփոխք՝ որպէս
նախադրութիւն , մակբայ , և շաղկապ : Բայ փոփո-
խութիւնք քառակերպ են . և կոչին , հոլովումն , համե-
մատութիւն , սեռորոշութիւն և լծորդութի :

Բնդ հոլովմամբ անկանին գոյականք , ածականք ,
դերանունք , յօդք և թուական անունք . և ունին
հոլովս (Fälle) ըստ Լ առինաց վեց . զի .

erster Fall, 1 st erste Endung, 1 st Nominativ. ուղղական ,	դիմայի .
zweiter Fall, zweite Endung, Genitiv. սեռական ,	ասլի .
dritter Fall, dritte Endung, Dativ. տրական ,	հիգայի .
vierter Fall, vierte Endung, Accusativ. հայցական ,	նապի .
fünfter Fall, fünfte Endung, Vocativ. կոչական ,	նիգայի .
sechster Fall, sechste Endung, Ablativ. բացառական ,	ձեցի :

'Ի սոցանէ զտրեսին և եթ 'ի կիրարկանեմք , զուղ-
ղականն , զսեռականն , զտրականն և զհայցականն .
զի կոչականն լինի որպէս զուղղականն . և բացառա-
կանն՝ նախադրութիւն von որ դնի յառաջոյ տրա-
կանին . զի . von dem Hause, 'ի տանէ , էլլէն :

'Ի ցուցանել զքանիօնութի իրաց կամ անձանց

ունիմք զթիւն (die Zahl կամ Numerus) **եղական** (die Einheit, die einfache Zahl, der Singular), **և յոգնական** (die Mehrheit, die mehrfache կամ vielfache Zahl, der plural) :

{Երկրորդն՝ որ է համեմատութիւն (die Vergleichungsstufe, der Vergleichungsgrad, die Komparation) **վերածին միայն ածականք** 'ի յերիս աստիճանս, 'ի դրականն (positiv), **գր. schön, գեղեցիկ, 'ի բաղդատականն** (komparativ,) **schöner, գեղեցկադոյն, և 'ի գերադրականն** (superlativ,) **schönste, ամենագեղեցիկ** : **Եւ ևս անուանին սորա** die erste, zweite, dritte Vergleichungsstufe; **քի առաջին, երկրորդ, երրորդ աստիճան համեմատութեան** :

Սեռորոշութիւնն (die Motion) է վասն ածականաց, **դերանուանց և յօդից՝ 'ի նշանակել ոչ միայն զդէմն, զթիւս և զհոլովս, այլ և զսեռս նոցա՝ որոշեալ ինչ գրով, որ ասի սեռորոշական, գր. grosser Mann, այր մեծ, ուր մասնիկս er յարեալ 'ի վերջն ածականիս gross, ցուցանէ թէ բառս Mann արական է, և ինքն լինի ածական նորա. gutes Kind, բարի մանուկ, վանկն es է սեռորոշական 'ի նշանակել զէզդրական սեռ բառիս Kind; schöne Frau, գեղեցիկ տիկին, յորում դնի միայն e տառն նշանակիչ իգական սեռի : Եւսպէս ունիմք երիս սեռորոշ տառս առեալ 'ի յօդից. er վասն արականի, e վասն իգականի, և es վասն չէզդրական սեռի : Եւ թէ կամիցիմք որոշել զսեռս կանխաւ ասացեալ կամ ծանօթի իրիք կամ ուրուք, դնեմք զյօդն 'ի սկզբան՝ և ապա զածականն, յաւելլով 'ի վերջոյ նորա զe և հուսկ յետոյ զգոյականն. գր. der grosse Mann, այրն մեծ. die alte Frau, ծերացեալ տիկինն. das grosse Buch, մատեանն մեծ : Բայտ այսմ grosser Mann, այր մեծ (ով և իցէ) . իսկ der grosse Mann, այրն մեծ (զորմէ ասացաք կանխաւ կամ ծանօթ որ) :**

Ի ծորդութիւնն (die Konjugation կամ Abwandlung) **ասի զփոփոխութենէ բայից. և ունի չորս պարագայս. եղանակ** (Modus կամ die Art), **ժամանակ** (Tempus կամ die Zeit), **դէմք** (die Person), **և թիւ** (Numerus կամ die Zahl) :

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՅԱՂԱԳՍ ՄԱՍԱՆՑ ԲԱՆԻ

Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Ճ Ա .

ՅԱՂԱԳՍ ՅՕԴԻ

Յօդն (der Artikel, das Geschlechtswort) է մասնիկ ինչ հոլովական, որ մերթ յարեալ յանունն կամ 'ի դերանունն՝ յայտնէ զսեռն, զթիւն և զհոլով նոցա. և մերթ դնի առանձինն փոխանակ այլոյ բառի : Սկսան չունելոյ լեզուին մերոյ որպէս և Տաճկաց, Պարսից, Հունկարաց զյօդ՝ դժուարութեամբ ուսանիմք զայս մասն բանի. զի պարտ է գիտել եթէ այս նիշ բառ յորմէ սեռէ է և զոր յօդ առնու : Ըրդ յօդիւ յայտ առնեն զսեռս բառից . և բաժանի յերկուս, որոշեալ (bestimmt), և անորոշ (unbestimmt) . իսկ ըստ այլոց՝ որ լաւ ևս է՝ որոշիչ (bestimmende), և անորոշիչ (nicht bestimmende) . զի սոքա ոչ որոշին, այլ որոշեն զյատկութի գոյականաց :

Որոշիչ յօդք են der արական, die իգական, և das չեղոր . և դնին 'ի բառս որք նշանակեն զորոշին տեսակ՝ ընդ որով են բազում անհատք . քր . der Mensch ist sterblich, մարդն (հայելով 'ի տեսակ նորա) է մահկանացու, իսկն էօլիմէս Գիւր : Սոքա յայտնեն նաև զանուանս ազգաց, լեռանց, անտառաց, ծովուց և գետոց . քր . der Armenier, հայ . der Ararat, Սասիս լեռան . die Donau, Ղանուբ, և այլն : Իւնին զորոշիչ յօդն ևս և ոմանք յանուանց գաւառաց որպէս զհասարակ անուն . քր . die Türkei, Տաճկաստան . die Moldau, Սողդավիա :

Յօդն որոշիչ ոչ դնի, ան . 'ի վերայ յատուկ անուանց . քր . Cäsar, Կեսարոս . Friedrich, Փետերիկոս . Nerses, Ներսէս, ևն : Կողմանց աշխարհի . քր .

Abend, արեմուտք . Morgen, արեւելք, Լեռ . հաւ և 'ի վերայ բառիս անձ' եթէ նշանակեցէ զստեղծողն երկնի և երկրի . զի 'ի նշանակելն զանձս' միշտ յօդիւ 'ի կիր արկանի : Ռացառութիւն այսմ կանոնի է . Ե . Եթէ յատուկ անունն իցէ 'ի տեղի հասարակ անուան, պարտ է դնել զյօդն . Դր . die Alexander unserer Zeit, Լ'գեքսանդրոսը մերում ժամանակի . ich lese den Moses Chorenenses, ընթեռնում զ]] ուսէս խորենացին, քի զգիրս խորենացոյն : Եթէ յիշեցի աւուն ուրուք անարգանք, Դր . ich habe den Iohann gesehen, տեսի ես զԵօհաննէս (ծառայն կամ անպատիւն) : Է . 'ի վերայ գոյականաց' որք ոչ զամբողջն այլ զմասն ինչ ցուցանեն . կամ որք զսեռն՝ զտեսակն և կամ զնիւթն միայն ընդհանրապէս նշանակեն . զոր օրինակ . Brod backen, եփել զհաց . էքէք Բիշիքէք (և ոչ էքէք) . Wasser trinken, ըմպել զջուր , սոս (ոչ սոսոս) Էքէք . Geduld haben, ունենել զհամբերութիւն, սալոս էքէք . Bücher kaufen, գիրս գնել, Էքէքալար ալմա . և այլն : Օի գնելով զյօդն՝ նշանակէ որոշեալ ինչ . Դր . backen Sie das Brod, եփեցէք զհացն, էքէք Էքէքէք : Զ . Ռազում անգամ համառօտութեան սակս ոչ դնի յօդն , Լախ 'ի պատուանունս ծանօթ անձանց . Դր . Kaiser Franz, Փրանկիսկոս կայսր . 'ի ճակատս գրեանց . Դր . Erster Theil, մասն առաջին . Deutsche Sprachlehre, քերականութիւն գերմանական . Vorrede, յառաջաբանութիւն : Երկրորդ՝ եթէ բազում գոյականք իցեն 'ի միասին . Դր . Wahrheit, Gerechtigkeit, Freundschaft und Liebe, ճշմարտութիւն՝ արդարութիւն, բարեկամութիւն և սէր : Երրորդ՝ 'ի բազում առականերս ասացուածս . Դր . Noth bricht Eisen, հարկն լուծանէ զօրէնս , զոր օրհնոս պօղար :

Եօդն որոշեալ հոլովի յեզականն՝ յերեսին սեռս իւր , իսկ 'ի յօգնականն է մի և նոյն յամ սեռս . և հոլովի այսպէս .

Լ.րական. Իգական. Չէզոք. Յամ սեռս.

Ուղղ.	der,	die,	das,	die,
Սեռ.	des,	der,	des,	der,
Տր.	dem,	der,	dem,	den,
Հայց.	den,	die,	das,	die.

Յօդք անորոշիչք հասարակօրէն ցուցանեն զմի միայն առարկայ, որ վերաբերի յորոշեալ ինչ տեւակ՝ բայց առանց որոշելոյ զանհատն յատկապէս. *ի. ich habe einen Menschen gesehen, տեսի ես զայր մի. յորում բառս ein, մի, ցուցանէ զանհատ ոք ի տեսակէ մարդկութե, իբրեւ ասել զոմն կամ զոք, առանց յայտնելոյ զանուն կամ զմականունն նորա :* Եւ հրովի սա կամ գոյականաւ ե կամ միայնակ առանց գոյականի :

ԳՈՅԱԿԱՆԱԻ

Լ.րական. Իգական. Չէզոք.

Ուղղ.	ein,	eine,	ein,
Սեռ.	eines,	einer,	eines,
Տր.	einem,	einer,	einem,
Հայց.	einen,	eine,	ein.

ԱՌԱՆՑ ԳՈՅԱԿԱՆԱԻ

Լ.րական. Իգական. Չէզոք.

Ուղղ.	einer,	eine,	eines կամ eins,
Սեռ.	eines,	einer,	eines,
Տր.	einem,	einer,	einem,
Հայց.	einen,	eine,	eines կամ eins,

ՅԱՂԱԳՍ ԳՈՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒԱՆՑ

Վոյական անուն (Hauptwort կամ substantiv) այն է՝ որ ինքնին միայնակ վարեալ 'ի բանս' ցուցանէ ուրոշեալ ինչ իր : Եւ բաժանի ըստ նշանակութեն 'ի Յատուկ Eigennome կամ nomen proprium, ֆր. Io-hann, Յովհաննէս, Եւհէս . Konstantinopel, Կոստանդնուպօլիս, Բաբամօլ : 'Ի Հասարակ Gattungsname, կամ nomen appellativum, ֆր. Mensch, մարդ, քնահ . Fisch, ձուկն, պալէ . և 'ի Հաւաքական Sammelnamen, որ եղական ձայնիւ նշանակէ բազումս . ֆր. Nation, ազգ, Բլէյն . Truppen, գունդ, պէօլէ-լ :

Եւ գոյականաց և պարագայք այլեւայլ ըստ որոց փոփոխին, և են՝ Չ և die Art, Տեսակ Bildung, Թիւ և die Zahl, Սեռ և das Geschlecht, և Հորովմունք die Beugung, զորոց մի ըստ միովէ ասասցուք :

Ա. ՁԵՒ ԳՈՅԱԿԱՆԱՑ

Վոյականք ըստ ձևոյն կազմութե կամ Պարզ են կամ Բարդ և կամ Բաղադրեալ :

Պարզ է որ զմի ինչ իր ինքնին միայնակ նշանակէ առանց ընդ այլում բառի զօդելոյ . որպէս Rose, վարդ, Էիւ . Tag, օր, Էիւ . Mann, այր, էր . Kopf, գլուխ, պալ :

Բարդ է՝ որ երկուց կամ աւելի ևս բառից միաւորութեամբ զմի ինչ ցուցանէ . զոր օրինակ . Hals-tuch, Թաշկինակ պարանոցի, պալալ Եալլէլէ . Ta-schenuhr, Ժամացոյց կրելի, Ժոյան սահալի : Եւ այս բարդութիւն անուանց լինի կամ միութե գոյականաց ընդ գոյականս, կամ ընդ ածականս, և կամ ընդ բայս, որպէս Tisch-tuch, սփռոց սեղանոյ, սաֆրա պէլի . Feuer-lösch-anstalt, տեղի պատրաստութեան 'ի շիջուցանել զհրդեհ . Geburts-tag, օր ծննդեան, Բիլթա Էիւիլի-լ :

Բաղադրեալ է՝ որ 'ի սկիզբն յաւելմամբ մասն կան ինչ փոփոխի, որպէս Geschenk, պարգև, Գէլ-

էլ. Verlust, կորուստ, զոյւ. յորո մասնիկքն Ge և Ver են բաղադրիչ մասնիկք :

Բ. ՏԵՍԱԿ ԳՈՅԱԿԱՆԱՑ

Ղոյականաց կրկին են տեսակք, 'Լախատիպ և Լճանցական :

Լախատիպ է՝ որ ոչ ածանցի յայլմէ բառէ, այլ պահէ զիւր բնիկ կազմութի, զթ. Mann, այր, էբ. Haus, տուն, էլ. Kopf, գլուխ, պալ :

Լճանցական է՝ որ 'ի նախատպաց ածանցի յաւելմամբ աննշան ինչ մասնական 'ի վերջոյ. զթ. Gärtner, պարտիզպան, պահճէպան. Bauer, գիւղական, Էօյլ :

Լա ածանցականաց բազում տեսակք են, այլև այլ ածանցականակերտ մասնկամբ ածանցեալ. են՝ որ զնուազութի ինչ ցուցանելով՝ Լուազականք կոչին, որպէս Töchterchen, փոքրիկ դուստր, դստրիկ, Էրլշըպալ. Fräulein, փոքրիկ աղջիկ, Էրլշըպալ, և այլն. և են որ զնշանակութի յինքեան 'ի վերացեալն ցուցանելով կոչին Ս երացեալք. զթ. Grösse, մեծութ, Էօյլ-Էլի. Schönheit, գեղեցկութի, Էլ-Էլի. և այլն : Օ այսցանէ տես և 'ի Վ. Ա. Յօդ. Գ :

Գ. ԹԻՒ ԳՈՅԱԿԱՆԱՑ

Թիւն է երկու, Լազական (Einheit, Einzahl, einfache Zahl, կամ Singular) որ նշանակէ զմի ինչ. զթ. Baum, ծառ, աղաճ. և Յոգնական (Mehrheit, Mehrzahl, vielfache Zahl, կամ Plural) որ զբազումն միանգամայն յայտ առնէ. զթ. Bäume, երկու կամ բազում ծառք, աղաճար. և այլն :

Յատուկ անուանք սովորաբար չունին յոգնական զթ. Wien, Ս իէննա, Պէլ. Jacob, Յակովբ, Լախալ. բայց եթէ համանունք բազումք իցեն, զնին և յոգնական. զթ. Neudörfer sind zehn, 'Լորագիւղք են տասն, (քի գիւղօրէք անուամբս 'Լորագիւղ են տասն թուով) :

Որպէս առ մեզ, նոյնպէս և առ գերմանացիս

են բազում գոյական անուանք անյոգնականք . քր . Geblüt, արիւն , րան . Geld, գումար , արծի . Gesinde, ծառայք , հրէկէրարար . Vieh, անասուն , հայտն . Sand, արած , րան . Wäsche, լուացք , լաւարար :

Եւ բազումք ևս անեղականք . քր . Beinkleider, երկայն անդրաւարտիք , ուղան րան . Hosen, վարտիք , րան . Leute, մարդիկ , րան . Truppen, գունդ զօրաց , պէտար :

Եւ անք որք զնիւթ ինչ լոկ ցուցանեն՝ յեղականն միայն վարին , իսկ ՚ի յոգնականն ոչ , քր . Holz, փայտ , օրան . Schmalz, ճարպ հալեալ , սարք եալ . Thon, կաւ , լաւար , րի . Fleisch, միս , էն . Gold, ուկի , պէն . զի յոգնականք սոցա փոխեն զնշանակութիւնն , քր . Holze, տեսակք փայտից , օրանլարն ճիւթ , Hölzer, կոտորք փայտի , օրան բարլարար .

Յաճախական անուանք հասարակաբար յեղականն վարին , քր . Geheule, յաճախ ունալն , սրք հալլա . Geseufze, յաճախ հեծութիւն , սրք ահ ու լալ :

Գոյականք նշանակողք չափուց և կշռոց եթէ ունիցին յառաջոյ իւրեանց զթուական անուանս , յոգնակի ոչ վարին . քր . fünf Stück Vieh, հինգ անասուն , պէն պալ հայտն . zehn Acker Feld, տասն արտաւար գետին , ծն կիւն սիրիւլէճէ րար . acht Paar Tauben, ութ զոյգ աղաւնոյ , սէրիւլէճէ կէօլէրճի :

Եւ տալոյ կանոնիս են բառքս Elle, կանգուն , արլն . Woche, շաբաթ , հալլա . Ruthe, գան , սէօլէ . Unze, ունկի , սէրիւլ րի . Tag, օր , կիւն . Jahrhundert, դար , էնլ ելլէր րի . Monath, ամիս , ալ . և այլ ևս սոցին նման բառք , որ զկնի թուական անուան յեղականն և ՚ի յոգնականն վարին անխտիր . քր . eine Länge von zehn Schritt, տասն քայլաչափ ոտք երկայնութի . ein Gewicht von sechs Pfund կիւթ Pfunden, կշիւ ինչ վեց ֆունտեան :

Եւ երացեալ անուանք վարին միայն յեղականն . նոյնպէս և նոքա որք զառաքինութի , զմոլութիւն , զկիրս և այլն , նշանակեն . քր . Liebe, սէր . Hass, ատելութիւն . Thätigkeit, ներգործական կարողութիւն . Trunkenheit, արբեցութի . Zorn, ցասումն . Furcht, երկիւղ . Rechtschaffenheit, համեստութի .

Tod, մահ . Leben, կեանք . և այլն : Սոյնպէս և աներեւոյթ բայից չունին յոգնական . դժ . das Stehen, կան . das Wissen, գիտելն . և այլն :

Դ . Ս Ե Ռ Գ Ո Յ Ա Վ Ա Ն Ա Ց

Լրերեակ սեռք են բառից առ գերմանացիս, Լրական (männlich), Իգական (weiblich), և Ղէզդք, (sachlich). Բայց գոն և գոյականք՝ որք և արական և իգական յողիւ վարեալ՝ ասին Հասարակ (gemeinschaftlich), և են դարձեալ որք առնուն զամ յոդս ըստ ամ սեռի, և կոչին Մենասեռք (allgeschlecht) :

Ի զանազանել զսեռս բառից, գիտել պարտ է նախ՝ թէ գերմանական իցէ բառն եթէ օտար . երկրորդ՝ պարզ իցէ թէ բաղադրեալ : Օր օտար բառք առեալք յայլոց ազգաց, առնուն զնոյնասեռ յօդս՝ որովք վարէինն ի բնիկ լեզուի՝ յորմէ ածանցին . դժ . das Kapital, գլուխ դրամոյ . der Phantast, երազայոյզ . die Synagoge, Ժողովրդանոց Հրէից . die Syntax, շարագրութի բառից, համաձայնութի . lxx :

Յորոշել զսեռս պարզ բառից (զի բարդքն զվերջնոյ բառին զյօդն ունին և զսեռ), գիտել պարտ է զնշանակութիւն և զվերջաւորութիւնս նոցա :

Բստ նշանակութեան արական են ամ անուանք և գործք արանց, անուանք հոգեղէն էակաց, հողմոց, եղանակաց տարւոյ, ամսոց և աւուրց . դժ . Vater, հայր . Bruder, եղբայր . Sohn, որդի . Süd, հարաւ . West, արեւմուտք . Sommer, ամառն . Iannuar, կամ Iänner, յունվար . Sonntag, կիրակէ . և այլն :

Իգական են ամ անուանք և գործք իգաց, դժ . Mutter, մայր . Tochter, դուստր . Köchin, խոհակեր կին . և այլն :

Ղէզդք են անուանք հրահալից, գաւառաց և տէղեաց, ևս և հաւաքական և յաճախական անուանք սկսեալք մակդրաւս ge . դժ . das Eisen, երկաթ . Deutschland, Գերմանիա . Pest, Բէշթէ քաղաքն Ունկարիոյ . Gefühl, շօշափողական զօրութի, զգացողութի . Geblüt, արիւն . Gewölkk, ամպ . Gezänk, յաճախ կադ . և այլն :

Հասարակք են անորոշ բառք՝ որք ըստ ինքեան չունենլով ինչ սեռ, լինին մերթ արական և մերթ իգական. գր. jemand, որ. man, մասնիկ ինչ երրորդ գիմի. wer, ով. es, մասնիկ չէզոքականի. was, որ ինչ:

Իսկ ըստ վերջաւորուէն արականք են յանգեալք 'ի el, er (նշանակիչք գործեաց), en, ing, և ling, գր. der Hebel, լծակ, բառնալիք, էիտ Գալլերման Կալի. Trichter, ձագառ, Խուրի. Hammer, ուռն, չէփճ. Laden, կրպակ, Բիտեան. Schlitten, սահնակ, Գլլա. Schilling, շիլլինկ՝ դրամն անգղիացւոց. Iüngling, երիտասարդ, Գէլ. Գանլ. և այլն:

Իգականք են յանգեալքն 'ի inn, ei, heit, keit, schaft, ung, և այլն. ուն. Freundin, բարեկամուհի. Tändelei, կատակ, խաղալիկ. Freiheit, ազատութի. Munterkeit, զուարթութի. Freundschaft, բարեկամութի. Hofnung, յոյս. Grösse, մեծութի. և այլն:

Չէզոք են անորոշ նուագականք, աներևոյթք, ևս և յանգեալքն 'ի thum, ուն. das Fräulein, օրիորդ. Söhnlein, որդեակ. Mädchen, աղջիկ. Essen, ուտելն. Bischthum, եպիսկոպոսութիւն. և այլն: Իսկ ևս բազում բառք յանգեալք 'ի niss, որպէս. Zeug-niss, Թուղթ վկայական. Bildniss, պատկեր. ևն:

Եւտորին 'ի կանոնացս Թ. Վոյականք ինչ՝ որոց ըստ վերջաւորուէն պարտ էր լինել արական, բայց են իգական կամ չէզոք. ուն. die Klapper, բոժոժ, չէլլեր. die Leiter, սանդուխք կրելի, էլ Գրիլլի. das Messer, դանակ, Գլլա. das Becken, կոնք, Լէ. das Zeichen, նշան, Կիլ. և այլն:

Բ. Վոյականք որք ըստ նշանակութի իւրեանց իգական են, և լինին չէզոք. ուն. das Weib, կին, Կալ. das Mensch, (անարգական անուն իգական անձանց) կին, աղջիկ, Գալ. das Mädchen, աղջիկ. և այլն:

Գ. Իսկ և բառք՝ որոց ըստ նշանակութի պարտ էր լինել չէզոք, և են արական կամ իգական. ուն. der Tomback, բաղադրեալ հրահելելի ինչ, Բոմպ. der Zink, զէնկ, Բիլ. der Sthal, պողպատ, Կիլ. der Reichthum, հարստութիւն, Կիլ. die

Mark, վիճակ (երկրի), Կահիէ . die Türkei, տաճկաստան . և այլն :

Դ. Բարդ բառք, որպէս ասացաք, զվերջնոյ բառին ունին զսեռ և զյօդ . բայց խոսորին 'ի սովորական կանոնէս յանդեալքս 'ի math, ունի die Demath, խոնարհութի, ալլա 'ի ծիւղիւն . die Grossmuth, մեծահոգիութի, 'ի ծիւղիւն . die Anmuth, հաճութի, խոշոր . die Schwermuth, սեւամաղձութի . արա զափրալլէր . die Sanftmuth, հեղութի . և այլն : Աոյնպէս և բառքս die Antwort, պատասխանի, ձեւալ . der Abscheu, զզուումն, Իրազ . das Tagelohn, վարձք աւուր միոյ, Ինտրէր . das Macherlohn, վարձք շինելոյ, Խափաբիյէ, Երբ . die Mittwoch, der Mittwoch, չորեքշաբաթի . և այլն :

Ե. Եւ այլազգական բառք՝ որք ոչ զգնիկ լեզուն իւրեանց զսեռն պահեն, այլ փոխին յայլ . ունի der Punkt, կէտ, Կօթա . der Tempel, տաճար, Իկարէրիւն . der Körper, մարմին, Բէն . die Kanzel, ամբիոն, Դիւլի . die Narcisse, նարգէս ծաղիկն, Կէր . das Echo, արձագանք, Կա, Կա . das Fieber, ջերմն, Երբ . das Labyrinth, լաբիրինթոս, Իրափալ, das Pulver, փոշի, Բօլ . և այլն :

Եւ բազում գոյականք, որք ըստ սեռիցն չմարթեն փակիլ ընդ կանոնաւ իւրիք . որպէս սկսեալքն մասնկաւս ge (եթէ չիցեն հաւաքականք) և յանգեալքն 'ի niss, յորոց ոմանք արականք են, այլք իգականք և այլք չէզոք, ունի der Gedanke, մտք, Քիւր . der Gehorsam, հնազանդութի, Կիւր . die Gewalt, կարողութի . die Gestalt, ձև . der Gehalt, ոռձիկ, Կլէր . die Erlaubniss, հրաման, Թոյլտուութի, Կիւ . das Bildniss, պատկեր, Կիւր . և այլն :

Եւ գոյականք որք ըստ այլեայլ նշանակուէ՝ այլասեռ յօդից են ընդունակ . զորս յընտիր բառարանաց և 'ի հմուտ մատենագրաց պարտ է մեղուսանել : զի մերթ արական են մերթ իգական և մերթ չէզոք, յորոց զգիւարագոյնսն գիցուք աստ :

der Band, <i>կողք դրոյ, հասար,</i> 28.	das Band, <i>ժապաւեն, շէր.</i>
der Bund, <i>կապ, պալ.</i>	das Bund, <i>խուրճ, քէմէ.</i>
der Erbe, <i>ժառանգ, վարի.</i>	das Erbe, <i>ժառանգութիւն, Բրա.</i>
der Mensch, <i>մարդ, քնսան.</i>	das Mensch, <i>աղջիկ, կին (անարդ) քոթաւ.</i>
der Reis, <i>որիշ, Բիւն.</i>	das Reis, <i>ընձիւղ, Բիւն.</i>
der Schild, <i>վահան, ասպան.</i>	das Schild, <i>նշան (տանց ևն) Կիւն.</i>
der Thor, <i>յիմար, քէմ.</i>	das Thor, <i>գաւան (մեծ).</i>
der Verdienst, <i>շահ, Բայր.</i>	das Verdienst, <i>արժանաւորութիւն, Երգիւղ.</i>
der Buckel, <i>ասպառ ողին, աս.</i>	die Buckel, <i>պաշար, ասպարճ.</i>
der Heide, <i>հեթանոս, Բոնիք.</i>	die Heide, <i>գաշա անարօրագիր, Կիւնիւ ուլ.</i>
der Leiter, <i>աւաջնորդ, Բլաւ.</i>	die Leiter, <i>սանդուխտ, Բերքիւն.</i>
der Mast, <i>կայմն նաւու, Կիւն.</i>	die Mast, <i>ճարակ, Կիւն.</i>
der See, <i>լիճ, Կիւն.</i>	die See, <i>ծով, Կիւն.</i>
die Mark, <i>կշիւ 88 արամայ.</i>	das Mark, <i>ուղեղ ծառոց, աղած Կիւն.</i>

Ե. ՀՈՒՈՎՔ ԵՒ ՀՈՒՈՎՄՈՒՆՔ ԳՈՅԱԿԱՆԱՑ

Հորիւն է պէսպէս փոփոխումն մի և նոյն գոյական
նի, ըստ զանազան հանգամանաց բառից. 'ի նշանա-
կել զԹիւ և զհամեմատութիւն նոցա: (Թիւն է եզա-
կան և յոգնական. և եզականին փոփոխումն 'ի յոգ-
նականն լինի նախ՝ փոխմամբ փոփոխական ձայնա-
ւորին, ուն. Tochter, դուստր. Töchter, դստերք.
Vater, հայր. Väter, հարք. և այլն: Երկրորդ՝ յա-
րեւոյ 'ի վերջս եզակի ուղղական բառից զհետեւալ
տառքս կամ զմասնիկքս e, er, en, n, ուն, Abend,
երեկոյ. Abende, երեկոյք. Kind, զաւակ. Kinder,
զաւակք. Fürst, պայազատ. Fürsten, պայազատք.
Stachel, խայթոց. Stacheln, խայթոցք: Երրորդ՝
երկրորդքն միանգամայն, այս է և փոփոխմամբ
ձայնաւորացն և յաւելմամբ տառիցն. ուն. Bauch,
որովայն. Bäuche, որովայնք. Bad, լողարան, բա-
ղանիք. Bäder, լողարանք, բաղանիք. Tuch, չու-
խայ. Tücher, չուխայք. և այլն: Չորրորդ՝ եզա-
կանք բազումք մնան անփոփոխ 'ի յոգնականն, քր.
Schemel, աթոռակ կիւ աթոռակք. Adler, արծուի,
կամ արծուիք. Riegel, նիզ կամ նիզք. և այլն:

Լին և բառք որոց յոգնականն վրիպակաւ յանգի
'ի 8, ուն . Mädchen, աղջկունք . և այլն :

Հոլովք կազմին յարեւով յուղղականն եղականին
զհոլովակերտ գիրս . դր . 'ի բառէս Mann, այլ , լինի
սեռական Mannes, և 'ի բառէս Knabe, մանուկ,
Knaben, և այլն :

Բազում անգամ և յայլ հոլովս ուղղականն պա-
հի անփոփոխ . ուն . ուղ . Frau, կին , տիկին . սեռ .
Frau, արական . Frau, և այլն : (Յորս յօգն միայն փո-
փոխի . ուն . ուղ . die Frau, սեռ . der Frau, և այլն .
ուղ . diese Magd, աղջիկս այս , սեռ . dieser Magd,
և այլն :

Եթէ ածականք ունիցին զտեղի գոյականի, յօգն
գոյականին դնի 'ի վերայ նոցա , և հոլովին . դր . ուղ .
der Weise, իմաստուն ոք . սեռ . des Weisen, ար . dem
Weisen, և այլն : Եւ եթէ փոխանակ գոյականին
իցեն այլ մասունք բանի, նոքա մնան անհոլով . ուն .
jede Sache hat ein Aber, ամենայն ինչ ունի զբայց ,
հէր շէյն ամառ վար :

'Ի հասարակ անուանս են որ բնիկ ազգայինքն են ,
և են որ եկամուտք յօտարաց : Ազգայինք ունին
զհոլով կատարեալ և անկատար , կանոնաւոր և ան-
կանոն : Լին և բառք անհոլով կոչեցեալք , որ հո-
լովին երբէք : Եւ են ևս , որ ընդ այլեայլ հոլով-
մամբ անկանին : Բառք օտարք եկամուտք 'ի Լա-
տինաց , 'ի Յունաց և 'ի գաղղիացւոց , չեն պարփա-
կեալ ընդ կանոնաւ իւրք . վասն որոյ զհետ գերմա-
նականացն յաւելցուք և օրինակս ինչ վասն նոցա :
Վերմանական բառից այլեայլ հոլովմունք են , ըստ
այլեայլ օրինակաւ յանգելոյ նոցա 'ի սեռականն ,
կամ փոփոխելոյ 'ի յոգնականն : Ատելունկ դնէ ութ
հոլովմունս գերմանական լեզուի , զորոց զվերջաւո-
րունսն միայն դիցուք աստ՝ ըստ չորից հոլովոց և եթ :

Երկրորդ.

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ուղ.	—	—	—	— e.	— e.	—	—	—
Սեւ.	es, s.	es, s.	s.	en, n.	ens, ns.	es, s.	—	—
Տր.	e.	e.	—	en, n.	en, n.	e.	—	—
Հայց.	—	—	—	en, n.	en, n.	—	—	—

Յոթերորդ.

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ուղ.	e.	er.	—	en, n.	en, n.	en, n.	en, n.	e.
Սեւ.	en.	er.	—	en, n.	en, n.	en, n.	en, n.	e.
Տր.	e.	ern.	n.	en, n.	en, n.	en, n.	en, n.	en.
Հայց.	e.	er.	—	en, n.	en, n.	en, n.	en, n.	e.

Երկրորդ աղիւսակաւ ուսուցանեն մինչև ցայտմ 'ի բազում տեղիս Գերմանիոյ զհամբաւս . բայց արդի քերականք տեսեալ զդժուարութի ուսանելոյ զութ հոլովմունս՝ նուազեցուցին զնոսա 'ի չորս, յերիւս և մինչև յերկուս հոլովմունս, որ ևս դժուարագոյն լի նի ուսանողաց 'ի զանազանել զվերջաւորութիս, և յուսանել կատարելապէս զլեզուն : Որոյ աղագաւ և մեր հետեւելով հին քերականաց, որ առաւել գործածականքն են և ծանօթք ամենեցուն, զնեմք ութ օրինակս հոլովմանց . որոց վեց առաջինքն՝ արականք են և չէզոք, և երկու վերջինքն՝ իգականք :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ ԻՆՉ 'Ի ՎԵՐԱՅ ՀՈԼՈՎՄԱՆՑ

ա. Գոյականք յանգեալք 'ի en կամ n, յամ հոլովս յոգնականին մնան անփոփոխ, ուն . յոգն . ուղ . die Tauben, աղաւնիք . տե . der Tauben, ար . den Tauben, հայց . die Tauben, և այլն :

բ. Յանգեալքն 'ի e, l, և r, առնուն 'ի տրականն n, ինչ . ուն . յոգն . ուղ . die Thiere, անասունք, ար . den Thieren; յոգն . ուղ . die Engel, հրեշտակք . ար . den Engeln; յոգն . ուղ . die Brüder, եղբարք . ար . den Brüdern, և այլն :

գ. 'Ի չէզոքս՝ եզակի հայցականն նոյն մնայ ընդ ուղղականին . ուն . das Haus, տուն կամ զտուն, և

այլն : Սոյնպէս և 'ի յոգնականն . ուր . die Füchse,
աղուէսք կամ զաղուէսս . die Blumen, ծաղիկք կամ
զծաղիկս . die Kinder, զաւակք կամ զզաւակս , եւ :

Դ . Իգականք յեզականն հոլովին անփոփոխ , քր .
ուղ . die Frau, տիկին , կին , տ . der Frau, ար . der
Frau, հայր . die Frau, և այլն :

Է . Գոյականք յանգեալք 'ի el, en, er, 'ի յոգ-
նակի ուղղականն մի և նոյն մնան ընդ եզակի ուղ-
ղականին . որպէս , der Engel, հրեշտակ . die Engel,
հրեշտակք . der Kerl, ար , հերթ . die Kerl, արք
(և ոչ die Kerles կամ Kerle) . der Degen, սուր .
die Degen, սուրք . das Mädchen, աղջիկ . die Mäd-
chen, աղջկունք (և ոչ Mädchens) . der Wagen,
սայլ , արաղս . die Wägen, սայլք , արաղաւար (և ոչ
Wagens) . das Fenster, պատուհան . die Fenster,
պատուհանք . der Kaiser, կայսր , die Kaiser, կայ-
սերք . der Betrüger, խաբէբայ . die Betrüger, խա-
բէբայք . և այլն :

Ը . Գոյականք յեզակի սեռականն յանգեալք 'ի
es, 'ի տրականն յանգին 'ի e, քր . էլ . տ . des Bu-
ches, մատենի . ար . dem Buche, 'ի մատեան . տ .
des Hauses, տան . dem Hause, 'ի տուն . և այլն :
Թայց եթէ 'ի s լոկ յանգիցին , յայնժամ մնան որ-
պէս զուղղականն . քր . ուղ . der Spiegel, հայելի .
տ . des Spiegels, ար . dem Spiegel; ուղ . der Va-
ter, հայր . տ . des Vaters, ար . dem Vater, եւ :

Թ . Եոգնականն երկրորդ և ութերորդ օրինա-
կին՝ ունի միշտ զփոփոխական ձայնաւորն , (բայց 'ի
բառէս Leinwand, կտաւ , որ անփոփոխ է) բայց
եթէ չունիցի զփոփոխականն՝ յոգնականն յանգի 'ի
en կամ n : Եոգնականն առաջին և երրորդ օրինակի,
մերթ ունի զփոփոխական ձայնաւորն և մերթ ոչ :

ՕՐԻՆԱԿ Ա .

Եւթիւն .

Եւթիւն .

Ո . der Baum, ծառ , աղաճ . die Bäume, ծառք , աղաճար .
Ս . des Baumes, ծառայ , աղաճի . der Bäume, ծառաւոր .
Տ . dem Baume, 'ի ծառ , աղաճ . den Bäumen, 'ի ծառ ,
Չ . den Baum, զծառ , աղաճ . die Bäume, զծառ , աղաճար .

ՕՐԻՆԱԿ Դ.

Ելեւիւն.

Ո.	der Löwe,	առիւծ,	ասլան.
Ս.	des Löwen,	առիւծու,	ասլանի.
Տ.	dem Löwen,	յառիւծ,	ասլանա.
Հ.	den Löwen,	զառիւծ,	ասլանը.

Յգիւնիւն.

Ո.	die Löwen,	առիւծք,	ասլանաւոր.
Ս.	der Löwen,	առիւծուց,	ասլանաւորի.
Տ.	den Löwen,	յառիւծս,	ասլանաւորա.
Հ.	die Löwen,	զառիւծս,	ասլանաւորս:

Ըստ այսմ հօլովին բազում արականք, զոր. der Bär, արջ. der Bube, տղայ. der Erbe, ժառանգ. der Hase, նապաստակ. der Ochs, եղն. der Held, դիւցազն. der Herr, տէր. der Mensch, մարդ. der Mohr, մաւրիտանացի. և այլն:

Յանգեալքն 'ի e, 'ի սեռականն առնուն լոկ զս, իսկ բառք յանգեալք 'ի բաղաձայն ինչ, առնուն զen.

Իսորք՝ որք անկանին ընդ այսու հօլովմամբ՝ չուին փոփոխական ձայնաւորս: Ոմանք աղաւաղելով դնեն զհայցականն որպէս զուղղական, իմ փոխանակ ասելոյ den Helden, զդիւցազն, ասեն den Held.

ՕՐԻՆԱԿ Ե.

Ելեւիւն.

Յգիւնիւն.

Ո.	der Gedanke (en),	մտք,	գիտք.	die Gedanken,	գիտքեր.
Ս.	des Gedankens,	մտաց,	գիտի.	der Gedanken,	գիտիքի.
Տ.	dem Gedanken,	'ի մասս,	գիտի.	den Gedanken,	գիտիքի.
Հ.	den Gedanken,	զմասս,	գիտի.	die Gedanken,	գիտիքի:

Իսպէս հօլովին ամ արականք՝ որոց կրկին են ուղղականք՝ մերթ 'ի e և մերթ 'ի en յանգեալ. զոր. Friede կամ Frieden, հաշտութիւն. Name, en, անուն. Funke, en, կայծ. Wille, en, կամք. և այլն: Իսորն Herz, սիրտ, լինի 'ի սեռականն Herzens, սրտի, այլ եղակի հայցականն ոչ լինի das Herzen, այլ das Herz.

Սոյնպէս և բառս Buchstab, գիր, տառ. տէս ընդ
յաջորդ օրինակաւ :

Բառք որ ընդ հորովմամբս՝ չունին փոփոխական
տառս :

ՕՐԻՆԱԿ Զ.

Երկու.

Ո. der Strahl,	Ճաճանչ,	չօւկ.
Ս. des Strahles,	Ճաճանչի,	չօւկի.
Տ. dem Strahle,	'ի Ճաճանչ,	չօւկի.
Հ. den Strahl,	չճաճանչ,	չօւկի.

Յոգնական.

Ո. die Strahlen,	Ճաճանչք,	չօւկեր.
Ս. der Strahlen,	Ճաճանչից,	չօւկերի.
Տ. den Strahlen,	'ի Ճաճանչս,	չօւկերի.
Հ. die Strahlen,	չճաճանչս,	չօւկերի.

Ընդ այսու հորովմամբս անկանին das Bett, ան-
կողին. der Dorn, փուշ. der Halm, ծղօս. das Hemd,
շապիկ. das Ohr, ականջ. der See, լիճ. («Է» . des
Sees); Sporn, խթան, Staat, տէրութիւն, և այլն :

Եւ ևս այլազգական բառք. դր, der Affect, յո-
ժարութիւն. der Diamant, անդամանդ. der Patron,
պաշտպան. das Kapital, (յոգն. Kapitalien) դուխ
դրամոյ. և այլն :

Հետեւեալ բառք 'ի յոգնականն առնուն միայն
զո առանց քի, դր. der Bauer, յգ. ern, գիւղական.
der Gevatter, ern, կնքահայր. der Nachbar, arn,
դրացի. der Stachel, eln, խայթոց. der Stiefel, feln,
կօշիկ. der Vetter, ern, հօր կամ մօր եղբայր. հօր
կամ մօր եղբօրորդի, ազգական. և այլն :

Ի տօնական բառք 'ի սեռականն եղականի առ-
նուն միայն s, իսկ 'ի յոգնականն առնուն զen, դր.
Doctor, «Է» . ors, յգ. en, բժիշկ, փաստաբան. Autor,
ors, en, հեղինակ. Professor, ors, en, դաստառ. Pa-
stor, ors, en, հովիւ. Rector, ors, en, վերակացու.
և այլն : Իսկ բառս der Buchstab, կամ Buchstabe,
en, գիր, տառ, վասն զանազանութե վերջաւորութեն

**Հորովի ըստ Է և Կ Հորովմանց ։ Որ ընդ Հորովմամբս
են բառք՝ չունին փոփոխական ձայնաւորս ։**

ՕՐԻՆԱԿ Ի .

Եւ-ի-ն .

Յ-գ-ն-ի-ն .

Ո. die Zahl, թիւ .	այլ .	die Zahlen, թիւք .	այլաւր .
Ս. der Zahl, թուոյ .	այլն .	der Zahlen, թուոց .	այլաւրն .
Տ. der Zahl, ի թիւ .	այլս .	den Zahlen, ի թիւս .	այլաւրս .
Հ. die Zahl, զթիւ .	այլւ .	die Zahlen, զթիւս .	այլաւրւ .

Լ. յսպէս Հորովին իգականք . Կր . die Gegend, կողմն . Welle, ալիք ծովու . Person, անձն . Antwort, պատասխանի . Bahn, շաւիղ, ճանապարհ . Jagd, որս . եւ ։ Եւ մանաւանդ բառք յանգեալք 'ի heit, ei, inn, keit, schaft, ung, և e .

Հետեւեալ բառք 'ի յոգնականն առնուն միայն qu, առանց զի . Կր . die Ader, րգ . Adern, երակ . Fackel, քահ . Mandel, նուշ . Leber, լեարդ . Achsel, ուս, թիկունք . և այլն ։ Սոյնպէս և այլազգական բառք . Կր . die Harmonie, nien, ներդաշնակու թիւն . Armee, meen, բանակ զօրաց . Allee, leeu, ճանապարհ (ծառատունկ) . Akademie, mien, ճեմարան , ուսումնարան . և այլն ։

Իսկ բառքս Mutter, մայր , և Tochter, դուստր , 'ի յոգնականն լինին Mütter, և Töchter .

ՕՐԻՆԱԿ Ը .

Եւ-ի-ն .

Յ-գ-ն-ի-ն .

Ո. die Magd, աղջիկ ,	բւ .	die Mägde, աղջկունք ,	բւաւր .
Ս. der Magd, աղջկան ,	բւն .	der Mägde, աղջկանց ,	բւաւրն .
Տ. der Magd, յաղջիկ ,	բւս .	den Mägden, յաղջկունս ,	բւաւրս .
Հ. die Magd, զաղջիկ ,	բււ .	die Mägde, զաղջկունս ,	բւաւրւ .

**Ընդ սովաւ անկանին բազում արմատական՝ բայց
իգական բառք .** որպէս die Bank, նստարան . Brust, կուրծք . Hand, ձեռն . Wand, որմն . Gaus, սագ . Schnur, լար , ժապաւէն , քայնան . Maus, մուկն . Nuss,

ընդդգ. Braut, հարսն. Faust, բուռն ձեռաց. Frucht, պտուղ. Gruft, անշիր, գերեզման. Haut, մաշկ. Kluft, պատառուած (վիմաց կամ լերանց). Lust, զուարճութիւն. Macht, զօրութիւն. Nacht, գիշեր. Stadt, քաղաք, քիչիւր. և այլն: Սոյնպէս և բառք յանգեալք 'ի st, ft, ցր. Wurst, երեշիկ տու ճուր. Ankunft, հասանելն. և այլն:

Որ ընդ այսու հոլովմամբ անկանին բառք՝ ամենեքին ունին զփոփոխական ձայնաւորն: Եւ և գոյականք՝ որք 'ի յոգնականն ընդ զանազան հոլովմամբ անկեալ, ունին այլեայլ նշանակութիւնս՝ որք և 'ի փոփոխմանն ձայնաւորացն որոշին, ցր.

Երկու. Յոգնական,

der, das Band,	Bände,	կաղմբ գրոց, ճիւղ.
	Bande,	կապանք, պաշտ.
	Bänder,	ժապաւենք, շէրիւղիւր.
die Bank,	Bänke,	նստարանք, իսկիւնիւր.
	Banken,	գրամատեղի. խաղացողաց. Բեռնիւր.
das Ding,	Dinge,	գործք, իււր.
	Dinger,	երք, շէրիւր.
das Gesicht,	Gesichte,	տեսիւք, հայտնիւր.
	Gesichter,	երեսք, շէրիւր.
das Land,	Lande,	կողմանք, Բաբալոն.
	Länder,	գաւառք, նահեկէնք.
der Leiter,	Leiter,	առաջնորդք, գլուխաւոր.
die Leiter,	Leitern,	սանդուխք, շէրիւր.
der Mensch,	Menschen,	մարդիկ, ինքանք.
das Mensch,	Menscher,	անարգ կանայք կամ աղջկունք, Ժողովաւոր.
der Ort,	Orte,	տեղիք.
	Oerter,	(որոշեալ ինչ) տեղիք, կողմանք.
der Schild,	Schilde,	վահանք, Ժողովաւոր.
das Schild,	Schilder,	նշանք, ինքանք.
das Tuch,	Tuche,	աղջ չուխայից.
	Tücher,	կտաւիք, կերպասք, ասուիք.
das Wort,	Worte,	բանք, խոսք.
	Wörter,	բառք, լուսնիւր. ևն:

ԲԱՌԻ ՊԵՆԱՍՍԱՆՈՐԻ Ի ՀՈԼՈՎՍ

Acht. ցր. Acht geben, փոյթ ունել, Ինքնիւր:

Angst. in Aengsten seyn, լինել յանձկութեան. Խեղճ օրհն:

Bedacht. mit Bedacht handeln, *ուշադիր լինել* . *դիտարկել* :

Betracht. in allem Betracht, *ամ ակնածութիւն* .

Braus und Saus. in Saus und Braus leben, *կեալ շուայտութիւն* :

Falsch. ohne Falsch, *միամիտ, անկեղծ* :

Fug. mit Fug und Recht, *իրաւամբ* :

Lebzeit. bei meinen Lebzeiten, *'ի կեանս իմ, յաւուրս կենաց իմոց* :

Noth. in Nöthen seyn, *լինել 'ի կարօտութեան* :

Schwang. im Schwange seyn, *լինել 'ի տառանման* :

Statt. an meiner Statt, *'ի տեղի իմ. և այլն* :

Ինկանոն են բառքս Jemand, *ոք, դիտելի* . և Niemand, *ոչ ոք, հիշելի* . և *հոգովն յեղականն միայն այսպէս* .

Ելուի .

Ելուի .

Ո. Jemand, *ոք, դիտելի* .

Niemand, *ոչ ոք, հիշելի* .

Ս. Jemand, *ուրուք, դիտելի* .

Niemand, *ուրուք, հիշելի* .

Տ. Jemanden, *ուրուք, դիտելի* .

Niemanden, *ուրուք, հիշելի* .

Jemand, *նէ* .

Niemand, *նէ* .

Հ. Jemanden, *ուրուք, դիտելի* .

Niemanden, *ուրուք, հիշելի* .

Jemand, *նէ* .

Niemand, *նէ* .

Ինչորով են և Etwas, *իմն, ինչ* . Man, *մասնիկ ինչ երրորդ դիմի* . Nichts, *ոչ ինչ* . Es, *մասնիկ երրորդ դիմի կամ դիմազուրկ բայից* . այն :

Ինդ այսոսիկ մարթ է կարգել և զվաղեմի ինչ ոչն ասացուածոյ առանց հոլովոյ և յօդի . դր .

mit Fleiss gemacht, *դիտմամբ կամ խորհրդով աւարեալ* :

mit Blut bespritzt, *արեամբ սրսկեալ* :

mit Weib und Kind, *կանամբ և որդւով* :

von Haus zu Haus, *տունն 'ի տանէ* :

'Եօնպէս և դոյականք նշանակիչք թուոց չափուց և կշռոց անփոփոխ մնան . դր . fünf Stück Vieh, *հինգ անասուն* . պէշ կաշի . zehn Pfund Fleisch, *տասն ֆունտ միս* . sechs Fuss lang, *վեց ոտնաչափ* . եւ :

Իստք առեալ 'ի գաղղիականէն՝ կրկին եղանակաւ հօլովին : Եթէ արտասանեսցի իբրեւ զբազերմանական՝ անկանի ընդ միով 'ի վերոգրեալ հօլովմանցդ, դժ. der Accord, դաշն, ասլ. : սեռ. des Accordes; յֆն, ուղ. die Accorde . Սոնպէս և der Credit, կարծիք հարստութե, ինկար. das Concert, ներդաշնակուի, անկեֆ. das Porträt, կենդանագիր, բաւլի. das Parlament, ծերակոյտ, քիվան, ճիւնիւր. die Garnison, պարսպապահ զօրք, հակաՔըչ. der Gaddett, ազատորդի զինուորեալ յուսումն պատերազմական արուեստին . das Kabinett, սենեակ ներքին . das Billet, տոմսակ, ինկրիթէճի . der Bankerott, սնանկ, փափլիւ. և այլն :

Իայց իգականք յանգեալք 'ի e առնուն 'ի յոգնականն զո, որպէս . die Adresse, հասցէ նամակի . Թուղթ յայտարար անուան՝ մականուան և բնակուէ ուրուք . յֆն . die Adressen; die Bonteille, շիշ, շիշ . յֆ . Bouteillen; die Chikane (շիանէ), խաբէական ձեռնարկութի . յֆ . Chikanen, և այլն :

Իսկ եթէ կացցէ մնասցէ բառն ըստ արտասանուէ և ըստ յարմարագրութե գաղղիականին, արականն և իգականն առնուն յեզակի սեռականն զս; երբեմն և 'ի յոգնականն . դժ. der Canton, սեռ. Cantons, կողմն, սահման . der Balcon, սեռ. Balcons, պատշգամբ, շահիշի . das Comptoir, սեռ. Comptoirs, սենեակ վաճառականաց, օրա, ետլըխե . և այլն :

Յանգեալքն 'ի ier, our, oir, և eur, հօլովին ընդ դժ հօլովմամբ : Եւ եթէ արտասանեսցին որպէս զգերմանական բառս՝ 'ի յոգնակի ուղղականն առնուն զը, և 'ի արականն զeu . դժ. ուղ. der Officier, պաշտօնատար զօրաց . սեռ. des Officiers; յֆն . ուղ. die Officiere, որ. den Officieren, և այլն : Եթէ արտասանեսցին ըստ գաղղիականին, առնուն յեզակի սեռականն և յոգնակի ուղղականն s, դժ. ուղ. der Tresorier, գանձապետ, սեռ. des Tresoriers; յֆն . ուղ. die Tresoriers; der Gouverneur, (կովէրնէօր) քաղաքապետ . Gouverneurs, և այլն :

Ի առաջ՝ որք են 'ի խոնաց և 'ի լատինաց՝ երրակի հոլովին :

ա. Որպէս զլատինացն, զբ. առ. das Adverbium, մակբայ. սեռ. des Adverbii, որ. dem Adverbio, յոգն. առ. die Adverbia, սեռ. der Adverbiorum, և այլն :

բ. Լորբեմն ըստ Թուոյն միայն փոփոխեալ 'ի յորենականն, յայլ հոլովն յորքն միայն հոլովին. զբ. եղ. առ. das Verbum, բան, բայ, սեռ. des Verbum, և այլն. յոգն. յոր. die Verba, սեռ. der Verba, ևն :

գ. Հոլովին որպէս զգերմանական բառս, զբ. առ. der Inspector, վերակացու, սեռ. des Inspectors, յոգն. առ. die Inspectoren. և այլն :

Ի ազում բառք այլազգականք՝ չունելով յեղականն զգերմանական վերջաւորութիւն, առնուն զայն 'ի յոգնականն. զբ. die Testimonien, վկայք. die Studien, ուսմունք ևն :

Իսկ որ յայլ ինչ լեզուաց և ոչ 'ի վերոյ գրելոցն իցեն եկամուտ բառք, կամ հոլովին որպէս զգերմանականս և կամ մնան անհոլով : Ի աւջինն լինի եթէ բառն ունիցի զգերմանական վերջաւորութիւն. զբ. der Czar, Թագաւոր ի Ռուսաց. der Ianitschar, զինուոր տաճկաց, եէնիշէի. die Karavane, կարավան, չէվրի. ևն : Իսկ եթէ ոչ՝ հոլովին միայն յորք, զբ. adagio, յամբ, ալլըր. allegro, զուարթ, եւրի. (վարին միայն յերգս) . որք 'ի յոգնականն առնուն զս միայն, զբ. die Adagios, ևն :

ՀՈԼՈՎՄՈՒՆԻՔ ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒԱՆՑ

Յատուկ անուանք գաւառաց՝ տեղեաց՝ գետոց՝ լերանց և անձանց հոլովին երրակի : ա. Յօդին միայն հոլովմամբ առանց փոփոխման անուանն, զբ. առ. der Salomo, Սողոմոն, Սէլեյմ. սեռ. des Salomo, որ. dem Salomo, հայ. den Salomo.

Յազնուական զրոյցս, և կամ եթէ զհամբաւելոյ ումիքն իցեն բանքն՝ յուղղական հոլովն ոչ զնի յօգն. բայց յընտանեկան և 'ի հասարակ խօսս միշտ մնայ. զբ. der Iacob soll her kommen, Յակոբն եկեսցէ աստ :

Յանուանս ազգաց՝ գետոց և լեռանց պարտ է միշտ դնել գլօղն . զք . die Engländer, անգղիացիք , das Ufer der Donau, ափն Վանուբի . ևն :

Է . Լուանց յօդի փոփոխմամբ վերջաւորութեան անուանն ըստ լատինական հոլովման : Լյսպէս հոլովին գրեթէ ամ յատուկ անուանք , թէ լատինականք և թէ յունականք . զք die Geburt Christi, ծնունդ Վիշի . der Reichthum Crösi, հարստութի Կրեստսի, ևն . յորում բառքս , Christi և Crösi, ևն սեռականք ըստ լատին հոլովման բառիցս Christus և Crösus .

Դ . Վերմանական հոլովմամբ . զի ամ յատուկ անունք գերմանականք , որք ոչ ըստ լատինական վերջաւորութե յանգիցին , ևս և ամ լատինականքն և յունականք՝ յապաւեալք 'ի բնիկ վերջաւորուեցն us, ius, կամ os, eos, որ ստէպ պատահէ . զի , օրինակ իմն , Ovidius, Ովիդիոս , Aesopus, Ասոպպոս , Socrates, Սոկրատ , Aristoteles, Արիստոտէլ , յաճախ ևս վարին կրճատմամբ Ovid, Aesop, Socrat, Aristotel . Եւ վերջապէս ամ այլազգական անունք՝ որք ոչ յանգին 'ի s, հոլովին գերմանական հոլովմամբ :

ՕՐԻՆԱԿ Ա .

Եւրօպ .

Ո . Wolf, մականունն ինչ .
Ս . Wolfs.
Տ . Wolfen.
Հ . Wolfen.

Յօգնօպ .

die Wolfe.
der Wolfe.
den Wolfen.
die Wolfe.

Լյսպէս հոլովին ամ ազգային և այլազգական յատուկ անունք արանց և կանանց : Լյսպէս և յանգեալքն 'ի mann, (որոց յոգնականն լինի manne և ոչ männer) զք . եւ . Fuchs, մականունն ինչ . յոգն . die Fuchse, (և ոչ Füchse աղուէսք) . եւ . Herrmann, մականունն և անուն . յոգն . die Herrmanne, ևն : Լյլ յանգեալքն 'ի s, sch, z, el, al, en, er, ar, և or, չանկանին ընդ այսու հոլովմամբ :

ՕՐԻՆԱԿ Բ.

Ելալան.

Յգնալան.

Ո. Peter, Պետրոս.

die Peter.

Ս. Peters.

der Peter.

Տ. Petern.

den Petern.

Հ. Petern.

die Peter.

Լ. յապէս հորովի և Alexander, Լճքսանդր. Daniel, Ղանիէլ. Melchior, Սէլքոն. և.

ՕՐԻՆԱԿ Գ.

Ելալան.

Յգնալան.

Ո. Leibnitz, Լեյբնից.

die Leibnitze.

Ս. Leibnitzens.

der Leibnitze.

Տ. Leibnitzen.

den Leibnitzen.

Հ. Leibnitzen.

die Leibnitze.

Հիգականս՝ յոգնակի ուղղականն լինի die Annen, Լճնայք, և. der Annen, Կր. den Annen, և. Հայս հորով վերածին ամ յատուկ անուանք՝ աղ-դայինք և օտարք՝ յանգեալք՝ ի s, sch, z, e; և քանի մի լատինականք յանգեալք՝ ի ius; ևս և իգականք յանգեալք՝ ի a. Կր. Asia, Եր. Europa, Լ. րոպա. և.

ՕՐԻՆԱԿ Դ.

Ելալան.

Յգնալան.

Ո. Solon, Սոլոն.

die Solone.

Ս. Solons.

der Solone.

Տ. Solon.

den Solonen.

Հ. Solon.

die Solone.

Լ. յապէս հորովին անուանք քաղաքաց և գաւառաց՝ որք ոչ յանգին ի s, sch, և z; ևս և անուանք անձանց՝ յանգեալք՝ ի a, o, i, և y, Կր. և. Dido, Ղիգէ, որ ի հորովին առնու ապաթարց, և լինի ի սեռականն Dido's, և. Սոլոնական և յանգեալքն ի en, և chen.

Յատուկ անուանք՝ եղեալք բացայայտչաւ՝ ոչ երբէք հայովին, բայց եթէ առանց յօդի իցեն. քր. König Heinrichs Schicksal, արկածք թագաւորին հենրիկոսի: Եւ կամ թէ անուն ինչ թուական զկնի ունիցին. քր. der Tod König Ludwigs des sechszehnten, մահ վեշտասաներորդի 16-րդիկոս թագաւորին, և այլն:

Իգական մականուանք ոչ առնուն զիգական մանկին in 'ի վերջս իւրեանց՝ այլ նոյն մնան ընդ արականին քր. Bonifacia Weiss, (և ոչ Weissin) 11-ոսի փակիս (անուն կնոջ անսովոր յազգիս) 11-այս, այս է ճերմակ, Ripsimé Kohlenbrenner, հռիփսիմէ Վօլքենպրէններ համաժխագործ. և այլն:

ՅՕԴՈՒԱԾ Գ.

ՅԱՂԱԿՍ ԱԾԱԿԱՆԱՑ ԵՒ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՑԱ

Իճականն (Eigenschaft, Beywort) է՝ որ ինքնին ոչ վարի՝ի բանս, այլ պահանջէ յարիւ՝ի գոյականս, իբր յայտնող հանգամանաց նոցա: Եւ բաժանի՝ի Լախատիպ (Stammwörter կամ Wurzelwörter) քր. weiss, սպիտակ. schwarz, սեւաւ. gross, մեծ. hoch, բարձր. klein, փոքր. և: Իճանցեալ, քր. weisslich, հարեալ՝ի սպիտակ. mächtig, զօրաւոր. kindisch, տղայական. և: և՝ի Բաղադրեալ, քր. freiwillig, ինքնակամ. kurzichtig, կարճատես. eiskalt, ցրտասառայց, և: Իճանցեալք լինին կամ յարադրութի բաղադրիչ մասնականց, և կամ ածանցականակերտ վերջայօդիւ. տես և՝ի գլ. 10. յօդ. 7:

Բաղադրիչ մասնիկքն (die Vorsilbe) են be և ge, քր. bequem, հեշտ. gerecht, ուղիղ. և: 11-երջայօդքն (die Nachsilbe) կարեորագոյնք են և բաղմաթիւ. քր. bar, en, er, ern, haft, ig, icht, isch, lich, sam, և: յորոց կարի յաճախեալքն են

bar, մասնիկ վաղեմի, որ նշանակէ զբերելն ինչ կամ կրել, քր. fruchtbar, պտղաբեր. ehrbar, արժանի պատուոյ. և: Իճանցանէ ևս զյաջողակութի ինչ

լստ նշանակուէ արմատական բառից , ֆր . streitbar, պատերազմական , պատերազմասէր . dienstbar, դիւրապատրաստ 'ի ծառայութիւն . reizbar, դիւրագրգիռ, գրգռելի . trunkbar, ըմպելի . sichtbar, տեսանելի . ևն :

sam, 'ի հնունդն ունէր զնշանակութիւն բառիս նման, կամ որպէս . բայց այժմ մի և նոյն է ընդ մասնկան lich, ֆր . ehksam, պատուաւոր, պարկեշտ . arbeitsam, աշխատասէր . ևն :

en, կամ ern, ցուցանեն զնիւթն՝ յորմէ եղեալն է ինչ . ֆր . golden, ոսկեղէն, ոսկեայ . eisern, երկաթի , երկաթեայ . ևն :

ig, յայտնէ զունօղն կամ զստացօղն իրիք . ֆր . unschuldig, անմեղ . gütig, բարի , մարդասէր . ևն :

icht, ցուցանէ զնմանութիւն իրիք ընդ այլում . ֆր . hölzicht, փայտանման . wollicht, ասրաքատակ . steinicht, որպէս զքար . ևն :

isch, 'ի կիր արկանի 'ի յօրինել զաճականս յանուանց . ֆր . französisch, գաղղիական . katholisch, կաթողիկէ , ուղղափառ . musikalisch, երաժշտական . klassisch, ընտրելադոյն . kindisch, տղայական . weibisch, կնամարդի . diebisch, սովորեալ 'ի գողութի . ևն :

lich, ցուցանէ զնմանութի ինչ կամ զվերաբերութի ընդ ումեք . ֆր . göttlich, անձային , անձանման . männlich, արական , այրական : 'ի բայց ցուցանէ զդիւրութի կամ զաջողակութի 'ի գործել ինչ . ֆր . leserlich, դիւրընթեանելի . glaublich, հաւատալի . և այլն :

haft, որ ունի ինչ . ֆր . schamhaft, ամօթխած . fehlerhaft, պակասաւոր, թերի . herzhaft, սրտեայ , քաջասիրտ . և այլն :

Իւրդք (zusammengesetzte) լինին 'ի գոյականաց և յաճականաց , և անդրադարձեալ . ֆր . gesezmässig, օրինաւոր . freiwillig, կամաւոր , ինքնակամ . grasgrün, դալար . ևն :

ՀՈԼՈՎՈՒԾԸ ԱԾԱԿԱՆԱՅ

Ի՞ճականք ունին մի միայն հոլովումն . զի եթէ ի-
ցեն միայնակ հոլովին այսպէս .

Եւթիւն .

Յոգիւն .

Աւթիւն . Իգիւն . Չիւր . Աւթիւն . Եւթիւն .

Ո. er.	e.	es.	e.
Ս. es, en.	er.	es.	er.
Տ. em.	er.	em.	en.
Հ. en.	e.	es.	e.

Իսկ հանդերձ գոյականաւ հոլովին այսպէս .

ՕՐԻՆԱԿ ՀՈԼՈՎՄԱՆ ԱԾԱԿԱՆԻ ԸՆԴ ԳՈՅԱԿԱՆԻ

Եւթիւն .

Աւթիւն .

Իգիւն .

Չիւր .

Ո. guter Wein, լաւ գինի .	gute Zeit, լաւ ժա- մանակ .	gutes Brod, լաւ հաց .
Ս. gutes } guten }	Weines, guter Zeit,	gutes } guten }
Տ. gutem Weine,	guter Zeit,	gutem Brode .
Հ. guten Wein,	gute Zeit,	gutes Brod .

Յոգիւն .

Ո. gute Weine,	Zeiten,	Brode .
Ս. guter Weine,	Zeiten,	Brode .
Տ. guten Weinen,	Zeiten,	Broden .
Հ. gute Weine,	Zeiten,	Brode .

Իսեռականն արականին և չեզոքականին յաճախ
խազոյն ևս վարի guten քան gutes, վասն բաղքուն
հնչմանն . զի լաւ ևս է ասել andern Theiles, այլը
մասին , քան anders Theiles, որ ոչ ՚ի կիր արկանի :
Իսպէս և ածականք յանգեալք ՚ի m, որոց արա-
կանն պարտ էր լինել mem, լինին men; ֆթ . arm, աղ-
քատ, ար . լինի armen, և ոչ armem .

Եթէ իցեն բազում ածականք ընդ միոյ գոյակա-
նի , յայնժամ առաջին ածականն միայն ունի զկա-
տարեալ հոլովումն այսպէս .

ՕՐԻՆԱԿ ՀՈԼՈՎՄԱՆ ԱԾԱԿԱՆԱՑ ԸՆԴ ԳՈՑԱԿԱՆԻ

Ելալան .

- Ո. guter, alter, rother Wein, լաւ՝ հին՝ կարգի գինի .
 Ս. guten, alten, rothen Weines,
 Տ. gutem, alten, rothen Weine.
 Հ. guten, alten, rothen Wein. ԷՆ.

Ս'երթ ևս ածական անուանք ունին ընդ իւրեանս զբառ ինչ որոշիչ, օրինակ իմն՝ գյօղ, զգերանուն կամ զթուական անուն որոց՝ ըստ վերոյգրեալ օրի նակիդ՝ հոլովի միայն առաջինն, և ածականն՝ ըստ ամ սեռի հոլովի ըստ չորրորդ հոլովման գոյականաց . միայն 'ի չեղոքականս եզակի հայցականն նոյն մնայ ընդ ուղղականին :

Ելալան .

Յփական .

Արական . Իգական . Չեղ . Սկանյի սեռ .

Ո. e.	e.	e.	en.
Ս. en.	en.	en.	en.
Տ. en.	en.	en.	en.
Հ. en.	e.	e.	en.

ՕՐԻՆԱԿ ՀՈԼՈՎՄԱՆ ԱԾԱԿԱՆԱՑ ՅՕԴԻԻ

Ելալան .

Արական .

Իգական .

Չեղ .

Ո. der gute Wein, լաւ գինին .	die gute Zeit, լաւ ժամանակն .	das gute Brod, լաւ հացն .
Ս. des guten Weines,	der guten Zeit,	des guten Brodes .
Տ. dem guten Weine,	der guten Zeit,	dem guten Brode .
Հ. den guten Wein,	die gute Zeit,	das gute Brod .

Յփական .

Սկանյի սեռ .

Ո. die guten Weine,	Zeiten,	Brode .
Ս. der guten Weine,	Zeiten,	Brode .
Տ. den guten Weinen,	Zeiten,	Broden .
Հ. die guten Weine,	Zeiten,	Brode .

Լ՝յսպէս հօլովի և ընդ այլ որոշիչ կամ ցուցական անուանս . դր . dieser kranke, schwache Greis; այս հիւանդ և տկար ծեր . սեւ . dieses kranken, schwachen Greises, և այլն :

Եթէ գտանիցի նախ քան զածականս՝ այլ բառինչ յայտարարական՝ որ չունիցի կատարեալ հօլովումն ինչ, անկանի ընդ միով երկուց օրինակացս : Որպիսի են բառքս kein, ոչ ոք, viel, բազում . wenig, սակաւ . mehr, առաւել . mein, իմ . dein, քո, sein, իւր . ich, ես . du, դու . er, (արեւ) sie (իգիւն) նա . եւ :

Եթէ ածականաց յանգելոց ՚ի յոքնակի ուղղականն ՚ի en, նախագաս գտցի մի ՚ի բառիցս einige, etliche, քանի մի . viele, mehrere, manche, բազումք . wenige, սակաւք . alle, ամ . solche, այսպիսի . welche, որ, յուղղականն և ՚ի հայցականն կորուսանեն ածականքն զառն n, դր . mehrere schöne Blumen, բազում գեղեցիկ ծաղիկք, կամ զբազում գեղեցիկ ծաղիկս . և այլն :

Եթականք՝ որք եղեալ են յօղիւ, կարեն յերիս սեռս ևս ՚ի կիր արկանել, իսկ ՚ի հօլովիլն՝ սեռականն արականին և իգականին յանգի ՚ի en, բայց չէզոքին ՚ի s, կմ es; դր . սեւ . des Weisen, իմաստնոյ (արեւ) . der Weisen, (իգիւն), իմաստնոյ . des Grüns, (իգիւն), կանաչի . եւ :

ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ԱԵԱԿԱՆԱՑ

Որպէս յայլ ամ լեզուս, սոյնպէս և առ գերմանացիս երրեակ կարգք են բաղդատութե (Steigerung) ածականաց, որ են դրական (positiv, կամ ungesteigert) դր . gross, մեծ . klein, փոքր, եւ . բաղդատական (Vergleichungsstufe կամ comparativus) դր . grösser, մեծագոյն . kleiner, փոքրագոյն, եւ . և գերադրական (Oberstufe, կամ superlativus), դր . grösste, ևս մեծագոյն, ամենամեծ . kleinste, ևս փոքրագոյն, ամենափոքր . եւ :

Կրկին օրինակաւ զդրականն ՚ի բաղդատական և ՚ի գերադրական փոխեն գերմանացիք . կամ փոփո-

խուծը մի և նոյն դրականին, և կամ բացատրուք :
 Վախ՝ փոփոխուծը մի և նոյն դրականին . զի յաւելեալ յայն զմանիկքս er կամ r, լինի բաղդատական . և կամ st, կամ est, լինի գերադրական . քր . gross, մեծ . grösser, մեծագոյն . grössest, ամենամեծ . lang, երկայն . länger, երկայնագոյն . längst, ևս երկայնագոյն . ևն :

Եւծէ դրականքն յանգիցին 'ի er, կամ 'ի el, 'ի բաղդատականն կորուսանեն զe տառն՝ որ յառաջքան զr կամ l, քր . bitter, դառն . bitttrer, դառնագոյն (և ոչ bitterer) . ևն :

{ Յառաջքան զգերադրական մանիկս est, երբեմն մնայ տառս e; քր . der sanfteste, ևս հեղազոյնն . և երբեմն ոչ, քր . der jüngste, ևս մանկագոյնն . ևն :
 Եւյնպէս յապաւի և 'ի բառս յանգեալս 'ի ig, lich, bar, fach, sam, em, en, և r .

{ Եւզմաց 'ի դրականաց 'ի լինելն բաղդատական կամ գերադրական՝ փոխի ձայնաւորն . քր . arm, աղքատ . ärmer, ärmst: kurz, կարճ . kürzer, kürzest: lang, երկայն . länger, längst: nass, թրջեալ, թաց . roth, կարմիր . scharf, բարկ, հատու . schwach, տկար . schmal, նեղ . bange, երկչոտ . grob, հաստ . hart, կարծր . jung, նորատի . kalt, ցուրտ . klar, պայծառ, պարզ . klug, խոհեմ . krank, հիւանդ . և այլն :
 Իսկ հետեւեալքդ անփոփոխ ունին զձայնաւորն . քր . bunt, բազմերանգ . faul, փտեալ, ծոյլ . blau, կապոյտ . falsch, սուտ . fahl, դեղին գորշ . froh, գոհ . gesund, առողջ . hohl, գոգաւոր . kahl, կնտակ . karg, կծծի . rund, բոլորակ . matt, նուաղեալ . lahm, կաղ . roh, խակ . sanft, հեղ . stolz, հպարտ . toll, խելագար . voll, լի . satt, յագ . los, ազատ, զերծ . nackt, մերկ . platt, տափարակ . gerade, ուղիղ . hold, քաղցրաբարոյ, ևն :
 { Յայտոսիկ վերաբերին և բառք ածանցեալք 'ի բայից . քր . schwankend, դողդոջուն, ևն . ևս և որոց են վանկք երկբարբառք . քր . rauh, խորտաբորտ, դժնեայ . ևն :

Եւս ևս ածականք՝ որոց բաղդատականն և գերադրական խոտորին յոյժ 'ի դրականէն, քր .

Ղարան .

Լաղարան .

Ղերարան .

gut, լա .

besser,

best.

hoch, բարձր .

höher,

höchst.

nahe, մօտ .

näher,

nächst.

bald, վաղ .

eher,

ehest.

viel, բազում .

mehr,

meist. լե .

Եւ ածականք դրականք՝ որոց մի աստիճանն միայն վարի, և միւսն կամ կորուսեալ է և կամ պակասի . զք .

Ղարան .

Ղերարան .

das äussere, արտաքինն .

der äusserste.

der hintere, յետինն .

der hinterste.

der innere, ներքինն .

der innerste.

der untere, ստորինն .

der unterste. լե .

Իսկ բաղդատականիս minder, փոքրագոյն , որոց գերադրականն է mindest, չգտանի դրականն min, և փոխանակ նորա վարի wenig, սակաւ , փոքր . լե .

Եւ քանակն բառիւքս viel, weit, mehr, noch, առաւել . ungleich, աննման . wenig, minder, նուազ . sehr, խիստ . ausserordentlich, höchst, և ևս, կարի . և այլն :

Ղարձեալ մակագրութեամբ մասնկանս erz; զք . erzdumm, ևս յիմարագոյն . լե . Եւ բռնի բարդութիւն բառից . զք . bettelarm, (աղքատ 'ի մեղքով), կարի աղքատ . kohlschwarz, 'սևագոյն , (սեւաւ որպէս զածուխ) . schneeweiss, սպիտակագոյն , (սպիտակ որպէս զձիւն) . eiskalt, (ցուրտ որպէս զսառն) , ցրտագոյն . brühheiss, (ջերմ որպէս զթան) , կարի ջերմ . steinreich (հարուստ ակամբ պատուականօք) , կարի հարուստ . լե .

Իսկ գգերադրականն նշանակեն բառիւս aller աւելնա — , զք . der allergrösste, ամենամեծն . լե . լինի ևս վանկիւս an, auf, zum, in, զք am besten, ամենա-

լաւն . am wenigsten, ևս սակաւագոյնն . auf das schönste, ամենագեղեցիկն . im mindesten, ամենասակաւն . նա :

Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Ճ Դ

ՅԱՂԱԳՍ ԹՈՒԱԿԱՆ ԱՆՈՒԱՆՑ

(Ժողովական անունն) (Zahlwort) առ գերմանացիս՝ է ըստ ինքեան մասն ինչ բանի քերականուէ, և բաժանի՝ ի բացարձակս (Grundzahlen) որ արձակապէս նշանակեն զթուեալն . և ի գասականս (Ordnungszahlen), որ կարգ ինչ ցուցանեն ի թուեալն, ինչարձակք են կրկին, որոշեալ կամ որոշող . (bestimmende), և անորոշ կամ ոչ որոշող (nicht bestimmende) . որոշեալքն են .

ein կամ eins, մի, պիք .	achtzehn, ութևտասն, ծսեփիլ .
zwei, երկու, իփ .	neunzehn, իննևտասն, ծսփոսիլ .
drei, երեք, իւլ .	zwanzig, քսան, եփրփ .
vier, չորս, քեօրն .	ein und zwanzig, քսանևմի . նա :
fünf, հինգ, պել .	dreissig, երեսուն, օրոսիլ .
sechs, վեց, ալնլ .	vierzig, քառասուն, չլրփ .
sieben, եօթն, եէփ .	fünfzig, յիսուն, էլլի .
acht, ութ, սեփիլ .	sechzig, վաթսուն, ալնլիլ .
nenn, ինն, քփոսիլ .	siebenzig, եօթանասուն, եէնիլ .
zehn, տասն, ծս .	achtzig, ութսուն, սեփսիլ .
elf, մետասան, ծսպիք .	neunzig, իննսուն, քփոսիլ .
zwölf, երկոտասան, ծսփիլ .	hundert, հարիւր, եիւլ .
dreizehn, երեքտասան, ծսիւլ .	hundert eins, հարիւր և մի, եիւլ պիք .
vierzehn, չորեքտասան, ծս քեօրն .	hundert zwei, հարիւր և երկու, եիւլ իփ .
fünfzehn, հնգետասան, ծսպել .	ein hundred, հարիւր, եիւլ պիք եիւլ .
sechzehn, վեչտասան, ծս ալնլ .	
siebenzehn, եօթնևտասան, ծսեէփ .	

zwei hundert, երկու հա-	Tausend und eins, հազար
րիւր, եօթ եւու-	և մի, պէն պէր.
Tausend, հազար, պէն.	zehn Tausend, բիւր, ժ
ein Tausend, հազար, պէն,	պէն.
պէր պէն.	Million, միլիոն, հազա-
zwei Tausend, երկու հա-	րիցս հազար, պէր եւու,
զար. եօթ պէն.	պէն բերե պէն.

Բնդ թուական անուանս համարի և բառս kein, ոչ որ կամ ոչ մի: Հոլովումն սոցա պակասաւոր է, զի չունին զամ հոլովս և սակաւ ուրեք յայտնեն զսեռս. բաց 'ի բառէս ein, մի, որ հոլովի զանազան եղանակաւ. մերթ յօդիւ, մերթ դերանուամբ, և մերթ առանց երկոցուն սոցա՝ ըստ պահանջելոյ գոյականաց:

Ե. Երազասեալ գոյականի առանց որոշիչ գոյականի կամ յօդի կամ դերանուան՝ հոլովի այսպէս.

Աւելան.

Իգան.

Չեւ:

Ո. ein Mensch, մարդ մի.	eine Frau, կին մի.	ein Kind, զաւակ մի.
Ս. eines Menschen,	einer Frau,	eines Kindes.
Տ. einem Menschen,	einer Frau,	einem Kinde.
Հ. einen Menschen,	eine Frau,	ein Kind.

Բ. Ունեւոր բնդ իւր զյօդ կամ զդերանուանս dieser, jener, թէպէտ գոյականաւ իցէ, թէպէտ առանց գոյականի՝ հոլովի այսպէս.

Աւելան.

Իգան.

Չեւ:

Ո. der eine, մին.	die eine, մին.	das eine, մին:
Ս. des einen,	der einen,	des einen.
Տ. dem einen,	der einen,	dem einen.
Հ. den einen,	die eine,	das eine.

Դ. Եթէ նախադաս իցէ նմա դերանուն ինչ ստակական mein, dein, sein, գոյականաւ հանդերձ կամ առանց գոյականի՝ հոլովի այսպէս:

Արաբեր.

Իտալեր.

Գերմ.

Ո. mein einer,
Ս. meines einen,
Տ. meinem einen,
Հ. meinen einen,

meine eine,
meiner einen,
meinem einen,
meine eine,

mein eines, *իմ մի*.
meines einen.
meinem einen.
mein eines.

Գ. Իսկ եթե ein, չունիցի յառաջոյ իւր յօդ, և ոչ զկնի իւր զգոյական, հոլովի որպէս զանորոշ յօդն առանց գոյականի, զորմէ տես 'ի յօդն : Եւ և zwei և drei ևս հոլովին որպէս զյօդն անորոշ, բայց այսու զանազանութիւն՝ զի յերիս սեռս նովին միով հոլովուն վարին այսպէս . որ . zwei, սեռ . zweier, ար . zweien, կայ . zwei, և :

Եթե գոյականն ունիցի զնշանակութիւն որականի, յայնժամ թուական անունն դնի յաւղականն զոր, aus drei Dingen, յերկից իրաց . և : Ս'նացեալ բացարձակք՝ յայնժամ միայն հոլովին 'ի տրականն, յորժամ միայնակ իցեն՝ զօրութիւն յարաբերելով զգոյականն . զոր, mit sechsen, (որպէս թիւ էր mit sechsen Pferden) fahren, վեցաձի երթալ կառգ . և :

'Ի ուսմական խօսս և vier, չորս . fünf, հինգ . մինչ և 'ի zwölf, երկուսասան, հոլովին 'ի յօդնակի ուղղականն և 'ի տրական . զոր, alle viere, չորեքին 'ի միասին . es sassen fünfe bei Tische, հինգ (անձինք) նստեին 'ի սեղանի . պէշ իմարտարդուս սուրբարտ . ich habe es vieren gegeben, ես ևս չորեցունցն . պէտքսնէ վերտիմ . և :

Ինչ բացարձակ թուականս համարին և մասնականքն կազմեալք բառիւս halb, զոր. dritthalb, երկու և կէս . zehnthalb, ինն և կէս . և : Բայց zweihalb ոչ լինի . և փոխանակ նորա վարի anderthalb, մի և կէս, ապի ևս ein und halbe, և ոչ eine halbe, որ նշանակէ զկէսն, կէս մի . պէր եարբ :

Բացարձակք 'ի կիր արկանին և ևս իբրեւ զգոյականս . զոր, eine Eins, մի, պէր . die Fünf, հինգն, պէշ . die Zwölfe, երկուսասան, և իտալ . das Hundert, հարիւրն, և էս . das Tausend, հազարն, պէշ . և : 'Ի բացարձակաց աստի երբեմն կազմին և գոյական անունանք . զոր, ein zweier, մի երկուքնոց,

դիւ ի իւր . ein Sechser, մի վեցնոց, դիւ աւելլէ . ein Hunderter, մի հարիւրնոց, և . das Drittel, երրորդ մասն, թւլ . das Viertel, քառորդ, քնէ . ein Zwilling, երկուորեակ, է . և :

Փոխանակ բառիս zwei, երկու՝ վարի բազում անգամ beide, երկաքանչիւր, որ նշանակէ զմիաւորութիւնն երկուց առարկայից, և հոլով . ու . beide Männer, երկաքանչիւր արք, «է» . in Gegenwart beider, առաջի երկաքանչիւրոց, որ . er hat es beiden gesagt, նա ասաց զայն երկաքանչիւրոցս, և այդ . beide Augen, զերկաքանչիւր աչս : Իսկ beides երկաքանչիւր, զիրաց միայն ասի և ոչ զանձանց, և միայն առանց գոյականի :

Ինորոշ բացարձակք են viele, բազում . wenige, սակաւ . mehrere, բազում . mancher, ոմանք, բազումք . einige, է՝ որ . etliche, քանի ինչ . ինչ, իմն . jeder, իւրաքանչիւր որ . jeglicher, ամ որ . alle, աւմենեքին : Իրիպէս և մասնիկք etwas, ինչ . ganz, sämmtlich, բոլորովին . sammt, հանդերձ, ի միասին . insgesamt, ամենեքին . theils ... theils ..., ըստ մասին ... և ըստ մասին ... halb ... halb ..., կէսն ... և կէսն :

Պատականք (Ordnungszahlen) ցուցանեն զկարդինչ ի թուեալն . և են հետեւեալքն .

der, die, das erste, առաջին, պիւրիմ, իւր .

der zweite, երկրորդ, իւրիմ .

der dritte, երրորդ, իւրիւնիմ .

der vierte, չորրորդ, պէօրիւնիմ . և :

der neunzehnte, իննւտասներորդ, ծոթօրուրիմ .

der zwanzigste, քսաներորդ, էիւրիմ, և .

der hundertste, հարիւրերորդ, էիւրիւնիմ .

der tausendste, հազարերորդ, պիւրիմ :

Ինչ դատականս համարի և բառս der, die, das letzte, վերջին : Իսկ գերմանացիս կրկին ազգք են Թուանշանաց (Ziffer), հնդկացն (indisch), և հռովմայեցւոց (römisch), որ են այսոքիկ .

Հիբիայ.   Հոռվ.

Հիբիայ.   Հոռվ.

1	I	50	L.
2	II.	60	LX.
3	III.	70	LXX.
4	IV.	80	LXXX.
5	V.	90	XC.
6	VI.	100	C.
7	VII.	200	CC.
8	VIII.	300	CCC.
9	IX.	400	CD.
10	X.	500	D.
11	XI.	600	DC.
19	XIX.	700	DCC.
20	XX.	800	DCCC.
30	XXX.	900	CM.
40	XL.	1000	M.

ՅՕԴՈՒԱԾ Ե.

ՅԱՂԱԳՍ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆ

Վերանունն (Fürwort) դնի փոխանակ անունն՝ ցուցանելով զորոշեալ ինչ դէմն, և բաժանի յէականս (persönliche), 'ի ստացականս (zueignende), 'ի ցուցականս (anzeigende), յորոշիւ (vorherbestimmende), 'ի յարաբերականս (beziehende), և յանորոշ (unbestimmte) .

Իականքն են ցուցակք երից դիմաց՝ յորոց առաջինն է որ խօսի, զթ. ich, ես. երկրորդն՝ առ որ խօսի, զթ. du, դու. և երրորդն՝ զորմէ խօսի, զթ. er, sie, es, նա. 'ի սոցանէ առաջինն և երկրորդն միօրինակ յամսեռս վարին. բայց երրորդն յարականս վնի er, յիգականն sie, և 'ի չեղքն es, որք և հոլովն այսպէս .

Ելալան .

Յոգնալան .

Ո. ich, <i>իչ</i> , <i>դեմ</i> .	wir, <i>մեր</i> , <i>դեմ</i> .
Ս. meiner (mein), <i>մեյն</i> , <i>դեմ</i> .	unser, <i>մեր</i> , <i>դեմ</i> .
Տ. mir, <i>միր</i> , <i>դեմ</i> .	uns, <i>մեր</i> , <i>դեմ</i> .
Հ. mich, <i>միչ</i> , <i>դեմ</i> .	uns, <i>մեր</i> , <i>դեմ</i> .

Ելալան .

Յոգնալան .

Ո. du, <i>դու</i> , <i>դեմ</i> .	ihr, <i>դուք</i> , <i>դեմ</i> .
Ս. deiner (dein), <i>դեյն</i> , <i>դեմ</i> .	euer, <i>դուք</i> , <i>դեմ</i> .
Տ. dir, <i>դիր</i> , <i>դեմ</i> .	euch, <i>դուք</i> , <i>դեմ</i> .
Հ. dich, <i>դիչ</i> , <i>դեմ</i> .	euch, <i>դուք</i> , <i>դեմ</i> .

Ելալան .

Արալան .

Իգալան .

Չեղան .

Ո. er.	sie.	es.	նա, <i>դեմ</i> .
Ս. seiner (sein).	ihrer (ihr).	seiner (sein).	նորա, <i>դեմ</i> .
Տ. ihm, sich.	ihr, sich.	ihm, sich.	նմա, <i>դեմ</i> .
Հ. ihn, sich.	sie, sich.	es, sich.	նա, <i>դեմ</i> .

Յոգնալան .

Սեղան, *դեմ*.

Ո. sie,	նորա, <i>դեմ</i> .
Ս. ihrer,	նորա, <i>դեմ</i> .
Տ. ihnen, sich.	նա, <i>դեմ</i> .
Հ. sie, sich.	նորա, <i>դեմ</i> .

Երկրորդ դեմ du, դու, միայն յընտանեկան կամ յանարգական և կամ յիշխանական զրոյցս վարի առ դերմանացիս, զի հասարակաբար յերրորդ դեմ խօսին ընդ միմեանս. այսու ևեթ զանազանուք, զի ընդ պատուաւորս և ընդ մեծարոյս 'ի յընականն խօսին. իսկ ընդ նուաստս և ընդ անարգս յեզականն. ք. յասել ուրուք Sie sollen hieher kommen, նա, նակէ՛ (նորա) տերութիւնդ ձեր եկեացէ աստ, ձեռնդ ինչ պարայտ ինչն է՛. իսկ er կամ sie soll hieher kommen, (նա, այր կամ ինչ եկեացէ աստ) է անարգական, և նշանակէ՛ անարգ դու, եկ աստ, ինչն է՛. ք. ք. ք.

Սոցա սեռականքն mein, dein, sein և ihr, ուր ու

ըեմն վարին, և այն միայն 'ի բանաստեղծուէ կամ
յաշխարհիկ գրոյցս. գր. um mein (կի՞մեզ կի՞միւ)
Willen, ըստ կամաց իմաց (կամքոց կամեորա) :

Յաճախ ուրեք սեռականք դերանուանցս վարին
ընդ բառիցս halben, wegen, willen, 'ի նշանակել՝
վասն, բայց միշտ փոխելով զվերջին տառն r, 'ի t,
գր. meinetwegen, վասն իմ. deinet halben, վասն քո.
ihret willen, վասն նորա :

Փոխանակ երրորդ դիմի վարին և բառքս jemand,
դք. einer, eine, eines, ոմն, դք. և man և es; յորոց
երկոքին առաջինքն առնուն 'ի սեռականն s, և 'ի
տրականն՝ յոր բազմիցս մնան անփոփոխ՝ զմասնիկն
en; և այն եթէ հարկ լինի 'ի բացայայտել ինչ, գր.
ich habe es jemanden gegeben, ես ետու զայն ումիք :

Իսկ man և es մնան միշտ յուղղական հոլովն, գր.
man ruft, կոչի. man sagt, ասի. es blizt, փայլա-
տակէ. es regnet, անձրևէ. ևն :

Բառս sich, որ անփոփոխ մնալով վարի միայն յե-
զակի և 'ի յոգնակի տրականն և 'ի հայցականն եր-
րորդ դիմի նշանակէ իբրև գլխու ինքեան, զինքն,
ինքեանց, զինքեանս : Յականսն վերաբերին և հար-
ցականքս wer? ով, (որոյ սեռականն է wissen?)
welcher? որական. welche? ի՞՞՞՞՞՞՞. welches? ի՞՞՞՞.
որ. և was? զի՞նչ, որ մնայ միշտ անփոփոխ :

ՄՏԱՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

'ի ստացականացն կէսք թանձրացեալ ասին, գր.
mein, իմ. dein, քո. sein, որական. ihr, ի՞՞՞՞՞՞, նո-
րա. unser, մեր. euer, ձեր. և կէսք վերացեալ, գր.
der, die, das meinige, իմոյին. կամ deinige, քոյին.
կամ seinige, որական. ihrige, ի՞՞՞՞՞՞. իւրային. կի՞մ
meinige, մերային. ևն : Թանձրացեալքն հոլովին
այսպէս .

Եւ-ի-ն.

Յ-գ-ի-ն.

Ա-ր-ի-ն.

Ի-գ-ի-ն.

Չ-ի-ն.

Ա-գ-ի-ն.

Ո. mein,	meine,	mein, իմ.	meine.
Ս. meines,	meiner,	meines, իմոյ.	meiner.
Տ. meinem,	meiner,	meinem, իմոյ.	meinen.
Հ. meinen,	meine,	mein, զիմ.	meine.

Եթէ լինիցին սոքա յարաբերականք, առնունք մասնիկս er յարականն, e յիգականն, և es 'ի չէզոքականն՝ ըստ պահանջման գոյականաց. որպէս, *meiner, meine, meines, իմ. deiner, deine, deines, քոյ. ին՝* Իսկ վերացեալքն *meinige, deinige, ին, կամ զօրուք ունին զգոյականսն, և կամ ինքեանք վարին իբրեւ զգոյական :* Օ սոսա բազում ուրեք վարեն բանաստեղծք կրճատմամբ, և ասեն գոյականաբար *Meine, իմն. Deine, քոյն. Seine, իւրն :*

ՅՈՒՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

Յուցականք են *dieser, արիւն. diese, իգիւն. dieses, չէլո. այս, այդ. և jener, արիւ. jene, իգ. jenes, չէլո. այն, նա. և der, die, das, որ բազմիցս 'ի կիր արկանի 'ի տեղի բառիցս dieser, diese, dieses. Երկու առաջինքն հոլովին որպէս զյօդն der, die, das. Եթէ հետեւեացի սոցա ածական ինչ, յայնժամ հոլովին որպէս թէ ունէին յառաջոյ զյօդ. ֆր. *diese schönen (և ոչ schöne) Bücher, այսոքիկ գեղեցիկ գրեանք. որպէս և ասի meine lieben Freunde, իմ սիրելի բարեկամք. չէզոքն dieses բազումք գրեն համառօտելով dies, և ոմանք diess, կի՞ diess, այլ՝ առաջինն վարի յաճախ :**

Եթէ *der, die, das, եղեալ փոխանակ դերանունացս dieser, diese, dieses, ունիցին ընդ իւրեանս զգոյականն, հոլովին որպէս զյօդն. բայց եթէ իցեն առանց գոյականի՝ հոլովին այսպէս.*

ԵԿԻՆԻ.

ՅԻՎԻՆԻ.

ԱԵԻՆԻ. ԻԿԻՆԻ.

ՉԵԿԻ.

ԱԿԻՆԻ. ԵԻՆԻ.

Ո. der,	die,	das, այս, այդ, այն.	die.
Ս. dessen,	deren,	dessen (dess).	derer.
Տ. dem,	der,	dem.	denen.
Հ. den,	die,	das.	die.

( ) ԻճԻՆԻ. der König, dessen Thaten bekannt sind, Թագաւորս այս՝ որոյ գործք յայտնի են. die Natur, deren Kraft wir noch nicht ganz kennen, բնութիւնս այս՝ որոյ զօրութեն չեւ եւ քաջ խելամուտ եմք. եւ : Համառօտութի բառիս dessen 'ի dess, լինի յոտաւ նաւորս կամ 'ի վսեմ շարադրութիս :

(Որոշիչ ասին ցուցականքն՝ որք 'ի պարբերութե որոշեն զանուն բայի, և են derjenige, derselbe, selbiger, solcher և der (եթէ իբրեւ զհամառօտեալն բառիս derjenige վարեցի փոխանակ նր) . նա ինքն, նոյն, այն . օ քի. դր. derjenige, welcher mir es gesagt hat, նա՝ որ ասաց ինձ զայս . օ քի պահա պահա քի. քի, (պահա պահա քի. քի) : Բառքս derselbe և derjenige, նոյնպէս և derselbig և ունին զորոշեալ հօլով մունն յօդի, զի 'ի սեռականն յոգնականին ոչ լինին dererjenigen, այլ derjenigen. Der որ սակաւ որոշիչ է՝ հօլովի որպէս զգերանունն ցուցական :

ՅԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

{ Զարաբերականք են welcher, der, wer, was և so, որ : { Զորոգ der հօլովի որպէս զորոշիչ գերանունն, բաց 'ի յոգնակի սեռականէն՝ որ լինի deren. Welcher, միայնակ առանց դոյականի՝ ոչ կարէ կալ 'ի սեռական հօլովի, և փոխանակէ գնա գերանունս der, դր. der Mann, dessen (և ոչ welches) Umstände ich kenne, Լ. յրն այն՝ զորոյ զհանգամանս իրացն ճանաչեմ. եւ . և հօլովի այսպէս .

Եզրէն .

Յոգեալն .

Աստի .

Իմաստ .

Չեղտ .

Ամենայն սէր .

Ո. welcher,
Ս. welches,
Տ. welchem,
Հ. welchen,

welche,
welcher,
welcher,
welche,

welches .
welches .
welchem .
welches .

welche .
welcher .
welchen .
welche .

Իսկ wer և was, (որ), զորս որոշել պարտ է 'ի հարցական դերանունաց , վարին միայն յեզականն . յորոց առաջինն յարաբերէ զանձն , առանց որոշելոյ զսեռն . իսկ երկրորդն զիրս , և չղնի երբեք զկնի գոյականի . և ոչ յամհոլովս վարի , այլ միայն յուղականն և 'ի հայցականն . գր. wer Verstand hat, der hat einen grossen Schatz . Որ ունի զհասնձար , ունի գանձ մեծ . wem viel gegeben ist, von dem wird viel gefordert werden . Որում շատ տուաւ , շատ խընդրեցի 'ի նմանէ . das, was du mir sagtest, ist eingetroffen . Ի՞նչ՝ զոր ասէիրն ինձ՝ եղև . alles was ich gethan habe, O ամենայն զոր արարի , ևն :

Իսկ so ոչ փոփոխի երբեք և վարի միայն յուղականն և 'ի հայցականն . և այն ոչ անխտիր , այլ ուր հարկ իցէ 'ի յաճախել յարաբերականաց , առ 'ի չկրկնելոյ ստեպ զնոյն դերանունն . գր. die Blumen, so wir sahen . Եւրկիկք՝ զորս մեք տեսանէաք . ևն : Ինորոշ յարաբերականքն են՝ որք չունին զսեռ կամ զթիւ , և են այսոքիկ :

Ո. jemand, ոք , ոմն . niemand, ոչ ոք .

jedermann, իւրաքանչիւր .

Ս. jemand's,

niemand's,

jedermann's, կամ լաւ ևս eines jeden .

Տ. jemanden կամ jemand,

niemanden, կամ niemand,

պատի :

Հ. jemanden կամ jemand,

niemanden կամ niemand,

jedermann .

Յայսոսիկ մարթ է յաւելուլ և զհետագայս , որ նշանակէ իւրաքանչիւր ոք , հէր պիտի կամ պիտիտ :

Աւելի.

Իդրի.

Չէր.

Ո. ein jeder,
Ս. eines jeden,
Տ. einem jeden,
Հ. einen jeden,

eine jede,
einer jeden,
einer jeden,
eine jede,

ein jedes.
eines jeden.
einem jeden.
ein jedes.

ՅՕԴՈՒԱԾ 2.

ՅԱՂԱԳՍ ԲԱՅԻՑ

Բայն (Zeitwort) նշանակէ զառս կի՞ զկիրս կի՞ զլինելու[թի իրաց ընդ ժամանակաւ՝ ըստ որոշեալ դիմաց, և ունի եղանակ (Art), և ժամանակ (Zeit); և սորա ունին [թիւ (Zabl), և դէմն (Person).

Եղանակք են պէսպէս կերպք նշանակելոյ զառս և զկիրս բայից, որք են չորս. Սահմանական (gewisse կամ bestimmte Art), Ստորադասական (bedingte Art), Հրամայական (befehlende, կամ gebietende Art), և Լներևոյթ (unbestimmte կամ ungewisse Art).

Ժամանակք ցուցանեն զառս և զկիրս բայից՝ լի նել յայս կամ յայն ինչ ժամանակի. և են երեք, Լերկայ (gegenwärtige Zeit), Լնցեալ (vergangene Zeit), և Լպառնի (zukünftige Zeit).

Լնցեալն բաժանի յԼնկատար (erste Vergangenheit), յորում գործողուն է անցեալ՝ բայց առանց կատարելու, քր. ich schrieb, ես գրեի, եպարբրբ. և այլն. Ի կատարեալ (zweite Vergangenheit), յորում առք կամ կիրք կատարեալ են. քր. ich habe gelesen, ընթերցայ, օգտարում. և. և Ի Լերակատար (dritte Vergangenheit), յորում գործողուն ինչ կատարելապէս անցեալ է, նկատելով յայլս՝ որք սկսանին. քր. ich hatte einen Brief geschrieben, so kam mein Freund zu mir. Ես գրեալ էի զնամակ ինչ յորժամ եկն առ իս բարեկամն իմ, և.

Լպառնին բաժանի յերկուս, Ի պարզ (einfache Zukunft), քր. ich werde schreiben, գրեցից. եպարբ. և. և Ի բաղադրեալ (Zusammengesetzte Zu-

kunst), Գր. ich werde geschrieben haben, գրեալ լի նելոց եմ. ետլել օտաւրժ. ևն :

Թիւք բայից մտածին ըստ եզականութե և բառ յոգնականութե նոցա, և են եզական (Einheit, Einzahl, einfache Zahl), և յոգնական (Mehrheit, Mehrzahl, vielfache Zahl) :

Վեմք բայից իմացուցանեն զմիտս բառից առ ռ ըռեալ որ, քի եթէ գործողութին իցէ այնր՝ որ խօսի, առ առաջին դէմ (die erste Person), Գր. ich gehe, երթամ, (սէն) իրեւիմ. ևն. եթէ այնր առ որ է բանն՝ է երկրորդ դէմ (die zweite Person), Գր. du gehest, երթաս, (սէն) իրեւիմ. ևն : Բայց հայ եցեալ ի գործողութի նորա՝ զորմէ է բանն՝ կօչի երրորդ դէմ (die dritte Person), Գր. er geht, երթայ (այր), sie sah, տեսանէր (կինն) ևն :

Բայք բաժանին յերկուս, յեականս և յառքականս : Իական կամ օժանդակ բայն (Verbindungswort) է seyn, ել, լինել. որ գտանի յիմ խօսա՝ կմ գորութիւ և կամ ներգործութիւ : Իքականք (Eigenschaftszeitwort) են ամենայն բայք՝ որք նշանակեն զառս կամ զկիրս ինչ, և բաժանին յանցողականս և ոչ յանցողականս :

Ինցողականն (übergehendes Zeitwort) ցուցանէ զառնելուն ինչ ելեալ յումեքէ՝ որ ներգործէ յայլ գր, Գր. ich liebe, սիրեմ : Ինցողականն (nicht übergehendes) որ է չէզոր, չունելով այլ ինչ առարկայ ներգործութե, մնայ գործողութին յինքեան. Գր. der Mensch schläft, մարդն այն ի բուն լինի :

Ինցողականք են կամ ներգործականք (thätig), Գր. lieben, սիրել, ևն. և կամ կրաւորականք (leidend), Գր. geliebt werden, սիրեալ լինել. ևն : Ինչ և բայք՝ որք ըստ ինքեան տնին զնշանակութի ներգործականի և կրաւորականի միանգամայն, և առին ձայնակրական (zurückführend), Գր. sich schämen, ամաչել. sich lieben, սիրել զինքն, ևն : Գտաւին ի գերմանացիս և շրջաբանականք (umschreibend) որք շրջաբանութիւ բացատրեն զեղանակ, զժամանակ և զսեռս հետեւեալ բայից, և են ի բացատրել զեղանակն. dürfen, իշխել, համարձակել. kön-

nen, կարող լինել. lassen, թողուլ. mögen, կամիլ. müssen, պարտաւորել. sollen, հարկ լինել. Խակ 'ի բացատրել զժամանակն և զսեռս՝ են seyn, լինել, ել, գոլ. werden, եղանիլ, լինել. և haben, ունել, ել : Բայքս seyn, werden, և haben, անուանին օժանդակք (Hülfszeitwörter), զի օժանդակութիւն սոցա խոնարհին նմ բայք :

Բայք են կամ դիմաւոր (persönlich), որպէս նմ բայք որք ունին զդէմն, և կամ դիմադուրի (unpersönlich), որք չունին այլ դէմն, բայց միայն զերբորդն. որպէս es regnet, անձրեւէ. es frieret, ցրտաւնայ, սառելի. ևն :

ԽՈՆԱՐՀՄՈՒՆԻՔ ԲԱՅԻՑ

Խոնարհումն բայից (Abwandelung) է պէսպէս փոփոխութի մի և նոյն բայի 'ի զանազան վերջաւորութիւն՝ 'ի դէմն և 'ի ժամանակս, թէ ըստ եղականին և թէ ըստ յոգնականին. և բաժանի 'ի կատարեալ՝ որ ունի զնմ եղանակս՝ ժամանակս և դէմն. և 'ի պահասաւոր՝ որ չունի զամենեւին բոլորովին :

Երկուս օրինակս ունիմք խոնարհմանց՝ քի ներդործական, որ լինի կամ կանոնաւոր (regelmässig), և կամ անկանոն (unregelmässig), և կրաւորական՝ որ բաղադրի օժանդակ բայիւս seyn, werden, և haben.

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ԲԱՅԻՍ SEYN. ԵՒ ԼԻՆԵԼ.

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

ՍՏՈՐԱՍԱԿԱՆ

Երկայ :

Եղական :

ich bin, եմ, եմ.
du bist, ես, քի.
er, sie, es ist, է, քի.

ich sey, եցեմ, էմ.
du seyst, եցես, էն.
er, sie sey, եցէ, էն.

Յոգնական :

wir sind, *եմք*, *իւ*.
ihr seyd, *էք*, *իւնիւ*.
sie sind, *են*, *սիրեր*.

wir seyen *կմ* seyn, *եյեմք*, *իւնիւ*.
ihr seyet *կմ* seyd, *եյէք*, *իւնիւ*.
sie seyen *կմ* seyn, *եյեն*, *իւնիւ*.

Ինքեալ անկատար :

Եզական :

ich war, *էի*, *իսի*.
du warest, *արստ*, *էիր*, *իսի*.
er, sie war, *էր*, *իսի*.

ich wäre, *եթէ լինէի*, *իւնիւ*.
du wärest *կամ* wärest, *լինէիր*,
իւնիւ.
er, sie wäre, *լինէր*, *իւնիւ*.

Յոգնական :

wir waren, *էաք*, *իսի*.
ihr waret, *էէք*, *իսիւնիւ*.
sie waren, *էին*, *իսիւնիւ*.

wir wären, *եթէ լինէաք*, *իւնիւ*.
ihr wäret, *լինէէք*, *իւնիւնիւ*.
sie wären, *լինէին*, *իւնիւնիւ*.

Ինքեալ կատարեալ :

Եզական :

ich bin gewesen, *եղէ*, *օլաւ*.
du bist gewesen, *եղեր*, *օլաւ*.
er, sie ist gewesen, *եղէ*, *օլաւ*.

ich sey gewesen, *լեալ եյեմ*, *օլաւ*
իսի.
du seyst gewesen, *լեալ եյես*, *օլաւ*
իսի.
er sey gewesen, *լեալ եյէ*, *օլաւ*
իսի կամ օլաւ.

Յոգնական :

wir sind gewesen, *եղաք*, *օլաւ*.
ihr seyd gewesen, *եղէք*, *օլաւ*
իւնիւ.
sie sind gewesen, *եղեն*, *օլաւ*
իւնիւ.

wir seyn gewesen, *լեալ եյեմք*,
օլաւ *իսի* *կմ* *օլաւ*.
ihr seyd gewesen, *լեալ եյէք*,
օլաւ *իսիւնիւ* *կամ* *օլաւ*
sie seyn gewesen, *լեալ եյեն*, *օլաւ*
իսիւնիւ *կամ* *օլաւ*.

Լեցեալ գերակատար :

Եղանակ :

ich war gewesen, եղեալ էի, օւ նալուստ .	ich wäre gewesen, եթէ եղեալ էի, օւնալ իսկոյիս կմ օլալուստ .
du warst gewesen, եղեալ էիր, օւ նալուստ .	du wärest gewesen, եղեալ էիր, օւնալ իսկոյիս կմ օլալուստ .
er, sie war gewesen, եղեալ էր, օւ նալուստ .	er, sie wäre gewesen, եղեալ էր, օւնալ իսկոյիս կմ օլալուստ .

Զգեսակ :

wir waren gewesen, եղեալ էաք, օւ նալուստ .	wir wären gewesen, եթէ եղեալ էաք, օւնալ իսկոյիս կամ օլ ալուստ .
ihr wäret gewesen, եղեալ էիք, օւ նալուստ .	ihr wäret gewesen, եղեալ էիք, օւնալ իսկոյիս կմ օլալուստ .
sie waren gewesen, եղեալ էին, օւ նալուստ .	sie wären gewesen, եղեալ էին, օւնալ իսկոյիս կմ օլալուստ .

Լպառնի պարզ :

Եղանակ .

ich werde seyn, եղեց, օլառնալ .	ich werde seyn, լինիցիմ, օլառ նալ կմ օլառ .
du wirst seyn, եղիցիս, օլառ նալ .	du werdest seyn, լինիցիս, օլա ռնալ իսկոյիս կմ օլառ .
er, sie wird seyn, եղիցի, օլառնալ : օլառ .	er werde seyn, լինիցի, օլառնալ նալ կմ օլառ .

Զգեսակ .

wir werden seyn, եղիցուք, օլա ռնալ .	wir werden seyn, լինիցիմք, օլա ռնալ իսկոյիս կմ օլառ .
ihr werdet seyn, եղիցիք, օլա ռնալ .	ihr werdet seyn, լինիցիք, օլա ռնալ իսկոյիս կմ օլառնալ .
sie werden seyn, եղիցին, օլա ռնալ .	sie werden seyn, լինիցին, օլա ռնալ իսկոյիս կմ օլառնալ :

Ի պատահի բաղադրեալ.

Եղական.

ich werde gewesen seyn, լեալ է ղէց , օյնաւ օլաճաւըճ.	ich werde gewesen seyn, էթէ լեալ էղէց , օյնաւ օլաճաւ ինէճ կմ օլաւ.
du wirst gewesen seyn, լեալ է ղիցիս , օյնաւ օլաճաւսըճ:	du werdest gewesen seyn, լեալ էղիցիս , օյնաւ օլաճաւ ինէն կմ օլաւ.
er, sie wird gewesen seyn, լեալ էղիցի , օյնաւ օլաճաւ.	er, sie werde gewesen seyn, լեալ էղիցի , օյնաւ օլաճաւ ինէ կմ օլաւ.

Յոգնական.

wir werden gewesen sein, լեալ էղիցուք , օյնաւ օլաճաւըճ.	wir werden gewesen seyn, էթէ լեալ էղիցուք , օյնաւ օլաճաւ ի սէճ կաւմ օլաւ.
ihr werdet gewesen seyn, լեալ էղիջիք , օյնաւ օլաճաւսըճըճ.	ihr werdet gewesen seyn, էթէ լեալ էղիջիք , օյնաւ օլաճաւ ի սէնիւ կմ օլաւըճ.
sie werden gewesen seyn, լեալ էղիցին , օյնաւ օլաճաւուք:	sie werden gewesen seyn, էթէ լեալ էղիցին , օյնաւ օլաճաւ ի սէնէք կմ օլաւուք.

Հրահայական.

Եղական.

sey (sey du) **լէք**, օլ **կմ** սէն օւ.
sey er, sie, **լիցի**, օլաւս.

Յոգնական.

seyd, **լէքսուք**, օլաւսու.
seyd sie, **լիցին**, օլաւսուք.

Ի ներկայի.

Դերիւս. seyn, **էլ**, **լինէլ**, օլաւ.
Անշեալ. gewesen seyn, **լեալ գալ**, օլաւ օլաւ.
Ապառնի. seyn werden, **լինէլոց գալ**, օլաճաւ օլաւ.

Ի նորոգելութեան.

Դերիւս. seynd, wesend, **գոյող**, օլաւ.
Անշեալ. gewesen, **լեալ**, օլաւ, իմը.

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ԲԱՅԻՍ HABEN. ՈՒՆԵԼ,
ՍՏԱՆԱԼ.

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Երկայ.

Եղան.

ich habe, ունիմ, պէնիմ լաւ. ich habe, ունիցիմ, պէնիմ ուա.
du hast, ունիս, պէնիս լաւ. du habest, ունիցիս, պէնիս ուա.
er, sie, es hat, ունի, ծռռ լաւ. er, sie habe, ունիցի, ծռռռ ուա.

Եղան.

wir haben, ունիմք, պէնիմք լաւ. wir haben, ունիցիմք, պէնիմք ուա.
ihr habet, habt, ունիք, պէնիք լաւ. ihr habet, ունիցիք, պէնիք ուա.
sie haben, ունին, ծռռռք լաւ. sie haben, ունիցին, ծռռռռ ուա.

Եղան անկատար.

Եղան.

ich hatte, ունէի, պէնիմ լաւաւ. ich hätte, եթէ ունէի, պէնիմ ուա.
du hattest, ունէիր, պէնիս լաւաւ. du hättest, ունէիր, պէնիս ուա.
er, sie hatte, ունէր, ծռռռ լաւաւ. er, sie hätte, ունէր, ծռռռռ ուա.

Եղան.

wir hatten, ունէաք, պէնիմ լաւ. wir hätten, ունէաք, պէնիմ ուա.
ihr hattet, ունէիք, պէնիս լաւ. ihr hättet, ունէիք, պէնիս ուա.
sie hatten, ունէին, ծռռռռ լաւ. sie hätten, ունէին, ծռռռռռ ուա.

Լնցեալ կատարեալ .

Եզական .

ich habe gehabt, ստացեալ եմ,	ich habe gehabt, ստացեալ եմ.
պէնիս օլտու, կմ օլնու.	ցեմ, պէնիս օլտու կմ օլնու իսե .
du hast gehabt, ստացեալ ես,	du habest gehabt, ստացեալ ե.
սէնիս օլտու, կմ օլնու.	ցես, սէնիս օլտու կմ օլնու իսե .
er, sie hat gehabt, ստացեալ է,	er, sie habe gehabt, ստացեալ
ծնուս օլտու կմ օլնու.	իցէ, ծնուս օլտու կմ օլնու իսե .

Յոգնական .

wir haben gehabt, ստացեալ ենք,	wir haben gehabt, ստացեալ ե.
պիւլիս օլտու, կմ օլնու.	ցենք, պիւլիս օլտու կմ օլնու իսե .
ihr habet gehabt, ստացեալ էք,	ihr habet gehabt, ստացեալ ե.
սիւլիս օլտու կմ օլնու.	ցէք, սիւլիս օլտու կմ օլնու իսե .
sie haben gehabt, ստացեալ են,	sie haben gehabt, ստացեալ ե.
ծնւրէն օլտու կմ օլնու.	ցեն, ծնւրէն օլտու կմ օլնու իսե .

Լնցեալ գերակատար .

Եզական .

ich hatte gehabt, ստացեալ էի.	ich hätte gehabt, եթէ ստացեալ
պէնիս օլնուլտու .	էի, պէնիս օլնու օլտուլտու .
du hattest gehabt, ստացեալ էիր,	du hättest gehabt, ստացեալ էիր,
սէնիս օլնուլտու .	սէնիս օլնու օլտուլտու .
er, sie hatte gehabt, ստացեալ	er, sie hätte gehabt, ստացեալ
էր, ծնուս օլնուլտու .	էր, ծնուս օլնու օլտուլտու .

Յոգնական .

wir hatten gehabt, ստացեալ	wir hätten gehabt, ստացեալ
էաք, պիւլիս օլնուլտու .	էաք, պիւլիս օլնու օլտուլտու .
ihr hättet gehabt, ստացեալ էիք,	ihr hättet gehabt, ստացեալ էիք,
սիւլիս օլնուլտու .	սիւլիս օլնու օլտուլտու .
sie hatten gehabt, ստացեալ էին,	sie hätten gehabt, ստացեալ էին,
ծնւրէն օլնուլտու .	ծնւրէն օլնու օլտուլտու .

Լսպառնի պարզ .

Եղանակ .

ich werde haben, <i>ստացայց</i> , <i>պէն</i> լուծաւ .	ich werde haben, <i>ստանայցեմ</i> , <i>պէն</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .
du wirst haben, <i>ստացիս</i> , <i>պէն</i> լուծաւ .	du werdest haben, <i>ստանայցես</i> , <i>պէն</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .
er, sie wird haben, <i>ստացի</i> , <i>օնոն</i> լուծաւ .	er, sie werde haben, <i>ստանայցէ</i> , <i>օնոն</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .

Հոգնական .

wir werden haben, <i>ստացուք</i> , <i>պիւրիս</i> լուծաւ .	wir werden haben, <i>ստանայցեմք</i> , <i>պիւրիս</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .
ihr werdet haben, <i>ստացիք</i> , <i>պիւրիս</i> լուծաւ .	ihr werdet haben, <i>ստանայցէք</i> , <i>պիւրիս</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .
sie werden haben, <i>ստացին</i> , <i>օնուրն</i> լուծաւ .	sie werden haben, <i>ստանայցեն</i> , <i>օնուրն</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .

Լսպառնի բաղադրեալ .

Եղանակ .

ich werde gehabt haben, <i>ստացեալ եղէց</i> , <i>պէն</i> լուծաւ .	ich werde gehabt haben, <i>եթէ ստացեալ եղէց</i> , <i>պէն</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .
du wirst gehabt haben, <i>ստացեալ եղիցիս</i> , <i>պէն</i> լուծաւ .	du werdest, gehabt haben, <i>եթէ ստացեալ եղիցիս</i> , <i>պէն</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .
er, sie wird gehabt haben, <i>ստացեալ եղիցի</i> , <i>օնոն</i> լուծաւ .	er, sie werde gehabt haben, <i>եթէ ստացեալ եղիցի</i> , <i>օնոն</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .

Հոգնական .

wir werden gehabt haben, <i>ստացեալ եղիցուք</i> , <i>պիւրիս</i> լուծաւ .	wir werden gehabt haben, <i>եթէ ստացեալ եղիցուք</i> , <i>պիւրիս</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .
ihr werdet gehabt haben, <i>ստացեալ եղիցիք</i> , <i>պիւրիս</i> լուծաւ .	ihr werdet gehabt haben, <i>ստացեալ եղիցիք</i> , <i>պիւրիս</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .
sie werden gehabt haben, <i>ստացեալ եղիցին</i> , <i>օնուրն</i> լուծաւ .	sie werden gehabt haben, <i>ստացեալ եղիցին</i> , <i>օնուրն</i> լուծաւ <i>օլա կմ իսէ</i> .

Հրամայական .

Եւ .

Յգի .

habe, (habe du), ստացիր , օհ habet, ստացե՛ք , օրէն օրոշ .
 նին օրոշ .

habe er, sie, ստացի՛, ժող օւ haben sie, ստացին , ժող օւ
 ունի . ունի .

Ինքեացի .

Գերի . haben, ունի, ստանալ, օրոշ .

Այն . gehabt haben, ստացեալ գող, էրինիւ կի՞ օրոշ օրոշ .

Ազատի . haben werden, ստանալոյ, ունեւոյ գող, էրինէնէ՛ օրոշ .

Ինքուհեղութիւն .

Գերի . habend, ստացող, էրինէն, օրոշ .

Այն . gehabt, ստացեալ, էրինիւ, օրոշ .

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ԲԱՅԻՍ WERDEN. ԼԻՆԵԼ .

ԵՂԱՆԵԼ .

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Ինքեաց .

Եղական .

ich werde, լինիմ, օրոշում .

du wirst, լինիս, օրոշումն .

er, sie wird, լինի, օրոշ .

ich werde, լինեցիմ, օրոշ .

du werdest, լինեցիս, օրոշ ,

er, sie werde, լինեցի, օրոշ .

Զգական .

wir werden, լինեմք, օրոշում .

ihr werdet, լինեք, օրոշումն .

sie werden, լինին, օրոշում .

wir werden, լինեցեմք, օրոշ .

ihr werdet, լինեցեք, օրոշում .

sie werden, լինեցին, օրոշում .

Ինկատար .)

Եղանակ .

ich wurde (ward) լինել , օլոր . ich würde , եթէ լինել , օլորպէս .
 du wurdest (wardst) , լինելիր . du würdest , լինելիր , օլորպէս .
 er , sie wurde (ward) , լինէր , er , sie würde , լինէր , օլորպէս .

Յոգնական .

wir wurden , լինեալք , օլորպոս . wir würden , լինեալք , օլորպէս .
 ihr wurdet , լինէիք , օլորպոս . ihr würdet , լինէիք , օլորպէս .
 sie wurden , լինէին , օլորպոսաւ . sie würden , լինէին , օլորպէսաւ .

Կատարեալ .

Եղանակ .

ich bin worden (geworden) , ե . ich sey worden (geworden) ,
 դէ , օլորս . լեալ իցեմ , օլորս իսկ .
 du bist worden , (geworden) , ե . du seyst worden (geworden) ,
 դեր , օլորս . լեալ իցես , օլորս իսկ .
 er , sie , ist worden (geworden) , er , sie sey worden (geworden) ,
 եղէ , օլորս . լեալ իցէ , օլորս իսկ .

Յոգնական .

wir sind worden (geworden) , ե . wir seyen worden (geworden) ,
 դաք , օլորս . լեալ իցեմք , օլորս իսկ .
 ihr seyd worden (geworden) , ե . ihr seyet worden (geworden) ,
 դէք , օլորսնու . լեալ իցէք , օլորսնու իսկ .
 sie sind worden (geworden) , ե . sie seyn worden (geworden) ,
 դեն , օլորսաւ . լեալ իցեն , օլորսաւ իսկ .

Գերակատար .

Եղանակ .

ich war worden (geworden), լեալ էի, օլնալ իսիմ.	ich wäre worden (geworden), եթէ լեալ էի, օլնալ օլալարմ.
du warst worden (geworden), լեալ էիր, օլնալ իսիմ.	du wärest worden (geworden), լեալ էիր, օլնալ օլալարմ.
er, sie war worden (geworden), լեալ էր, օլնալ իսիմ.	er, sie wäre worden (geworden), լեալ էր, օլնալ օլալարմ.

Յոգնակ .

wir waren worden (geworden), լեալ էաք, օլնալ իսիմ.	wir wären worden (geworden), եթէ լեալ էաք, օլնալ օլալարմ.
ihr wart worden (geworden), լեալ էիք, օլնալ իսիմիւ.	ihr wäret worden (geworden), լեալ էիք, օլնալ օլալարմ.
sie waren worden (geworden), լեալ էին, օլնալ իսիմիւ.	sie wären worden (geworden), լեալ էին, օլնալ օլալարմ.

Լսլառնի պարզ .

Եղանակ .

ich werde werden, եղէց, օլաճա լմ.	ich werde werden, լինիցիմ, օ. լաճալում.
du wirst werden, եղիցես, օլա ճալում.	du werdest werden, լինիցես, օ. լաճալում.
er, sie wird werden, եղիցի, օլա ճալ.	er, sie werde werden, լինիցի, օլաճալ.

Յոգնակ .

wir werden werden, եղիցուք, օլաճալուք.	wir werden werden, լինիցիմք, օ. լաճալում.
ihr werdet werden, եղիցիք, օ. լաճալում.	ihr werdet werden, լինիցիք, օ. լաճալում.
sie werden werden, եղիցին, օլա ճալուք.	sie werden werden, լինիցին, օ. լաճալում.

Այսպէս ըստ զգրեալ.

Եզրին .

ich werde worden (geworden)	seyn, լինելոց եմ, օլնալ օլա շաղլ.	ich werde worden (geworden)	seyn, լինիցիմ, օլնալ օլաճա օլա.
du wirst worden (geworden)	seyn, լինելոց ես, օլնալ օլա ճախլ.	du werdest worden (geworden)	seyn, լինիցիես, օլնալ օլաճա օլա.
er, sie wird worden (geworden)	seyn, լինելոց է, օլնալ օլաճա կամ օլաճա գըր.	er, sie werde worden (geworden)	seyn, լինիցի, օլնալ օլաճա օլա.

Յոգնական .

wir werden worden (geworden)	seyn, լինելոց եմք, օլնալ օլա ճաղլ.	wir werden worden (geworden)	seyn, լինիցիմք, օլնալ օլաճա օլա.
ihr werdet worden (geworden)	seyn, լինելոց էք, օլնալ օլա ճախլըլ.	ihr werdet worden (geworden)	seyn, լինիցիք, օլնալ օլաճա օլա.
sie werden worden (geworden)	seyn, լինելոց են, օլնալ օլա ճախլար.	sie werden worden (geworden)	seyn, լինիցին, օլնալ օլաճա օլալար.

Հրամայական .

Եզրին .

werde, լիք, օլ. օլն օլ.
werde er, sie, լիցի, օլա.

Յոգնական .

werdet, լիրուք, օլառնալ.
werden sie, լիցին, օլառնլար.

Լինիական .

Կերայ. werden, լինել, եղանիլ, օլա.
Անեալ. geworden seyn, եղեալ լինել, օլնալ օլա.
Ազատի. werden werden, լինելոց գըլ, օլաճա օլա.

Բնորոշական .

Կերայ. werdend, գոյող, որ լինի, օլա, օլա.
Անեալ. worden, geworden, լեալ, օլնալ.

Հանձնարվի. Լքել բայս werden իցէ միայնակ, 'ի
կիր արկանի ընդունելութիւնն geworden, դր. ich bin
krank geworden, ես հիւանդ եղէ (հիւանդացայ),
ևս. իսկ որպէս օժանդակ դնի worden, դր. ich bin
getadelt worden, պարսաւեցայ.

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ ԿԱՆՈՆԱԻՈՐ ԲԱՅԻՍ LOBEN. ԳՈՎԵԼ.

Ն Ե Ր Գ Ո Ր Ծ Ա Կ Ա Ն

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Երկայ.

Եղան.

ich lobe, գովեմ, էօյերի՛.

ich lobe, գովեցեմ, էօյե՛.

du lobest (lobst), գովես, էօ.

du lobest, գովեցես, էօյե՛ն.

երի՛.

er, sie lobet (lobt), գովէ, էօյեր.

er, sie lobe, գովեցէ, էօյե՛.

Յոգնան.

wir loben, գովեմք, էօյերիւ.

wir loben, գովեցեմք, էօյե՛.

ihr lobet (lobt), գովէք, էօյեր.

ihr lobet, գովեցէք, էօյե՛նիւ.

իւնիւ.

sie loben, գովեն, էօյերիւր.

sie loben, գովեցեն, էօյե՛նիւր.

Ենկատար.

Եղան.

ich lobte, գովէի, էօյերիթի՛.

ich lobte, եթէ գովէի, էօյե՛նիթի՛.

du lobtest, գովէիր, էօյերիթի՛.

du lobtest, գովէիր, էօյե՛նիթի՛.

er sie lobte, գովէր, էօյերիթի՛.

er, sie lobete, գովէր, էօյե՛նիթի՛.

Յոգնան.

wir lobten, գովեաք, էօյերիթի՛.

wir lobeten, գովեաք, էօյե՛նիթի՛.

ihr lobtet, գովէիք, էօյերիթի՛.

ihr lobetet, գովէիք, էօյե՛նիթի՛.

sie lobten, գովէին, էօյերիթի՛.

sie lobeten, գովէին, էօյե՛նիթի՛.

կատարեալ .

Եզրան .

ich habe gelobt, <i>գովեցի</i> , էօ .	ich habe gelobet, <i>գովեալ իցեմ</i> , բիւմ .
du hast gelobt, <i>գովեցեր</i> , էօ .	du habest, gelobet, <i>գովեալ է .</i> <i>ցես</i> , էօյբիւմ իւէ .
er, sie hat gelobt, <i>գովեաց</i> , էօ .	er, sie habe gelobet, <i>գովեալ է .</i> <i>ցէ</i> , էօյբիւմ իւէ .

Յոգնան .

wir haben gelobt, <i>գովեցաք</i> , էօ .	wir haben gelobet, <i>գովեալ է .</i> <i>ցեաք</i> , էօյբիւմ իւէ .
ihr habet gelobt, <i>գովեցիք</i> , էօ .	ihr habet gelobet, <i>գովեալ իցեք</i> , բիւնիւն .
sie haben gelobt, <i>գովեցին</i> , էօ .	sie haben gelobet, <i>գովեալ իցեն</i> , բիւնէք .

Գերակատար .

Եզրան .

ich hatte gelobt, <i>գովեալ էի</i> , էօ .	ich hätte gelobet, <i>եթէ գովեալ</i> <i>էի</i> , էօյթիւն իւէյբիւմ .
du hattest gelobt, <i>գովեալ էիր</i> ,	du hättest gelobet, <i>գովեալ էիր</i> , էօյթիւն իւէյբիւմ .
er, sie hatte gelobt, <i>գովեալ էր</i> ,	er sie hätte gelobet, <i>գովեալ էր</i> . էօյթիւն իւէյբիւմ .

Յոգնան .

wir hatten gelobt, <i>գովեալ էաք</i> ,	wir hätten gelobet, <i>գովեալ էաք</i> , էօյթիւն իւէյբիւմ .
ihr hättet gelobt, <i>գովեալ էիք</i> ,	ihr hättet gelobet, <i>գովեալ էիք</i> , էօյթիւն իւէյբիւմ .
sie hätten gelobt, <i>գովեալ էին</i> ,	sie hätten gelobet, <i>գովեալ էին</i> , էօյթիւն իւէյբիւմ .

Լսպառնի պարզ .

Եղանակ .

ich werde loben, <i>գովեսցեց</i> , <i>էօյէ</i> <i>ճէյի</i> .	ich werde loben, <i>գովեսցեմ</i> , <i>էօյէ</i> <i>ճէյի</i> <i>օլաւ</i> .
du wirst loben, <i>գովեսցես</i> , <i>էօյէ</i> <i>ճէյի</i> .	du werdest loben, <i>գովեսցես</i> , <i>էօ</i> <i>յէճէյի</i> <i>օլաւ</i> .
er, sie wird loben, <i>գովեսցէ</i> , <i>էօյէ</i> <i>ճէյի</i> .	er, sie werde loben, <i>գովեսցէ</i> , <i>էօ</i> <i>յէճէյի</i> <i>օլաւ</i> .

Յոգնական .

wir werden loben, <i>գովեսցուք</i> , <i>էօյէճէյի</i> .	wir werden loben, <i>գովեսցեմք</i> , <i>էօյէճէյի</i> <i>օլաւ</i> .
ihr werdet loben, <i>գովեսցիք</i> , <i>էօյէ</i> <i>ճէյի</i> .	ihr werdet loben, <i>գովեսցիք</i> , <i>էօ</i> <i>յէճէյի</i> <i>օլաւ</i> .
sie werden loben, <i>գովեսցեն</i> , <i>էօյէ</i> <i>ճէյի</i> .	sie werden loben, <i>գովեսցեն</i> , <i>էօյէ</i> <i>ճէյի</i> <i>օլաւ</i> .

Լսպառնի բաղադրեալ .

Եղանակ .

ich werde gelobt haben, <i>գովեալ</i> <i>ունիցիմ</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւալ</i> .	ich werde gelobet haben, <i>էլքէ</i> <i>գովեալ</i> <i>ունիցիմ</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլա</i> <i>ւալ</i> <i>օլաւ</i> .
du wirst gelobt haben, <i>գովեալ</i> <i>ունիցիս</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւալ</i> .	du werdest gelobet haben, <i>գո</i> <i>վեալ</i> <i>ունիցիս</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւա</i> <i>լ</i> <i>օլաւ</i> .
er, sie wird gelobt haben, <i>գո</i> <i>վեալ</i> <i>ունիցի</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւալ</i> .	er, sie werde gelobet haben, <i>գո</i> <i>վեալ</i> <i>ունիցի</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւա</i> <i>լ</i> <i>օլաւ</i> .

Յոգնական .

wir werden gelobt haben, <i>գո</i> <i>վեալ</i> <i>ունիցիմք</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւա</i> <i>լ</i> .	wir werden gelobet haben, <i>գո</i> <i>վեալ</i> <i>ունիցիմք</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւա</i> <i>լ</i> <i>օլաւ</i> .
ihr werdet gelobt haben, <i>գովեալ</i> <i>ունիցիք</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւալ</i> .	ihr werdet gelobet haben, <i>գո</i> <i>վեալ</i> <i>ունիցիք</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւա</i> <i>լ</i> <i>օլաւ</i> .
sie werden gelobt haben, <i>գովեալ</i> <i>ունիցին</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւալ</i> .	sie werden gelobet haben, <i>գո</i> <i>վեալ</i> <i>ունիցին</i> , <i>էօյիւ</i> <i>օլաւա</i> <i>լ</i> <i>օլաւ</i> .

Հրամայական .

Եզրին .

Յոգնական .

lobe, *գովեալ*, էօյ .   lobet, *գովեցեք*, էօյնիւս .
 lobe er, sie, *գովեացե*, էօյնիւս .   loben sie, *գովեացեն*, էօյնիւսէր .

Լեզուայն .

լեզուայն . loben, *գովել*, էօյնէ, ղեպէն էնօն .
 Լեզու . gelobet haben, *գովեալ ունեւ*, էօյնիւս օյնա .
 Լեզուան . loben werden, *գովելոց գով*, էօյնէն օյնա .

Լեզուան եւ լուսնիւն .

լեզուայն . lobend, *գովող, որ գովէ*, էօյն, էօյնէ .
 Լեզու . gelobet, gelobt, *գովեալ*, էօյնիւս .

Կ Ր Ա Ի Ո Ր Ա Կ Ա Ն

Ս Ա Հ Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ն

Ս Տ Ո Ր Ա Դ Ա Ս Ա Կ Ա Ն

Լեզուայն .

Եզրին .

ich werde,	} gelobet koor gelobt,	<i>գովեմ</i> , էօյն .	ich werde,	} gelobet koor gelobt,	<i>գովեցեմ</i> , էօյն .
du wirst,		<i>գովես</i> , էօյն .	du werdest,		<i>գովեցես</i> , էօյն .
er, sie wird,		<i>գովէ</i> , էօյն .	er, sie werde,		<i>գովեցի</i> , էօյն .
		<i>լիւր</i> .			<i>լիւրե</i> .
Յոգնական .					
wir werden,	} gelobt,	<i>գովեմք</i> , էօյն .	wir werden,	} gelobt,	<i>գովեցեմք</i> , էօ .
ihr werdet,		<i>գովեք</i> , էօյն .	ihr werdet,		<i>գովեցեք</i> , էօյն .
		<i>լիւրեանիւս</i> .			<i>լիւրեանիւս</i> .
sie werden,		<i>գովեն</i> , էօյն .	sie werden,		<i>գովեցեն</i> , էօյն .
		<i>լիւրեւ</i> .			<i>լիւրեւ</i> .

Լնկատար .

Եղանակ .

ich wurde (ward) gelobt, *գո* ich würde gelobet, *եթէ գովէի,*
զէի, էօյիւնիւրաիս. *էօյիւնիւրաիս.*
 du wurdest, *էն:* du würdest, *էն:*

Տէն ի իննարհին Բային werden .

Կատարեալ .

Եղանակ .

ich bin gelobt worden, *գովեցայ,* ich sey gelobet worden, *եթէ գո-*
էօյիւնիւրաիս. *զեցայ, էօյիւնիւրաիս.*
 du bist, *էն:* du seyst, *էն:*

Գեղակատար .

Եղանակ .

ich war gelobt worden, *գովեալ* ich wäre gelobet worden, *եթէ*
կմ գովեցեալ էի, էօյիւնիւրա *գովեցեալ էի, էօյիւնիւրաիս.*
իսիս. *իսիս.*
 du warst, *էն:* du wärest, *էն:*

Լպառնի պարզ .

Եղանակ .

ich werde gelobt werden, *գովե-* ich werde gelobet werden, *գովե-*
ցայ, էօյիւնիւրաիս. *ցիմ, (որպէս ի ներկայի) էօ-*
յիւնիւրաիս. *յիւնիւրաիս.*
 du wirst, *էն:* du werdest, *էն:*

Լպառնի բաղադրեալ .

Եղանակ .

ich werde gelobt werden seyn, ich werde gelobet werden seyn,
գովեալ եղէց, էօյիւնիւրա *եթէ գովեալ եղէց, էօյիւն-*
իւրաիս. *իւրաիս.*
 du wirst, *էն:* du werdest, *էն:*

Հրամայեցա՛նք .

Եզնիտներ.

3-4th month.

werde gelobt, *գովենայ*, էօյնւ.   werdet gelobt, *գովեցարուք*,
 էօյնւնէնէնւ.
 werde er, sie gelobt, *գովենցի*,   werden sie gelobt, *գովենցին*,
 էօյնւնէնէն.

[illegible]

Դեբեայ. gelobet werden, **գովելլ,** եօյի-լէէ +
Անեալ. gelobet worden seyn, **գովէցեալ լինել,** եօյի-լիաւ օյաւ +
Այաառի. werden gelobet werden, **գովէցոյց գոլ,** եօյի-լէճէ + օյաւ +

**Ի վերջապես բայք կանոնաւորք անկանին ընդ այսու
օրինակաւ :**

ԳԻՏԵԼԻՔ ՎԱՍՆ ԲԱՅԻՑ

Ինչպէս ոչ ներգործականը՝ երբեմն առնուն զօժան
դակ բայն *seyn*, երբեմն *qhaben*, և երբեմն *զերկո-*
սին ևս : Եթէ ունիցին զնշանակուծի ներգործա-
կանի՝ առնուն *qhaben*, բայց 'ի բացատրեն զհան-
գամանա լինելոյն կամ գոլոյն՝ առնուն *յաւէտ qseyn*.

Օժտանդակ բայն haben առնուռն, նախ՝ ոչ ներգործականք՝ որք նշանակեն զձայն ինչ. գր. bellen, հաչել. brüllen, գոչել առիւծու. brausen, շաչել, շառագել. donnern, որոտալ. gellen, թնդալ, հընչել. girren, ֆիջել (աղաւնեաց և) grunzen, խնչել (խոզից և). knallen, շառագել. pfeifen, սուլել. schreien, գոչել. schallen, ձայն տալ, թնդալ. tönen, հնչել. բաց 'ի բայէս erschallen, բամբիւնա արձակել :

Իրերորդ՝ նշանակողը զկատարելութիւն գործողութիւնք. և մանաւանդ բայք բաղադրեալք մաննրկամբս aus; քր. ausblühen, դադարիլ 'ի ծաղկելոյ. ausbrausen, դադարիլ 'ի շառաչելոյ. ausstehen, տուկալ, հանդուրժեւ. ausspringen, ոստնուլ արտաքս, և այլն:

Լըրրորդ՝ բայք, որք որպէս զձայնակրականս կամ զդիմագուրկս 'ի կիր արկանին, քր. sich müde reiten, խոնջեցուցանել զինքն հեծանելով 'ի ձի. laufen, ընթանալ. gehen, երթալ, գնալ. sich, verirren, զարտուղիլ. es hat geschneiet, ձիւնեաց. es hat gereist, էջ եղեամն. es hat mich gefroren, մրսեցայ. es hat mir gefallen, հաճոյ եղև ինձ. ևն :

Զորրորդ՝ նոքա, որք նշանակեն զփոփոխուի տեղւոյ, բայց առանց որոշելոյ զտեղին. քր. reiten, երթալ ձիով ('ի տեղի ինչ). reisen, ճանապարհորդել. springen, ոտսնուլ, ևն :

Օ seyn առնուն նախ՝ ոչ ներգործականքն, որք նշանակեն զանցումն կամ զփոփոխուի ինչ յայլ վիճակ. քր. aufleben, յառնել 'ի մեռելոց, կենդանանալ. ausarten, խորթանալ, օտարանալ. begegnen, հանդիպել, պատահել. bersten, պայթիլ, հերձանիլ շառաչմամբ, erblassen, դեղնիլ. erbleichen, այլագուռնիլ. erkalten, ցրտանալ. erlöschen, չիջանել. gerathen, յաջողիլ, դառնալ, լինել. genesen, առողջանալ. herumirren, աստանդական շրջիլ. sinken, խորասոյզ լինել, անկանիլ. stürzen, անկանիլ, կործանիլ գահավէժ. straucheln, գթել ոտից. verarmen, աղքատանալ. ևն :

Լըկրորդ՝ որք նշանակեն որոշեալ նպատակ կամ տեղի ինչ, քր. fahren, ածել, տանիլ (նաւու կամ կառօք յայն ինչ տեղի). fliehen, փախչիլ. fliegen, թռչիլ. folgen, հետեւել. rennen, արշաւել. reiten, երթալ (ձիով). reisen, երթալ ('ի ճանապարհ). rücken, շարժել 'ի տեղւոյն, խախտել. schiffen, նաւել. scheiden, անջատիլ. schleichen, սպրդիլ. schreiten, քայլել, յառաջել, անցանել. schwimmen, լողալ. ևն :

Օ երկոսին ևս առնուն բայքն, որք մերթ ներգործական և մերթ կրաւորական են. քր. ich habe mit meiner Reise geeilt, ես փութացայ երթալ զձանապարհն իմ. ich bin nach der Stadt geeilt, փութալով գնացի 'ի քաղաքն. das Feuer hat den Thon ausgebrannt, հուրն թրծեաց զկաւն. das Feuer ist ausgebrannt, հուրն ծախեալ զամ շիջաւ. ich habe

den Schimmel geritten, հեծայ 'ի ձին սպիտակ . ich bin nach Neudorf geritten, հեծեալ 'ի ձի գնացի 'ի 'Լորագիւղն . der Fuhrmann hat uns umgeworfen, սայլորդն զգետնեաց զմեզ ('ի մէջ սայլին) . der Wagen ist umgeworfen, սայլն կործանեցաւ . der Kutscher hat seinen Herrn gefahren, սայլորդն տարաւ (կառօք) զտէրն իւր . der Herr ist gefahren, տէրն գնաց (կառօք) . ևն :

Բաղադրեալ բայք կամ մնան անանջատ 'ի բաղադրութենէ իւրեանց 'ի խոնարհմունս, և ասին հարազատ բաղադրուի (echte Zusammensetzung) . ցր . willfahren, առնել ըստ կամաց ուրուք . ich will fahre, առնեմ ըստ կամաց ուրուք . ich habe ihm gewillfahret, ես արարի ըստ կամաց նորա . և այլն . և կամ անջատին և ասին անհարազատ բաղադրուի (unechte Zusammensetzung) , յորոց բառնալով ըզմասնիկն բաղադրական կամ զբառն բարդեալ՝ որ յօդեալն է 'ի սկիզբն բայից, դնի զլինի նոցա անփոփոխ և անջատեալ՝ որպէս թէ լինէին երկու զանազան բառք, և բայն միայն խոնարհի . ցր . ausgehen, արտաքս ելանել . ich gehe aus, ելանեմ արտաքս . abreisen, երթալ 'ի ճանապարհ . ich reise ab, երթամ 'ի ճանապարհ, ևն : Վտանին և բայք յորս են հարազատ և անհարազատ բաղադրուիք 'ի միասին, բայց ըստ զանազան նշանակութի :

'Ի բայս դիտելի է՝ թէ շեշտն 'ի վերայ բային իցէ եթէ 'ի վերայ բաղադրութե . զի եթէ իցէ 'ի վերայ բաղադրութեան, յարի մասնիկն յարադրական ցեյրնդունելութին անցեալ՝ 'ի վերայ բաղադրութեն, բայց ոչ երբէք 'ի բայն :

Բայք՝ որք զշեշտն ունին 'ի վերայ իւրեանց և ոչ առնուն զյարադրականն ցե, են նախ՝ ամենայն բայք բաղադրեալք յարադրականօքս be, ent կամ emp, er, ge, wer և zer; ցր . beschreiben, ստորադրել, նկարագրել բանիւ . entstehen, ծագել, բռնել . ertragen, կրել . gefallen, հաճոյանալ . verzaugen, վհատիլ . zerreissen, պատառել . ևն : Իսկ եթէ ունիցին սոքա նախ քան զինքեանս զմասնիկս ab, un, յայնժամ զշեշտն առնուն մասնիկքն . ցր . verab-

scheuen, զգուիլ, գարշիլ. beunruhigen, անհանգիստ առնել. verúnreinigen, աղտեղել, շաղախել. verúr-sachen, պատճառել. և այլն :

Երկրորդ՝ որք բաղադրին բառիւս hinter, voll և wider, դր. hinterlassen, թողուլ ինչ յետս. vollén-den, կատարել, 'ի գլուխ հանել. vollziéhen, 'ի գործ դնել. widerfáhren, հանդիպել, հասանել. widerlé-gen, հերքել. և այլն :

Բաղադրեալ բայք որք զշեշտն ունիցին 'ի վերայ նախընթաց յարակից մասնկանն կամ բառին, առնուն զմասնիկն ge յանցեալ ընդունելութիւն. դր. réchtfertigen, անբասիր առնել, ընդունելութիւն լի նի gerechtfertiget, անբասիր արարեալ, և. ántwor-ten, պատասխանել. geantwortet; սոյնպէս և frü'h-stücken, նախաճաշիկ առնել. hándhaben, 'ի կիրարկանել, հպել ձեռամբ. líebkosen, գգուել. ráth-schlagen, խորհուրդ 'ի մէջ առնուլ. wéissagen, գուշակել. úrtheilen, դատել. willfabren, հաճել զմիտս ուրուք. wétterleuchten, փայլատակել. múthmassen, վարկանել. և այլն :

'Ի բայս՝ որք բաղադրին մասնկամբս miss, դնի շեշտն հասարակօրէն 'ի miss, բայց յայնժամ ներգործականաբար առնուն զյարադրականն ge յընդունելութիւն, և զzu յաներեւոյթն, դր. míssbilligen, ոչ հաճիլ, ընդունելութիւն լինի gemíssbilliget, և աներեւոյթն zu míssbilligen, առ 'ի ոչ հաճիլ. և այլն : Սոյնպէս են և míssbrauchen, չարաչար 'ի կիրարկանել. míssdeuten, 'ի թիւր միտս մեկնել. míssgönn-en, նախանձիլ. և այլն :

Յոչ ներգործականս դնին մասնիկքս ge և zu 'ի մէջս բառից, դր. míssglücken, ոչ յաջողիլ. míssge-glücket, ոչ յաջողեալ. mísszuglücken, առ 'ի ոչ յաջողիլ. սոյնպէս և míssarten, խորթանալ. և այլն :

Երբեմն շեշտն դնի 'ի բայս. բայց յայնժամ կորուսանէ զմասնիկն ge, դր. es hat mir míssfällen, այս ոչ հաճոյ եղև ինձ. es ist mir mísslúnge, այս ոչ յաջողեցաւ ինձ. և այլն :

Երկրորդ՝ անհարազատ բաղադրութիւն է 'ի նոսա՝ որք յառաջոյ միաւորեալ անջատելի բառիւ կամ

մանկամբ ինչ՝ անջատին 'ի սոցանէ 'ի խոնարհմունս, և մանիկք դնին զկնի նոցա, յորս գլխաւոր շէշան դնի 'ի վերայ անջատեալ բառին կամ մանկանն. բայց ունելով զբայն առաջի իւրեանց՝ միշտ գրին 'ի միատին, որպէս թէ էին մի միայն բառ. սակայն մասնիկքս ge և zu, դնին ընդ մէջ երկոցունց, որպէս ասացաք 'ի վերոյ: (Խառք կի՞ մանիկք անջատելի են հետեւեալքս, ab, an, auf, aus, bei, dar, ein, fort, her, hin, los, mit, nach, nieder, ob, vor, weg, wieder, zu; դր. ausgießen, թափել. ich giesse aus, թափեմ. ich goss aus, թափեցի. dass ich ausgiesse, թափիցեմ. ausgegossen, թափեալ. auszugießen, 'ի թափել. և:

Հարազատ և անհարազատ բաղադրութիւն լինի 'ի բայս սկսեալս բառիւս durch, über, um և unter, որք մերթ անջատին և մերթ մնան անանջատ ըստ նշանակուէ նոցա, զորս որոշէ և շէշտումն. զի մերթ դնի 'ի վերայ բաղադրական մանկանն, և մերթ 'ի վերայ բային. դր. umfahren, երթալ (կառօք) զտեղեալ իւրի, մնայ յամ եղանակս անանջատ, դր. ich umfahre den Berg, երթամ (կառօք) զերամբ, քաղն էւրաճել (առապա իւր) քաղաւըր՝ ich habe ihn umfahren, ես չորայ (կառօք) զնովաւ, պէն (առապա իւր) ժող քաղաւըր՝ և այլն: Իսկ umfahren, չրջել կամ կործանել զօք (կառօքն հանդերձ), ունի զշէշտն 'ի վերայ մանկանս um, որ անջատի 'ի բայէն. յայտմ՝ դնի յանցեալ ընդունելութիւն մանիկն ge, և յան երկոյթն zu, ընդ մէջ բայի և բաղադրական մանկանն, դր. ich fahre den Menschen um, կործանեմ զմարդն զայն (կառօքն հանդերձ), (առապաւըլա) քաղաւըր քաղաւըր. ich habe ihn umgefahren, կործանեցի զնա (կառօքն). և էն: Սոյնպէս են և բառքս.

durchbrechen, ասէմ. ich breche durch, խորտակել, թափանցել, քլբնալ:

durchbréchen, ich durchbreche, գրուադել, քլբնալ, հալապալ իւրիւր:

ü/bergehen, ich gehe über, զեղանիլ, խալմալ:

übergéhen, ich übergehe, անցանել 'ի միւս կողմն, էօթելէ էէլէ:

únterstehe,	ich stehe unter, լինել լե պատրու պարութի :
unterstehen,	ich unterstehe, համարձակել :
úmgehen,	ich gehe úm, շրջիլ, յաժիլ, փոխմամբ, փոխադրմամբ :
umgehen,	ich umgehe, երթալ շուրջ զիւրիւր, երթալ փոխադրմամբ :
únterhalten,	ich halte unter, ունենլ 'ի ներքոյ, ալիքնա թողնմամբ :
unterhálten,	ich unter halte, զուարճացուցանել, ելլել փոքրիկ :
ü'berlaufen,	ich laufe über, զեղանել, թաղմամբ :
überláufen,	ich überlaufe, անցանել ընդ մէջ իրիւր, ինչի :
ü'berführen,	ich führe über, անցուցանել յայնկոյս, օ պիւր թարգման ինչի :
überfü'hren,	ich überführe, անցանել 'ի վերայ իրիւր (նաւու կամ կառօք) . և այլն :

Սորա ամենեքին՝ որպէս ասացաք 'ի վերոյ' 'ի ստորադասականն մնան միշտ անանջատ : Այսչափ յաղագս կանոնաւորաց :

Իսկ վասն բազմութե և զանազանութե անկանոն բայից, զորոց ոչ կարեմք դնել ուրոյն ուրոյն զօրինակսն, զամենայն դիցուք աստ ըստ այբուբենական կարգի . եդեալ նախ զաներևոյթն և ապա զսահմանական ներկայն և զանկատարն, զստորադասական անկատարն, զհրամայականն և զընդունելութիւնն :

Անգլերէն .	Հայերէն .	Սահ. եբրայ. .
* backen, befehlen, befeissen, beginnen,	եփել. հրամայել. հոգալ, ջանալ. սկսանիլ.	bäckst, bächt. befiehst, befiehlt. est, et (t). est (st), et (t).
beissen, bergen, bersten, betriegen, * bewegen, biegen, bieten, binden, bitten, blasen, bleiben, * braten, brechen, brennen, bringen, däuchten,	խածանել. ծածկել. պայթիլ. խաբել. շարժել, յորդորել. թեքել. մատուցանել. կապել. աղաչել. փչել. մնալ. խորովել. խորասկել. այրել. բերել. թուիլ.	est, st. birgst, birgt. est, berstet հմ birst. mku triegen. est (st), et (t). est (st), et (t). est, et, յ-բան. beutst, beut. est, et. est, et. bläsest, bläset հմ bläst. est (st), et (t). brätst, brät. brichst, bricht. est (st), et (t). est (st), et (t). es däucht.
denken, * dingen, dreschen, dringen, dürfen, empfangen, empfehlen, empfinden, erbleichen, erschallen, erschrecken, erwägen, essen, fahren,	մտածել. 'ի վարձու առնուլ. կատուլ. թափ անցանել. համարձակիլ. առնուլ. յանձն առնել. զգալ. գեղնիլ. բոմբիւնա արձակել. զարհուրեցուցանել. կշռել (մոզք) . ուտել. երթալ (կառօք , նաւու) .	est (st), et (t). est (st), et (t). drischest, drischet (drischt). est (st), et (t). darf, darfst, darf. empfängst, empfängt. empfehlst, empfiehlt. est, et. est (st), et (t). est (st), et (t). erschrickst, erschrickt. est (st), et (t). issest, isst. fährst, fährt.
fallen, fangen, fechten, finden, flechten, fliegen,	անկանել. բմբռնել. մարտնչիլ. գտանել. հիւսել. թռչել.	fällt, fällt. fängst, fängt. fichst, ficht. est, et. flichst, flicht. st, t.

Բայտ ելուստիւն * այսու ելուստ լինի եւ խնեանալ :

Ամէլ. տիպար .	Մարդ. տիպար .	Հրեայ .	Ընդհանր .
buck, befahl, befliss, begann, be- gonn.	bücke, befähle, beflisse, begänne, be- gönne.	back, e. befehl, befeiss, beginn, e.	gebacken. befohlen. beflissen. begonnen.
biss, barg, barst, borst.	bisse, bärge, bärste, börste.	beiss, birg, berste, birst.	gebissen. geborgten. geborsten.
bewog, bog, bot, band, bat, blies, blieb, briet, brach, brannte, brachte, es dächte, dauchte.	bewöge, böge, böte, bände, bäte, bliese, bliebe, briete, bräche, brennete, brächte, es dächte,	beweg, bieg, biet, e. bind, e. bitt, e. blas, e. bleib, e. brat, e. brich, e. brenn, e. bring, e.	bewogen. gebogen. gebotten. gebunden. gebeten. geblasen. geblieben. gebraten. gebrochen. gebrannt. gebracht. gedäucht.
dachte, dingte (dung), drasch, drang, durfte, empfang, empfehl, empfang, erblich, erscholl, erschrack, erwog, ass, fuhr,	dächte, dingete (dünge). dräsche, dränge, dürfte, empfinde, empfehle, empfinde, erbliche, erschölle, erschrocke, erwäge, ässe, führe, .	denk, e. ding, e. drisch, dring, e. . . . . . empfang, empfehl, empfinde, erbleich, erschall, e. erschrick, erwäge, iss, fahr, e.	gedacht. gedungen. gedroschen. gedrungen. gedurft. empfangen. empfohlen. empfinden. erblichen. erschollen. erschrocken. erwogen. gegessen. gefahren,
fiel, fiug, focht, fand, flocht, flog,	fiele, finge, föchte, fände, föchte, flöge,	fall, e. fang, e. ficht, find, e. flicht, flieg,	gefallen. gefangen. gefochten. gefunden. gesflochten. gesflogen.

fliehen,	փախչել .	est (st), et (t). (յոգան . fleuchst, fleucht).
fliessen,	հոսել .	est, et (t). (յոգան . fleusset, fleusst).
* fragen,	հարցանել .	frägst, frägt.
fressen,	լափել, ծախել .	frissest, frisset, (frisst).
frieren,	ցրտանալ .	est (st), et (t). (յոգան . freurst, freurt).
gähren,	խմորել .	est, et.
gebären,	ծնանել .	est, t, (gebierst, gebiert).
geben,	տալ .	gibst, gibt.
gedeihen,	բարգաւաճել .	gedeihst, gedeiht.
gehen,	երթալ (ոտամբ) .	gehst, geht.
gelingen,	յաջողել .	est (st), et (t).
gelten,	արժել .	giltst, gilt.
genesen,	առողջանալ .	est, et.
geniessen,	վայելել .	est, et (t).
geschehen,	գէտ լինել .	geschiehst, geschieht (geschieht).
gewinnen,	ստանալ .	est (st), et (t).
giessen,	հեղուլ, հոսել .	est, t.
gleiches,	նմանել .	est, t.
gleiten,	սահել .	est, et.
gönnen,	խնդալ .	est, et (t).
graben,	բրել .	gräbst, gräbt.
greifen,	բռնանել, շօշափել .	est (st), t.
haben,	ունել, ստանալ .	hast, hat.
halten,	ունել .	hältst, hält.
hangen,	կախել .	hangest, hangt. hängt,
hauen,	հասանել, ճեղքել .	haust, haut.
heben,	բառնալ .	hebst, hebt.
heissen,	անուանել .	est, et (t).
helfen,	օգնել .	hilfst, hilft.
keifen,	կագել .	est (st), et (t).
kennen,	ճանաչել .	est, et (t).
klieben,	ճեղքել .	kliebst, kliebt.
klimmen,	մագլցի ելանել .	est (st), et (t).
klingen,	հնչել .	est (st), et (t).
kneifen,	կտել . Լիպիւնի .	est (st), et (t).
kneipen,	գալ .	est (st), et (t).
kommen,		kommst, kommt; kömmt, kömmt.
können,	կարող լինել .	kann, kannst, kann.
kriechen,	սողալ .	st, t. (յոգան . kreichst, krecht).
laden,	բեռնաւորել .	est (lädst), et (lädt).

Ամս. անկարգ. Սբոբ. անկարգ. Հոբոբ. Ընդհանր. Ընդհանր.

flöh,	flöhe,	flieh, e. (fleuch).	geflohen.
floss,	flösse,	fließ (fleuss),	geflossen.
frug,	früge,	frag, e.	gefragt.
frass,	frässe,	friss,	gefressen.
fror,	fröre,	frier,	gefroren.
gohr,	göhre,	gähre,	gegohren.
gebar,	gebäre,	gebär,	geboren.
gab,	gäbe,	gib,	gegeben.
gedieh,	gediehe,	gedeih,	gediehen.
ging,	ginge,	geh, e.	gegangen.
gelang,	gelänge,	geling,	gelungen.
galt, golt,	gälte, golte.	gelte (gilt),	gegolten.
genas,	genäse,	genes,	genesen.
genoss,	genösse,	geniess, e.	genossen.
geschah,	geschähe,	. . . . .	geschehen.
gewann,	gewönne, (ge- wänne).	gewinn,	gewonnen.
goss,	gösse,	giess,	gegossen.
glich,	gliche,	gleich, e.	geglichen.
glitt,	glitte,	gleite,	geglichen.
gonnte,	gönnte,	gonne,	gegonnt.
grub,	grübe,	grab,	gegraben.
griff,	griffe,	greiff,	gegriffen.
hatte,	hätte,	habe,	gehabt.
hielt,	hielte,	halt,	gehalten.
hing,	hienge,	hange,	gehangen.
hieb,	hiebe,	haue,	gehauen.
hob (hub),	höbe, hübe.	heb, e.	gehoben.
hiess,	hiesse,	heiss,	geheissen.
half,	hälfe (hülfe),	hilf,	geholfen.
kiff,	kiffe,	keife,	gekiffen.
kannte, ken- nete.	kennete, kän- nete.	kenne,	gekannt, ge- kennet.
klob,	klöbe,	klieb,	gekloben.
klomm,	klömme,	klimme,	geklommen.
klang,	klänge,	kling, e.	geklungen.
kniff,	kniffe,	kneife,	gekniffen.
knipp,	knippe,	kneipe,	geknippen.
kam,	käme,	komm,	gekommen.
konnte,	könnte,	. . . . .	gekonnt.
kroch,	kröche,	krische (kreuch),	gekrochen.
lud,	lüde,	lade,	geladen.

lassen,
laufen,
leiden,
leihen,

Թողուլ .
ընթանալ .
կրել .
'ի փոխ կի՞ յանձն
աւ .

lassest, lasset (lässt).
läufst, läufst.
est, et.
ert, et (t).

lesen.
liegen,
löschen
lügen,
wahlen,
meiden,
melken,
messen,
mögen,

ընթեռնուլ .
ընկողմանիլ .
շիջուցանել .
սակ .
աղալ .
խորշիլ .
կիշել զկաթն .
չափել .
կամիլ, կարելի լի .
նել .

liesest, lieset (liest).
liegst, liegt.
lischest, lischst.
est, t, (leugst, leugt).
mahlest, mahlt.
est, et.
est (st), et (t).
missest, misst.
mag, magst, mag.

müssen,
nehmen,
nennen,
pfeifen,
pflegen,

պարտ լինել .
առնուլ .
անուանել .
սուլել .
սովորական դալ, հա
զալ .

muss, musst, muss.
nimmst, nimmst.
est (st, et (t).
est (st), t.
st, t.

preisen,
quellen,
rathen,
reiben,
reissen,
reiten,
rennen,
riechen,
ringen,
rinnen,
rufen,
salzen,
saufen,
saugen,
schaffen,
scheiden,
scheinen,
scheissen,
schelten,
scheren,
schieben,
schiessen,
schinden,
schlafen,
schlagen,
schleichen,
* schleifen,
schleissen,

բարձրել .
բղիւն ջրոյ .
խորհուրդ աւալ .
շփել .
պատռել .
հեծանել 'ի ձի .
ընթանալ .
հոտոտել .
ըմբշտաճարիլ .
հոսել .
կոշել .
յաղել .
ըմպել (անասնոյ) .
ծծել .
առնել, ստեղծանել .
անջատել .
թուիլ .
աղբել .
նախատել .
խուղել, գերծուլ .
մղել .
արձակել զզէնս .
քերթել .
'ի քուն լինել .
հարկանել .
սպրդել .
յեսանել .
պատռել .

est, et (t).
quillst, quillt.
räthst, räthst.
est (st), et (t).
est, t.
est, et.
est (st), et (t).
st, t, (s-ր. reuchst, reuchst).
est (st), et (t).
est (st), et (t).
est (st), et (t).
est, et (t).
saufst, sauft, (säufst, säuft).
est (st), et (t).
est (st), et (t).
est, et.
scheinst, scheint.
est, t.
schiltst, schilt.
est, et (schiebst, schiebt).
st, t.
st, t.
est, et.
schläfst, schläft.
schlägst, schlägt.
est (st), et (t).
est (st), et (t).
est, t.

Ամբ. անոթ.

Ամբ. անոթ.

Հրահան.

Ընդունել.

liess,
lief,
litt,
lieh,licse,
liefe,
litte,
liehe.lass,
lauf, e.
leide,
leihe,gelassen.
gelaufen.
gelitten.
geliehen.las,
lag,
losch,
log,
mahlte (muhl).
mied,
molk,
mass,
mochte,läse,
läge,
lösche,
löge,
mahlete, mühle.
miede,
mölke,
mässe,
möchte,lies,
lieg, e.
lösch, e.
lüge (leug).
mahle,
meid,
melke,
miss,
. . . . .gelesen.
gelegen.
geloschen.
gelogen.
gemahlen.
gemieden.
gemolken.
gemessen.
gemocht.musste,
nahm,
nannte,
pfißf,
pflog,müsste,
nähme,
nennete,
pfißfe,
pflegte,. . . . .
nimme,
nenne,
pfeif,
pflieg,gemusst.
genommen.
genannt.
gepfißfen.
gepflogen.pries,
quoll,
rieth,
rieb,
riss,
ritt,
rannte,
roch,
rang,
raun,
rief,
salzte,
soff,
sog,
schuf,
schied,
schien,
schiss,
schalt,
schor,
schob,
schoss,
schund,
schlief.
schlug,
schlich,
schliff,
schliß,priesse,
quölle,
riethe,
riebe,
risse,
ritte,
rennete,
röche,
ränge,
ränne,
riefe,
salzete,
söffe,
söge,
schüfe,
schiede,
schiene,
schisse,
schälte,
schöre,
schöbe,
schösse,
schünde,
schliefe.
schlüge,
schliche,
schliffe,
schlisse,preis,
quill,
rathe,
reib, e.
reiss,
reit, e.
renne,
rieche,
ringe,
rinn, e.
ruf, e.
salze,
sauf, e.
saug,
schaff,
scheid,
schein,
scheiss,
schilt,
schere,
schieb, e.
schiess, e.
schind,
schlaf, e.
schlag, e.
schleich, e.
schleif, e.
schleiss,gepriesen.
gequollen.
gerathen.
gerieben.
gerissen.
geritten.
gerannt.
gerochen.
gerungen.
geronnen.
gerufen.
gesalzen.
gesoffen.
gesogen.
geschaffen.
geschieden.
geschienen.
geschissen.
gescholten.
geschoren.
geschoben.
geschossen.
geschunden.
geschlafen.
geschlagen.
geschlichen.
geschliffen.
geschlissen.

schlafen,	սարգիւ.	st, t, (յոգան . schlenfst, schlenft).
schliessen,	փակել.	est, t, (յոգան . schlussest, schlusst).
schlingen,	կլանել.	est (st), et (t).
schmalzen,	համեմել ճարպիւ.	est, et (t).
schmeissen,	'ի բայ փռել.	est, t.
* schmelzen,	հալիլ.	schmilzest, schmilst.
* schnauben,	փչել, շնչել զօգ.	st, t.
schneiden,	հատանել.	est, et.
schneien,	ձիւնել.	es schneiet.
schneiben,	աւել սchnauben.	
schrauben,	պնդել պտտեցաւ.	est (st), et (t).
schreiben,	գրել.	st, t.
schreien,	չոչել.	schreist, schreit.
schreiten,	յառաջ խաղալ.	est, et.
schwärzen,	խխայթիլ.	est (st), et (t).
schweigen,	լռել.	st, t.
* schwellen,	ուռնուլ.	schwillst, schwillt.
schwimmen,	լողալ.	st, t.
schwinden,	ծախիլ, աներեւոյթ լինել.	est, et.
schwingen,	ճռնել.	est, et.
schwören,	երդնուլ.	est (st), et (t).
sehen,	տեսանել.	siehst (siehst); sieht.
senden,	առաքել.	est, et.
sieden,	եռալ.	est (st), et (t).
singen,	երգել.	est (st), et (t).
sinken,	կործանիլ խորաւ սոյլ լինել.	est (st), et (t).
sinnen,	յիշել.	est (st), et (t).
sitzen,	նստել.	est, et (t).
sollen,	պարտ լինել.	soll, sollst, soll.
spalten,	ճեղքել.	est, et.
speien,	թքանել, փսիւել.	speiest, speiet,
spinnen,	մանել.	est (st), et (t).
spleissen,	ճեղքել.	est, t.
sprechen,	խօսել.	sprichst, spricht.
sprissen,	ընձիւղել.	est, t. (յոգան . spreusset spreusst).
springen,	ոստնուլ.	est (st), et (t).
stechen,	խայթել.	stichst, sticht.
* stecken,	վարսել.	st, t.
stehen,	կալ, մնալ.	stehest, steht.
stehlen,	ուռնանայ.	stiehst, stiehlt.

Աստ. սիւսք.

Աստ. սիւսք.

Հրեայ.

Ընդհանր.

schloß.	schlöff.	schlie, e. (schleuf).	geschlossen.
schloss.	schlöße.	schliess, e. (schleuss).	geschlossen.
schlang (schlung).	schlänge (schlünge).	schling, e.	geschlungen.
schmalzte.	schmalzete.	schmalze.	geschmalzen.
schmiss.	schmissee.	schmeiss.	geschmissen.
schmolz.	schmolze.	schmilz.	geschmolzen.
schnob.	schnöbe.	schnieb.	geschnoben.
schnitt.	schnitte.	schneid, e.	geschnitten.
schnie.	schnie.	. . . . .	geschnien.
schrob.	schröbe.	schraube.	geschroben.
schrrieb.	schrriebe.	schreibe.	geschrieben.
schrie.	schrie.	schrei, e.	geschrien.
schrift.	schrifte.	schreite.	geschritten.
schwor.	schwöre.	. . . . .	geschworen.
schwie.	schwige.	schweig.	geschwiegen.
schwoll.	schwölle.	schwill.	geschwollen.
schwamm.	schwämme.	schwimm, e.	geschwommen.
schwand.	schwände.	schwinde.	geschwunden.
schwang (schwung).	schwänge (schwünge).	schwing.	geschwungen.
schwor (schwur).	schwöre (schwüre).	schwör.	geschworen.
sah.	sähe.	sieh, e.	gesehen.
sandte.	sendete.	send.	gesandt.
sott.	sötte.	sied.	gesotten.
sang.	sänge.	sing, e.	gesungen.
sank.	sänke,	sink, e.	gesunken.
sann.	sänne.	sinn, e.	gesonnen.
sass.	sässe.	sitz, e.	gessen.
sollte.	sollte.	. . . . .	gesollt.
spaltete.	spaltete.	spalte.	gespalten.
spie.	spiee.	speie.	gespien.
spann (sponn).	spänne (spönne).	spinn, e.	gesponnen.
spliss.	splisse.	spleisse.	gesplissen.
sprach.	sprache.	sprich.	gesprochen.
spross.	spröss.	spriss, e. (spreuss).	gesprossen.
sprang (sprung).	sprange (sprunge).	spring, e.	gesprungen.
stach.	stäche.	stich.	gestochen.
stack.	stäcke.	steck, e.	gestockt.
stand (stund).	stände (stünde).	steh, e.	gestanden.
stahl (stohl).	stähle (stöhle).	stiehl,	gestohlen.

steigen,	ելանել 'ի զեր .	gst, gt.
sterben,	մահանել .	stirbst, stirbt.
stieben,	յարուցանել զգորշի .	est (st), t.
stinken,	հոտիլ .	est (st), et (t).
stossen,	մղել, ընդհարկանել .	stössest, stösst.
streichen,	շփել, փայփայել .	est (st), et (t).
streiten,	կազել .	est, et.
thun,	անել .	thue, thust, thut.
tragen,	տանել .	trägst, trägt.
treffen,	հարկանել .	triffst, trifft.
treiben,	գրգռել .	est (st), t.
treten,	կոխել .	trittst, tritt.
triefen,	հոսել շիթ առ շիթ .	st, t. (յփ . treufst, treuft) .
triegen,	պառքել .	st, t. (յփ . treugst, treugt) .
trinken,	ըմպել .	trinkst, trinkt,
trügen,	տես տրiegen .	
verbleichen.	գեղնիլ .	est (st), et (t).
verderben,	եղծանել .	verdirbst, verdirbt.
verdrissen,	սլ հաճիլ .	est, t. (յփ . verdreusset, ver-
vergessen,	մոռանալ .	dreusst).
vergleichen,	հմանիլ .	vergissest, vergisst.
* verhehlen,	} ծածկել .	est (st), et (t).
verhelen,		est (st), et (t).
verlieren,	կորուսանել .	st, t. (յփ . verleurst, verleurt).
* verlöschen,	շիջանիլ .	verlischest, verlischt.
verwirren,	շփոթել .	est (st), et (t).
wachsen,	աճել .	wächstest, wächst.
* wägen,	կշռել .	est (st), et (t).
waschen,	լուանալ .	waschest, waschet և քր wäscht.
* weben,	սասայնանկել .	est, et.
weichen,	սեղի առլ .	est (st), et (t).
weisen,	ցուցանել .	est, et.
* wenden,	գառնալ .	est, et.
werben,	գրել 'ի զինուորուի .	wirbst, wirbt.
werden,	լինել .	wirst, wird.
werfen,	ձգել, ընկենուլ .	wirfst, wirft.
wiegen,	կշռել .	wiegt, wiegt.
winden,	ոլորել . գալարել .	est, t.
* wirren,	շփոթել .	est, t.
wissen,	գիտել .	weiss, weissst, weiss.
wollen,	կամիլ .	will, willst, will.
ziehen,	յաղթահարել .	est (st), et (t).
ziehen,	քարշել .	st, t. (յփ . zauchst, zeucht).
zwingen,	բռնադատել .	zwingst, zwingt.

Ամս. անիւր.

Արար. անիւր.

Հրահայտ.

Ընդ. անիւր-ի.

stieg.
starb.
stob.
stauk.
stiess.
strich.
stritt.
that.
trug.
traf.
trieb.
trat.
trof.
trog.
trank (trunk).

stiege.
stärbe (stürbe).
stöbe.
stänke.
stiess.
striche.
stritte.
thäte.
trüge.
träfe.
triebe.
träte.
tröfe.
tröge.
tränke (trünke).

stieg, e.
stürb.
stiebe.
stink, e.
stoss.
streich, e.
streit.
thu, e.
trag, e.
triß.
treib, e.
tritt,
trieff (treuf).
trieb.
trink, e.

gestiegen.
gestorben.
gestoben.
gestunken.
gestossen.
gestrichen.
gestritten.
gethan.
getragen.
getroffen.
getrieben.
getreten.
getrofen.
getrogen.
getrunken.

verblich.
verdarb (ver-
durb).
verdross.

verbliche.
verdärbe) ver-
dürbe).
verdrösse.

verbleiche.
verdirb.
. . . .

verblichen.
verdorben.
verdrossen.

vergass.
verglich.
verhehlte.
verhol.
verlor.
verlosch.
verworrr.

vergässe.
vergliche.
verhehlete.
verhole.
verlöre.
verlösche.
verworre.

vergisse.
vergleich, e.
verhehle.
verhele.
verlier (verleur).
verlisch.
verwirre, ver-
wirr.

vergessen.
verglichen.
verhehlet.
verhohlen.
verloren.
verloschen.
verworren.

wuchs.
wog.
wusch.
wob.
wich.
wies.
wandte.
warb.
ward (wurde).
warf (wurf).
wog.
wandte.
worr.
wusste.
wollte.
zieh.
zog.
zwang.

wüchse.
wöge.
wüsche.
wöbe.
wiche,
wiese.
wendete.
würbe.
würde.
würfe.
wöge.
wände.
würre.
würste.
wollte.
ziehe.
zöge.
zwänge.

wachs.
wäge.
wasche.
webe.
weich, e.
weis, e.
wende.
wirb.
werde.
wird.
. . . .
wind.
wirre.
wisse.
. . . .
zieh.
zieh, e. (zeuch).
zwing, e.

gewachsen.
gewogen.
gewaschen.
gewoben.
gewichen.
gewiesen.
gewandet.
geworben.
geworden.
geworfen.
gewogen.
gewunden.
geworren.
gewusst.
gewollt.
gezichen.
gezogen.
gezwungen.

ՅԱՂԱԳՍ ԶԱԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Վախադրութիւն (Verhältnisswort կամ Vorwort)
է մասն ինչ բանի՝ որ նախադասեալ կամ յետադա-
սեալ գոյականաց՝ ցուցանէ զպարագայս նոցա, և
են հետեւեալքս .

An, 'ի, յ. վարի տրականաւ, ֆր .

der Stock lehnt an der Wand, գաւազանն յենու-
յորմն . և այլն :

Եւս և հայցականաւ, ֆր . wer hat den Tisch an die
Wand gestellt, ո՞վ եդ զսեղանն յորմն, կի՞ յորմն
կոյս . և այլն :

Anstatt (կամ statt), 'ի տեղի . ֆր .

er ist anstatt (statt) seines Bruders da, նա 'ի տե-
ղի եղբոր իւրոյ է աստ, օ բարբառչնքն եկրինէ Կեր
պարբա . և այլն :

Auf, 'ի վերայ . վարի ա . տրականաւ . ֆր .

auf einem Stein sitzen, նստել 'ի վերայ քարի միոյ,
պէր լալա կի՞ լալ իստիննէ օնորմա :

auf der Gasse, 'ի փողոցն, սօրբար :

auf dem Wasser, 'ի վերայ՝ յերեսս ջրոյն . սոսորան
իստիննէ, եիւլիննէ :

auf der Geige spielen, ջութակ հարկանել, չէման
չալմա :

auf der Stelle, առ ետեղ, վաղվաղակի, չափըմա,
պիրքն պիրք :

auf beiden Augen blind, կոյր երկու աչօք, իտի իտի
չիւ չէօք :

Է . հայցականաւ . ֆր . auf den Baum steigen, ելա-
նել 'ի ծառն, աղաճա չըմա :

auf die Erde fallen, անկանել յերկիր, եկրէ Կիւլէ :

auf den Tisch setzen, դնել 'ի վերայ սեղանոյ,
սոսֆրայա չօմա :

auf einen borgen, 'ի փոխ կամ յանօթ տալ յա-
նուն ուրուք, պիրինն ապրնա էօտինն կամ էրքինն
վերէ :

auf einen zürnen, զայրանալ ընդ ումեք, պիտի
դատւիմաք :

auf seine Schönheit stolz seyn, հպարտանալ 'ի գե-
ղեցկու թի իւր, հենքի ինչէլ լինի մաշտաւանմաք :
ich bitte Sie auf eine Suppe zu mir, աղաչեմ զձեզ
գալ առ իս ուտել զթան, եւ լարել զպոռնակնս
պահա պիտի չորպայա :

auf den Abend werde ich Sie besuchen, ընդ երեկս
եկից 'ի տեսուի ձեր, աշխատեմ ձեռնապահել
հետեւի ինչի :

ich bin auf morgen eingeladen, ես հրաւիրեալ եմ
վասն վաղուեան աւուր, պէն ետեւ ինչի դաշտելի
auf den Tod krank liegen, հիւանդանալ մահու
չափ, ետեւ թերեւեցիմաք խառն օրմաք :

vier Viertel gehen auf eine Elle, չորս քառորդք
առնեն կանգուն մի, քերթ ուրու պիտի արշն ետեւ :
auf diese Art, Weise, այսու եղանակաւ, պառ
բիտ կամ թիւի :

auf deutsch, գերմաներէն, նէմիշ . ևն .

Aus, է որպէս զբացառականն մեր, 'ի, յ, կիմ 'ի մի-
ջոյ . և վարի տրականաւ . ցո .

aus der Kirche gehen կամ kommen, ելանել կամ
գալ յեկեղեցւոյ, հիւնքին շէտմաք :

aus einem Glase trinken, ըմպել 'ի միոյ բաժակէ,
պիտի բաժակէն ինչի :

einen aus der Gefahr erretten, փրկել զոք 'ի վտան-
գէ, պիտի բազարան բարեւարմաք :

aus welchem Lande seyn Sie gebürtig? յոր գա-
ւառ ծնեալ էք, ներքէ պոռնակնս . պոռնակնս,
միւրապահող ներքէն :

ich sehe aus Ihrem Schreiben, տեսանեմ 'ի նա-
մակէ ձերմէ, միւրապահողան ինչի :

aus Nichts wird Nichts, յոչնէ ոչինչ լինի, հիւ-
քին հիւ օրմաք :

das ist aus Holz gemacht, 'ի փայտէ շինեալ է
այս . պառ՝ օրմանան ետեւ շէտմաք :

aus Liebe für meinen Sohn, 'ի սիրոյ որդւոյ իմոյ,
օղջանան ծաւալելիքն :

aus Furcht, յերկիւղէ, բարեւարմաք :

von Grund aus zerstören, *կործանել 'ի հիմանց*,
նեկեպէն ելո՞ւմ :

Iahr aus Iahr ein, *ամի ամի, ամ ըստ ամէ*, *եւրօան ելա . և այլն* :

Ausser, *արտաքոյ, արտաքս, բաց 'ի . քր .*

ausser der Stadt wohnen, *բնակիլ արտաքոյ քա- ղաքի, շէնիւրէն Գըշարը օնորմա՛ր* .

ausser sich seyn, *լինել յայլոյ խելա, աւելնը ղայալ ելմէր, չէնալինի ղաշըմա՛ր* :

ausser Gefahr seyn, *անվտանգ լինել, հոխախարա- «ըլ օլմա՛ր* :

ausser Zweifel, *անկասկած, շեփէտիլ* :

Ausserdem, *բաց 'ի, պահապան հասարա՛ն* :

Ausserhalb, *արտաքուստ, Գըշարքան, Գըշխարաճարան . քր .*

ausserhalb ist das Haus schön, *տունս այս գեղե- ջիկ է արտաքուստ, պո- եւ Գըշարքան ինչիւլ Գիր .*

Bei, *տրականաւ . առ, առ ընթեր, էանընա . քր .*

bei einem wohnen, *բնակիլ ընդ ումեք, պիրիյնէ, պիրիին էանընա օնորմա՛ր, Գորմա՛ր* :

bei dem Thore, *առաջի դրան, 'ի դրան, չաբո- «*

bei der Thüre, *էօնիանի, չաբո- «*

ich habe kein Geld bei mir, *չունիմ դրամ առ իս, էանընա չարամ եօր* :

bei Seite legen, *թողուլ 'ի բաց, պէր ըարաճ ելմէր* :

bei sich überlegen, *խորհել ընդ միտս, չէնալ պա- ղընա Գիրշինիլ* :

bei Gott ist alles möglich, *առաջի այլ իմ ինչ կա- ըելի է, աւլահըն հոգորոտնա հէր ղի չապիլ Գիր* :

beim Spiele, *'ի խաղն, 'ի խաղալն, օյունա, օյ- նարէն* :

bei einem in Dienste seyn, *լինել 'ի ծառայու թէ ուրուք, պիրիին էանընա խըլմիւրեարըրա օլմա՛ր* :

bei dem Feuer sitzen, *նստել առ հրով, ալէնէ եա- չըն օնորմա՛ր* :

bei der Hand halten, *ունել զձեռանէ, էլինիլ ըն- ընա* :

bei Tage, *'ի տուէ, ինիպիւլ . bei alle dem, bei dem allen, 'ի վերայ այսր իմի, պո- ճիմէ էէ* :

bei Jahren, *ծերացեալ, էաշնը ալնըլ* :

ich bin nicht bei Gelde, չունիմ պատրաստ դրամն ,

հաղը բարձ էօ :

bei Brode seyn, ունել հաց ուտելոյ, եկէճէյի օլմա :

bei Leibe nicht, ամենեկն ոչ, առա, հիւ :

bei Gott schwören, երդնուլ յանուն անյ , Վալահի
դէմէ : և այլն :

Durch, ընդ մէջ, ընդ, իւրիւրէն, արաւնդան, օրնաւն
դան . քր .

durch den Floss schwimmen, լողալ ընդ գետն, լայլ
խլիւրէի իւրիւրէն :

durch die Thüre hineingehen, մտանել լէ դուռն ,
խաբոսան իւրիւրէն :

gehen Sie nicht dadurch, մի անցանէք ընդ այն ,
օրդան իւրիւրէն :

mitten durch die Stadt, ընդ մէջ քաղաքին , իւրիւր
իւրիւր իւրիւրէն :

durch die Gassen lauffen, արշաւակի անցանել ընդ
պողոտայս , սօխալարդան «էյիւրիւրէի իւրիւրէն :

alles geht durch seine Hände, ամենայն ինչ անցաւ
նէ ընդ ձեռն նորա , հէր լի ծռան էլիւրիւրէն իւրիւրէն :

durch die Nasen reden, խօսիլ ընդ ուղուռնս , պոռ
նուրդան «էօյիւրէն :

er ist noch nicht durch, տակաւին ոչ էանց նա .

օ դահա իւրիւրի . տակաւին ոչ առողջացաւ նա , օ

դահա էյի օլմաք , սաղալմաք :

drei Wochen durch, յերիս շաբաթս , իւր հալ
նաք :

durch Geld kann man alles ausrichten, դրամով
ամենայն ինչ կատարի , ահճէ իւր հէր իւրիւրէն ,
օլմաք :

Entgegen, ընդդէմ, բարլը :

einem entgegen eilen, աճապարել ընդ առաջ ու
րուք , պիւրիւր աճէլ բարլը իւրիւրէն :

entgegen halten, ըսողգատել , բռնալ էլիւրէն :

entgegen handeln, դործել զհակառակն , ախիւր
էլիւրէն :

der Wind ist uns entgegen, հողմն հակառակ է
մեզ , բիւլիւր ճոխալիւրի :

Für, վամն , յաղադս , իւրիւր , էօլիւրիւրիւր :

spielen Sie für mich, *խաղացէք վասն իմ, օխայն*
դէմի՛ն իւնն :

ein Wort für das andere nehmen, *առնուլ զբառ*
ինչ այլ ընդ այլոյ, պէր շողի՛ն օ պէր իւնն ալմա :

er will für reich gehalten werden, *նա կամի հա-*
րուստ համարիլ, օ զիննն սպըմա իսպէր :
 ich zittere für dich, *դողամ վասն քո, «էնն իւնն*
նիւնիւնիւն :

Gegen, *դէպ 'ի, առ 'ի, ընդդէմ, քարշ :*
 mein Zimmer sieht gegen Garten, *սենեակն իմ*
հայի 'ի պարտէզն, օտամ պահձէյէ պատար :
 sich gegen Morgen wenden, *դառնալ 'ի կողմն ա-*
րևելեան, նիւն փողոյա փեմիւն :

die Augen gegen den Himmel erheben, *համբառ-*
նալ զաչս յերկինս, նեօյլիւնն ինչէ քալըրմա :
 die Liebe Gottes gegen den Menschen, *սէրն այ*
առ մարդիկ, ալլահին ինսանլարա ճուհապալիւն :

Krieg gegen den Feind führen, *պատերազմիլ ընդ*
դէմ թշնամեաց, փեշմեսա քարշ ձէնէ էլմէ :

Halb, halben, halber, *վասն, յաղագս, իւնն, էօնիւրիւ :*
 meines Bruders halben, *վասն եղբօր իմոյ, քարթա*
շէն իւնն :

ausserhalb, *արտաքուստ, քըշարփան :*

Wundershalber, *յաղագս հրաշալի ինչ կամ վասն*
նոր ինչ առնելոյ, փաճիւղաի իւնն, պէր աճայիւ շէյ
օլտան փէյի :

Hinter, *յետկոյս, զկնի, յետոյ, արբընփա. վարի նախ*
տրականաւ .

hinter dem Hause, *կամ hintern Hause, յետկոյս*
տան, էվնն արբընփա :

wer steht denn hinter mir? *ո՛վ կայ 'ի թիկանց ի-*
մոց, քիմ քուրուր արբընփա :

er sass hinter ihnen, *նստէր նա 'ի թիկանց ձերոց,*
«իւնն արբընդփա օլուրուրփա :

hinter einander gehen, *զկնի միմեանց երթալ, պե-*
րիպի արբընդրա նիւնն . ևն :

hinter den Vorhang, *յետուստ վա-*
րագուրին, քէրփէնն արբընփա :

hinter den Vorhang, *յետուստ վա-*
րագուրին, քէրփէնն արբընփա :

- hinter das *կամ* hinters Haus gehen, *երթալ յետ կոյս տան*, *էլէն արարեալ իննէր* :
- In, *ընդ տրականի՝ ունի զնշանակութի ներգոյականի* . *իսկ ընդ հայցականի՝ նշանակէ իբրեւ զմեր տրականն* : *՛ի յօդիլն ընդ տրականին՝ լինի յարականն և ՛ի չէզոքն im, և ՛ի յօդիլն ընդ չէզոք հայցականին՝ լինի ins, դր* .
- in der Küche, *seyn, լինել ՛ի խոհակերոցի*, *ալէլէրդ օլմար* :
- im, (*յի in dem*) Zimmer bleiben, *մնալ ՛ի սենեկի*, *օրապա րոտրմար* :
- in die Küche gehen, *երթալ ՛ի խոհակերոցն*, *ալէլէնէ իննէր* :
- ins, (*յի in das*) Zimmer treten, *մտանել ՛ի սենեակն*, *օրապա իննէր* :
- etwas in der Hand haben, *ունել ինչ ՛ի ձեռին*, *էլէնէրդ րդի շէյ օլմար* :
- etwas in die Hand nehmen, *առնուլ ինչ ՛ի ձեռն*, *էլէնէրդ րդի շէյ ալմար* :
- in der Welt, *յաշխարհի*, *դիւնեապա* . in die Welt, *յաշխարհ*, *դիւնեապա* :
- in der Meinung, *՛ի կարծիս*, *նիյէլէնի* :
- in Stücke schneiden, *յօշել ՛ի մասունս*, *բարալմար* :
- Innerhalb, *՛ի ներքս*, *՛ի մէջ*, *իլէնի* :
- innerhalb der Stadt, *՛ի ներքս ՛ի քաղաքին*, *շէհիլէնի* :
- innerhalb einer Stunde, *՛ի միում ժամու*, *րդի սաւաթ իլէնի* :
- Kraft, *ըստ*, *իւօրէ*, *իւլրէ* :
- kraft unsers Vertrages, *ըստ դաշնադրուէ մերոյ*, *«էնէրդիլիկէ իւօրէ* :
- Längs, *ընդ երկայնութին*, *առ (ափամբք)* . *դոյունա*, *շէյլ «ըրա* :
- längs dem Wege, *ընդ երկայնութի ճանապարհին*, *եօլուն դոյունա*, *ռալունդունա* :
- Laut, *ըստ*, *իւօրէ*, *իւլրէ*, *մաճապինձէ* :
- laut der königlichen Verordnung, *ըստ թագաւորական սահմանադրուէ*, *էմրի քապիշահի մաճապինձէ* :

Mit, ընդ, հանդերձ . Լս՝ որպէս զգործիական հո-
ւովն մեր, ինչ :

kommen Sie mit mir, եկայք ընդ իս, ինչն պէտք ինչ :
sie kamen mit einander, եկին 'ի միասին, պէրա-

պէր ինքիս :
mit jemand arbeiten, գործել ընդ ումք, պիտի
իշխի :

er mitsammt seiner Frau, նա և կին իւր, նա հան-
դերձ կանամբն, օ վէ Կարգ, Կարգընա օ :

mit einem Messer schneiden, հատանել դանակա-
կնչ, պիտի պլնի ինչ Կնի :

mit Gewalt, բռնութեւ, բռնի, պիտի . mit Got-
tes Hilfe, օգնութեւն աշ, ալլահին Կարգընա :

Mittelst, կմփօնով, միջոցով, 'ի ձեռն, միջոց-
դութեւ, ելնի, ինչ վիստիսի :

mittelst des Briefes, նամակաւ, Կարգընա ինչ :

mittelst der Gnade Gottes, շնորհքն աշ, պիտի
լահ, ալլահին Կարգընա :

Nach, 'ի, առ 'ի . Լս՝ յետ . օղբա :

nach Venedig reisen, ճանապարհորդել 'ի, կամ
դէպ 'ի Սկիւտի, վիստիսի կմփօնով Կարգընա
իշխի :

nach Leipzig schreiben, գրել 'ի իփսիա, ինչ
Կարգընա :

dieses Dorf liegt nach der Stadt zu, գիւղս այս է
'ի կողմն քաղաքին, պիտի լինի Կարգընա
einer nach dem andern kommen, գալ զկնի մի-
մեանց, պիտի պիտի Կարգընա ինչ :

mein Bruder folgt nach mir, եղբայր իմ գայ զկնի
իմ, Կարգընա Կարգընա ինչ :

nach der Regel, ըստ կանոնի, Կարգընա, Կարգընա :

nach eurem Belieben, ըստ հաճոյս ձեր, Կարգընա ինչ :
meiner Gewohnheit nach, ըստ սովորութեւ իմոյ,

Կարգընա :

nach der Elle verkaufen, կանգուն առ կանգուն
վաճառել, պիտի ինչ Կարգընա :

nach dem Essen, յետ ճաշու, Կարգընա օղբա :

nach der Hochzeit, յետ հարսանեաց, պիտի
օղբա :

nach diesem, *յետ այսր*, պահպան սօղոս, Քրիստոս :

Nächst, *մերձ, հուպ, էտըն, քարիպ :*

er wohnt hier nächst, *բնակի նա աստ մօտ, պարպա էտըն օրոքոր :*

Neben, *մօտ, առ, էտըն, էտընպա :*

er stand neben mir, *կայր նա մօտ առ իս, օ պէնի՛ն էտընպա քոքորքոքա :*

der Garten liegt neben dem Palast, *պարտէզն հուպ կամ կից է պալատանն, պահձէ սարպա պիւլի քի :*

Հայցականաւ՝ լինի որպէս զտրականն մեր :

ich setzte mich neben ihn, *նստայ մերձ առ նա, ծառն էտընպա օրոքորա :*

Nebst, *ընդ, կից, 'ի միասին, էտընպա, էտըն, պարպա :*

nebst der Klugheit besitzt er auch Tapferkeit, *կից ընդ խոհեմուն ունի նա ևս և զարուծի, արոււն-լըշիք պարպաք ելիւնիքի քի :*

Oberhalb, *'ի վերայ, էտարընպա :*

oberhalb der Stadt, *'ի վերայ քան զքաղաքն, շէհէն էտարընպա :*

Ohne, *առանց, սըլ, սիլ, սուլ, պիւլ, նա :*

ohne dich, *առանց քո, սէնպիլ :*

ohne seine Hilfe, *առանց օգնութի նորա, ծառն էտարընլ, ծառն էտարընլ օլայընձա :*

ohne mein Wissen, *առանց գիտելոյ իմ, պէն պիւլ-ժէպէն :*

Sammt, *ընդ, հանդերձ. կամ որպէս զմեր գործիականն, ին :*

Gott hat uns sammt Christi lebendig gemacht, *աճ կենդանացոյց զմեզ քրիստոս իւ, ալլահ պիւլ Սէնիլի քիլիլի :*

Seit, *հետէ, պէրի, պէն պէրի :*

seit der Zeit, dass . . . , *յայնմ հետէ զի . . . , ծառն պէրի քի . . . :*

seit gestern, *յերիկէ, պիւնպէն պէրի :*

seit seiner Geburt, *'ի ծննդենէ իւրմէ, յորմէ հետէ ծնեալ է նա, քօղպոռնապա պէրի :*

Ueber, 'ի վերայ, 'ի վեր քան, իստիանէ, իստիանի,
իստիան :

Սա 'ի նշանակել զտեղին յորում է կամ գտանի
ինչ կամ ոք, առնու զտրական . ֆր .

der Himmel ist über unserem Haupte, երկինք են
'ի վերայ գլխոյ մերոյ կմ'ի վեր քան զգլուխս
մեր, ինչ պաշտօնական եօտարը :

über einem Werke seyn, լինել 'ի գործողութեան
իրիք, պիտի ինչ իստիանի օլմա :

über dem Flusse, յայնկոյս գետոյ, չայնէ եօնէ եւ
նշնա . ևն :

Իսկ 'ի նշանակել զտեղին՝ յոր մտածի լինել կամ
գտանիլ ումեք կմ'իմիք, առնու զհայցական . ֆր .

etwas über den Kopf halten, ունել կմ' ըմբռնել
ինչ 'ի վեր քան զգլուխ իւր, պիտի չնի պաշտօնական
եօտարը լեռնմա :

über Land reisen, ճանապարհորդել ընդ ցամաք,
խաղաղան ինչի :

das geht über meine Kräfte, այս 'ի վեր քան զգո-
րութի իմ է, պիտի չնի լեռնմա իստիանի :

Um, շուրջ, էմբաքնա . վասն, ինչն :

um die Stadt, շուրջ գաղաքաւ, շէնի էմբաքնա :
um den Tisch herum, շուրջանակի զսեղանով,
սեղանի էմբաքնա :

um die Hilfe rufen, կոչել յօգնութի, իմապա չա-
ղըմա :

um Lohn arbeiten, վարձու կամ վասն վարձու
գործել, հա ինչ ինչի :

um nichts, յոչինչ, պոչպոչան, հէն :

Ungeachtet, 'ի վերայ այսր անի, թէպէտ և, պի-
տիմի ինչ :

ungeachtet der Dunkelheit habe ich ihn erkannt,
թէպէտ և մութն էր՝ բայց սակայն ծանեայ զնա,
խաղաղաւ ինչ ինչի պիտի ինչ լեռնմա ծառ . ինչի ինչ ինչ
խաղաղաւ ինչ լեռնի ինչ լեռնմա ծառ :

Unter, վարի նախ՝ ընդ սեռականի .

unter Essens, 'ի ժամանակի անդ կերակրոյ, եէնի
պէ, խաղաղա :

unter Weges, 'ի ճանապարհի, եօլա :

Երկրորդ՝ ընդ տրականի .

unter dem Tische, 'ի ներքոյ սեղանոյն, սոփոսանէ
ալիւնս :

unter eines Befehlen stehen, լինել ընդ հրամա-
նաւ ուրուք, պիտի ելիսին ալիւնս օլմա :

Kinder unter zehn Jahren, տղայք՝ որք չեն տակա-
ւին տասնամեայ, ծնեալնս աշաղ օլմա չօճոս-
լար :

unter seinem Namen, յանուն իւր, չէնս ապրնա :
einer unter ihnen erhob sich, յարեաւ մին 'ի միջի
նոցա, իւրիւնս պիտի բարդ :

unter der Zeit, յայտ ժամանակի, պոս էյասա :

Երրորդ ընդ հայցականի .

etwas unter die Bank werfen, արկանել ինչ 'ի ներ-
քոյ նստարանին, կամ ընդ աթոռով, պիտի չնի
խախտի ալիւնս ալմա :

er bekam sie unter seine Hände, էառ զնոսա ընդ
ձեռամբ իւրով, ծնալիւն ալիւնս ալար :

unter Mörder gerathen կամ fallen, անկանիլ 'ի
ձեռս աւազակաց, եւրօղլարն ելիս (իւրիւն)
պիտի :

unterhalb, 'ի վայր կոյս . աշաղ :

unterhalb der Stadt, 'ի վայր կոյս քան զքաղաքն,
չէնիւն աշաղլարնս :

Unweit, (unfern), ոչ հեռի, մերձ . ուղտ քէնիւ,
էալն :

unweit der Stadt, մերձ 'ի քաղաքն, չէնիւն էալն :

Vermöge, ըստ, չէօրէ, ճառապիւն :

vermöge des Urtheiles, ըստ վճռոյ, էլմա չէօրէ :

Von, բացատրեմք զսա բացառականաւ՝ որ բազում
անգամ միաւորի ընդ տրական տառիս m, յա-
րկանն միայն և 'ի չէզոքն . փր .

vom այսինքն von dem .

von einem gehen, գնալ կիմեկնիլ յուրեքէ, պի-
տիւնս չէնիւն :

von Hause kommen, գալ 'ի տանէ, էլիւն չէնիւն :

der Herr vom Hause, տէր տանն, էլիւն սահիպ :

der König von England, Թագաւոր Ինգլիոյ, Ին-
լիւն չէրալ (փառիւն) :

ein Mann von Verstand, այր մտացի, պէր աշխարհ
արար :

Vor, ընդ տրականի, յառաջ, յառաջքան, էլէլ,
իլէի :

vor Ostern, յառաջքան զգատիկն, բարապետան
էլէլ :

vor Abend, յառաջքան զերեկոյ . արարարան էլէլ :

vor der Thüre sitzen, նստել առաջի դրան, բա-
բառնան էծիւնիկն օրորմար :

vor Kälte umkommen, մեռանել 'ի ցրտոյ . սօվա-
րան էօլէ :

Սնդ հայցականի՝ նշանակէ յառաջոյ, առաջի :

sich vor die Thüre setzen, նստել առաջի դրան
կէ՞ 'ի դրան, բաբառնան էծիւնիկն, բաբառ օրորմար :

Während, 'ի, ցորչափ, ցորչափ ժամանակս . 'նէ
բար բի :

während des Winters, 'ի ձմերայնի, 'ի ժամա-
նակս ձմերան, զձմեռն ողջոյն, բլլլլ, պիւլիւն բլլ :

Wegen, վասն, իլի :

wegen Schulden, կամ Schulden wegen, վասն
պարտեաց, պօրճ իլի .

Wider, ընդդէմ, հակառակ, բարլլ, ապիկն :

wider meinen Willen, ընդդէմ կամաց իմոց, Բա-
բարլլա բարլլ :

wider den Strom schwimmen, լողալ ընդդէմ
հոսանաց, ալլլլլ էօբարլլ էօլլլ :

zu, նախադրութիւն բացատրի 'ի մեզ ներգոյակա-
նաւ, և երբեմն տրականաւ . 'ի, յ, առ : { Երկ-

վակի միաւորի ընդ տրական տառին, և լինի յա-
րականն և 'ի չէզոքն zum, և յիգականն zur.

zu Hause bleiben, մնալ 'ի տան, էլլլլ բարմար :

zu Tische sitzen, նստել 'ի սեղանի, սոփաբարս օ-
րորմար :

hier zu Lande, յայսմ գաւառի, պո- էօլլլլլ, Բօլ-
բարս :

einem zur Seite gehen, երթալ առ ընթեր ու-
րուք, պիլլլլլլ էանլարա իլլլլ :

zu Constantinopel, 'ի Կոստանդնուպօլիս, ըստմ-
պօլլլ :

zu Anfange, 'ի սկզբան, պաշտնիւնդ քի էլէլ :
 heut zu Tage, այսօր, յայսմ աւուր, պո- ինքի
 ինքի :

zu Nacht, գիշերայն, կէճէլնի :

zu Fuss reisen, ճանապարհորդել հետի . էայն եօ-
 լա ինքի :

die Waaren zu Wasser senden, առաքել զվա-
 ճառս ընդ ջուր կամ ընդ գետ, ընդ ծով . (նա-
 ւու) . յալլաք սուրբաւ, սուրան եօլլաճաք :

zum zweiten Male, յերկրորդ անգամն, յերկրոր-
 դումն, երկնճի րէճարա :

er hat einen ehrlichen Mann zum Vater, ունի նա

հայր պարկեշտ, որի ըրչլը պապաւ լար :

er kommt zu mir, նա գայ առ իս, օ պահս կէլի :

sich zu einem wenden, դառնալ առ որ, որիքի
 րէճնի :

etwas zu sich stecken, դնել ինչ 'ի ծոց իւր, պա-

հել ինչ յինքեան, բոնանա որի լի բօժաք, որի լի
 սարճաք :

zur Thür hinaus sehen, հայիլ արտաքս լը դուռն,
 բախտան արշարը պարճաք :

zu Tische gehen, երթալ 'ի սեղան, սոփրայա
 (ճանճայա) ինքի :

zur Stadt kommen, գալ 'ի քաղաք, շէհերէ կէլի :

zu Schiffe gehen, մտանել 'ի նաւ, կէփի կէրի :

zu Pferde steigen, հեծանել 'ի ձի, ալա պինի :

von Haus zu Haus gehen, երթալ տանէ 'ի տուն,
 էլէն էլէ, էլ էլ կէլի :

von Tag zu Tage, օր ըստ օրէ, որի ինքի օրի
 ինքի :

zum Fleische Brod essen, ուտել զհաց ընդ մնոյ,
 էլէլէ պարպար էրի էլէ :

Wasser zum waschen, ջուր 'ի լուանալ, ելոյնանա-
 ճաք սոռ :

was ist zu Ihrem Befehl? զինչ հրամայէք, եճ պա-
 յորոտրտունու :

zum Beispiel, զոր օրինակ, րէլէլի բի, ղէլէլ,

zu Erde werden, 'ի հող դառնալ, թօթրաք օլճաք,
 բիսիլի :

Zufolge, ըստ, հաճապինձէ, չէօրէ :

dem zufolge, ըստ այսմ, պահա չէօրէ .

Zu wider, հակառակ, ընդդէմ, բարձ :

das ist dem Gesetze zu wider. այս ընդդէմ է օրինաց, պահ չէրէ բարձ ԳԵՐ :

ein jeder, der dieser Verordnung zu wider handeln wird, ամենայն ոք՝ որ զայսու հրամանաւ զանցանիցէ, իշոհ տէրի ի իւրեան իրէն :

Zwischen, ընդմէջ, 'ի մէջ, արասնիս . վարի տրականա :

er sass zwischen uns beiden, նստէր նա 'ի միջի մեր երկոցունց, օրհնիկն արասնիս օրհնիկն արասնիս : zwischen Himmel und Erde, ընդ երկինս և ընդ երկիր, չէօրէն երկն արասնիս :

zwischen heut und morgen, 'ի մէջ այսր առուր և վաղուր, պահ չէն ի իւրեան արասնիս :

Եւս և հայցականա .

zwischen zwei Dinge treten, մտանել ընդ մէջ երկուց իրաց, ի ի չէն արասնիս չէրէ :

setzen Sie sich zwischen uns beiden, նստարձեք ընդ մէջ մեր երկոցունցս, ի ի չէն արասնիս օրհնիկն :

Յ Օ Դ Ո Ի Ա Ճ Ը .

ՅԱՂԱԳՍ ՄԱԿԱՍԵՒ

Սակբայն (Beschaffenheitswort կամ Nebenwort)

է մասն բանի, որ զպարագայս գործողունց նշանակէ . և են յաջորդքս :

Բացասական (verneinende) և Ստորասական (bejahende) .

Nein, ոչ, իայլ . nicht viel, ոչ բազում, չի քիչ . keinesweges, ոչ ինչ իւրիք, հիւ պիւ իւրիք կամ իւրիք, ասլա . durchaus, ոչ ինչ իւրիք, ոչ բնաւ, ասլա, ԴՐ . ich werde es durchaus nicht thun, ոչ երբեք

առնեմ կմ գործեմ զայն, պոռնոս ուր Բարի էլիմէ :
 ja, այո, պէլէ, էլէլէ :
allerdings muss diese dabei sein, անշուշտ, աներկ-
 բայ պարտ է այսմ լինել անդ, էլլէլէ պոռնոս օրնա
 օրնալ :
 er ist *wahrlich* unschuldig, արդարեւ անմեղ է նա,
 վատա, հալըլէլ սո-լսո-լ պոռնո :
 ein *unstreitiges* Recht, իրաւունք առանց հակառա-
 կութէ, պիտի նկատուի հար :
 fürwahr, ճշմարիտ, հալըլէլ :

Որակական (der modalität).

diese Nachricht ist *gewiss*, լուրս այս ստոյգ է, պո-
 խաղէր սահիդ պիտի :
 das ist *wirklich* gut, արդարեւ բարի է այս, Քիւլալը
 էլլիպի պոռնո :
 glauben Sie es *sicherlich*, անշուշտ հաւատացէք այսմ,
 հալըլէլ ինանն :
 das ist nicht *wahrscheinlich*, այս չէ հաւանական, պո-
 ալըլա էարն պէլլէ :
 er wird *vermuthlich* kommen, թուի թէ գալոց է նա,
 օկէլէճէլ ներսնիւ կմ զանն օլոռնո :
 es waren *unglaublich* viel da, բազում յոյժ էին աստ,
 բալըլ չօր էրիլլէր պոռնո :
 heute nicht, *wohl* aber morgen, ոչ այսօր՝ բայց ստու-
 զիւ առ վաղիւն, պոռնո էին պէլլէլ, ամա էարն շէ-
 թէսիլ :
 ich muss *nothwendig* ausgehen, պարտ է ինձ հար-
 կաւ ելանել արտաքս, էլլէլ պըլալը չըմալըլը :
 das wird *unfehlbar* geschehen, անշուշտ լինելոց է
 այս, պիտի իմանն օլոռնա պըլ պոռնո :
 der *Aufgang* der Sonne ist *unausbleiblich*, անշուշտ
 է ծագումն արեգական, էիննիւ օղմալըլ շէսիլ
 պիտի :
 (այս հային և հարցականքս ob? արդեօք. etwa?
 արդեօք, միթէ. wie? ո՞րպէս. wo? ո՞ւր. woher?
 ուստի. wie so? զիւրդ. warum? ընդհըր, դր.)

wer weiss, ob das wahr ist? ով գիտէ՞ թէ կամ արդեօք ճշմարիտ իցէ, ի՞նչ պիտի չէրկէր Թ. :
 kommt er etwa schon? արդեօք գայցէ նա . աճապարիչ :
 wie ist es gemacht? որպէս շինեալ է այն . նախընտրելու արդ :
 wo ist er? ո՞ր է նա , ներկեալիդ :
 woher kommt er? ուստի՞ գայ նա , ներկեալի չէր :
 wie so? զիարդ ուրեմն , էօյէ ի՞նչ նախընտրել :
 warum hat er es gethan? վասն էր արար նա զայս ,
 օ ներկի էմարդ պահում . ևն :

(յաճանախանիս (der Zeit կամ Zeitdauer) .

wann ich ihn einmahl antreffe, եթէ հանդիպեցայց նմա, կամ եթէ զտից զնա միանգամ, պէն ժողովի բերէ բառն ինքիդիդիմ կամ պոլոլոլում :
 niemand hat jemahls Gott gesehen, ոչ որ ետես երբէք զձծ , աւուհը պիտի բերէ (հիշ պիտիբերէ) իման ինքիդիդի :
 trinken Sie nie Wein? ոչ բնաւ ըմպէք գինի , հիշ լաւապէս ինքիդիդիդի :
 das wird niemahls geschehen, ոչ երբէք լինելոց է այս , պոլոլ պիտի զաճան օրնայաճար :
 er ist immer krank, նա միշտ հիւանդ է , օ պայմա կառնա արդ :
 das hätte ich nimmermehr gedacht, զայս ոչ երբէք խորհեալ էի , պահում հիշ , ապա Գիշտանմիշտիդիմ :
 jetzt sehe ich ihn, այժմ տեսանեմ զնա , շինարի ինքիդիդիդի :
 heute früh hieß heute Morgen war das Wetter sehr warm, յայսմ առաւօտու կարի ջերմ էր օդն , պոլոլ սապակ կալա թէ սըճարդը :
 für heute ist es genug, վասն այսր աւուր բաւական է այս , պոլոլ ինքն ինքն պոլոլ էնքիդիդի :
 nun ist es zu spät, արդ կամ այժմ կարի անադան է , շինարի թէ ինքն օլոլոլ :
 vorher bedenken, ist immer vernünftig, խորհել կան

խաւ՝ միշտ է խոհեմուածի, իւրիւրէն գիւշիւնդէ՛ր հէր
 ասոյ՛ տալլալէ՛ր արբ :
ehemahls glaubte man, dass . . . , յառաջագոյն , 'ի
հնումն կարծէին՝ թէ ... , էվէլ զամանապա սանըրըր-
արբ թի ... :
 vorlängst, 'ի բազում ժամանակաց , 'ի վաղուց , չոգ
 զամանապա պէրի :
 jüngst, յառաջ քան զսակաւ ինչ ժամանակ , փոքր
 մի յառաջ, աչ վաղէն արբ :
 gestern, երեկ , Գիւն :
 forthin, այսուհետեւ , յայսմ հետէ , պահապան պէօյլէ , կմ
 սնորա :
 nächstens, յետ սակաւուց , ընդ հուպ , յայսոսիկ ա-
 լուրս . ետքնիւրպա , պո- ինիւրպէ :
 einst, երբեմն , 'ի հնումն , պիւր զաման , վաղիւրա :
 dereinst, 'ի հնումն , երբեմն , էվէլ զամանապա , զամանըյա :
 er hat gleich anfangs gefehlt, իսկ և իսկ 'ի սկզբան
 անդ վրիպեցաւ նա , հէմն օ պալանիւշտա եանըրբ :
 das habe ich gleich gedacht, վաղվաղակի կամ առ-
 ժամայն խորհեցայ զայն , հէմն պիւրպէն պիւրէ ծնո-
 րիւշիւնդիւմ :
 abends, ընդ երեկս , արշամ իւարիւ , արշամ :
 morgens, ընդ առաւօտն , սապակ վաղիւր , սապակ :
 spät, անագան , կէճ :
 früh, կանուխ , երէկ :
 allezeit, յամ ժամանակի , հանապազ , հէր վաղիւր
 կամ զաման :
 stets, միշտ , ասորմա :
 unaufhörlich, անդադար , արարմա :
 immerfort, անդուլ , պիւր Գիւնիւ . ևն :

(թուանիւնս (der Zahl) կամ { } անախանիս :

oft, öfters, սոէպ , յալովակի , բազում անգամ , սրբ ,
 չոգ թէրէ :
 selten, հազիւ երբեք , սակաւ անգամ , սեյրէթ , աչ
 թէրէ :
 bisweilen, dann und wann, երբեմն , է՛ զի , մերթ ,
 պալը , պալը պալը , պալը թէրէ :

manchmal, երբեմն, պաշտ չէրէ :
 mehrentheils, meistentheils, ըստ մեծի մասին, չորս ,
 պէոյիւ Բայը :
 einmal, einmahl, միանգամ, պիւ չէրէ :
 zweimal, երկիցս, երկ չէրէ :
 hundertmal, հարիւր անգամ, եւիւ չէրէ :
 tausendmal, հազարիցս, պին չէրէ :

Սահմանական (der Grenzen der Zeit).

Որք ցուցանեն զսկիզբն կամ զվախճան իրիւք , և
 են . seit, nachdem, bis, եւ . զք .
 seit seiner Geburt, 'ի ծննդենէ հետէ նորա . օրողաւ
 րան պէրի :
 seit dem Tage da, յայնմ օրէ հետէ , օ իննորէն պէրի :
 seit Ostern, 'ի զատկէ հետէ , Բասալեաբան պէրի :
 seit dem, յայնմ հետէ, յորմէ հետէ , ծնան պէրի :
 nachdem wollen wir schreiben, յետ այնր կամ է
 մեզ գրել, պոնորան սողրա եպաշտողը :
 nachdem es sich trifft, ըստ պատահման , բասալ ելէ :
 bis zum Nachessen, մինչև ցընթըրիս, ադլամ մանձա-
 սընորա :
 bis jetzt, մինչև ցայժմ, շինիյէրէ :
 bis morgen, մինչև ցառաւօտն , սապահորա :
 bis zum sterben krank seyn, հիւանդանալ առ 'ի
 մահ, ըս էօլիւմ թէրէճէսինէրէ խասն օլմա :

Վահանական (des Grades).

sehr, կարի, յոյժ, Բէր, բաւը, զայէն :
 er weiss gar nichts da von, նա ոչ ինչ գիտէ զայս-
 մանէ . ծնան պոնորան հիւ խապէրի էօր :
 gar sehr, մեծապէս, կարի յոյժ, Բէր չօ :
 gar zu wenig, կարի սակաւ, զայէն, Բիպիւն ալ :
 gar zu viel, կարի բազում, յանչափս, բաւը չօ :
 überaus, յանչափս, տարապայման, կարիւն զիարէ :
 unendlich, յանհունս, յանբաւս, Բիպիւն, ուճոռու
 պոնձաբուլ :

ganz, gänzlich, գլխովին, բոլորովին, պիտի-պիտի, պիտի-պիտի :

ungemein, մեծապէս, յանչափս, բաւել չի :
 besonders schön, գեղեցիկս յոյժ յոյժ, մէկնասիւ
 նիւթ :

vorzüglich, գերազանցս, առաւելեալ, պարտն պաշ :
 beinahe, fast, գրեթէ, իբր, փոքր միւս ևս, սահման,
 ալ բաւել :

kaum, հազիւ, դժուարաւ, ուր ուրեմն, նիւժ ինչ,
 նիւժ պէշ :

er hat schon etwas gelernt, սակաւ ինչ ուսեալ է նա
 րա, օպեր ալ շէյ էօյրենքի :

je eher, je besser, որչափ վաղագոյն՝ նոյնչափ լաւա-
 գոյն (է), նէ բարար թէւ (օլորս) օ բարար էի :

je mehr man hat, desto mehr will man haben, որչափ
 առաւել ունիցի ոք, այնչափ կամի ունել և ևս,
 նէ բարար շէյի օլա պիթիթի, օ բարար չօղալմար բարեր :
 um soviel, նոյնչափ, օ բարար :

Համեմատական (der Vergleichung).

so, այսպէս, այդպէս, այնպէս, նոյնպէս ևն . շէյի, շէյի,
 պէյի, էօյի :

eben so gross als ich, մեծ իբրև զիս, պէն բարար
 պէյի :

nicht mehr schön als dieses, ոչ առաւել գեղեցիկ
 քան զայս, պարտն բարար նիւթի պէյի :

nicht weniger klein als mein Buch, ոչ փոքր քան
 զմատենան իմ, պէնթ ինկալմարն բարար ինկի-
 պէյի :

er ist weit reicher als ich . նա հարստագոյն է քան
 զիս, օ պէնթն օն բաւ զիս պէնթն պիթի :

noch, ևս, տակաւին, բարար :

dieses Buch ist ungleich schön geschrieben als mei-
 nes, մատենան այս՝ անբաղդատ առաւելուք գե-
 ղեցիկ գրեալ է քան զիմն, պո- ինկալ պէնթիթիթի
 պիթիթի նիւթի եալլլլլ :

mein Bruder ist viel klüger als ich, եղբայր իմ կա

ըի խոհեմագոյն է քան զիս, Ժարտաշէմ պէնպէն զիս
 րէ աբելլէմ րբ :

Տեղանի (des Ortes).

kommen Sie *hier* կամ *hieher*, եկայք այսր, ^{հայտ :} Ինչն պա-

bleiben Sie *hier*, մնացէք կամ կացջիւք ^{պահուր :} առտ, Ժաւն

wohnen Sie *dort*? ^{ստանու :} Բնաւիք, օրա՞մ ճ զնորոր-

gehen Sie *dort* hin, ^{ստանու :} գնացէք *անդր*, Ինչն օրայա :
 wo, ուր, Կէրէրէ :

hieselbst, յայսմ տեղւոյ, պահուր :

überall, ամենայն ուրեք, Կէր երբէ :

nirgends, ոչ ուրեք, Կէր պէր երբէ :

irgends, ուրեք, պէր երբէ :

drinnen, 'ի ներքս, Ինչրէ :

draussen, արտաքս, արտաքոյ, Կըշարտ :

da, ^{պահուր :} առտ, անդ, պահուր, Ժարտ :

daselbst, անդ, անդանօր, օրա :

oben, 'ի վերոյ, Ետարտ :

unten, 'ի վայր, 'ի խոնարհ, ստորե, աշտա, աշտա :

'ի ներքոյ, Կիպէրէ :

jenseits, յայնկոյս, Եօիէ Բարաբար :

diesseits, յայնկոյս, պէրի Բարաբար :

rechts, յաջակողմն, ընդ աջմէ, ստարտ :

links 'ի ձախակողմն, 'ի ձախմէ, ստարտ :

seitwärts, կողմնակի, Ետ Բարաբար :

weit, ferne, հեռի, Կըշարտ :

nahe, մերձ, հուպ, Ետրէ :

daher, ^{պահուր :} աստուտ, պահուր, անտի, Ժարտ :

dorthin, անդ, անդանօր, օրա : յայն կողմն, օ Բա-

von hier, ^{պահուր :} աստուտ, աստի, պահուր :

daher, անտի, Ժարտ :

dagegen, 'ի փոխարէն, 'ի տեղի տօրա, պահա պէրէ-
 ընդդէմ, ընդ հակառակն, Ժարտ :

hieher, *աստ , յայս տեղի , պուրայա . յայս կողմն , յայսկոյս , պու թարգա :*

herein, *աստ 'ի ներքս , պու իլերի :*

hinein, *'ի ներքս , իլերի . անդ 'ի ներքս , օ իլերի :*

damit, *այնուիկ , որով , ժողան իլէ , պուլարի :*

daneben, *մերձ , առ ընթեր , շանդարա :*

daran, *յայմ , յայսմիկ , ընդ այս , ժպա , ժպան :*

darauf, *'ի վերայ , խաթանի , խաթանի :*

daraus, *անտի , յայնմանէ , ժպան :*

darein, *յայնմ , անդ , ժպա . 'ի մէջ , իլինէ :*

darin, *'ի ներքս , 'ի ներքս անդ , յայնմ , իլերի , իլերի :*

darüber, *'ի վերայ , 'ի վերոյ , 'ի վեր , խաթանի , խաթանի , խաթ :*

darunter, *'ի ներքոյ , ալիւնա . 'ի միջի , ընդ մէջ . հապինի :*

darum, *որոյ աղագալ , պոնոն իլին :*

davon, *յայնմանէ , աստի , շանդարա . յայնմանէ , անտի , պոնոն :*

dazu, *յոյն , յայս , ժա , պոնա . թաց յայնմանէ , պոնա . հապինի :*

dazwischen, *ընդ մէջ , արաւնա :*

hieran, *յայնմ տեղառջ , յայնմ , պոնա :*

hierauf, *յայնմ , առ այս , պոնա :*

hiermit, *այսու , պոնոն իլէ :*

wodurch, *ընդ որ , ներքինի :*

wodurch? *որով , նէ իլէ . ընդ որ , ներքինի :*

wofür, *որոյ վասն , նէ իլին :*

womit, *որով , նէ իլէ , ժողան իլէ :*

woran, *առ որ , յոր , յորոյ վերայ , ժա , ժողան խաթանի :*

worauf, *յորոյ վերայ , նէ խաթանի կմ խաթանի :*

worin, *յորում , ուր , ժողան իլինի :*

wozu? *առ ինչ , նէնէ :*

wovor, *յորմէ , նէնէ :*

worüber, *յորոյ վերայ , ժողան խաթանի . lila :*

Երանական (des Gleichnisses).

wie, որպէս, այսպէս, ինչպէս, նիճէ, եօյն :
als, որպէս, նիճէ. gleich, նման, պէնպէս. gleichsam,
նմանապէս, չեղալիք, պահա պէնպէս :

Յ Օ Ռ Ո Ւ Ա Ճ Թ.

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՂԱԳՐ

Հաղկապն (Bindewort) է մասն բանի որ յարէ
ընդ միմեանս զմասունս բանի, և են.

Բաղկիւսական (verbindende կամ zusammenziehende).

und, և, վէ, հէ՛հ. auch, այլ և, վէ հէ՛հ. wie auch,
նա և, հէ՛հէ :

desgleichen, ingleichen, միանգամայն և, չեղալիք :
sowohl er als auch կամ als sein Bruder, նա և եղ-
բայր իւր, հէ՛հ, հէ՛հ քարտաշ :

nicht nur, կամ nicht bloss, ոչ միայն, որչիւ սալն
կամ եւլննն :

nicht allein alt, sondern auch krank, ոչ միայն ծեր,
այլ և հիւանդ (է), սալն էիմեաք որչիւ, հասարա քըր
պիւն :

weder ich noch du, ոչ ես և ոչ դու, նէ պէն նէ սէն :

Ելաբանական (umschreibende).

ich höre, dass du krank bist, լսեմ թէ դու հիւանդ
ես, հասարաքն որչիւ իշխիւնդում :

Երանական (zeitdeutige).

indem, während, während dem, indessen, unterdes-
sen, նոյնհետայն, իբրև, այն ինչ, մինչդեռ, • զա-
ման չի, հալան, նէզման :

ehe, bevor, յառաջ քան, նախ քան, է-վէլ :
 da, als, իբրեւ, մինչ, թա թի . ցր . da կամ als er mich
 sah, իբրեւ ետես զիս, պէնի նեօրեանքէ : als ich ihn
 sah, da bewegte sich mein Herz vor Mitleiden,
 իբրեւ տեսի զնա՝ սիրտ իմ շարժեցաւ 'ի գուլթ .
 պէն ծնու նեօրեանքէ, հէմն էի-բէյի-է մերհամէն Գիւղի- :
 kaum, հազիւ, այն ինչ, հէնիլ :
 nachdem, յետ որոյ, յետ, նեւ զաման թի, սծնչրա :
 erst, erstlich, erstens, zum ersten, նախ, է-վէլ :
 zweitens, zum zweiten, երկրորդ, ի-թինքի . ևն :
 ferner, և ևս, Գահա :
 dann, յետոյ, զկնի . սողրա, պարէկո- :
 übrigens, և այլն, իսկ յաղագս այլոց, պար :
 weiter, առաւել, Գահա, ի-թի :
 hernach, զկնի, յետուստ, սողրա, արդարան :
 endlich 'ի վերջոյ, հոսակ յետոյ . սծն սծնու :
 letztens, zu letzt, schliesslich, 'ի վերջոյ, սծն սծնու,
 նիհայէն :

Համեմատական (vergleichende) .

gleich wie das Leben angenehm ist dem Glücklichen,
 so ist willkommen der Tod dem Unglücklichen,
 որպէս ակործելի են կեանք՝ բարեբաղդին, նոյն-
 պէս հաճոյ է մահ՝ դժբաղդին, բախմուլ է օր-րի-
 նեպար սէ-վիսէ, բախմուլ է օր-րի-ն օ Գարար հաղ-
 էպէր :

Ինքնակական (einschränkende) .

wie ferne, in wie ferne, ցորվայր, ներէնեոէ :
 so ferne, թէ, թէ երբեք, էյէր :
 in so ferne als, ցորչափ, թա թի :
 nur dass, միայն թէ, սալ թի :

Թեական (bedingend) .

wenn, wofern, dafern, da, wo, falls, եթէ, թէ, զի
 թէ, ապա թէ, իսկ եթէ, էյէր, էյէրի, էյէր :

Պատճառական (ursächlich).

weil, denn, indem, da, զի, քանզի, վասն զի, շերտ,
շերտ քի :
dass, auf dass, զի, որպէս զի, քի .
damit, որպէս զի, քի :

Ստիպական (folgernd).

daher, deswegen, derowegen, wesswegen, darum, so
nahe, also, mithin, demnach, desshalb, folglich,
վասն որոյ, սմին իրի, յաղագս այսորիկ, ժողովն
չին, օ սէպէտրէն, օ վէսիլէն իլէ :

Տրոհական (ausschliessend).

entweder heute oder morgen, կամ այսօր և կամ վա-
ղիւն, եւ որ- ին եւ եարբն :

Երկնական (bezweifelnd).

wer weiss ob das wahr ist, ով գիտէ արդեօք ճշմա-
րիտ իցէ այս, քի՞ ղիլիք որ- իրիլէք քի :

Բացառական (gegensatzdeutend).

sondern, aber, allein, բայց, այլ, սակայն, ամա, եւ,
լաքին :
doch, jedoch, dennoch, բայց սակայն, անճադ .
vielmehr, մանաւանդ, իւլէ :

Լռնական (einräumend).

obgleich, obschon, թէ և, թէպէտ և, Քարալա, լա-
քա, իրիլէք :
zwar, wohl, ճշմարտիւ, արդարեւ, լաքա, իրիլէք :
wiewohl, թէպէտ և, Քարալա քի :

Միջարկութիւն (Empfindungslaut) ըստ գերմանացւոց նշանակէ ձայն յայտնիչ զգացողութե, զի յայտ առնէ կրկին զգացմունս . զարտաքինն զգայարանացն, և զներքինն զհոգւոյն :

Յայտարարք արտաքնոցն են այն ձայնք կիմ ճընչմունք՝ զորս լսեմք 'ի հարկանեւն, յանկանեւն կամ յայլ շարժմունս իրաց, ֆր .

Puff! da lag er, (պսյթ), անկաւ նա անդ, Բաթի Գէյի Գիւրիւն օրոք :

Paff! schlug er ihn ans Ohr. (պսյթ), Եհար նա յանջաւ նորա, Գիւրի Գէյի ծնունդ Գիւրիւն Գիւրիւն :

knak! da war die Flaschen entzwei, (շաւ), խորտաւ կեցաւ ապակին, Գիւրի Գէյի շիշ Գիւրիւն :

plumps! sprang ich ins Wasser, (շաւ), արկի զանձն իմ 'ի ջուրն, ճոմի Գիւրի Գիւրիւն Գիւրիւն :

husch! da war er fort, իսկ և իսկ կորեաւ նա, Գիւրի Գիւրի Գիւրի Գիւրիւն :

zisch! steckte er das Eisen ins Wasser, (շաւ), մխեաց զերկաթն 'ի ջուրն . ճոմ Գիւրի Գիւրիւն Գիւրիւն :

frisch! meine Herrn, աղէ տեաւք իմ, հայրիւն աղաւթի :

brav! mein Freund, քաջ է՝ բարեկամ իմ, ագիւրի :

fort! ins Zimmer, Երթ 'ի սենեակն, հայրի օրոք :

halt! կայ, Գիւրի . leider! եղով, վայ Գիւրի :

Glück zu! երանի, Գիւրի Գիւրի . lila :

Իսկ յայտարարք ներքնոցն են .

Օ արմաշանի (Verwunderungs) ach! ah! oh! weh! եղով, վայ, ճի, Գիւրի, հայրի :

Օ զրուանի (des Abscheues), pfui! fi! զգուիմ, Գիւրի :

Իրանի և Իրադատանի (des Zurufs), he! holla! ճի, հի, Գիւրի Գիւրի :

Իրիւրանի (der Freude), ha ha! վաշ, վաշ, հա հա, Գիւրի :

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ՀԱՄԱՀԱՅԵՆՈՒԹԻՒՆ ՄԱՍԱՆՑ ԲԱՆԻ
ԸՆԴՀԱՆՐԱՊԵՍ

Համաձայնութիւն (Wortfügung) մասանց բանի՝ է կապակցութիւն բառից ընդ միմեանս 'ի կազմել զբանն, որոց ոմն լինի խնդրառու (regierend), և ոմն խնդիր (regiert), որպէս, der Vater dieses Kindes, հայր այսր մանկան. յորում խնդրառու բառս Vater ունի զյատկացուցիչ խնդիրն իւր dieses Kindes.

Խնդրառու լինին գոյականք՝ ածականք՝ բայք և նախադրուիք. իսկ խնդիր՝ գոյականք՝ դերանուանք՝ և աներևոյթ եղանակք բայից: Եթէ կամ իցէ մեզ բացայայտել զարմատական բառ ինչ գոյական՝ այլով բառիւ, զվերջինն զայն դնեմք թուով և հօլով զամաձայն արմատականին. ք. mein Vater ist Richter, հայր իմ դատաւոր է. յորում արմատական բառս Vater ունի զբացայայտիչ (Erklärungsbe-griff) բառն զRichter, որ ցուցանէ զվիճակ հօրն՝ թէ դատաւոր է: Gott ist der Ewige, Եւժ՝ յաւիտեանական է. sein Vater, ein Bürger, war mein Freund, հայր նորա (որ էր ոմն) քաղաքացի, էր բարեկամ իմ: Եւս ևս բացայայտիչք, որք չեն համաձայն հօլովիւք, այլ դնին 'ի սեռականն. առ որ չունելով գերմանացւոց կանոն ինչ, պարտ է մեզ ուսանել զայն վարժուիք. ք. er führte seinen Plan folgender Gestalt aus, կատարեաց զառաջարկութիւն իւր՝ այսուօրինակաւ. յորում պարտ էր բառիցս folgender Gestalt, որպէս բացայայտիչ լինել ոչ 'ի սեռականն այլ 'ի հայցական հօլովն. և՛: Երեւոյթ քերականութեւն ասացաք վասն համաձայնութեւն զանազան մասանց բանի, բայց մնայ մեզ աւանդել աստանօր ինչ ինչ զորոց չեղև ուրեք յիշատակ:

Գոյականք 'ի համաձայնին ընդ գոյականս, լինին
կամ համաձայն թուով և հոլովիւ, օր. diese Ehre
gehört meinem Freunde, einem braven Manne, պա-
տիւս այս վայել է բարեկամի իմում առն քաջի, լիւ.
և կամ անհամաձայն հոլովիւ՝ որպէս յատկացու-
ցիւ. օր. ich bin der Freund dieses Mannes, բարե-
կամ եմ առնս այսորիկ, լիւ :

Գոյականք առ 'ի համաձայնել հոլովիւ ընդ մի-
մեանս՝ ունին զյաջորդ կանոնս .

Ա. Եթէ իցեն բազում բառք 'ի միասին եդեալք և
յօդեալք ընդ միմեանս շաղկապաւ ինչ. օր. Glück,
Ehre und Ruhm sind dein Lohn, բարեբաղդութիւն՝
պատիւ և փառք են վարձք քո . լիւ :

Բ. Եթէ գոյական ինչ ունիցի իւր յարակից զա-
նազան անուանս կամ տիտղոսս. օր. unter Konstan-
tin, dem ersten kristlichen Kaiser, առ Կոստանդիա-
նոսիւ՝ առաջին քրիստոնեայ կայսերաւ, լիւ :

Գ. Եթէ յետինն իցէ մեկնութի նախընթացին .
օր. dein Unglück, eine Folge deiner Thorheiten, դժբաղդութիւնդ (որ է) հետեանք տխմարութեդ
քո . լիւ : die Geschichte, diese Lehrmeisterium der
Menschen, պատմութիւնս այս (որ է) ուսուցիչ մարդ-
կան . լիւ :

Դ. Եթէ երկու գոյականք իցեն զկնի միմեանց՝
որոց երկրորդն տայցէ ամբողջութի ինչ առաջնոյն,
կամ ունիցի զմի և զնոյն միտս ընդ առաջնոյն . օր.
eine Menge Vögel, բազմութիւն ինչ թռչնոց, Կիւ
ալայ Կուլ . ein Stück Brod, պատառ մի հացի, Կիւ
Բարլա Էփէ . ein Glas Wein, բաժակ մի գինի, Կիւ
Կապէկ շարապ . zwei Ellen Tuch, երկու կանգուն
չուխայի, (իսկ արշն չուխա) . լիւ :

Ե. Եթէ գոյականք իցեն անհամաձայն հոլովիւ՝
յայնժամ մին լինի 'ի սեռական հոլով՝ իբրեւ յատ-
կացուցիւ. օր. der Erbauer dieses Hauses, շինող
այսր տան, լիւ . և այս լինի .

‘Լախ’ եթէ գոյականն նշանակեցէ զստացուած ինչ . ֆր . der Garten meines Bruders, պարտէզն բարեկամիս իմոյ, ևն : Բայց ‘ի յատուկ անուանս տեղէաց’ գաւառաց’ քաղաքաց ևն . վերջին գոյականն դնի նախադրութքս von, ֆր . an den Gränzen von Sachsen, ‘ի սահմանս Սաքսոնիոյ . der Pascha von Salonick, ոստիկանն (վեսաղոնիկեայ) . ևն :

Երբեք ‘եթէ գոյականն ցուցանէ զհայրենիս’ զտիս և զհանգամանս իրիք . ֆր . er ist seiner Geburt ein Deutscher, ծննդեամբ դերմանացի է նա . seines Geschlechtes ein Bube, արու տղայ է նա . seines Alters zehn Jahre, հասակաւ տասնամեայ . seines Handwerkes ein Schneider, արուեստ նորա (է) դերձակութի . արուեստիւ դերձակ, ևն : Օայստիկ ևս կարեմք բացատրել նախդրիւս von, ֆր . von Geburt ein Deutscher, ծննդեամբ գերմանացի (է նա) . ևն :

Երբեք ‘եթէ գոյականն ցուցանիցէ զչափ’ գէշուկամ գքանակութի իրիք . ֆր . eine Summe Geldes, գումար ինչ դրամոյ . ein Glas süßes Weines, բաժակ մի անոյշ գինւոյ . ein Stück Brodes, կտոր մի հացի, ևն . բայց հասարակօրէն ‘ի կիր արկանի որ պէս ասացաք ‘ի վերոյ ein Stück Brod ևն : Երկուկի լինի ևս և նախդրիւս von, ֆր . ein Brod von sechs Pfund, հաց մի վեց ֆունտեան, ևն :

Երբեք ‘եթէ գոյականն ունիցի զնշանակութիւն մասին ինչ ամբողջի միոյ . ֆր . das Fell des Thieres, մորթն անասնոյ . die Wolle des Schafes, գեղմն ոչխարի . ein Theil der Soldaten, մասն ինչ զինուորաց . ևն . այս լինի ևս մասնկաւս von, ֆր . die Wolle von dem Schafe, գեղմն ոչխարի . ևն :

Երբեք ‘եթէ գոյականն բազում անգամ նախադասի յատկացուցելոյն, բայց յորժամ մի միայն իցէ յատկացուցիչն . զի եթէ բազում իցեն, և նախադասեցին, չփոխեն զմիտս բանին . ֆր . des Vaters Segen, օրհնութի հօրն . Helden Lohn, վարձ գիւցաւորին . ևն :

Երբ ‘ի տեղի սեռականի աներեւոյթ եղաւ նախն բայից մասնկամքս zu, ֆր . die Kunst zu leben,

արուեստ ապրելոյ կամ կելոյ, փոխանակ ասելոյ die Kunst des Lebens, die Furcht zu verlieren, երկիւղ կորուսանելոյ . ևն :

Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Ճ Բ .

ԽՆԴՐԱՌՈՒԹԻՒՆ ԱԾԱԿԱՆԱՑ

Ի՞ճականք բերելով զնշանակութի ինչ բայի առնուն զգոյականս իբրև խնդիր իւրեանց՝ ի սեռական, ի տրական և ի հայցական հոլովս, իսկ զբայից՝ զան երևոյթան միայն մասնկամբն չս և երբեմն ևս առանց մասնկանն :

Ի՞ճականք՝ անձնաւորաց պատշաճեալք՝ միացեալ ընդ էական բայիս seyn կի՞ք werden, առնուն խնդիր ի սեռական հոլով . դ՞ր . der Hilfe bedürftig, կարօտ օգնութե . sich seiner Unschuld bewusst seyn, անմեղութեան իւրում ծանօթ լինել . der väterlichen Lehre eingedenk seyn, յիշել զխրատն հայրենի . des Lebens satt und überdrüssig, տաղտկացեալ և ձանձրացեալ ի կենաց . des Diebstahls verdächtig, կասկածաւոր ի գողութե . զորմէ գոյ կասկած գողութե . der Belohnung unwürdig, անարժան վարձուց . ich bin seiner los, ազատեցայ ի նմանէ . ևն :

Ի՞ճականք՝ անձնաւորաց պատշաճեալք՝ որք ըստ մեծի մասին չէզզբարբար վարին, պահանջեն զտրական . դ՞ր .

er ist seinem Vater ähnlich, նման է նա հօր-իւրում : mir ist bange, երկիւղ է ինձ . երկնչիմ ես :

die Sache ist mir deutlich, այս ինչ յայտնի է ինձ : ich bin meiner Mutter gehorsam, ես հնազանդ եմ մօր իմում :

der Fürst ist ihm gewogen, իշխանն յօժարեալ է ի նա :

Wein ist vielen schädlich, գինի՝ փաստակար է բազմաց :

er ist mir Geld schuldig, նա պարտի ինձ դրամս, ևն :

Ի՞ճականք որք ցուցանեն զկշիռ ինչ՝ զչափ՝ զհասակ և կամ զարժողութի բացատրեալ թուական

անուամբ, խնդրեն զհայցական. դր. fünf Foss gross, հինգ ոտնաչափ մեծ. zehn Pfund schwer, տասն ֆունտ ծանրութիւն. dreissig Jahr alt, երեսնամեան հասակաւ. zwanzig Thaler werth, քսան թալէր արժողութիւն. ևն :

Ի՞ճականք նշանակիչք հնարաւորութե՛ն դիւրութե՛ն դժուարութե՛ն հարկաւորութե՛ն պարտաւորութե՛ն և ըղձի, առնուն խնդիր զաներևոյթս բայից մասնը. կամքս zu, դր. leicht zu erlangen, դիւրին 'ի ստանալ. schwer zu erzählen, դժուարին 'ի պատմել. möglich zu glauben, հնարաւոր 'ի հաւատալ. nothwendig zu arbeiten, հարկաւոր 'ի գործել. begierig zu erfahren, փափաքօղ 'ի տեղեկանալ, ևն : Երթ վարին և առանց մասնկանս zu, դր. mit ihm ist übel umgehen, չար է կենցաղիլ ընդ նմա. wenig und gut lesen ist grossen Köpfen eigen, սակաւ և քաջ ընթեռնութեանս է խոհեմ անձանց. er muss wohl schlecht wirthschaften, արդարեւ չարաչար տընտեսէ նա. ևն :

Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Ճ Գ .

ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԲԱՅԻՑ

Յառաջ քան զխօսել զհամաձայնութենէ բայից՝ պարտ է տալ ծանօթութիւն ինչ վասն թուոյ՝ ժամանակի և եղանակի նոցա, ևս և վասն օժանդակ բայից :

Եւրոպացի միշտ թուով համաձայնին բայք ընդ գոյականս. բայց 'ի խօսելն ընդ պատուաւորս՝ սովոր են գերմանացիք փոխանակ երկրորդ դիմի եղականին վարել զերրորդ դէմն յոքնականին. դր. hören Sie mich, լուիցէ ինձ տերութիւնդ. փոխանակ ասելոյ լուր ինձ, կամ լուարուք ինձ : kommen Sie hieher, եկեսցէ տերութիւնդ այսր. ևն : Իսկ 'ի խօսին անպատուութիւն ընդ հասարակ անձինս՝ 'ի կիրարկանեն 'ի տեղի երկրորդ դիմի զերրորդ դէմն եղականին. դր. wo kommt er her, ուստի՞ գաս (այր դու). was will Sie haben? զի՞նչ կամիս ունեւ (կին կամ :

աղջիկ դու), և՛ : Մազագոյնք 'ի խօսիլն ընդ կրսե-
րագունից՝ ևս և 'ի մէջ ընտանեաց 'ի գործածեն
զdu, դու, և ihr, դուք. իսկ իշխանաւորք խօսին. երկ-
րորդ դիմաւ յոգնականին, զք. wollet ihr mit mir
gehen, կամիք ընդ իս երթալ. և՛ :

Բայք՝ եթէ բազում գոյականս ունիցին՝ յայն-
ժամ դնին 'ի յոգնականն. զք. mein Vater, mein
Bruder und meine Schwester reisen morgen nach
Amerika, հայր իմ և եղբայր և քոյր 'ի վաղիւ ճա-
նապարհորդեն յԱմերիկա. և՛ : Բաց 'ի թուական
բառից, յորս բայն դնի յեզականն. զք. zwei Mahl
zwei ist vier, երկիցս երկու առնէ չորս. drei Mahl
vier ist zwölf, երկիցս չորս առնէ երկոտասան. և՛ :
Եթէ միոյ բայի իցեն բազում անուանք յայլ և այլ
դէմս, պարտ է զառաջին դէմն նախագասել երկ-
րորդին և զերկրորդն՝ երրորդին. զք. ich und du ha-
ben gleiche Schicksale, ես և դու ունիմք զնոյն ճա-
կատագիր. du und er werdet das beide nicht ver-
stehen, դու և նա՝ երկուքին ևս չիմանայք զայս, և՛ :
Բայց յայսպիսիս լաւ ևս է դնել առաջինոցա էա-
կան դերանուն ինչ 'ի յոգնականն. զք. wir, ich und
du, sind hierin gleicher Meinung, մեք (ք ես և դու)
եմք 'ի նոյն կարծիս. ihr, du und er, habt derglei-
chen noch nicht erfahren, դուք (ք դու և նա) չու-
նիք դեռ զգործ այսպիսեաց, և՛ :

Երկրորդ՝ վասն ժամանակի բայից գիտելի է, զի
մերթ 'ի տեղի կատարեալ ժամանակի՝ դնի ներ-
կայն, զք. du hörst es ja, dass ich nicht Zeit habe,
լսես (լուար) դու թէ չունիմ ես ժամանակ. և՛ :
Սերթ՝ դնի ներկայն 'ի տեղի ապառնուոյ. զք. mein
Freund kommt nach Wien, բարեկամ իմ գայ (գա-
լոց է) 'ի Սիէննա. և՛ : Բանաստեղծք և քարոզիչք
վարեն զներկայն 'ի տեղի անկատարին, զք. jetzt
erklimme ich den Berg, ահա ելանեմ (ելանէի)
մագլցի 'ի լեառն. և՛ : Բազում անգամ դնի անկա-
տարն 'ի տեղի կատարեալ ժամանակին, զք. höre
denn das Unglück, das ich erlitt, ուստի լուր զդժ-
բաղդութին զոր կրէի (կրեցի) ես. և՛ :

Երրորդ՝ յեղանակս բայից գիտել արժան է, զի

աներեւոյթ եղանակն ունի ինչ ինչ դժուարութիւնս
'ի կիրառութե՛, և վարի .

Խ . Եթէ նշանակեսցէ անստոյգ ինչ՝ որ լինի հա-
տարակօրէն զկնի շաղկապացս dass, damit, wenn, als
wenn, ob, *և* . Դժ . ich zweifle, dass er seinen Zweck
erreichen könne, տարակուսիմ թէ կարող իցէ նա
հասանել 'ի նպատակ իւր . կամ ընդ հասանել նորա
'ի նպատակ իւր յերկբայս եմ . wenn du mir diese
Freundschaft erzeugen könntest, *եթէ կարող էիր*
ցուցանել ինձ զայս բարեկամութի . ich weiss nicht
ob das geschehen möchte, ոչ գիտեմ թէ հնար իցէ
լինել այսմ . *և* :

Ս . Եթէ պարբերութի բանին ստոյգ իցէ ,
յայնժամ ոչ դնի բայն յաներեւոյթ եղանակի . Դժ .
ich weiss, dass dein Freund todt ist, գիտեմ զի բա-
րեկամ քո մեռեալ է . *և* :

Բ . 'Սնի աներեւոյթն զկնի բայից՝ որք նշանակեն
աղաչել՝ փափաքել՝ խրատել՝ կարծել՝ հրամայել՝ կա-
մել՝ դաշնակցել՝ յուսալ՝ հաւատալ *և* . Դժ . ich bat
ihm, dass er zu mir kommen möchte, աղաչեցի զնա
գալ առ իս . ich wünsche, dass alle Menschen ta-
gendhaft seyn mögen, փափաքէի թէ ամ մարդիկ
կամէին լինել առաքինի . ich hoffte, er würde sich
bewegen lassen, յուսայի թէ շարժեսցի նա . ich be-
fahl ihm, dass er nichts davon sagen sollte, հրամայ-
եցի նմա ոչ ումեք ասել ինչ յաղագս այնր . würde
ich nicht kommen, setzte er hinzu, so soll er aufhö-
ren, mein Freund zu seyn, *եթէ ոչ եկից ես՝ յաւել*
նա ասել՝ դադարեսցի բարեկամութի մեր . *և* :

Գ . Եթէ յառաջ բերէ ոք զբանս իւր և կի՛մ զայ-
լոյ ուրուք . Դժ . ich gab ihm den Rath, dass man
verschwiegen seyn müsse, խրատեցի զնա կամ ետու-
նմա խրատ՝ թէ պարտ է լռել զայս , *և* : Իսկ եթէ
ստոյգ ասասցի կի՛մ մտածեսցի ինչ , դնի յայնժամ և
սահմանական եղանակն , Դժ . schreibe deinem Freun-
de, dass sein Vater ein grosses Vermögen hinterlas-
sen hat, գրեա՛ առ բարեկամ քո՝ թէ հայր նորա ե-
թող կտակաւ ինչս բազումս . *և* :

ՅԱՂԱԳՍ ԿԻՐԱՌՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆՑ

Հասարակաբար ընդունելութիւն մի և նոյն է 'ի գերմանացիս ընդ ածականս ըստ հոլովմանն և ըստ աստիճանի բաղդատութեն . ֆր . *ein* . *liebender* Vater, սիրող հայր ոմն . *ein* . *eines* liebenden Vaters, որակ . einem liebenden Vater, ևն . սոյնպէս և բաղդատական . er ist gelehrter als du, նա գիտնաւ գոյն է քան զքեզ . գերագրական der gelehrteste, ամենագիտուն . ևն :

Յընդունելութիւն գիտելի է՝ Թ . Օ ի ներկայ ընդունելութիւնն ունի միայն զներգործական նշանակութիւն , և ոչ երբեք կրաւորական . ֆր . ein liebender Vater, սիրող հայր . հայր՝ որ սիրէ , ևն :

Բ . Լնցեալ ընդունելութիւնն ունի զնշանակութիւն ներգործական և կրաւորական . ֆր . ich habe gelobt, գովեցի . ich bin gelobt worden, գովեցայ կամ գովեալ եղէ . ևն :

Ընդունելութիւն եթէ իցէ ածականաբար և միաւորեցի ընդ գոյական ինչ՝ յայնժամ ըստ կանոնի որպէս կրաւորական 'ի կիր արկանի , ֆր . die gestohlene Waare, գողացեալ ինչք . der beleidigte Richter, նախատեալ դատաւորն , ևն : Իաց 'ի սակաւուց՝ յորս վարի որպէս ներգործական . ֆր . ein ansge-dien-ter Soldat, զինուոր ոմն լցեալ զժամանակ զինուորութեն . eine betrubte Nachricht, լուր ինչ տխրաւի , տրտմեցուցիչ , ևն :

Դ . Ի պառնի ընդունելութիւնն ունի միայն զնշանակութիւն կրաւորականի . ֆր . eine zu bezahlende Schuld, պարտք ինչ վճարելի . ein zu schreibender Brief, նամակ ինչ գրելի , ևն :

ՅԱՂԱԳՍ ՕԺԱՆԴԱԿ ԲԱՑԻՑ

( ) ժանդակ բայք ոչ երբեք դնին զօրութիւն . բայց եթէ յորժամ բազում բայք կապակցեալ իցեն ընդ միում օժանդակ բայի , յայնժամ դնի նա 'ի վերջին բայն . ֆր . das ist ein Buch, welches ich nicht

blos gelesen, sondern studirt habe, մատեան ինչ է այս՝ զոր ոչ միայն ընթերցեալ՝ այլ և ուսեալ է իմ, և այլն : 'ի խրթին շարագրութիս և յոտանաւորս գնի ուրեք օժանդակն զօրութիւն, բայց 'ի բայէս werden, որ միշտ ներգործութիւն գնի :

ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԲԱՅԻՑ ԸՆԴ ԱՆԵՐԵՒՈՅԹՍ

Բայք՝ որք պահանջեն զաներևոյթ եղանակն՝ են dürfen, համարձակել, իշխել. können, կարող լինել. lassen, թող տալ առնել. mögen, կարել, կամիլ. müssen, sollen, պարտ գոլ, պէտք են. werden, լինել. wollen, կամիլ. *լիք*. զք. nicht ausgehen dürfen, ոչ համարձակել ելանել արտաքս. schlafen können, կարող լինել ննջել. thou lassen, առնել տալ, էթիլի. tugendhaft handeln müssen, պարտ լինել առաքինաբար գործել. arbeiten wollen, գործել կամիլ. և այլն :

Երեսպէս և բայքս heissen, հրամայել. helfen, օգնել. hören, լսել. lehren, ուսուցանել. lernen, ուսանել. sehen, տեսանել. fühlen, զգալ. *լիք*. զք. er hiess mich gehen, հրամայեաց ինձ երթալ : er half ihm arbeiten, օգնեաց նմա 'ի գործել : er hörte mich reden, լսէր նա զխօսելն իմ : lehre mich thun nach ..., ուսո՛ւ ինձ առնել ըստ ..., er lernte lesen, ուսաւ նա ընթեռնուլ : ich sah ihn kommen, տեսի զգալ նորա : ich fühle meine Kräfte abnehmen, զգամ զնուազել ուժոյ իմոյ :

Եւ և բայք՝ որք ըստ առանձին ինչ նշանակութե պահանջեն զաներևոյթ. զք.

Geld auf Zinsen stehen haben, ունել դրամ 'ի վաշխի : sich schlafen legen, ընկողմանիլ առ 'ի ննջել : das nenne ich schlafen, զայս կոչեմ ես ննջել : er thut nichts als essen, ոչ այլ ինչ առնէ՝ բայց ուտել միայն, *լիք* :

Վիտելի է և ևս՝ զի 'ի բայս heissen, հրամայել. helfen, օգնել. hören, լսել. sehen, տեսանել. dürfen, իշխել. können, կարողանալ. lassen, թող տալ,

Թողու՛. mögen, կարել, կամի՛լ. müssen, sollen, պարտ գոլ, պէտք են՝ որք յարին յայլ բայս, ոչ դնի անցեալ ընդունելու թի նոցա՝ այլ աներևոյթն. դր. ich habe ihn kommen heissen (և ոչ geheissen), հրաւ մայեցի նմա գալ :

ich habe ihm arbeiten helfen, օգնեցի նմա ՚ի գործել :
ich habe Sie sprechen hören, լուայ զխօսել նորա (կնոջն) :

er hat mich gehen sehen, ետես նա զերթալն իմ :

(Ետինքս ՚ի ռամկական լեզուն լինին gehört և gesehen, ևն :

Իսկ բայքս lehren և lernen, անխտիր առնուն զան երևոյթն և զանցեալ ընդունելու թիս, դր.

ich habe ihn sprechen gelehrt կամ lehren, ուսուցի նմա խօսել :

ich habe Sie kennen gelernt, կամ lernen, ուսայ ճաւ նաչել զնա (զկին ոք) . ծնունդիմ օլորդուն էօյրէն. պիմ. ևն :

Լներևոյթ եղանակն առնու զմաննիկս շս յառաջ քան զինքն, յորժամ յայտ առնէ զառարկայ և զնպատակ գործողութեն. դր.

er behauptet es gesehen zu haben, հաստատէ նա (թէ) տեսեալ իցէ զայն :

ich bemühte mich ihn zu sprechen, ջանայի խօսել ընդ նմա :

geneigt zu tadeln, յօժարեալ ՚ի սողտանել. ևն :

Ինչպիսիք անգամ ՚ի սաստկացուցանել զնշանակութի բայից՝ նախադասի մաննիկս սմ, մանկանս շս, դր.

um Anderen zu helfen, opferte er alles auf, առ օգնելոյ այլում՝ զամենայն ինչ պատարագեաց նա. ևն :

ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԲԱՅԻՑ ԸՆԴ ԳՈՅԱԿԱՆՍ

՚Ի համաձայնութիս բայից ընդ գոյականս, կամ գոյականն լինի խնդիր բայի և կամ բայն լինի խնդիր գոյականի. որ միայն պատահէ յաներևոյթն՝ մանկամբ շս, դր.

der Wunsch zu leben, փափաք ՚ի կեալ :

die Freiheit zu denken, ազատութի խորհելոյ :

die Macht zu schaden, կարողութի վնասելոյ . և ։

Գոյականք լինին խնդիր բայի 'ի սեռական՝ 'ի տրական և 'ի հայցական հոլով : Ուղղականն սովորաբար լինի անուն բայի . զոր . ich werde geehrt, ես պատուեալ լինիմ . Johan wird gefragt, Յովհաննէս հարցանի . Paul wird geliebt, Պօղոս սիրի . das Feuer brennt, հուրն վառի . և ։

Բայց են բայք ինչ՝ ընդ որս կրկնակի վարի ուղղականն . մի՛ որպէս տէր բայի , և միւս ևս որպէս խնդիր : Եւստիսի են բայքս seyn, լինել . werden, եղանիլ . heissen, անուանել . rufen, կոչել . bleiben, մնալ . scheinen, թուիլ . nennen, անուանել . schelten, նախատել . schimpfen, թշնամանել . և ։ զոր . ich war damals ein Kind, ես մանուկ էի յայնժամ .

յորում ich, է տէր բային և Kind, խնդիր նորա : Marie wird eine Frau werden, Մարիամն տիկին լինելոց է :

ich werde Fritz geheissen, ես փետերիկոս անուանիմ :

er ist, bleibt, scheint ein redlicher Mann, այրն այն է , կամ մնայ , կամ թուի լինել պարկեշտ ոք :

er wird ein Narr gescholten, geschimpft, նախատեսցի նա որպէս զսիմար . և ։

Իխդիր սեռական : Յառաջագոյն գերմանացիք ունենին բազում բայս սեռական խնդրով . բայց առսակաւ սակաւ նուազեցուցին զնոսս , վարելով փոխանակ նոցա զնախագրութիս . զոր .

er klagt ihn des Diebstahls an, նա ամբաստան լինի զնմանէ վասն գողութե :

einen des Landes verweisen, արտորել զոք 'ի գաւառէն :

er belehrt mich eines bessern, նա ուսուցանէ ինձ զլաւն :

sich einer Sache bemeistern, տիրել իմիք :

wir müssen hoffen, dass sich Gott unserer erbarmen

wird, պարտ է մեզ յուսալ՝ թէ անճողորմեացի մեզ : der Tod schonet keines Menschen, մահն ոչ ումեք խնայէ :

ich freue mich meines Glückes, ցնծամ 'ի բարեբա-
սու թի՛ իմ. որ լինի ևս նախագրութիւնք. Գր.

ich freue mich über sein Glück, խնդամ ընդ բարե-
բաստութիւնորա :

er erbarmt sich des Unglücklichen կի՛մ քան ի Սու-
գլücklichen, ողորմի կամ գթայ ընդ թշուառս,
կամ 'ի վերայ թշուառացելոց :

kommen sie des Morgens կի՛մ Sonntags, եկայք ընդ
առաւօտն կամ 'ի կիրակէի. ԼԵ :

Խնդիր արեալս. Տրական հոլով առնուն նախ՝ դի-
մազուրկք. Գր.

es ahnet mir, գուշակեմ ինչ յանձին, կասկածեմ
(թէ լինելոց է ինչ) :

es ist ihm ein grosses Unglück begegnet, պատահեաց
նմա դժբաղդութիւն ինչ մեծ :

es fiel mir ein gutes Mittel ein, անկաւ 'ի միտս իմ
հնարք ինչ լաւ :

es gilt mir gleich, մի և նոյն է ինձ :

es kommt mir vor, կարծեմ թէ, թուի ինձ :

mir eckelt die Speise, կամ es eckelt mich vor der
Speise, գարշիմ 'ի կերակրոյ. ԼԵ :

Արկրորդ՝ բայք որք չեն ներգործականք. Գր.

das Kleid liegt mir enge an, հանդերձս այս նեղ է
ինձ :

einem ausweichen, անցս տալ ումեք, զարտուղիլ :

ich begegnete ihm vor der Stadt, հանդիպեցայ նմա
առաջի քաղաքին :

seinen Freunden treu bleiben, հաւատարիմ մնալ
առ բարեկամս իւր :

ich danke Ihnen, շնորհ ունիմ զքէն :

einem Herrn dienen, ծառայել տն միում :

er fluchte seinem Sohne, անէծ զորդի իւր :

der zweite folgt auf den ersten, երկրորդն զհետ եր-
թայ առաջնոյն :

dieser Mensch gefällt mir sehr, այրս այս հաճոյ է
ինձ յոյժ :

es gehört mir die Hälfte davon, կէսն ինձ անկ է :

glauben Sie mir, հաւատացէք ինձ :

er gleicht meinem Bruder, նման է նա եղբոր իմում :

leuchtet ihm die Treppe hinunter, տարջիբ զճրագն
առաջի նորա բնդ սանդուխան մինչև 'ի դուրս :
man hat mir schlecht gelohnt, ոչ ըստ արժանեաց
Հատուցին ինձ զփոխարէնն :

seinem Vater nachahmen, նմանիլ հօր իւրում, (պա-
պասէնս չըբմար) :

es wird dir nicht schaden, ոչ վնասեցէ քեզ :
dem Feinde muthig widerstehen, քաջութիւն ընդդի-
մանալ թշնամոյն . ևն :

Եւ ևս բայք բաղադրեալք մասնկամբքս ab, an,
auf, bei, ein, noch, unter, vor, zu, դարձեալ և բայքս
seyn և werden, գր .

er ist mir gut, բարւոք է ինձ այն . mir wird übel,
վնաս է ինձ . Ինչքի միտաշարժ . և այլն :

Երկրորդական ևս ինդիրք բայից դնին 'ի տրա-
կանն . գր .

ich schneide dir eine Feder, Հատանեմ քեզ գրիչ մի :
ich schreibe dir einen Brief, գրեմ առ քեզ նամակ
ինչ :

ich habe ihm die Wahrheit gesagt, ասացի նմա զճշ-
մարիտն . ևն :

Եսկ փոխադարձ բայք առնուն ինդիր կիմ 'ի Հայ-
ցական հոլով, կամ 'ի տրական հանդերձ նախադ-
րութիւն, և կամ յաներևոյթ եղանակ . բայց միշտ
sich, դերանուամբս . գր .

er denkt sich glücklicher als ein König zu seyn, կար-
ծէ զինքն լինել առաւել բաղդաւոր քան զթա-
ղաւորն :

was man in der Jugend lerut, prägt sich dem Geiste
tief ein, որ ինչ ուսեալ լինի 'ի մանկութե խորա-
գոյնս տպաւորի 'ի հոգին :

er getrauet sich vor ihnen zu erscheinen, իշխէ նա
երեւել առաջի ձեր :

er lässt sich von niemand rathen, չառնու նա խոր-
հուրդ ինչ յուսեքէ :

Ինչքի հայցական լինի ինդիր սեռի .
գր . er liebt mich, սիրէ զիս . er lobt den Wein, գո-
վէ զգինի . ևն : Եւ ևս բայք որք բաց 'ի ինդրոյ սե-
ռի՝ առնուն և զբուն ինդիր բնութե . գր . er lehrt

mir die deutsche Sprache, ուսուցանէ ինձ զլեզուն
գերմանական . յորում տրականս mir է բուն խըն-
դիր բնութէ բայիս lehrt :

Օ հայցականն առնուն նախ՝ ամենայն ներգործա-
կանք . ԴՐ .

ich liebe dich, սիրեմ զքեզ .

ich frage dich հարցանեմ զքեզ կամ ցքեզ . ԼԵ :

Երկրորդ՝ փոխադարձ անուանեալ բայք՝ որք զա-
ռարկայն ունին 'ի սեռական հոլովն և կամ նախադ-
րութիւն . ԴՐ .

ich befließe mich der Musick, պարապիմ յերա-
ժշտութի :

ich wundere mich über ihn, զարմանամ ընդ նա կիմ
'ի վերայ նորա . ԼԵ :

Եւս և բայք որք 'ի բաց թողլով զsich, լինին ներ-
գործականք . ԴՐ .

ich ehre dich, պատուեմ զքեզ . 'ի բայէս sich eh-
ren, պատուել զանձն :

Նոյնպէս և բայք ոչ ներգործականք՝ որք յարակ-
ցութեամբ բառի ինչ փոփոխեն զնշանակութիւն իւ-
րեանց . ԴՐ .

ich arbeite mich müde, աշխատեցուցանեմ զանձն
իմ խոնջութի :

ich lasse mich gehen, թողում գիս լը բերման իրացն :

ich lasse mich zur Ader, տամ երակ հատանել . ԼԵ :

Երրորդ՝ դիմազուրկք՝ եթէ ունիցին նշանակուի
ներգործականի . ԴՐ es ärgert mich, զայրանամ . es
dürstet mich, ծարաւի եմ . es eckelt mich vor die-
ser Speise, զզուիմ յայսմ կերակրոյ . es freuet dich,
ուրախացուցանէ զքեզ (ուրախանաս դու) . es friert,
սառի . es gibt einen Gott, մի է աստ . est gilt mich
mein Leben, արժէ ինձ զկեանս իմ . es hungert mich,
անօթի եմ . es schläfert mich, նեղիմ 'ի քնոյ . ուայո-
ւում էլէի . es wundert mich, զարմանամ . ԼԵ :

Բայց եթէ ասիցեմք ich friere, նշանակէ՝ զգամ
զսառոյց ինչ ներքին, և ոչ յարտաքին ցրտութենէ .
նոյնպէս ich hungere, դաանիմ ես յանօթութեան,
զգամ զբաղց ինչ : Եւ եթէ քրտնիմք յամարայնի,
ասեմք mich schwitzt, ջերմութիւն արտաքին քրտնե-

ցուցանէ զիս . իսկ եթէ իցէ դեզով կի՞ աշխատուի ,
յայնժամ ասի ich schwitze, գայ քիրտն 'ի վերայ
իմ . թէր չէկէոր պահա . լե՛ :
 (Չորրորդ՝ եթէ բայք ոչ ներդործականք՝ վարես-
ցին որպէս զներդործականս . ԳՐ .
 er stürzte sich vom Pferde, ընկէց զանձն 'ի ձիոյ .
 ich kann Büchsen schiessen, ես կարող եմ հրացանս
արձակել :
 ich habe im Spiel einen Gulden verloren, Ֆիորին
մի կորուսի 'ի խաղի . լե՛ : Սղբա դնին ներդործա-
կանաբար այսպէս .
 ich schiesse einen Vogel, հարկանեմ թռչուն ինչ
հրացանաւ , պի՛ր քու վորորում :
 ich verliere mein Leben, կորուսանեմ զկեանս իմ .
 և այլն :
 Հինգերորդ՝ հետեւեալ բայքս առնուն զհայցա-
կան հոլով . ԳՐ .
 er heisst mich seinen Freund, կոչէ զիս իւր բարե-
կամ :
 er nennt mich Johan, անուանէ զիս Յովհաննէս :
 er ruft dich einen Lügner, կոչէ զքեզ ստախոս :
 er schilt, schimpft mich einen Narren, նախատէ զիս
յիմար անուամբ : Արկու այս բայք բազում ան-
գամ վարին որպէս զկրաւորական :
 er bittet mich etwas, կամ լաւ ևս um etwas, աղա-
չէ զիս վասն իրիք :
 er fragte mich eine Sache, կամ nach einer Sache,
եհարց զիս վասն իրիք . լե՛ :
 Բայս lassen, տալ առնել, էփրիթի, թողուլ . մերթ
վարի տրականաւ՝ և մերթ հայցականաւ , ըստ զա-
նազան նշանակութեց . ԳՐ lass mich den Brief le-
sen, տուր ինձ զնամակն 'ի կարդալ . և lass mir
den Brief lesen, թոյլ տուր կամ թող զնամակն
(այլում ումք՝ առաջի իմ) կարդալ . lass mich
kaufen, թող՝ ես գնեցից զայն . և lass mir kaufen,
ինձ թողացո (ձեռամբ այլոյ) գնել զայն , պահա
պալ . լե՛ :

ՅՕԴՈՒԱԾ Դ.

ՀԱՐԱԶԱՅՈՒԹԻՒՆ ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ

Այսին նախադրութեց գրեցաք վերագոյնն . առտ
դիցուք միայն թէ այդ զոր հոլով առնուն :

ա. Առնուն քեռականն anstatt, statt, 'ի տեղի,
փոխանակ . halben, halber, վասն . ausserhalb, արտա-
քոյ . innerhalb, 'ի ներքս . oberhalb, 'ի վերայ, 'ի վե-
րոյ . unterhalb, 'ի խոնարհ, 'ի վայր, ստորե . dies-
seits, յայս կոյս . jenseits, յայնկոյս . kraft, վասն,
զօրութի . laut, ըստ . mittelst, vermittelst, ձեռամբ,
'ի ձեռն . ungeachtet, 'ի վերայ այսր ամի . unweit,
unfern, ոչ հեռի, մերձ . vermöge, զօրութի, 'ի ձեռն,
ըստ . während, առ, 'ի ժամանակս . wegen, վասն .
um willen, վասն սիրոյ, յաղագս, ևն :

Եթէ անջատեսցի բառս anstatt, գոյականաբար
'ի կիրարկանի, քր . an des Königs Statt, 'ի տեղի
կամ փոխանակ թագաւորին . an meiner Statt, փո-
խանակ իմ, ևն :

halben և halber, յետադասին գոյականաց . բայց
վերջինն դնի՝ յորժամ գոյականն իցէ առանց յօդի .
քր . der Freundschaft halben, վասն բարեկամութե .
Alters halber, վասն ծերութե, ևն : Եթէ halben,
միաւորեսցի ընդ նախադաս գերանունան ինչ՝ դերա-
նունն առնու 'ի վերջն իւր զտառն t; քր meinethal-
ben, վասն իմ . deinethalben, վասն քո . ևն : Փոխա-
նակ բառիս ungeachtet, 'ի կիրարկանի երբեմն ա-
ղաւաղութի . dem ungeachtet, 'ի վերայ այսր ամի,
որ սխալ է . wegen, ևս՝ կից գրի ընդ գերանունանս
որպէս halben, քր . meinethwegen վասն իմ . ևն :

Բ. Առնուն զտրականն՝ որ է իբրեւ զմերս 'ի բացա-
ռական . aus, ausser, արտաքոյ, արտաքս . bei, մերձ,
առ, ընդ, ետեւս . entgegen, ընդդէմ, խաբէ . ge-
genüber, հանդէպ . mit, հանդերձ, իւր . nach, 'ի, յ
(տրական նախդիրն մեր) . nächst, մերձ . nebst, sammt,
կից, 'ի միասին . seit, հետե, յայնմ հետե . von, 'ի, յ
(բացառական նախդիրն մեր) . zu, 'ի, յ (տրական
նախդիրն մեր) . zuwider, ընդդէմ, խաբէ, չէ :

Յ. օղջանէ entgegen և gegenüber, յետադասին
գոյականաց իւրեանց . զք .

dem Vater entgegen gehen, երթալ ընդդէմ կամ
ընդառաջ հօրն :

er wohnt mir gegenüber, բնակի նա 'ի հանդիպոյ
իմ, և այլն :

Գ. Լ'ռնուն զհայցական . durch, ընդ մէջ, 'ի ձեռն .
für, յաղագս . gegen, դէպ 'ի , առ . ohne, առանց .
um, վասն, շուրջ . wider, ընդդէմ . և այլն :

vor Gericht spricht er für mich, առաջի դատաւորի
խօսի նա վասն իմ :

er belohnt mich für meine Mühe, հատուցանէ ինձ
վարձս վասն աշխատութե իմոյ :

er hält es für wahr, ճշմարիտ համարի զայն :

finden Sie das für Gut? կարծէք թէ լաւ իցէ :

was für Beweise haben Sie für diese Sache? որպիսի
փաստս ունիս վասն այսր :

was für Wetter ist heute? որպիսի իցեն օդք այսօր :

was für ein Buch lesen Sie? զոր մատեան ընթեռ-
նուս :

für das erste, վասն առաջնոյն :

Fuss für Fuss, ոտն առ ոտն :

Tag für Tag, օր ըստ օրէ .

für und für, միշտ :

für jetzt, վասն այժմուս :

für die Zukunft, վասն ապագայ ժամանակի :

dafür kann ich nicht, յայսմ չիք իմ յանցանք :

ich, für meinen Theil, ես՝ յիմնէ կողմանէ . ևն .

Gegen, միայն 'ի բառս gegenüber, վարի տրակա-
նաւ . զք .

er wohnt mir gegenüber, կամ gegen mir über, բնա-
կի նա հանդէպ իմ . և այլն :

Լ'ախադրութիւն um, եթէ ունիցի զբառս willen,
զկնի իւր , առնու զսեռական . զք .

um meinetwillen, վասն իմ, և այլն :

Բ. Լ'ռնուն զսեռական և զտրական՝ zufolge, ըստ .
längst, յերկայնութիւն : Լ'ռաջինն՝ առնու զսեռա-
կան եթէ նախադաս իցէ գոյականին . զք . zufolge
meines Befehles, ըստ հրամանի իմոյ . և այլն : Իսկ

եթէ յետագայ իցէ՝ առնու զտրական . դր. deinem Befehle zufolge, ըստ քում հրամանի . և այլն :

Längs անխտիր առնու զտրական և զսեռական . դր. längs dem Ufer hinfahren, երթալ (նաւու կիւ կառօք) ընդ երկայնութիւն ափին , կամ առ ափամբ :

längs des Weges hingehen, երթալ (հետի) ընդ երկայնութիւն ճանապարհին , կամ ընդ ճանապարհն :

Է . Ընուն զտրական և զհայցական՝ an, 'ի . auf, 'ի վերայ . hinter, յետոյ , զկնի , յետուստ . in, 'ի (ներգոյական) . neben, մերձ . über, 'ի վերայ . unter, 'ի ներքոյ . vor, առջի . zwischen, 'ի մէջ , 'ի միջի . և Է : Սոքա ամենեքին տրականաւ նշանակեն զներգոյականն մեր , կամ զտեղի ինչ . դր. das Buch liegt auf dem Tische, մատեանն է 'ի սե-

ւ զանի կիւ՝ 'ի վերայ սեղանոյ :

über mir wohnt ein Künstler, 'ի վերայ իմ (այսինքն 'ի վերայ սենեկի իմոյ) բնակի արհեստագէտ ոք :

in der Stadt ist Feuer, հրդեհ է 'ի քաղաքին :

vor dem Hause steht ein Baum, առաջի տան է ծառ ինչ :

zwischen den Bergen liegt mein Garten, 'ի մէջ լեռանց է պարտէզն իմ . և Է :

Եթէ առնուցուն զհայցական հօլովն ցուցանեն զտրականն մեր . դր. ich stelle mich an die Thür, կամ առ դրան , կանգ-

նիմ 'ի դուրս :

ich setze mich auf den Stuhl, նստիմ յաթոռ :

ich denke an dich, խորհիմ զքէն :

du schreibest an mich, գրես առ իս . և Է :

Բառս unter զտանի երբեմն և սեռականաւ . դր. unterwegs, 'ի ճանապարհի :

Եթադրութիւն vor 'ի կիր արկանի 'ի տեղի բառիցս՝ առաջի , յառաջքան , գերազանց . և այլն :

vor dem Thore stehen, կալ առաջի դրան :

vor zehn Jahren, յառաջ քան զտասն ամ :

ich fliehe vor dem Feinde, փախչիմ առաջի թշնամ-

ւոյ :

Gott behüte Sie vor dieser Krankheit, *աճ պահեմ
ցէ զբեղ յայսմ հիւանդութենէ :*

das Gute geht vor dem Schlechte, *բարին գերա-
զանց է քան դէպրն :*

sie liebt ihn vor allen, *նա (կին որ) սիրէ զնա (զայր
որ) առաւել քան զամենեսին . և այլն :*

*Վարդապետիք՝ որք հայցականաւ ցուցանեն զշար-
ժումն առ իմն , բացատրին յորովակի տրականաւ մե-
րով . քր .*

in die Kirche gehen, *երթալ յեկեղեցի . in die Hand
nehmen, առնուլ 'ի ձեռս . in den Fluss fallen,
անկանիլ 'ի գետ . և այլն :*

An, *առնու զհայցական հոլովն . քր .*

an den König berichten, *ազդ առնել թագաւորին
sich an den Magistrat wenden, դառնալ յա-
տեանն դատաստանական :*

an die Arbeit gehen, *երթալ 'ի գործ :*

an einen Freund schreiben, *գրել առ բարեկամ
որ . և այլն :*

Auf, *յառնուլն զհայցական՝ ցուցանէ զտրականն
մեր . քր .*

auf den Thurm steigen, *ելանել յաշտարակն :*

auf das Schloss gehen, *երթալ (հետի) 'ի դղեակն :*

auf den Baum klettern, *մագլցի ելանել 'ի ծառն :*

auf die Post gehen, *երթալ յօթեանս սուրհան-
դակաց :*

auf die Welt kommen, *գալ յաշխարհ :*

auf die Messe reisen, *ճանապարհորդել 'ի տօնա-
վաճառ :*

auf die Hochzeit eingeladen seyn, *հրաւիրիլ 'ի
հարսանիս . և այլն :*

Nach, *հայցականաւ նշանակէ զդիմելն ուրեք կամ
'ի բաղաք ինչ :*

nach Leipzig fahren, *երթալ (կառօք կի՞նաւու)
'ի լիփսըն :*

nach Hause gehen, *երթալ (հետի) 'ի տուն :*

nach die Stadt gehen, *երթալ 'ի քաղաքն , ևն .*

Zu, *առնու զհայցական . քր .*

komme zu mir, *եկ առիս . zu Markte bringen, առ-
նել 'ի վաճառանոց :*

zu Boden fallen, անկանիլ 'ի գետին .
zu Hause seyn, լինել 'ի տան . er studirt zu Wien,
ուսանի նա 'ի Վիեննա . Kurfürst zu Branden-
burg, կայսրընտիրն Ռանդեբուրգայ . և այլն .
Լյուսլափ վասն համաձայնութե :

ԳԼՈՒԽ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՅԱՂԱԳՍ ՅԱՐԾԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Յարմարագրութիւնն (Rechtschreibung կամ Rechtschreiblehre) է ուղիղ գրութիւն բառից ըստ յատուկ տառից իւրեանց՝ առ 'ի ըստ պատշաճի ի մացուցանել զմիտս մեր : Յայսմ բազում զանազանութի է 'ի մէջ գերմանացւոց . զի ոչ սակաւք հետեին Լտեւունի քերթողին որ լաւագոյնն է 'ի մէջ հնոց . իսկ այժմեանք լաւ համարեցան 'ի քերականական ոճն զհետ երթալ նմին , բայց 'ի յարմարագրութե՝ կամելով գեղեցկացուցանել զլեզուն՝ հերքեցին զլատինական տառն . վասն զի փոխանակ տառիս y վարեն զi, բաց 'ի յաներևոյթ բայէս seyn, և բաց 'ի բառէս Styl, (ոճ) . 'ի տեղի c ին՝ z կամ k ըստ կրկին հնչման նորա . և այլն :

Յաղաքս հնչման տառից ասացաք յառաջին գլուխն . այժմ մնայ խօսել զկանոնաց գրելոյ զբառս ըստ սովորական եղանակին : 'ի գրելն գիտելի է նախ՝ ածանցումն բառից . երկրորդ՝ հասարակ կիրառութիւն , և երրորդ՝ նմանաձայնութի նոցա :

Ըծանցեալք՝ գրին նոյն գրով որպէս զարմատականս իւրեանց՝ ըստ հոլովման նոյն , ըստ խմբահմանն և ըստ ածանցման . քր . die Hühner, հաւք , որ յորնականն է բառիս Huhn, զոր ոչ կարեմք գրել hiner կիփhinner, որպէս արտասանի : Vater, հայր , Väter, հարք . ich gebe, տամ , ich gab, տայի . lieben, սիրել , geliebt, սիրեալ . singen, երգել , Gesang, երգ . Mann, այր , männlich, արական . Berg, լեռն , Gebirge, լերինք . Werk, գործ , wirklich, արդեամբք ,

դործով. Schwester, քայր, Geschwister, եղբայրք և քորք. Recht, իրաւունք, Richter, դատաւոր. Erde, հող, irdisch, հողեղէն. Rauch, ծուխ, räuchern, չաւացուցանել ծխով. reich, փարթամ, bereichern, փարթամացուցանել. և այլն :

Օ հասարակ կիրառութի տառից պարտ է ուսանել 'ի հեղինակաց լեզուին, և մանաւանդ 'ի նորոգ տպեալ գրոց՝ յորս երկար տառքս a, e, o, u, և h, 'ի բազում բառս 'ի կիրարկանին, և 'ի բազումն կորնչին, զոր. Saat, սերմանիք. Saal, սրահ. (յոգն. Säle). Saamen, սերմունք. lahm, կաղ. Name, անուն. nehmen, առնուլ, (genommen, առեալ) նախ : Օ նմանահայրենան որոշեմք 'ի յարմարագրութի նոցա. զոր.

die Ahle, հերիւն.
das Aas, դի.
die Bahn, ճանապարհ.
die Bahre, դագաղ.

die Bauk, բազմարան.

das Bad, բաղանիք.
die Bären, արջք.

besehen, տեսանել.
das Bett, անկողին.

bitten, աղաչել.

der Bothe, համբաւարեր.

das, այս, այդ, այն.

denn, զի, վասն զի, քանզի.

die Fälle, դիպուածք.

das Feld, անդաստան.

du hast, ունիս.

heulen, հաջել.

können, կարող լինել.

der Aal օձաձուկն :

ich ass, ուտէի :

der Bann, բանադրանք :
baar, առձեռնպատրաստ

դրամ :

bang, երկուցեալ, անհանգիստ :

er bath, աղաչէր :

die Beeren, հատք, հատապտուղք :

besäen, սերմանել :

das Beet, ածու :

biethen, մատուցանել :

das Boot, մակոյկ :

dass, թէ, զի :

den, զնա, զսա :

die Felle, մորթք :

er fällt, անկանի :

es fehlt պակասի :

er hasst, ատէ :

heilen, բուժել :

kennen, ճանաչել. ևն :

Իսառք այլազգականք գործածականք առ գերմանացիս՝ գրին գերմանական գրով . իսկ որոց չիք բնաւ գործածութիւն կամ սակաւ ուրեք , գրին լատինականաւ : Իսառք առեալք 'ի Յունաց՝ գրին տառիւս k, քր . Sokrates, Սոկրատ . Katechismus, քրիստոնէական վարդապետութիւն : Իսկ առեալքն 'ի լատինացւոց և 'ի գաղղիացւոց՝ գրին միշտ c տառիւ . քր . Cerberus, Կերբերոս . Capital, գլուխ դրամայ . և այլն : ԲԱԼ և սոքա ևս գրին 'ի բազումս k իւ , քր . Komet, գիսաւոր աստղ . և այլն :

Ղլխագիր գրով սկսանին նախ՝ ամբառք 'ի սկզբան բանից կի՞ պարբերութիւնն . ևս զկնի վերջակետի , միջարկուէց և հարցական բառից , եթէ կատարեսցեն սոքա զպարբերութիւնն :

Երկրորդ՝ գոյական անուանք , ևս և այլ մասունք բանի՝ գոյականաբար 'ի կիրարկեալք . քր . der Mann, այր . das Meine, իմն . sein liebes Ich, ես՝ որ սիրելին եմ նորա . և այլն : Իսկ եթէ ածական ինչ յարբերելով զյառաջաացեալ գոյականն՝ դիցի 'ի տեղի գոյականի , ոչ գրի գլխագրով . քր . er ist ein leichtsinniger Mensch, vielleicht auch ein böser, նա թեթեամիտ ոք է , թերևս և չար . և այլն : Երեսնայէս եթէ գոյական ինչ 'ի կիրարկցի որպէս մակբայ՝ ոչ գրի գլխագրով . քր . auf schönste, գեղեցկագոյնս . in allem, յամի . am besten, բարւոք . և այլն :

Երրորդ՝ յատուկ անուանք , և ածանցեալքն 'ի նոցանէ ածականաբար . քր . Heinrich, Էնրիկոս . Gregor, Գրիգոր . Berlin, Պերլին . die Sächsische Waaren, վաճառք Սաքսոնիոյ . die Deutsche Sprachlehre, քերականութի գերմանական . և այլն :

Չորրորդ՝ դերանուանք՝ որք 'ի նամակս ցուցանեն գերկրորդ անձն . քր . ich habe Ihnen geschrieben dass Sie, և այլն . ես գրեցի առ տէրութիւն ձեր , թէ տէրութիւնդ , և այլն : Ի թագաւորական հրովարտակա՝ առաջին դէմք գլխագրով նշանակին :

Հինգերորդ՝ թուականս ein, մի, ըստ բազում հեղինակաց գլխագրով գրի , առ 'ի զանազանեւ զայն 'ի յօդէն . քր . es ist nur Ein Gott, մի միայն է ամբ և այլն :

Չայնաւորքն առաջի բաղաձայնիցս b, d, f, g, h, k, s, և t, հնչին հասարակաբար երկայն. ֆր. haben ունել. nahen, մերձենալ. beten, աղաչել. reden, խօսել. gut, բարի. և այլն :

Տառս y ոչ 'ի կիր արկանի՝ բայց միայն որպէս տասցաք 'ի բառս seyn և Styl, ևս և յայլազգական անուանս :

Տառն c ոչ 'ի կիր արկանի. զի փոխանակ նորա վարեն գերմանացիք զk և z, ֆր. Kalender, օրացոյց. Zinnober, կինաբարիս, և այլն. բաց 'ի սակաւ այլազգական բառից. ֆր. Commissarius, գործակալ. Collegium, դպրատուն. և այլն :

Pf, հնչի ազդուաբար քան զֆ. ֆր. Kopf, գլուխ. Pferd, (բ)Ֆէր, ձի. empfangen, էմֆանկէն, ընդունել, առնուլ, և այլն :

Ph, գտանի միայն յայլազգական բառս, և հնչի որպէս ֆ. ֆր. Prophet, մարգարէ. Pharao, փարաւոն. և այլն :

Ch և ՚ի, 'ի բառս այլազգականս որք յաճախեալ են առ գերմանացիս, հնչին՝ առաջինն որպէս զչ, և երկրորդն որպէս զցի. ֆր.

chagrin, շէրէն, տեսակ կաշւոյ. խալի :

chaise, շէշ, աթոռ :

charlatan, շարլատան, ընդվայրաբան :

Proportion, քոփորցիծն, համեմատութի :

Ambition, ամպիցիծն, պատուասիրութի :

Lecton, լէքցիծն, համար, դաս. և այլն :

Ին և բառք՝ յորս 'ի տեղի chին գրեն sch, ֆր. Maschine, գործիք. Schaluppe, մակոյկ նաւին. Marschall, մարաջախտ (իշխանութի ինչ). marschiren, չուել, խաղալ. և այլն :

Th, չունի ինչ զանազանութի յարտասանութեն 'ի t տառէս. ֆր. thun, առնել. Thau, ցօղ. Thon, կաւ, և այլն. զի առանց հի, նշանակեն այլ ինչ. ֆր. Tau, մալուխ խարսխին. Ton, ձայն, շէշտուն. և այլն :

ՎԱՍՏԻ ԲԱԺԱՆԾԱՆ ՎԱՆԿԻՑ

'Ի բաժանման վանկից գիտելի է, զի բառք բաժանելի են ըստ ածանցման և ըստ բաղադրութե իւրեանց. ֆր. geh-en, schreib-en, heil-ig, will-ig, sing-en, և ոչ ge-hen, և այլն :

Օ բաղադրեալս պարտ է բաժանել 'ի բաղադրութենէ իւրեանց. ֆր. voll-enden, beob-achten, hier-in, Erb-theil, և այլն :

Տառքս ck, st և tz, անջատին 'ի միմեանց. ֆր. bac-ken, եփել. kos-ten, արժեւ. schät-zen, գին հաւանել. և այլն :

Եթէ տառքս ch, ph, sch, ss և th, լիցին 'ի մէջն բառից յերկուց ձայնաւորաց միջի, ոչ անջատին 'ի միմեանց, այլ երկոքին ևս դնին 'ի յաջորդ վանկան. ֆր. Spra-che, բարբառ. Pro-phet, մարգարէ. sie wa-schen, լուանային. sto-ssen, մղել. Ru-then, ցուպք. և այլն .

Pf, եթէ հնչեսցի տառս p, անջատի. ֆր tap-fer, քաջ. Trop-fen, կաթիւ. և այլն : Իսկ եթէ ոչ հընչեսցի՝ ոչ անջատի. ֆր. em-phinden, զգաւ. em-phan-gen, ընդունել, առնուլ. ևն :

'Ի բարդութիւն բառից՝ դնի բարդագիծն - ընդ մէջ երկուց բարդեալ բառից. և այս նախ՝ եթէ բարդեսցի գերմանական բառ ինչ այլազգականաւ, և կմ ընդ հակառակն. ֆր. Real-Schule, դպրատուն արքունի. և այլն : Երկրորդ՝ յորժամ յատուկ առնուն ինչ բարդի հասարակ անուամբ. ֆր. Ober-Italien, վերին Իտալիա. Unter-Oestereich, ստորին Մատրիա. և այլն : Երրորդ՝ յորժամ երկու այլազգական բառք բարդին ընդ միմեանս. ֆր. Intelligenz-Comptoir, տրապիզ ծանօթութե ամ իրաց. և այլն : Չորրորդ՝ յորժամ բարդին երկու յատուկ կմ հասարակ անուանք. ֆր. Sachsen-Weimar, գաւառ ինչ Սաքսոնիոյ. Kaiserinn-Königinn, կայսրուհի և արքայուհի. kaiserlich-königlich, կայսերական և արքայական. և այլն : Հինգերորդ՝ յորժամ բարդին բազում անուանք 'ի միասին. ֆր. Ober-

Bergrath, առաջին խորհրդակից 'ի բովս . Kron-Gross-Marschall, մեծ մարաջախտ արքունի . (էր պատուանուն ինչ 'ի (Լուսնիա) . General-Feld-Zeugmeister, գլխաւորն ռմբաւորաց, և այլն : Սէցերորդ՝ եթէ իցեն 'ի պարբերութիւն բազում բառք բարդեալք՝ որոց վերջին բառն բարդեալ մի և նոյն լինիցի , յայնժամ դնի նշանս այս - յառաջինն և յերկրորդն . իսկ 'ի վերջինն ոչ երբէք . քր . das Hinter-und Vordertheil ('ի տեղի բառիցս Hintertheil և Vordertheil) յետին և առաջին մասն . Ober-und Unteröstereich, վերին և ստորին Ղաւորիա . dreivier-und mehrfach, եռապատիկ՝ քառապատիկ և բազմապատիկ . ևն :

ՎԱՍՆ ԿԵՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆԱՑ

Կետադրութիւն որոշէ զմիտս բանից . զի առանց կետից՝ անորոշ մնայ բանն . քր . եթէ գրեսցուք առաք , ich habe die Rechnung nicht aber das Geld erhalten, յայսմ ոչ կարեմք իմանալ՝ զհաշիւն արդեօք, թէ զդրամն առեալ իցեմք . զոր կետադրեալ՝ իմանամք այսպէս .

ich habe die Rechnung, nicht aber das Geld erhalten, զհաշիւն առի , բայց զդրամն ոչ :

ich habe die Rechnung nicht, aber das Geld erhalten, ոչ զհաշիւն , այլ զդրամն առեալ եմ . ևն :

Սովորական նշանք կետադրութեան յետագայք :

Հարցականն (das Fragezeichen) է այս (?) որ է 'ի տեղի պարոյկ նշանի մերոյ . բայց միշտ 'ի վերջս բանից կամ պարբերութեան դնի . քր . wer ist da? ով է աստ . wem gehört dieses Buch? ոյր է մատենաս այս . wie? որպէս . և այլն :

Բացազանչականն (das Ausrufungszeichen) է այս (!) որ դնի զինի միջարկութեց կի՞զարմացական բառից և բանից . քր . o! ah! ակհ, ակհ, վակհ . fort mit dir! երթ յետս իմ . welcher Gedanke! բաբէ՛ զինչ խորհուրդք , և այլն : Սա դնի ևս 'ի սկիզբն նամակաց, վկայական գրոց, ևն . քր . mein bester Freund!.

ո՛ սիրելի բարեկամ իմ. Zeugniss! Թուղթ վկայական . և այլն :

Վերջակէտն (Schlusspunct) է այս (.), որ եղեալ 'ի վերջս պարբերութեան՝ ցուցանէ զաւարտ այնր : 'Ի կիր արկանի ևս 'ի համառօտութիս բառից , դր. Kap. քա Kapitel, գլուխ . Gr. քա Groschen, կռօշ (դրամ ինչ) . Röm. քա Römisch, հռովմէական , և այլն . ևս և զկնի Թուոց՝ վասն որոշելոյ 'ի միմեանց . դր. 1. 2. 3. և այլն :

Երկակէտ (Doppelpunct կա՞ Kolon) որ է այս (:), դնի ընդ մէջ երկուց պարբերութեց , որոց առաջինն բաղկանայ 'ի զանազան մասանց . և կամ անլ պարբերութի ինչ ընդ մէջ անկեալ երկոցունց՝ երկայնի բանն՝ իսկ յետինն լինի որպէս բացայայտուի ինչ առաջնոյն , և մանաւանդ եթէ յետինն սկսանիցի բառիւս so, դր, als Cäsar den Pompejus in der Schlacht bei Pharsalus geschlagen, dessen ganze Partei besiegt hatte, und Cato nur noch allein übrig war: so machte dieser seinem Leben mit dem Schwerste ein Ende, յորժամ իկսար 'ի պատերազմին ժարսաղեայ հարեալ զՊոմպէոս՝ յաղթեաց ամ կուսակցաց նորա , մնաց մի միայն իպտոմէն , որ և կատարեաց զկեանս իւր սուսերաւ :

Իսկ թէ ո՞ր պարտ իցէ դնել զերկակէտն , դիւրին է ճանաչել . զի նախկին պարբերութիւն սովորաբար սկսանի բառիւս als, da, weil, nachdem, obgleich, gleichwie, wiewohl, wenn, եւ . և վերջինն՝ որպէս ասացաք՝ բառիւս so: Բայց 'ի համառօտ պարբերութիւն՝ միայն ստորակէտն 'ի կիր արկանի . դր. wenn du mich liebst, so zeige es durch die That, եթէ սիրես զիս՝ ցոյց գործով :

Եթէ ոք 'ի պարբերութե՞ յառաջ բերէ զասացուած ինչ իւր , և կամ զայլոյ , և կա՞ պատասխանէ , դնի երկակէտն , դր. Coriolan hob seine Mutter auf, und rief: Mutter, du hast Rom gerettet, aber deinen Sohn verloren! Վորիտլան յարոյց զմայր իւր և ասաց , մայր իմ , ազատեցեր դու զՀռովմ , բայց զորդի քո կորուսեր :

Իսկ եթէ պատասխանին իցէ յետ սկզբան խօսից՝

յայնժամ դնի միայն ստորակէտն . Գր . nein, antwor-
tete er, das hätt' ich nicht geglaubt, ոչ՝ պատասխա-
նեաց նա, այդմ ոչ հաւատայի ես :

Եթէ օրինակ ինչ յառաջ բերցի, և կամ այլ
զանազան անուանք, դնի երկակէտն . Գր . in dem Bu-
che steht untern andern: es war ..., 'ի մատենին բայց
յայլոց՝ գրեալ է, Եթէ էր ... :

Ստորատ կետանիշ (Strichpunkt կամ Semicolon)
որ է այս (;) . սա առաւել է քան զստորակէտ, և սա
կաւ քան զվերջակէտն . և 'ի կիր արկանի նախ՝ յան-
ջատել զյետին պարբերութիւնն յառաջնոյն, եթէ
նշանակեսցէ առաջինն զպատճառ՝ զմեկնութիւն՝ զսահ-
ման՝ կամ զհետեւումն ինչ, յորում յետինն սկսանի
հասարակաբար բառիւքս aber, denn, allein, wiewohl,
indessen, dennoch, nur, hingegen, *և* . Գր . Camillus
wurde, ungeachtet, seiner Tugenden, mit Undank
belohnt, und genöthigt, Rom zu verlassen; allein
weit entfernt, sich zu rächen, befreite er nachher
sein Vaterland von den Verwüstungen der Gallier .
Եթէ քանակ առաքինոյ՝ ապերախտութիւն
եղև դարձ փոխարինին, և բռնադատեցաւ ելանել
'ի Հռովմայ . իսկ նա ընդ հակառակն փոխանակ
վրէժխնդիր լինելոյ անձին՝ ազատեաց յետոյ զհայ-
րենիս իւր յաւարառութենէ գաղղիացւոց :

Երկրորդ՝ 'ի կիր ածի 'ի պարբերութիւն միացեալս
'ի բաղում մասանց, մանաւանդ եթէ մասունքն եր-
կայնագոյնք իցեն . Գր . zu den Vergnügungen der
Menschen gehören auch die Spiele. Es gibt viele
Arten derselben: einige beschäftigen und üben den
Verstand; andere nähren die Hofnung und Begier-
de nach Gewinn; noch andere sind zur Bewegung
und Uebung unserer Kraft; aber unter allen ist das
Schachspiel das edelste . 'Ի զուարճութիւն մարդկան
են և խաղարկութիւնք : Սորա բաղում են ազգք . ու
մանք՝ զբաղեցուցանեն և կրթեն զմիտս, ոմանք տա-
ծեն զոյս և զաղձանս 'ի շահ, և այլք են 'ի շար-
ժումն և 'ի կրթութիւն կարողութեանց միւրոց . բայց
քան զամենայն՝ սատրինձն է գերազանց : 'Ի համա-
ռօտ պարբերութիւն 'ի կիր արկանի ստորակէտն լոկ :

Ստորակէտն (Beistrich կամ Komma) է այս (,) . որ անջատէ զգիւղը մասունս պարբերութե . և դնի նախ՝ եթէ այլ մասն ինչ անկցի ընդ մէջ պարբերութե կամ բանի . զր . Heinrich der vierte, einer der besten Regenten Frankreichs, wurde von Ravailac ermordet . Ենթիկոս է , մի յընտրելագոյն թագաւորացն Ղազղիոյ՝ սպանաւ 'ի Ռավայլաքէ : Լսալէս դնի ևս ստորակէտ նախ քան զբացալայտիչ մասն պարբերութեն . զր . mein Vater, ein Beschützer der Unglücklichen, հայր իմ՝ պաշտպանն դժբաղդից :

Երկրորդ՝ յառաջ քան զյարաբերական դերանունս . զր . der Mensch, welcher denkt, մարդն՝ որ խոկայ . dein Freund, den ich liebe, բարեկամ քո՝ զոր ես սիրեմ, և և :

Երրորդ՝ եթէ իցեն բազում յատկացուցիչք կամ բազում բառք 'ի պարբերութե ինչ . զր . die Christen waren kluge, gelehrte, beherzte, thätige und rechtschaffene Männer, aber ihre Zeitgenossen drückten, hassten und verfolgten sie . Բրիստոնեայք էին արք իմաստունք՝ գիտունք՝ քաջասիրտք՝ աշխատասէրք և պարկեշտք , բայց ժամանակակիցք նոցա նեղէին՝ աւտէին և հալածէին զնոսա :

Եւ դարձեալ՝ եթէ պարբերութի ինչ յօդեսցի չաղկապաւս և կամ oder, զր . eine Spartanerin übergab einst ihrem Sohne ein Schild, und sagte zu ihm: entweder mit oder auf diesem; denn die Spartaner hielten es für eine Ehre, entweder mit dem Schilde aus der Schlacht zurückzukehren, oder Todt auf demselben zur Grabstätte getragen zu werden . Աին ոմն սպարտացի՝ ետ երբեմն ցորդի իւր զվահանն՝ ասելով . կամ սովաւ , և կամ 'ի վերայ սորա . վասն զի սպարտացիք պարծանս համարէին անձանց՝ կամ վահանաւ հանդերձ յետս դառնալ 'ի պատերազմէն , և կամ մեռեալ՝ բերիլ 'ի վերայ նորա 'ի գերեզման :

Չորրորդ՝ դնի ստորակէտ յառաջ քան զչաղկապս և և dass, զր . es ist weit edler zu vergeben, als sich zu rächen, ազնուականագոյն է ներել քան վրէժխնդիր լինել . wir wissen es, dass ..., մեք գիտեմք՝ զի . . . :

Փակագիծ (Einschluss կամ Parenthese) է այս ( ) որ 'ի կիր արկանի որպէս զմերս, եւն և հեղինակք՝ որք 'ի տեղի սորա դնեն զգիծս զայս (-) - զք. sie-die Marie-ist nicht zu Hause, նա ( ) արիամն) չէ 'ի տան :

Ղիծ մտածման (Gedankenstrich) է այս (-) . որ 'ի գործ ածի՝ առ 'ի մտադիր առնելոյ զընթերցողն 'ի դատումն ինչ մտաց և կի՞ առ 'ի նշանակել զհաս. գիտտ ինչ 'ի խօսելն և յընթեռնուելն : Սայս չէ պարտ յաճախել :

Լռան ընդհատեալ խօսից (das Zeichen einer abgebrochenen Rede) է այս (|| ||) կամ (- - -) և կի՞ (. . .) , որ վարի յորժամ մասն ինչ պարբերութե ոչ դնի ամբողջ թողեալ ընթերցողին զմտաւ ածել և իմանալ ըստ հաճուե իւրում. զք. ja du sollst ..., այո քեզ պարտ է ... ,

Լրկուորեալք (Anführungszeichen) եւն (") , և դնին 'ի զտանել զյառաջասացեալ խօսս զիւր և կամ զայլոյ ուրուք 'ի կարգէ անտի առաջիկայիցն . զք. Heinrich der vierte redete einst seine Truppen an " ihr seyd Franzosen " . Լնրիկոս է. ասաց երբեմն առ զօրս իւր " դուք գաղղիացի էք " :

Սպաթարցն (Oberstrich կամ Apostroph) է այս (') , զոր եդեալ 'ի վերոյ քան զտողն՝ նշանակեմք զ'ի բաց թողեալ տառն e . զք. ich sterb' und lass' euch meinen Segen, մեռանիմ ես , և թողում ձեզ զօրհնութիւն իմ :

Բարդագիծն (Bindezeichen) որ է այս (-) 'ի գործ ածի 'ի բառս բարդեալ՝ 'ի միաւորել զնոսս 'ի միասին . զք. zwei-dreifach, երկապատիկ և եռապատիկ , das Karten-Würfel und Schachspiel, խաղ թղթոյ՝ նարտի և սատրնջոյ :

Լնթամնայն (Theilungszeichen) որ է (=) կամ (-) , դնի 'ի վերջս տողից 'ի միաւորել զանջատեալ բառս . զք. le-ben, կեալ . schla-fen, ննջել :

ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՏՈՒԱԳՐՈՑ

Վերմանացիք ունին զանազան համառօտութիւն բառից՝ զորս գրեն մի միայն գրով սկզբնաւորութե բառիցն, յորոց զսովորականն գիցուք աստ 'ի գիւրութի ուսանողաց :

A. T. altes Testament, *Հին կտակարան :*

N. T. neues Testament, *նոր կտակարան :*

Absch. Abschnitt, *հատուած :*

Kap. Kapitel, *գլուխ :*

Dr. Doctor, *բժիշկ :*

M. Magister, *վարժապետ :*

Hr. Herr, *տէր :*

Fr. Frau, *տիկին :*

Jgfr. Jungfrau, *կոյս :*

h. S. heilige Schrift, *սուրբ գիրք :*

d. h. das heisst, } *որ է . ցի . այսինքն :*

d. i. das ist,

i. J. im Jahre, *յամին :*

königl. königlich, *արքայական :*

kaiserl. kaiserlich, *կայսերական :*

k. k. kaiserlich - königlich, *կայսերական և արքայական :*

l. lies, *ընթերցիր :*

Maj. Majestät, *մեծափառութի (պատուանուն կայսերաց և թագաւորաց) :*

Mr. Monsieur, *տէր :*

Sr. Seiner, *իւր :*

preuss. preussisch, *պրուսսիոյ :*

d. V. der Verfasser, *հեղինակն :*

sel. selig, *ողորմած հոգի, հանգուցեալն :*

s. sieh, *տես :*

u. s. w. und so weiter,

u. s. f. und so ferne,

u. a. m. und andere mehr,

z. B. zum Beispiel,

z. E. zum Exempel,

} *և այլն . ևն :*

} *զոր օրինակ . ֆր :*

v. R. w. von Rechts wegen, իրաւամբք :

Ew. Euer, ձեր :

dergl. } dergleichen, նոյնօրինակ . նոյնպիսի :

dgl.

Thlr. Thaler, թալէր (դահեկան ինչ) :

Fl. fl. f. Florin, Gulden, ֆլորին կամ ֆորինթ
(դրամ ինչ) :

Gr. Groschen, կռօշ . (դրամ ինչ) :

g. Gr. guter Grosch, արճաթի կռօշ :

Kr. x. kreuzer, քրայցար (դրամ ինչ) :

Pf. Pfennig, ֆէննիկ (դրամ ինչ) :

Pag. Pagina, էջ թղթոց :

Mscpt. Manuscript, ձեռագիր :

§. Paragraph, յօդուած :

fol. folio, թերթ թղթոյ :

L. S. loco sigilli, տեղի կնքոյ :

P. S. post scriptum, }

N. S. Nachschrift, } յետագրութի նամակաց :

a. c. anni currentis, }

l. J. laufendes Jahres, } յայսմ ամի :

d. J. dieses Jahr, }

A. C. anno Christi, յամի տեառն :

sig. signatum, նշանակեալ :

N.º Numero, թիւ . և այլն :

ԳՂՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԶՐՈՅՑՔ Ա.

Հաղափա այդ առանելոյ ուղի :

Պէրինէ ղեպէն էլին :

Guten Morgen , mein Herr.

Կուժըն մօրկէն , մայն հէրր .

Willkommen mein Freund.

Վիլլքոմմն մայն ֆրայնտ .
Wo waren Sie vor drei Tagen?

Վո վարըն զի ֆօր տրայ Թակն .

Ich war unpässiglich կամ krank.

Ին վար ունբէսլիս կամ քրանք .

Sind Sie gelegen?

սինտ սի կէլէկն .

Nein! ich habe bloss einen Schwindel gehabt.

նայն՝ ին հապէ պլօս այնըն ջըվինտլ կէհապլօ .

Ist er Ihnen vergangen?

Իսլօ էր ինըն ֆէրկանկն .

Gott lob! , heute befinde ich mich besser.

Բարի լըյս , տէր իմ .

Սաղակընդ խայր օլա , էֆէն Կիմ :

Բարեաւ եկիր , բարեկամ :

Խօշ կէլիկն , Գոստոմ :

Ո՛ւր էիր յառաջ քան զերիս աւուրս :

Խալ ինն էվէլնէրոէ իրին :

Սառաւողջ կիմ հիւանդ էի :

Վէլլքոմմն կիմ Խաստա իրիմ .

Յանկողնի էիր :

Տէօլէրոէ իրինիլ .

Ո՛չ՝ միայն պտոյտ ինչ գըլխոյ ունէի .

Խայըր . «ալ Կէնրէ Կիր Կոր Կէժուէսի վար ըրէ :

Խանց այն :

Սէլիքի օ :

Բատուծոյ գոհուի . այսօր լաւագոյն եմ :

կօթ լօպ՝ հայթէ պէֆին
տէ իխ միխ պէսր .

Haben Sie den Wechsel
schon einkassirt?

Հասկն զի տէն վէքսէլ շօն
այնքասիրթ .

Ja, aber morgen brauche
ich hundert Gulden, weil
ich den Zins für meine
Wohnung vorhinein be-
zahlen muss.

Եա՛ ապէր մօրկէն պրա-
ուխէ իխ հօւնտէրթ
կուլտն , վայլ իխ տէն
ցինս ֆիր մայնէր վօ-
նուենկ ֆօրհինայն պէ-
ցաալըն մուս .

Wenn Sie so gefällig seyn
wollen mir das Geld vor-
zustrecken, so werde ich
es Ihnen mit Dank zu-
rück bezahlen.

վէնն սի սօ կէֆէլլիկսայն
վօլնմիրտասկէլտ ֆօր-
ցուրլթրէքն, սօ վէրտէ
իխ էս ինըն միթ տանք
ցուրիք պէցաալըն .

Sind Sie ausgezogen aus
Ihrem Quartier?

սինտ սի աուսկէցօկըն
աուս իրեմքուարթիիր .

Nein! ich wohne noch dort;
allein morgen ist Geor-
gi, folglich muss man den
Zins zahlen.

նայն՝ իխ վօօնէ նօխ
տօրթ , ալայն մօրկէն

Լւլահա շիտիւր՝ պոս էիւն
թէնտիկ էյի պոսըրոմ :

Լալիք արդեօք զդրամն
նոյն դրամագրոյն :

( ) Ըէճսիւյիս Լահսիլ էլ-
տիսիպի :

Լալո . բայց 'ի վաղիւն
հարկաւորէ ինձ հարիւր
ֆիօրին, զի զվարձս բնաւ
կարանի իմոյ պարտ է
ինձ կանխիկ վճարել :

Պէլէ՝ լաթիս էարըն պանա
էիւլ ֆիօրինկմ ֆիօրինկ լա-
լէմ , ժնադընէն իրաւունք
իւլէն էօթէճէ իւլէն :

Եթէ հաճեալիք շնորհս
ինչ առնել և տալ ըզ-
դրամն զայն ինձ 'ի փոխ
անվաշխ, հատուցից յե-
տոյ ձեզ զայն շնորհա-
կալութիւն :

Եթէ թէճէ էօթի պոս ա-
ճիէ պանա Լանիլք էօթիւն-
ճիւ վէրիլիւնիլ, սօնրա սի-
լէ Լէլիլիւր օլարա էօթ
էօթիլի :

Ելլիք 'ի բնակարանէ ձեր
մէ :

Վժնադընէպան իւլթընիւլ :

Ո՛չ . տակաւին բնակիմ
անդ , բայց 'ի վաղիւն է
սուրբ Վէրդ . պարտ է
տալ զվարձ բնակարա-
նին :

Խայըր . Կահա ժնա օլու-
րոմ, աճա էարըն խարէլ :

իսթ կէօրկի, ֆօլկլիխ
մոռս ման տէն ցինս ցա-
ալն.

Mein Freund! wollen Sie
mir nach Danzig einen
Brief schreiben.

մայն ֆրայնտ! վօլն զի
միր նախ Տանցիկ այնըն
պրիֆ շրայն.

In welcher Sprache?

ին վէլիսեր Ըշփրախէ:

Deutsch, weil all dort die
deutsche, die gewöhnli-
che ist.

տայչ, վայլ ալլտօրթ տի
տայչէ տի կէվէէնլիխէ
իսթ.

Sagen Sie mir den Inhalt,
und ich werde ihn zu
Hause schreiben, wenn
es Ihnen recht ist.

զակըն զի միր տէն ին-
հալթ, ուռտ ին վէրտէ
իին ցու հաուզէ շրայ-
պըն, վէնն էս իինն րէխթ
իսթ.

Es ist mir recht. sehr wohl.
էս իսթ միր րէխթ. սէէր
վօլ.

էշ օլտտալանստի քիբայչ էօ
րէվէլի:

Բարեկամ, կամիք գրել
վասն իմ նամակ ինչ ի
Տանցքա:

Տօստաւ, Տանսայայ պէնի՞
էլէն պիւր Դէրտալ էալալ-
ճըւլն:

Յինչ լեզու:

Ին՝ րիսլիս:

Ի գերմանական. զի անդ
հասարակաց լեզու գեր-
մանականն է:

Ի, էնչէ՞ճէ. շիրտ օրտա ալէ-
սէլէլի րիլ նէնչէ՞ճէ րիւր:

Իսացէք ինձ զնիւթ ի-
մաստիցն, և եթէ հաճոյ
իցէ ձեզ՝ գրեցից զայն
ի տան:

Սէֆէրմիսի պահս սէօլլէյն,
էնէր իսրիւրսէնիլ պէն էվի
էալալլճ:

Ի ալ է. բարւոք է յոյժ:
Փէք էյի. օլտան:

ՁՐՈՅՑԲ Բ.

Յաղափս Ճանապարհի:

Եօլ էպիլիսի:

Gehorsamster Diener!

Նառայ եմ. (Հնազան-
դագոյն ծառայ):

կէհօրսամսթէր տինէր.

Ուրաւար օլա. քօլայ իէլէ:

Ihr Diener mein Herr!

Նառայ եմ, տէր:

իիր տինէր մայն հէրր.

Ելլաւ րալի օլա, էֆէնիսի.
(էօլլէնիլ իմ):

Haben Sie eine Gelegenheit nach Venedig?

Համայն զի այնք կէլէկն.
Հայթ նախ վէնէտիկ.

Ja! übermorgen fährt ein Fuhrmann ab.

Եա՛ թիպրմօրկէն ֆէէրթ
այն ֆուււման ապ.

Was zahlt denn die Person?

Վաս ցտալթ տէնն տի բէր-
սօն.

Fünfzehn Gulden Münze.

Ֆինֆցէն կուտն մինցէ.
Ist denn der Preis schon
bestimmt?

Իսթ տէնն տէր բրայզ շօն
պէշթիմթ.

Zu dienen, es ist schon
so ausgemacht, weil der
Reisende zwei Zentner
Gepäcke mit sich neh-
men kann.

Ծու տինըն, էս իսթ շօն սօ
աուսկէմախթ ռլայլ տէր
բայզէնտէ ցվայ ցէնթ.
նէր կէբէքէ միթ սիխ
նէկէմն քանն.

Um wieviel Uhr können
wir fortfahren?

Ում վիֆիլ ուուր քէննըն
վեր ֆօրթ ֆաւորըն.

Vormittags bis um zehn
Uhr, oder Nachmittags
um drei Uhr gewiss.

Ունիք կառւս ՚ի տանել
զիս ՚ի Վէնէտիկ:

Պէնի Վէնէտիկէ էօթիւ-
մէն իրանըզ կմաւապանըզ
վարճ:

Ե.յո. յետ վաղուէան ա-
ւուր երթայ կառավար
կմաւապորդ ոմն:

Վ.է. Եարն Կէյիլ օպի-
րէն պիւր աւապաճը իրէր:
Օրնչ պարտ է վճարել
վասն միայ անձին:

Երա՛մ պաշտնա նէ Եօթէնի:

Հնգետասան ֆիօրինար
ծաթի:

( ) Կէլ ֆիօրին իւմալ:
Պինս այս որոշեալ է:

Պա իւսի Դանմը պըր:

Ե.յո՛ այսպէս որոշեալ է,
զի ճանապարհորդն կա-
րող է երկու կենդինար
կարասիս աւանուլ ընդ
իւր:

Վ.է. Եօյէ իւսի Կէյ, Ղե-
րս Եօճոս իսի Դանմար Դա-
ւապալէ Կարապար ալս պի-
ւի:

Յորոմ ժամու կարեմք
ելանել ՚ի ճանապարհ:

Սառն Դանմ Եօլս Էլլա Կի-
ւիի:

Ենչուշտ նախ քան զմի-
ջօրեայ մինչև ՚ի տասնե-
րորդ ժամն, կմ յերրորդ
ժամու զկնի միջօրէի:

Փօրմիթ թակն պիս ում
ցէկէն ուուր, օտէր նախ
միթ թակն ում տրայ ու
ուր կէվիւս .

Sind noch andere Passa-
giere da?

սինտ նօխ անաքը բասա
ճիրէ տա .

Zwei Personen warten
schon drei Tage, Sie
werden die dritte seyn,
und der vierten wegen
ist uns gar nicht bange.

ցվայ բերսօնըն վաթըն
շօն տրայ թակէ, զի վէր
տրն տի տրիթ թէ սայն,
ունա տէր Փիրթէն վէկն
իսթ ունա կար նիխթ
պանկէ .

Wenn aber niemand mehr
käme?

վէնն ապէր նիխմանտ մէ
եր քէնմէ .

Nun! so fahren Sie Ihrer
drei allein ganz bequem.

նուն, սօ Փաւարըն զի իի
րէր տրայ ալլայն կանց
պէքուէմ .

Von wo fährt denn der
Wagen fort?

Փն վօ Փէկէրթ աէնն տէր
վախն Փօրթ .

Vom schwarzen Adler ge-
genüber der Brücke.

Փօմ շվարցըն աուէր կէկ
նիպէք տէր պրիիքէ .

Ի յօլէրէն էվէլ սաաթ ժա
րա . Էսթօթ Էօլէ սօնա
սաաթ իտլոն շիգէտիլ :

Էն և պլ ճանապար
հորդք :

Վալէա Եօլճուարթա վարժ :

Իրկու անձինք սպասէն
յերից աւուրց հետէ .
գուք լինիք երրորդն . և
վասն չորրորդին ոչ հո
գամք, (քի գտանի) :

Իսի իշէ Էւլ ինտիտր պիշ
լէր, սիլ իտլիանձիտ օլտր
սոանու, վէ դէօրիանձիտ
իլին Էիլյաաափէիլ քիվէիլ :

Իայց Էթէ ոչ ոք գտա
նիցի :

Ի՞նչ էր իմէն իշէիլ :

(Յայնժամ երթայք (կա
ռօք) դուք երեքին միայ
նակ հանգստեամբ :

( ) Վամն Էալընըլ Էւլ Է
նիւլ բահաի (արապս Էլէ)
իտէրսիիլ :

Ուստի Էլաննն կառքն ի
ճանապարհ :

Էրէրէիլ Էլլաթ արապս Է
լա :

Իսեաւ արժուոյ (իջևա
նացն) հանդէպ կամըր
ջոյն :

Իէօրիանիտ թարլըսընթա
թարա թարլալթան (Էլլանէ
դէն) :

Wenn kann ich mein Gepäck hintragen lassen?

*վէնն քանն ին մայն կէ-
բէէք Տինթրական լասն.*

Morgen zu Mittag, weil morgen Nachmittag der Wagen aufgepackt werden muss.

*մօրկէն ցու միթթակ ,
վայլ մօրկէն նախմիթ-
թակ տէր վակն առֆ-
կէբաքթ վէրտէն մուս .*

Also ich empfehle mich Ihnen.

*ալսօ ին էմբֆէէլէ մին
իինն .*

Sie Freund! wenn Sie gewiss mitfahren wollen, müssen Sie ein Daraufgeld geben.

*սի Ֆրայնտ՝ վէնն սի կէ-
վիս միթֆաճըն վօլլն ,
միսըն զի այն տարառֆ-
կէլտ կէէպն .*

Ja wirklich! ich hätte es beinahe vergessen : da haben Sie fünf Gulden Wiener Währung կամ Schein.

*էա վերբլիտ՝ ին հէթթէ
էա պայնալէ ֆէրգէսն .
տահապն զի ֆինֆ կուլ-
տըն վինէր վէէրուկ կմ
շայն .*

*Երբ կարող եմ զկահ
իմ առաքել անդր :*

*Եւ զամեն խաղալընէն օ-
րայս ինթիւրդէ պիլիքիմ :*

*Սաղիւ ի միջօրէի . զի
առ վաղըն զկնի միջօ-
րէի պարտ է բեռնաւո-
րել զկարասիս՝ ի կառմն :*

*Եւրեն էօյէյին , զերա էա-
րեն էօյէրէն սօղրա խալ-
ալըրիւրը առապայս երա-
լէթէլէ րիբ :*

Ուրեմն կացըլիք բարեաւ :

Եւրէ եւէ խօշմա խալէն :

*Բարեկամ, եթէ ստոյգ
կամք իցեն ձեզ երթալ
(կառօք) ի միասին ,
պարտ է ձեզ տալ առ-
հաւատչեայ :*

*Չէ րօտրում . էյեր իերէի
պարտաւոր ինթիւր (արապ
իւ) իսպէրսէն , պեր թէյ
վէրիլէսին :*

*Եւ յո՛ւ ճշմարիտ (է), փոքր
միւսեւս մոռանայի զայն .
ահա ձեզ հինգ ֆիօրլին
թղթեայ դրամ .*

*Սախա , պէն ծուռ ալ խալը
ռանապտայօրպում , իշնէ սի
զէ պէշ ֆօրլին թեահալն ալ
ձէ :*

Յաղագս երեկոյեան շօտանայ.

Եղած էյլէնձէսէ՛ն էլին :

Guten Abend meine
Herrn!

Կու՛թն անկէստ մայնը
Հէրրն .

Willkommen Herr N.
Վիււքժմն հէրր (այս ա-
նուն) .

Sie sind ja alle Beisam-
men.

Սի սինտ եա անլէ պայ-
սամն .

Ja! wir haben auf Sie ge-
wartet.

Եա , վիր հապն առւֆ սի
կէվարթըթ .

Was steht Ihnen zu Dien-
sten?

Վաս ըթէէթ իննըն ցու-
տիինսթն .

Nichts! wir wollen ein
Spiel anfangen, allein
wir wissen selbst nicht,
was für eins?

Նիխթա՛ վիր վժլն այն ըշ-
փիլ անֆանկն , ալայն
վիր վիսն սէլայսթ նիխթա՛
վաս ֆիիր այնս .

So spielen wir die Blin-
dekuh.

Սօ ըշփին վիր տի պլին-
տէքու .

Nicht doch! das ist ja ein
Kinderspiel.

Բարի երեկոյ , տեարք
իմ :

Եղածնը խայր օլա , աղալար :

Բարեաւ եկիր , տէր ... :
Խօշ կէլտի (Քիւն) աղա :

Եմենքին արդէն 'ի մի
ժողովեալ էք :

Հէտիսիլ պիր եէրաէ սիսիլ
էա :

Եյո՛ մեք սպասեցաք տէ-
րութեզ :

Ելէն՝ պիլ սիլէ պէսլէրի :

Կարող եմ ծառայել ձեզ :

Ե՛ք էլնիկարէ պաւառապէ-
ւերի՛ .

Ոչինչ . կամ է մեզ սկսա-
նել խաղ ինչ , բայց ոչ
գիտեմք և մեք զօրն :

Հէլ . պիր օյոան խաղերիլ պաւ-
լամար , լաիին չէտարիլ պախի
պիլնիլ կանկըսնն :

Եղէ՛ խաղամք աչք կա-
պուք :

Հայրէ կէօլ պաղլամալը օյ-
նայալէ՛ :

Ո՛չ . այդ՝ խաղ ինչ է
տղայոց .

նիխթ տօխ՝ տաս իսթ եա
այն քինտէրըշփիլ .

Ich möchte mit dem
Herrn N. Schach spie-
len, und Sie viere kön-
nen Blindbahndrei spie-
len.

իւ միթէ միթ տէմ
հէրըն (այս անուն) շախ
ըշփիլն , սենտ սի ֆիիրը
քէնըն պլինտհանրայըշ
փիիլն .

Bringen Sie uns ein Spiel
Karten.

պրինկըն զի ունա այն ըշ-
փիլ քարթն .

Wer tritt denn mit mir in
die compagnie? կիմ wer
wird mein Gesellschaf-
ter?

վէր թրիթ տէն միթ միթ
ին տի քօմբանի , կամ վէր
վիթտ մայն կէզէլլըաֆ-
թէր .

Wer giebt die Karten
aus?

վէր կիպթ տի քարթն ա-
ուս .

Wer spielt denn aus?

վէր ըշթիլթ տէն աուս .

Ich glaube, dass wir das
Spiel gewinnen werden.

իւ կլաուպէ՝ տաս վէր
տաս ըշփիլ կէվինըն
վէրտէն .

Տէյնթի կամ . օպիթ՝ չօճու-
օյուսուս քուր :

Ես ըղձայի ընդ պարոն
(այս անունն) սաս-
րինը խաղալ , իսկ դուք
չորեքին կարօղ էք ըս-
քամպիլ (խաղինք թըղ-
թոյ) խաղալ :

Պէն (օլ իսիմթէ) աղայըս
սաթրանճ օխամաթ իսթէրիմ ,
վէ սիդ քէօրթիսնիալ ըսթամ
դիլ օխայըն :

Իւերէք մեզ թուղթ ինչ
խաղու :

Պիլէ պիթ իէսիէ իեհանի
իէիէրին :

Ո՛վ լինի ինձ ընկեր :

Վիմ պանա օրթաթ օլուր կիմ
օլաճաթ :

Ո՛վ տայ կամ բաժանէ
զթուղթս :

Վիմ վէրիթ իեհանիլարը :

Ո՛վ խաղայ յառաջա-
գոյն :

Վիմ չըթար :

Կարծեմ թէ մեք յաղ-
թեւոց եմք յայսմ խա-
ղու :

Ումարըմ ի պիթ օյուսուս դիլ
իաղանաճաղըն :

Jetzt werden Sie Labet.

Եկցթ վերան զի լապէթ .

Wir haben doch einen Stich gemacht.

Վեր հապն տօխ այնքն ըլ-
թիխ կէմախթ .

Ich bin Schuld daran, dass wir das Spiel verloren haben.

Իխ պին շուլտ տարան՝
տաս վիր տաս ըշփիլ
Ֆերլօրըն հապն .

Meine Herru was bin ich schuldig?

մայնը հէրըն վաւ պին իխ
շուլտիկ .

Ich werde das ganze Karten Geld bezahlen.

Իխ վերտէ տաս կանցը
քարթն կէլտ պէցաւն .

Kellner! wieviel zahlt man für das Karten-Geld?

քէլնէր՝ վիֆիլի ցաւթ
ման ֆիրտաս քարթն
կէլտ .

Zehn Kreutzer die Person, weil die Karten ganz neu sind.

ցէկէն քրայցէր տի բէրսօն՝
վալ տի քարթն կանց
նայ սինտ .

Da hast du einen Thaler, gieb mir heraus.

տա հասթ տու այնէն թա-
լէր, կիպ միր հէրաուս .

Mein Herr! ich habe nicht

Լ.յժմ դուք ոչ կարէք
առնուլ թուղթ ինչ :

Եթէր սիլ քաթումն օլաճախ-
նէնչ :

Սակայն ահա առաք
թուղթ ինչ :

Նէլէ ալլէրդդ դիք դեհան :

Իմ են յանցանք՝ զի կո-
րուսիք զխաղս զայս :

Ղաղաղան պէնպէ օլտու դի
օյոանու քայլ էմդիք :

Տեւրք իմ, զինչ պարտք
են իմ :

Լըաւար, պէնիմ դօրճումն նէ
դիք :

Ես ամբողջ հատուցից
զդրամս վասն թղթոց :

Պէն պիւրիսն դեհանի քա-
րասնը էօթէյէյիմ :

Ո՛վ սպասաւոր պանդո-
կի, զինչ վարձք իցեն
վասն թղթոց :

Ս'իջ . դեհան քարասը է-
լին նէքապար էօթէյէյի :

Տասն քրայցար առ այր .
զի թուղթքս բոլորովին
նոր են :

Լ'աւա պաշն օն քրայցար
զերա եէթ եէնի դեհանիւար
դէր :

Լ'հաքեղ թաւէր մի, տեւր
ինձ զմնացորդն :

Իշդէ սանա պիւր ըրեալ էսպ
պաշնը վիք պանա :

Տէր, այնչափ մանր դրամ

soviel kleines bei mir,
ich werde ihn wechseln
lassen und das Karten-
geld davon abziehen.

մայն հէրր, ին հապէ
նիխթ սօֆիլլ քլայնըս
պայ միր, ին վերտէ իին
վէքսէլն լասսն, ունտ
տաս քարթնկէլտ տա-
ֆօն ապֆիրն .

Gute Nacht meine Herrn!
կուժէ նախթ մայնը,
հէրրն .

Gute Nacht.

կուժէ նախթ .

Ich wünsche Ihnen wohl
zu schlafen, *կի՞* ich wün-
sche Ihnen eine angeneh-
me Ruhe.

իւ վինչէ իինըն վօօլ ցու
ըլաֆն . *կա՞* ին վինչէ
իինըն այնը անկէնէմէ
ըուէ .

չունիմ առ իս, տաց
զայն փոխել . և առից
անտի զգրամն վա թըղ-
թոց :

Եւա՛, օ բարար ուֆար էօ-
րար էանըմա, պօզորա-
յըմա, բեռնալն փարասընը
իւ ինքէն ալայըմ :

Վիչեր բարի, տեարք իմ .
կէճէիլ խայր օլա, աղալար :

Ձեզ լոյս բարի :

Խայրա բարչը :

Յանկամ ձեզ նինջ քաղցր
կի՞րդձամ ձեզ հաճոյա-
կան հանգիստ :

Եւա՛հ բահալըլէ վերէ :

ՁՐՈՅՑԻ Դ .

՚Ի հասանելն 'ի բաղա՛ ինչ .

Wie heisst dieser Markt-
fleck?

Վի հայսթ տիլիզէր մարքթ-
ֆլէք .

Das ist kein Marktfleck,
das ist die Stadt Wien.
տաս իսթ քայն մարքթ-
ֆլէք, տաս իսթ տի ըշ-
թատ վիին .

Was? die österreichische
Residenzstadt?

Պիբ վիլայելիէ վարդըմա :

Օ ի՛նչ անուն է գիւղա-
քաղաքիս :

Պո՛ւ բասապայա հի՛ճէ տէր-
ւի :

Ե՛յս ոչ է գիւղաքաղաք .
վիէննա քաղաքն է սա :

Պո՛ւ բասապա տէրիւրի, շէհ-
րի Պէլ տիբ :

Օ ի՛նչ, մայրաքաղաքն
Եւստրիոյ :

վան . տի հսթերայիսիշէ
րեզիտէնցըլթան .

Ja! aber das, was Sie jetzt
sehen, ist erst die Lie-
nie; von da brauchen wir
noch eine Stunde zu fah-
ren.

Եա . ապէր քաս վաս սի
եեցթ զէնն, իսթ երշթ
տի լիինի, ֆօն տա
պրահուն վիր նօխ անը
ըլթունտէ ցու ֆաւարն .

Sind die schönen und ho-
hen Häuser kaiserlich?
սի՛նտ տի շէնն ունտ հօ-
րն հայգէր քայգերլիս .
Nein! es sind lauter Pri-
vathäuser.

նայն . էս սինտ լաուժէր
բրիվաթհայգէր .

Was ist denn diese Mauer?
վան իսթ տէնն տիզէ մա
ուէր .

Das ist die Stadtmauer.
տաս իսթ տի ըլթատմա
ուէր .

Ist das ein Wirthshaus
wo wir jetzt stehen?

Իսթ տաս այն վիրթս-
հաուս, վօ վիր եեցթ
ըլթէրն .

Nein das ist das Mauth-
gebäude: da müssen un-
sere Gepäcke durch die
Beschauer untersucht
werden, ob wir etwas
zollbares oder kontra-
bandes haben.

նայն . տաս իսթ տաս մա

լէ, Լապրիանէ Բայնախ
ալ ի :

Լաո . բայց այդ զորայժմ
տեսանէք՝ է ծայր ինչ
քաղաքին, ուստի պարտ
է մեզ երթալ (կառօք)
ժամ մի ևս :

Լվէն . ամա պոս շեմի
հէօրիւնիւն շէհիլին պիր
ուճառ պոս, պոսպան պիր
սահալն պահ ինիւլիլին :

Այստեղահայն իցենայսգէ
ղեցիկ և բարձր տունք :

Պոս ինչիւ վէ եիւսէք էվ
լէր չասարլին պոս :

Ոչ . ամենայն սոսկակա
նայ տունք են :

Եւայր՝ ճիւղիս պայաղը քի
շիւր էվ պիր :

Օ ինչ է որմն այս :

Ղէ պիր պոս պոսլար :

Պարիսպ է քաղաքին :

Վալէ պոսլարը պոս :

Պանդոնի իցէ այս՝ յոր
այժմն կամք (բաւանիմք) :

Պոս շեմի պոսպոսլարմա
է եր պիր միւսանէ մի պիր :

Ոչ, մաքսատուն է . աստ
պարտ է քննիլ կարա-
տեաց մերոց յայցելուաց
մաքսին, թէ ունիցիմք ինչ
վամն մաքսի և կամ վա-
ճառու ինչ արգելեալս :

Եւայր . ինչիւս պիր, պոս

ben ist ein vergoldeter Stern gemahlt .

Վէնն սի առւս տէմ հա-
ռւսթօրէ հինառւս կէնն՝
Վէնտն սի սիխ լինքս ում,
ռնտ կէնն զի կրատէ
Փօրթ պիս սի ցու այնէր
կրօսէն քիրխէ քօմմն ,
տա վայինն զի ֆօն տէր-
հառւթ լըլթրատէ րէխ-
թս . ին տիքլայնը կան-
սէ՝ Վօ սի ֆօն վայթն
այն ըլթատթօր զէնն
վէրտէն : Լ՛լս սի առւս
տէմսէլպն թօրէ հինա-
ռւս սինտ , սօ իսթ էս
տաս տրիթթէ ունտ
կրէսթէ հսռւս միթ
տրայ ըլթօքվէրքն՝ ունտ
առւֆ տէմ թօրէ տէս
սէլպն իսթ այն ֆէրկօլ-
տըթէր ըլթէրն կէմմ-
ալն .

Ich danke Ihnen mein
Freund.

Իխ տանքէ իինն մայն
Ֆրայնտ .

դրանն ունի աստղ ինչ
նկարեալ ոսկեզօծ :

Սօքաք բաբոստանքան արշա-
րը չըբարսանը՝ սօլա րէօ-
նիադ րօղրոս ինքինիդ բար-
չընըդա պիր պէօյիւր բիլէ
հէլինճէյէրէ , օրադա րի-
վան Եօլանքան սաթընըդ սօլ-
րա օլան բիւլիւր սօքաղըն
իլինէ , նէրէրէ բի ուղաքան
պիր բալէ բաբոստոս հէօրիւր
սիանիալ : ( ) բաբոստան ար-
շարը չըբընճա իւլիանճիւ էն
պէօյիւր էլ րիր իւլ բալիւլ .
վէ բաբոստանոսն իւլիւրին
րէ պիր Եալարըլլէ Եըլարըլ
Եալըլլէր :

Հնորհակալ եմ, բարե-
կամ :

Լ՛լլադ բալի օլտան , րօս-
րոսմ :

ՀՐՈՅՑԻ Ե .

Յաղափս Գեղեցիկ :

Պիտի շէյ սաւելի աշխատիչ :

Guten Tag!

Կու՛ն թա՛կ .

Unterthänigster Diener
mein Herr.

Ունթերթանիգսթեր աթի-
նէր մայն հէրր .

Womit kann ich Ihnen
dienen?

Վոմիթ քանն իխ թինն աթի-
նն .

Ich möchte Kleinigkeiten
für mein Zimmer kau-
fen.

Իխ մէխթէ քլայնիկքայ-
թըն Ֆլիիր մայն ցլամէր
քառֆն .

Ein paar Leuchter.

այն բաառ լայխթէր .

Eine Lichtscheere .

այնր լիխթշէրէ .

Ein Pfund Kerzen.

այն (բ)ֆուռնտ քէրցն .

Eine Gabel, ein Messer.

անը կապլ, այն մէսր .

Einen Löffel, und zwei
Teller.

այնըն լէֆլ, ունտ ցվայ
թէլլէր .

Schreiben Sie alles auf
ein Zettel auf, und ge-

Ողջոյն ձեզ . (բարև) :

Ս աթիւնիլ խայր օլա :

Սնայխտան ծառայ (եմ)
տէրու թէգ . (այ բա-
րին) :

Սքուլէթիլ խայր օլա, էֆէն
պիմ . (Լիպի Կուլուսուս ում) :

Սւ կարեմք ծառայել
ձեզ :

Սէ իշիւիլպէ պուլուսա պի-
լերիմ :

Սամէի գնել վասն սենե-
կի իմայ ինչ ինչ գուզ-
նաքեայս :

( ) Կամ իշիւ ուժաթ իշիւ
աշխատիչ խորէրիմ :

Օ յոգ մի աշտանակ :

Պիտի լիւթ շամբան :

Բազմակալ մի :

Պիտի մի մաքաւ :

Սի ֆուռնտ (176 տրամ)
մում :

Պիտի ֆուռնտ մի :

Սի պատառաքաղ . մի
դանակ :

Պիտի լաւալ, պիտի պլաթ :

Սի դրգալ և երկուս ալ
սեայս :

Պիտի բաւլէ Վէ իշի լապաթ
(Բիւլա) :

Պարեգէք զամենայն ի
տոմսակ ինչ և տուք ինձ

ben Sie es mir, damit ich es in mein Buch eintragen kann.

Հըրոյսպն զի ալլէս անուֆ
այն ցէթլ առուֆ, ունտ
կէպն զի էս միր՝ տամիթ
իկ էս ին մայն պուխ
այնթրակն քանն.

Was hat denn alles aus-
gemacht?

Վաս հաթ տէնն ալլէս
անուկէմախթ.

Zwölf Gulden acht und
vierzig Kreutzer in
Zwanzigern ԿԻ in Con-
ventions-Münze.

ցվէլֆ կուլան ախթ ունտ
ֆիւրցիկ քրայցէր ին
ցվանցիկէրն կամ ին քոն
վէնցիօսն մինցէ.

Kann man hier keinen
Träger finden, dass er
mir alles in mein Quar-
tier trägt?

քանն ման հիւր քայնն
թրակէր ֆինտն, տաս
էր միր ալլէս ին մայն
քուարթիր թրէկթ.

Nein mein Herr! doch
kann ich einen, von mei-
nen Gewölbdienern mit-
schicken.

նայն մայն հէրր. տօխ
քանն ին այն ֆօն մայ-
նըն կէվէլպտիւնէրն միթ
շիքն.

Georg geh her! geh, führe
den Herrn auf sein Zim-

զի և էս գրեցից 'ի հա-
շուեգրի իմում:

Հէֆֆիէ պէր թէղիւրէյէ էա-
ղւոյ վէրիւրէյ պանս քի՝ ժու-
րը թէ ֆրէրէյէ քայր էրէ պէ
վէյի:

Օ ինչ է գումարն:

Ղէֆ Կէ՝ քաղար էլիւրի:

Երկոտասան ֆիօրին,
քառասուն և ութ քրայ-
ցէր արծաթեայ կամ
քսաննոց կամ 'ի դրա-
մոց միաբանութի:

(Ի) Իսի ֆիօրին կամ ֆա-
րին, քըրս սէֆէլ քրայցար կմ
էրիւրէյ կմ կիւրիւլ աքձէ:

Ա՛յ գտանի բեռնակիր որ՝
որ տանիցի զամենայն
'ի բնակարան իմ:

Պարտա պէր համալ պալատ-
նալ ճը, պառնարը պէիիմ քօ-
նաղըմա կիօթիւրօթան:

Այ տէր իմ. սակայն կա-
րող եմ զմի 'ի ծառայից
կրպակին իմոյ յղէլ ընդ
ձեզ:

Իսայլը Էֆէնպիմ. անձաք պէն
Թիւրէան խըլէլիւրէւրալըն-
րան պէրիւրէ սիլէյլէ Եօլլայա
պիւրիւրիմ:

Ե՛կ Վէրոգ. զնալ առաջ-
նորդեա պարոնիս այսմ

mer im Wirthshause zur
Stadt London, und tra-
ge die Sachen auch hin.

Կէօրկ . Կէէ հէր . Կէէ ,
Փիիրէ տէն հէրրն առաջ
սայն ցիմէր իմ վիւրթս
հառաջէ ցուր ըլթատ
| ծնտօն , ունտ թրակէ
տի զախըն առախ հին .

Ich empfehle mich Ihnen,
mein Herr.

Ին էմքփէլէ մին իննըն
մայն հէրր .

Zum wiedersehen.

ցում վիւրթէնն :

’ի սենեակ իւր ’ի պան-
դոկն (անուանեալ) | օն-
տրա քաղաք , և անք
զայսոսիկ ևս անդ :

Վերդ ԿՊՆ Եօրէն , Կէլ պո-
րայա , Կայրէ պոս աղայը
| ժարա շէրի (նա՛մ) Դեյ-
խանէրէ օլան օրասընա Կէ-
թիւր , Վէ պոս շէրիէրի պո-
թի պարապար ալ :

Սնացէք բարեաւ , տէր
իմ .

Խօշա Կալըն , Էֆէնպիմ :

’ի միւսանգամ տեսուի .

Կիէն Կէթիւ-Ղիւրիւ :

BRIEFFORM

Mein lieber Jacob!

Mir fehlt heute mein Schnupftuch, und ich vermüthe es gestern in Ihrem Zimmer liegen lassen zu haben. Seyn Sie so gut, ein wenig nachzusehen, und finden Sie es, so schicken Sie mir dasselbe, so bald als möglich, weil ich es nicht länger vermissen kann.

N. N.

Antwort.

Lieber N.

Ungeachtet alles Suchens konnte ich Ihr Schnupftuch nicht finden. Auch hat es bei uns niemand gesehen. Sie werden es also wahrscheinlich verloren haben; sollte es sich aber noch bei uns finden, so werde ich es Ihnen sogleich zustellen.

Ihr ergebenster
Jacob N.

Eine andere.

Herr Paul Binder in Wien.

Smirne den 10. ten Febr. 1829.

Mit der vorigen Post hatte ich an Sie ein Packet Edelsteine mit meinem Petschaft versiegelt gesendet, ich hoffe dass Sie es empfangen haben. Der Werth der ganzen Partie kommt auf zwölf Tausend Piaster, der specificirte Preis war schon in dem vorigen Briefe angegeben. Ich bitte Sie daher, mir mit der nächsten Post 2000 fl. zu remettiren, ich wollte heute an Sie trassiren, allein der Cours war mir zu hoch und ich hätte dabei viel verlieren müssen. Ich verharre mit Achtung.

Gehorsamer
Ohannes Benderli.

Սիրելի իմ Հակոբ :

Ոչ գտեալ այսօր զխաչկինակն իմ՝ 'ի կարծիս
եմ թէ երէկ 'ի սենեակ ձեր թողի զայն : Հնորհս
արասջիք որոնել զայն միանգամ . և եթէ գտջիք՝
յղեսջիք առ իս փութով ըստ կարի, զի առանց այնր,
ոչ կարեմ մնալ .

Ի. Ս.
անուն մականուն .

Պատասխանի .

Սիրելի Ի. :

Հետ առնելոյ զամենայն խնդիր՝ չեղև ինձ հնար
գտանել զխաչկինակ ձեր . այլ և ոչ ոք 'ի մէջ ետես
զայն : Սլան որոյ ստուգիւ փորութեալ է ձեր զնոյն .
բայց և այնպէս եթէ գտցի առ մեզ , վաղվաղակի
յանձնեցից 'ի ձեռս ձեր :

Պատուագիր
Հակոբ (Սահանունն) :

Ի. յԼ ( ) րինակ :

Պարոն Բառւ Գինտէր . 'ի Ս իէննա .

Օ միւռնա . 10. փետրվ . 1829 .

Վախճան թաց թղթատարաւ առաքեցի առ Տէրու
Թիւնդ ծրար ինչ գոհարաց կնքեալ իմով կնքով ,
յուսամ զի առեալ է ձեր զայն : Իժէք բոլորին
միանգամայն՝ են երկոտասան հազար դահէկան . ա-
ռանձին գին իւրաքանչիւրոցն նշանակեալ էր յան-
ցելումն նամակի : Սլան որոյ աղաչեմ զՏէրութիւնդ
յղել առ իս յաջորդ թղթաբերաւ 2000 Ֆիօրինս .
կամէի այսօր իսկ փոխանակագիր առնել 'ի վերայ
ձեր , բայց բարձր էին յոյժ ընթացք աժէից դրա-
մոցն , յորս հարկ էր ինձ բազում ինչ կորուսանել :
Սնամ Տէրութեդ յարգանօք .

Հնազանդ
Հովհաննէս Գինտէրլի :

Form einer Quittung.

Quittung.

Ueber 25 fl. sage fünf und zwanzig Gulden, welche ich Endesgefertigter von Herrn N. N. armenischen Handelsmanne als halbjährigen Zins von Georgi bis Michaelis dieses Jahres (4ter 829) vorhinein für die in meinem Hause in der Stadt N°. 213. im ersten Stocke gemiethete Wohnung, richtig empfangen habe.

Wien den 24 sten April 1829.

N. N.
Hauseigenthümer.

Empfangsschein.

Endesgefertigter bezeuge hiermit, die mir vom Herrn N. N. in Leipzig gesandten f. 100. sage Einhundert Gulden richtig von dem Herrn N. N. allhier empfangen zu haben. Urkund dessen meine eighändige Unterschrift.

Wien den 28 sten Februar 1828.

N. N.

Entlassschein 4ter Zeugniß.

Vorzeiger dieses N. N. von Pest in Ungarn gebürtig, 22 Jahre alt, ledig, hat durch ein Jahr und drei Monathe bei mir als Ladendiener gedient, und sich während dieser Zeit treu, ehrlich und fleissig betragen. Diess bezeuge ich mit meiner Unterschrift und Siegel.

Konstantinopel den 10 ten December 1829.

N. N.
armenischer
Handelsmann.

- alle, ամենայն, հէի. ամենեքին, հէիտի :
 allein, միայն, միայնակ, եալճեղ :
 allemahl, յամենայն նուազս, հէր ղերի :
 allezeit, յամենայն ժամ, հէր սահաբ :
 allgemein, առհասարակ, ալեւելիկ :
 das Almosen, ողորմութիւն, սարսափ :
 als, որպէս, իպի. յորժամ, հալսն :
 alt, հին, ետի. ծեր, էրիտար :
 das Alter, հասակ, աիք, եալ :
 das Amt, պաշտօն, ճանաչ :
 die Andacht, ջերմեամեղութիւն, իպարիթ :
 anders, այլապէս, պաշտ իտրլիւ :
 der Anfang, սկիզբն, էրիտար :
 anfangen, սկսանել, պաշտար :
 angenehm, հաճոյ, խօլ :
 die Angst, անձկութիւն, սրտէթ :
 ankommen, գալ, հասանել, ինչի, էրիտար :
 annehmen, ընդունել, Կապուլ էրիտար :
 anschauen, հայիլ, պարհար :
 anständig, պատշաճ, մեծար :
 der Antheil, բաժին, հիստ, բայ :
 die Antwort, պատասխանի, ճէլտալ :
 anzünden, լուցանել, ետարար :
 der Apfel, խնձոր, էլմա :
 die Arbeit, գործք, էլ :
 arg, վատթար, Քէնա :
 der Argwohn, տարակոյս, շէթէ :
 der Arm, բազուկ, Կօլ :
 arm, աղքատ, Գորարար :
 die Art, եղանակ, աղք, սոյ :
 der Arzt, բժիշկ, հէիտի :
 die Asche, մոխիր, Կիւլ :
 der Athem, շունչ, Կէթէս :
 auch, ևս, և, Կահա, Կա, հէմ :
 die Auferstehung, յարութիւն, Կլայիթ :
 aufhalten, կասեցուցանել, արգելուլ, լուսնար :
 aufhören, կասել, դադարիլ, Կորհարար, լալ ինչ :
 Դէ, Կիւլիտ :
 der Auflauf, աղմուկ շփոթի, անա պապա իրանի :

- aufmachen, բանալ, ալմար :
 aufrichtig, անկեղծ, սարբ :
 aufschauen, խուսել, սալուլմար :
 aufsperrten, բանալ զաղխտ, ալմար :
 das Aug, աչք, կէտ :
 ausser, բաց 'ի, ճախա, դարբ :
 die Ausgabe, ծախք, ճարագ :
 das Ausland, օտար աշխարհ, Եսպան :
 auslöschen, շիջուցանել, սեծսդիւրմէ :
 ausmachen, մաքրել, լէկուլէկէ : կատարել, պէ-
 լիւրի : լծնամանել, աղարկմար :
 ausrichten, կատարել, պիլիւրի : չարիտ խօսել,
 սո զէրի :
 die Aussprache, արտասանութիւն, լէլագոս :
 aussuchen, ընտրել, իշիւլիւրի :
 anstheilen, բաժանել, Էս լիւրի :
 auswendig, 'ի բերան, Էսլէրիւն :

B

- Baar, կանխիկ, փէլիւն . բոկ, Էսլէն (այտ) :
 das Bad, բաղանիք, Էսմա :
 baden (sich), լուսնալ, Էսլէսմար :
 bald, շոյտ, Էսլէ :
 das Band, կապ, պաղ . ժապաւէն, շէրի :
 der Band, հատոր, ճիւր :
 bang, երկչոտ, Էսրիւր :
 der Barbier, սափրիչ, պիլիւրի :
 der Bart, մօրուսք, սախ :
 der Bauch, փոր, որովայն, Էսլէն :
 der Baum, ծառ, աղաճ :
 der Bediente, ծառայ, իւրիւրիւրի :
 befehlen, հրամայել, պաղարմար :
 begehren, խնդրել, իսրիւրի :
 behalten, պահել, ալ թմար :
 bei, առ, մօտ, Էսլէրիւր :
 das Bein, ոսկր, Էսլի :
 bekannt, յայտնի, պէլլի . ծանօթ, պիլիւրի, ալն :
 die Bekanntschaft, ծանօթութիւն, ալնալէ :

beleidigen, դառնացուցանել զոր, խախտելն ար-
հանձնս :

bequem, անդորր , բահաթ :

bereit, պատրաստ, հաշւը :

der Berg, Լեւոն, Գրուշ :

der Bericht, տեղեկութիւն, խաղէր :

berühmt, *Երևելի*, *Գլխաւոր* (*Գլխաւոր*):

der Besen, $\omega L L$, "t-tt-tt-tt":

der Besitzer, ստացող, հաշիւ, պահիւ :

besonders, *մանաւանդ*, *խոնարհաբար* :

besser, լավագոյն, էլիճէ :

beständig, անդադար, արդև :

der Besuch, այցելութիւն, շէյարէթ :

beten,

bethen, ማረፊያዬን፣ ጥራቴን ይጠብቅ፣ ሕመሙን ታረፈው፡

betrügen, *խաբէլ*, աշխարհ-հաշ :

der Betrug, *ኔቴኖጥጢ [ጋዝኒ, ሩቴኒ,*

das Bett, անկողին, Գէօշէ :

der Buntel, *gumh*, *tut :

beweisen, ցուցանել փաստիւք, խաղա՛մ է՛մ-ձե՛ք :

bezahlen, ለጸዋቱ, ኑዋቱ፡

biegen, *[a t e t L, t y t t .*

das Bier, գարոդի, Բեվա :

billig, իրաւացի, էհլէհ:

binden, կապել, պաշտպանել :

die Birn, *malus*, *malus* :

bis, *ፊኒ*, *ፊኒ*, *ፊኒ*, *ፊኒ*, *ፊኒ* :

die Bitte, աղաչանք, բիճա :

bitten, աղաչել, հարկաբանադ :

bitter, *դառն*, «*ძრ* :

blass, գեղեկայ, սարսափ :

das Blatt, *inbilde*, *beifügt*:

blau, *հապոյա*, հաճ է :

bleiben, *မိသက, မိသက* :

blind, *блѣпъ*, *слѣпъ*:

der Blitz, *փայլապահ*, շեշտ :

blos, միայն, ևեթ, ասել . մերկ, և բոլոր :

die Blume, ծաղիկ, բույս :

das Blut, *արիւն*, *բնի* :

- Eben, առ ժամայն , հէֆէն . հարթ , գիւղ :
 das Eck, անկիւն , բէօլէ , պոռճաք :
 ehe, նախ քան , էվէլ :
 die Ehe, ամուսնութի , էվլէնգ :
 der Ehemann, այր , բօճա , էրբէք :
 das Eheweib, կին , բարը , ավգէն :
 die Ehre, պատիւ , ակնածութի , ըրչ , ինչպար :
 ehren, պատուել , մեծարել , ինչպար էլնէք :
 ehrlos, վատանուն , ըրչը :
 das Ei, ձու , եռմարիւ :
 der Eid, երդումն , էէմն :
 der Eifer, ջան , ղայրէն :
 eigen, ինքն , բէնդի , սեփհախան , մախաւա :
 eigentlich, յատկապէս , մախաւա :
 die Eile, շտապ , աճէլէ :
 die Einbildung, երեւակացութի , խըյալ :
 einfach, միակ , պարզ , էալընթալ :
 der Einfall, միտք , կարծիք , Գիր . կարծանումն , խարապ :
 einkaufen, գնել , ալըն տմաք :
 einsam, միայնակ , էալընըլ :
 einst, երբեմն , գիր պման :
 einwickeln, պատատել , սարմաք :
 einzeln, մի առ մի , գիրէր գիրէր :
 das Eis, սառն , պուլ :
 das Eisen, երկաթ , գէմիր :
 eitel, ունայն , պօլ . սոսկ , լոկ , սաֆի :
 der Elbogen, արմուկն , գիրնէք :
 die Elle, կանգուն , արլըն :
 das Ende, վերջ , սն :
 eng, նեղ , գառ :
 der Engel, հրեշտակ , մէտրէք :
 die Ente, բադ , էօրդէք :
 entfernen, հեռացուցանել , առաքելմաք . sich-
 հեռանալ , ըրաքանմաք :
 entgegen, ընդդէմ , դէպ 'ի , բարլը :
 entschuldigen, անմեղադիր առնել , սուշտալ լը-
 բարմաք :

- entstehen, *բղխել*, *բոճմար*, *լըճմար* :
 der Entwurf, *ուրուականն*, *փառէվէրէ* :
er, *այն*, *նա*, *օ*, *օլ* :
 der Erbe, *ժառանգ*, *վարիս* :
 der Erdapfel, *գետնախնձոր*, *եէր էլմասը* :
 das Erdbeben, *գետնաշարժում*, *շէրշէլէ* :
 die Erde, *երկիր*, *եէր* • *հող*, *լեօդրար* :
erinnern, (*sich*) *յիշել*, *մնմար* :
erkundigen (*sich*) *տեղեկանալ*, *խաղէր ալմար* :
erlangen, *ստանալ*, *հայել օլմար* :
 die Erlaubniss, *հրաման*, *իւն* :
ernähren, *մոռցանել*, *պէսլէմէր* :
erschaffen, *ստեղծել*, *եարալմար* :
erscheinen, *երևել*, *կերթանմէր* :
erschrecken, *զարհուրեցուցանել*, *բօրբոլմար* •
զարհուրիլ, *բօրբար*, *իարթմէր* :
erst, *նախ*, *իբարթար* :
erstaunen, *ափշիլ*, *շալմար* :
 das Erz, *բովք*, *հանք*, *մարմէն* :
 die Erzählung, *պատմութիւն*, *հիշեցելն* :
 die Erziehung, *դաստիարակութիւն*, *լէրպիլէ* :
essen, *ուտել*, *եէմէր* :
 der Essig, *քացախ*, *սիրիւ* :
ethliche, *ինչ ինչ*, *ունանք*, *պաղլ* :
etwas, *ինչ*, *պիւ շէն* :
ewig, *յաւիտեան*, *էպէրի* :

F

- der Faden, *թել*, *իփլի*, *լէլ* :
fähig, *յաջողակ*, *ալըճլը* :
fahren, *երթալ* (*նաւօք*, *կառօք*), *կիւմէր* :
 der Fall, *գիպուածք*, *դիպիւշ*, *բասալն* :
fallen, *անկանել*, *դիպիւշ* :
falsch, *սուտ*, *եալան* • *կեղծ*, *եալմար* :
 die Familie, *ընտանիք*, *էհլի ալալ* :
fangen, *ըմբռնել*, *լեռլմար* :
 die Farbe, *գոյն*, *րէնի*, *պոյա* :
 das Fass, *տակառ*, *Քլլլ* :

- die Fasten, պահք, բեկիւղ. ծով, օրում :
 faul, փուտ, չխորհրդ. ծոյլ, ինկղէլ :
 die Faust, բուռն, եռմբոյ :
 die Feder, գրիչ, փայտ :
 fehlen, սխալիլ, ետնըմբ :
 der Fehler, սխալ, ետնըլ :
 feil, վաճառելի, սալել :
 fein, նուրբ, ինձէ :
 der Feind, թշնամի, Գիւղմն :
 feist, գէր, սեփ :
 das Feld, արտ, Բարտ. դաշտ, օվա :
 der Feldzug, պատերազմ, սեփէր :
 das Fell, մորթ, Գրի :
 das Fenster, պատուհան, բեկնէրէ :
 fern, հեռի, ուղար :
 fertig, պատրաստ, հալըր :
 fest, հաստատուն, փայլ. կարծր, սերմ :
 fett, գէր, սեփ :
 feucht, խոնավ, Կեմ :
 das Feuer, հուր, Կեմ :
 das Fieber, ջերմն, տենդ, սըմն :
 finden, գտանել, պոլմար :
 der Finger, մատն, Բարմար :
 finster, մթին, Գարանըր :
 die Finsterniss, խաւար, Գարանըր :
 der Fisch, ձուկն, պալըր :
 flach, հարթ, Գիւղ. տափարակ, Կասը :
 die Flasche շիշ, շիշ :
 der Fleck, արատ, լէշէ. կարկառանք, Կամ :
 das Fleisch, միս, էր :
 der Fleiss ջան, ճակար :
 die Fliege, ճանճ, սիւնի :
 fliehen, փախչել, Գարմար :
 der Flügel, թև, Գանար :
 fordern, պահանջել, Կարմի :
 die Form, ձև, պիւնի. կաղապար, Գալըր :
 fort, Էրթ, Կարի :
 die Frage, հարցումն, սուալ :
 fragen, հարցանել, սըմար :

- die Frau, տիկին, Դարչն . կին, Դարչն :
 frei, ազատ, սէրպէսի :
 freigebig, առատաձեռն, ձեռնարկ :
 freilich, անշուշտ, պակէր :
 der Freitag, յուրբաթ, շաբաթ :
 freiwillig, կամաւոր, կէտեւոր :
 fremd, օտար, Եսպանի :
 die Freude, ուրախութիւն, սէվիշ :
 der Freund, բարեկամ, Գոսպ :
 frisch, թարմ, թաշ :
 froh, գոհ, Խօշոր :
 fromm, ջերմեռանդ, սօֆո :
 die Frucht, պտուղ, Դշվ :
 früh, կանուխ, Էրէն . առաւօտ, սպառ :
 das Frühstück, նախաճաշիկ, Դահլալի :
 fühlen, զգալ, Գոյնար :
 füllen, լցուցանել, Գոյնարար :
 für, վասն, իշն, Էտեւոր :
 die Furcht, երկիւղ, Դորտ :
 fürchten, երկնել, Դորտար :
 der Fuss, ոտն, Դար :

G

- die Gabe, պարգև, տուրք, Դեռի :
 die Gabel, պատառաքաղ, Դալ :
 der Gang, գնացք, Դարի :
 die Gans, սագ, Դալ :
 ganz, ամբողջ, Կեւոր :
 garstig, տգեղ, Կերի :
 der Garten, պարտէզ, Կալի :
 die Gasse, փողոց, սօրտ :
 der Gast, հիւր, Գոսպի . յաճախորդ, Դալի :
 die Gattung, տեսակ, ազգ, սոյ :
 geben, տալ, Դերի :
 das Gebeth, աղօթք, Գոս :
 der Gebrauch, սովորութիւն, Կարի :
 der Gedanke, միտք, Գիտ :
 die Geduld, համբերութիւն, սպառ :

- die Gefahr, վտանգ, հաճախարա :
 die Gefälligkeit, հաճուութիւն, րոտարեալ :
     gegen, ընդդէմ, բարբ :
 die Gegend, հողմանք, Բարաճ :
     gegenüber, հանդէպ, բարբառնարա :
     geheim, ծածուկ, փնչի :
     gehen, երթալ (հետի), ետեւի, փնչի :
 der Geist, հոգի, ոգի, ճան, բուհ :
     geizig, ագահ, Բամախար :
     gelb, դեղին, սարբ :
 das Geld, դրամ, ահալ, Բարա :
     gelind, կակուղ, Բարալի :
     gemach, յուշիկ, Բարալի :
 der Gemahl, ամուսին, այր, Էհլ, Բարա :
 die Gemahlin, ամուսին, կին, Էհլ, Բարբ :
     gemein, հասարակ, Բարալի : Բարալի, Բարալի :
 das Gemüth, սիրտ, փնչի, Բարալի :
     genau, ճիշտ, Բարալի :
     genug, բաւական, Էհլի, Էհլի :
     gerecht, արդար, Էհլ, Բարալի :
 das Gericht, դատաստան, Բարալի :
     gering, մանր, Էհլի, Բարալի :
     gerne կամայ, Բարալի :
 der Geruch, հոտ (անուշ, Էհլ) Բարա :
 der Gesang, երգ, Բարալի, Էհլի :
     gescheid, Բարալի, Էհլի :
 die Geschichte, պատմութիւն, Էհլի :
     geschickt, յաջողակ, Էհլի :
 das Geschlecht, սեռ, ագահ, Էհլի :
 der Geschmack, Բարալի, Էհլի :
 das Geschöpf, արարած, Բարալի :
 das Geschrei, աղաղակ, Էհլի :
     geschwind, արագ, Էհլ, Էհլի :
 der Gesell, ընկեր, Բարալի, Էհլի : Էհլի, Էհլի :
     նուկ կրպակին, Էհլի, Էհլի : Էհլի, Էհլի :
     Էհլի :
 das Gesetz, օրէնք, Էհլի, Էհլի :
 das Gesicht, երես, Էհլի :
 das Gespräch, խօսակցութիւն, Էհլի :

- die Gestalt, ձև, պիւնճ չէւ :
 der Gestank, հոտ (գարշ), (Քէնա) բոխ :
     gestern, երեկ, պիւն :
     gesund, առողջ, սառ, սէլիմ :
 das Getreide, արմաիք, Ռէրէի :
     getren, հաւատարիմ, հաշիւէն :
 der Gevatter, կնքահայր, սաղարճ :
 die Gewalt, կարողութիւն, բռնութիւն . զօրութիւն,
     զօր, դարպ :
 das Gewand, զգեստ, ուրուստ :
 das Gewehr, զէնք, սիւն :
 das Gewerb, արհեստ, Վէնահաթ (սանաթ) :
 das Gewicht, կշիռ, Ռարիւր :
     gewiss, ստոյգ, սահիկ :
 sich gewöhnen, սովորիլ, ալըմար :
 die Gewohnheit, սովորութիւն, ապէլ :
     gewöhnlich, սովորական, ապէլ :
 das Gift, թոյն, Ղէիւր, աղ :
 der Gips, գաճ, ալէ :
 der Glanz, փայլիւն, ճիւղ, Բէրբահ :
 das Glas, բաժակ, բաթիկ . ապակի, շիշ, սըր :
 der Glaube, հաւատք, պիւն, Իման :
     glauben, հաւատալ, Իմանար :
     gleich, վաղվաղակի, հէմէն . հաւասար, պէրապէր .
     նման, պէնպէր :
 das Glied, անդամ, սաղ :
 das Glück, բաղդ, Բախիւն, ուրախ :
 die Gnade, շնորհք, լուսն :
 das Gold, ոսկի, ալմէն :
     Gott, Իճ, ալլահ :
 das Grab, գերեզման, Բէր :
     graben, փորել, բաթար :
 der Grad, աստիճան, Ռէրէճի :
     grau, գորշ, իւր, պօլ :
     grausam, անգութ, պալէճ :
     grob, ստուար, անհեթեթ, բապ :
 der Groll, ոխ, քէն, սիւն, Խարիւր :
     gross, մեծ, պէոյիւր :
     grün, կանաչ, Եշիւ :

der Grund, հիմն, թէմէլ, ասլ. յատակ, րիպ, թաղ, հակալէ :

der Gruss, ողջոյն, սէլամ :

grüssen, ողջունել, սէլամ վերմէ, սէլամամա :

gütig, օրինաւոր, հաշ. որ զօրէ, զօրաւոր, քէլէր :

die Gunst, պաշտպանութիւն, հիմայէլ :

die Gurke, վարունգ, իւրյար :

das Gut, ինչք, փաշ :

gut, բարւոք, էյի, իւշ :

die Güte, բարութիւն, էյլէի :

H

das Haar, մաղ, հեր, գէս, սուլ, թիւ, րէլ :

haben, ունել, ստանալ, օյմա, էրիմիէ :

der Haber, վարսակ, էրուպ :

der Hagel, կարկուտ, րօլու :

halb, կէս, էարլ, պուրա :

die Hälfte, կիսամասն, էարլ, նըսպ :

der Hals, փող, պարանոց, պողալ :

halten, ըմբռնել, թուրմա :

die Hand, ձեռն, էլ :

der Handel, առ և տուր, ալըլ վերիշ :

der Harn, միշ, սիրի :

hart, պինդ, կարծր, սէրի :

hartnäckig, յամառ, ինարճ :

der Hass, ատելութիւն, պողղ, րիւլմանլէ :

hässlich, ատելի, տգեղ, էիրիմ :

hauen, հարկանել, վարմա. հատանել, րէմիէ :

das Haupt, գլուխ, պալ :

die Haut, մորթ, րէրի :

heben, ամբառնամ, րալըրմա :

heftig, սաստիկ, շէրի, զօրլու :

heilen, բուժել, էյի էլմի :

heilig, սուրբ, հաւատարէս, ալիլ :

heilsam, առողջարար, շէֆալ :

heimlich, ծածուկ, ինլի :

heiss, ջերմ, սըճա :

heissen, անուանել, րէմիէ :

- hell, պայծառ, աչքի :
 das Hemd, շապիկ, կեօձէք :
 her, աստ, պոռնոս, պորայա :
 der Herbst, աշուն, կիւն :
 der Herd, վառարան, օճախ :
 herein, 'ի ներքս, պոռնիքի :
 der Herr, տէր, աղա :
 herum, աստ և անդ, եօնէ պէրի :
 herunter, 'ի վայր, աշաղը :
 das Herz, սիրտ, երէկ :
 heuer, յայսմ ամի, պոռնը :
 heute, այսօր, պոռնիկ (պէտիկ) :
 hier, աստ, պոռնոս, պորայա :
 der Himmel, երկինք, կեօ (կեօ) :
 hin, անդ, յայն տեղի, օրայա :
 hinab, 'ի վայր, աշաղը :
 hinanf, 'ի վեր, եօտարը :
 hinaus, արտաքս, արշարը :
 hinein, 'ի ներքս, օռնիքի :
 das Hirn, ուղեղ, պէյ :
 hoch, բարձր, երէկ :
 der Hochmuth, գոռոցոռութիւն, խաբար :
 die Hochzeit, հարսանիք, արիւն :
 der Hof դաւիթ, ամլա - ապարանք, դուռն, քաբոռ :
 höflich, քաղաքավար, լիւրի :
 die Höhe, բարձրութիւն, երէկ :
 hohl, գոգաւոր, օրոս :
 die Höhle, խոռոչ, այր, քի, հաղարա :
 die Hölle, դժոխք, ճէկէկէկ :
 das Holz, փայտ, օրոն :
 der } Honig, մեղր, պալ :
 das }
 horchen, ունկն դնել, արիւն :
 hören, լսել, երէկ :
 die Hosen, անդրաւարտիք, արի :
 hübsch, գեղեցիկ, արիւն :
 das Huhn, հաւ, խալա :
 die Hülfe, օգնութիւն, քաբոռ :
 der Hund, շուն, քեօկէ :

der Hunger, քաղց , աճլր :
 hungerig, նօթի , աճ :
 hurtig, փոյթ , լախ :
 der Husten, հազ , էօտիւրէտ :
 husten, հազալ , էօտիւրէտ :

I

Ja, այո , պէի , էլէի , հէ :
 das Jahr, ամ , ելլ սէնէ :
 ich, ես , պէն :
 die Ichheit, ետուծիւն , պէնէտ :
 jeder, իւրաքանչիւր , հէր պէր :
 jedoch, սակայն , լախն :
 jedweder, իւրաքանչիւր , հէր , հէտ :
 jemand, ոմն , ոք , պէրի , պէրիտ , պէր իմնէ :
 jener, այն նա , օլ , օ :
 jetzt, այժմ , շիտի , հէնիլ :
 immer, միշտ , պալմա :
 der Irrthum (էրիւմ) , սխալանք , ետուլլ :
 der Jude, հրէայ , ետհոտի :
 die Jugend, երիտասարդուծիւն , իլէճլիտ :
 Jung, երիտասարդ , իլէճ . թարմ , թաղէ . կուրիւն , ետվրա :
 die Jungfer, կոյս , աղջիկ , չըլ օղլան , չըլ , պիտի :

K

der Kaffe, սուրճ , խհիլի :
 der Kaiser, կայսր , լասար :
 das Kalb, որթ , փահա , պուպալլ :
 der Kalender, օրացոյց , բուլնամէ , թալլիմ :
 kalt, ցուրտ , սօլուտ :
 die Kälte, ցրտուծիւն , սօլուտլուտ :
 der } Kamin, ծխնեղոյղ , օճատ , պաճա :
 das }
 der Kamm, սանտր , թարա :
 die Kammer, սենեակ , խամարա , օրա :
 die Kanone, թնդանօթ , թօփ :

- die Kappe, *փեսկ*, *Քէս* :
     karg, *կծծի*, *հէսէս* :
 der Käse, *պանիր*, *բէիիր* :
 die Kasse, *արկղ*, *գրամարկղ*, *սահարէ* :
 der Kasten, *արկղ*, *մատուկ*, *սահարէ* :
 die Katze, *կատու*, *հէփի* :
 der Kauf, *գնումն*, *սախըն ալըլ* :
     kaufen, *գնել*, *սախըն ալմա* :
 der Kaufmann, *վաճառական*, *պալլիբէտն* :
     kaum, *հաղիւ*, *կէւճ պէլա*, *սեճա* :
     kehren, *դառնալ*, *դէմդէ* :
     keiner, keine, keines, *ոչ ոք*, *ոչինչ*, *հիչ իմեմէ*, *հիչ* :
     kennen, *ճանաչել*, *խանըմա* :
 der Kerl, *մարդ*, *հէրիֆ* :
 die Kerze, *մոմ*, *ճոմ*, *հոմ* :
 die Kette, *շղթայ*, *շինճիր* :
     keusch, *պարկեշտ*, *սալիմ* :
 das Kind, *տղայ*, *չոճո* :
 das Kinn, *կզակ*, *չիկ* :
 die Kirche, *եկեղեցի*, *իլիսէ* :
 die Kiste, *մատուկ*, *սահարէ* :
 die Klage, *գանգատ*, *շիւեայէն* :
     klar, *յայտնի*, *այլեարէ* - *պայծառ*, *ալը* :
 das Kleid, *զգեստ*, *ոսրուպա* :
 sich kleiden, *զգեստուլ*, *կէյիմէ* :
     klein, *փոքր*, *իւլի* :
 das Kloster, *վանք*, *ճանսթըր* :
     klug, *խոհեմ*, *աբլլը* :
 der Knabe, *տղայ*, *օղլան* :
 der Knebelbart, *ընչացք*, *պըյը* :
 der Knecht, *ծառայ տան*, *սարաթար* :
 das Knie, *ծուռկն*, *դիւ* :
 der Knoblauch, *խստոր*, *սարճա* :
 der Knochen, *ոսկր*, *իւր* :
 der Knopf, *կոճակ*, *դիւր* :
 der Koch, *խոհակեր*, *ալմը* :
     kommen, *գալ*, *կէլէ* :
 der König, *արքայ*, *շահ*, *շըրալ* :
     können, *կարող լինել*, *էրէ պիւլէ*, *սարըլ օլմա* :

- der Kopf, գլուխ, պաշ :
 das Korn, ցորեն, պողպատ :
 der Körper, մարմին, փշուկ :
 die Kost, պարէն, եկեղեցի, եկեղեցի :
 kosten, արժեք, գին, ճաշակել, պարտա :
 die Kraft, զօրութիւն, բռնութիւն :
 krank, հիւանդ, խառն :
 die Krankheit, հիւանդութիւն, խառնաւոր :
 das Kraut, խոտ, օխ. կաղամբ, լոկանա :
 der Kreis, շրջանակ, պայտիկ :
 das Kreutz, խաչ, հաչ, սրաւոր :
 der Krieg պատերազմ, ճիւղ :
 die Krone, թագ, թագ :
 der Krag, կուժ, պարտա. սափոր, լեւակ :
 krumm, կոր, թեքեալ, էրի :
 die Kuh, կով, բնի :
 kühn, յանդուգն, ճիւղ :
 kund, ծանօթ, հաւատ :
 künftig, ապագայ, փութիկ :
 die Kunst, արուեստ, գիտական (ստան) :
 das Kupfer, պղինձ, պարի :
 kurz, կարճ, բաց :
 die Kurzweile, կատակ, շատ :
 der Kuss, համբոյր, եօթն, բռն :

L

- Lachen, ծիծաղել, փնտրել :
 lächerlich, ծաղրական, փնտրել :
 das Lager, բանակ, օրհոտ :
 lahm, կաղ, լուր :
 das Land, գաւառ, երկիր, փնտրել. ցամաք, բաց :
 der Laudsman, գաւառակից, հեղինակ :
 lang, երկայն, ուղիւն. բազում, լայն :
 langsam, յամր, ետեւ :
 die Langweile, տաղտկութիւն, ճան աղիւն :
 lassen, թողուլ. պարտա :
 die Last, բեռն, երկ :
 das Laster, մոլութիւն, պարտա :
 das Lastthier, գրաստ, պարտ :

- lau, զաղջ, ըլլէ՞, ըլլե՞ալ :
 das Laub, տերեւ (կանաչ), (եղևիկ) ետերա :
 der Lauf, ընթացք, բռնաշարժ. փող հրացանաց, թիւֆէն :
 Գէորգի, Կաթիկ :
 die Laune, զուարթութիւն, խելք :
 laut, ըստ, կէտիկ :
 der Laut, ձայն, սէրա, սէս :
 lauter, զուտ, սափի :
 leben, կեալ, եաշմալ :
 das Leben, կեանք, էօր, էօրիւր :
 lebendig, կենդանի, սաղ, Գիւրգի :
 das Leder, խաղախ, կէտ, սաթիւն, մէլի. մորթ, Գիւրգի :
 ledig, ամուրի, էրիկ, Գիւրգի :
 leer, թափուր, պօշ :
 die Lefze, շրթունք, Գօրալ :
 legen, դնել, բօժալ :
 lehren, ուսուցանել, էօրեկի :
 der Leib, մարմին, թիւ, էօրիւր :
 die Leiche, դի, մարմին, ճէնալ :
 leicht, դիւրին, բօշ. թեթեւ, էկի :
 das Leid, ցաւ, վիշտ, աճ. անխրաւութիւն, Գօր :
 leiden, կրել, լիւր :
 leihen, յանօթ կամ 'ի փոխ տալ, էօրեկի կամ
 էօրեկի լիւր :
 lernen, ուսանել, էօրեկի :
 lesen, ընթեռնուլ, օրոժալ :
 letzt, վերջ, սօս :
 der Leuchter, աշտանակ, շափալ :
 die Leute, մարդիկ, խալ :
 das Licht, լոյս, ըլլէ՞, աշտ :
 die Liebe, սէր, Կաթիկ :
 lieben, սիրել, սէլի :
 liegen, ընկողմանիլ, ետմալ :
 linde, մեղմ, կակուղ, ետալ, էտմալ :
 link, ձախ, սօլ :
 die Lippe, շրթունք, Գօրալ :
 die List, խորամանկութիւն, Կիւրգի, Գիւրգի :
 die Liste, ցուցակ, բացիկ :
 das Lob, զովասանք, մեղ :

- loben, գովել, ղերել, երկնել :
 der Löffel, դրդալ, փաշէ :
 der Lohn, վարձ, իւճրէն, հար :
 los, արձակեալ, օյ վերելիչ :
 die Luft, օդ, հալս :
 die Lüge, սուտ, Եպան :
 lügen, ստել, Եպան սեօյիւն :
 die Lust, իղձ, արդու, Եպ :
 lustig, ուրախ, շաղ, Եպէլ :

M

- Machen, առնել, երկնել, Եպէլ :
 die Macht, կարողութիւն, Եպ :
 das Mädchen, աղջիկ, Եպ :
 die Magd, աղախին, պէսիկ, Եպ :
 mager, նիհար, դաղան :
 das Mahl, նշան, Կոմի . անգամ, Երկ . ընթրիք, Եկ
 Դ, Եպ :
 die Mahlzeit, ճաշ, ընթրիք, Եկ, Եպ :
 der Mangel, պակասութիւն, Եպիւլի . սով, Եպէլ :
 mannigfaltig, զանազան, Եպիւլի . Եպիւլի :
 der Mann, մարդ, Կոմ . այր, Երկ, Եպ :
 männlich, արական, Երկ :
 der Mantel, վերարկու, Եպիւլի :
 der Markt, վաճառանոց, շարժ փաշար :
 das Mass, չափ, Եպիւլի . կշիռ, օտա :
 mässig, չափաւոր, Եպիւլի . Եպ :
 matt, խոնջ, Եպիւլի :
 die Mauer, որմ, Կոմ :
 das Maul, բերան (անասնոյ), (հայտն) աղլ :
 die Maus, մուկ, Եպիւլի . Եպ :
 die Mauth, մաքս, Եպիւլի :
 das Meer, ծով, Կիւիւլ :
 das Mehl, ալիւր, Կիւ :
 mehr, առաւել, Կիւ . Կիւ, Կիւ :
 die Meile, մղոն, Կիւ :
 meinen, կարծել, ստեմար :
 die Meinung, կարծիք, Եպ :
 Եպ :

- meist, առաւելագոյն մասն , չօղոս :
 der Meister, արուեստագէտ , ուսար :
 melden, ազդ առնել , արոյ էլնէ :
 die Melone, սելա , բալուն . ձմերուկ , բարբուռ :
 die Menge, բազմութիւն , չօղոս :
 der Mensch, մարդ , բնաս :
 das Mensch, կին լրբենի , սիրելի փախալ :
 merken դնել զնշան , նշանել , պէլլէնէ :
 die Messe, տօնավաճառ , բանայլը . պատարագ , Ժողով :
 messen, չափել , էօլլէնէ :
 das Messer, դանակ , պլէտ :
 das Metal, հրահալելի , հարկն :
 der Metzger, մսավաճառ , բասաղ :
 die Miene, գծագրութի դիմաց , սիմա , պէնդ . երես ,
 եիւղ , չէրէ :
 die Milch, կաթն , սիւր :
 mild, մեղմ , մեղայլ , հալլըմ :
 die Mine, ահան , լալըմ . բուլք , հարկն :
 die Minute, վայրկեան , Բարիսէ :
 mischen, խառնել , բարըլբըրմար :
 der Mist, ապաւառ , քակոր , Քըլլը :
 mit, ընդ , հանդերձ , պերապէր , պիլ :
 miteinander, 'ի միասին , պերապէր :
 das Mitleid, գուլթ , մերհամիլ :
 der Mittag, միջօրէ , էօլլէ վաթիւ :
 die Mitte, մէջ , օրեա , արա :
 das Mittel, մէջ , օրեա . հնարք , չարէ . դեղ , էլաճ :
 die Mitternacht, հասարակած գիշերոյ , եարը կէճէ :
 die Mittwoche, չորեքշաբաթի , չարլաճա :
 möglich, հնարաւոր , բալլլլէ :
 der Monath, ամիս , ալ :
 der Mond, լուսին , ալ :
 der Mondschein, լոյս լուսնի , հանիլաղ :
 der Montag, երկուշաբաթի , Բաղոր էրլէսի :
 morden սպանանել , էօլլիւրմէ :
 der Morgen, առաւօտ , սապակ . արեւելք , կիսն Ժողով :
 morgen, 'ի վաղիւ , եարէն . ընդ առաւօտն , սապակ :

- die Mücke, մթեղ , սիւրի սիւէր :
 müde, խոնջ , եօրիան :
 die Mühe, աշխատութի , զանգի , էմէր :
 der Mund, բերան , աղւղ :
 munter, զգոյշ , արթուն , սալն , օյանէր :
 mürbe, փափուկ , եռմաթ . հասուն , օլմաշ :
 die Musick, երաժշտութի , էալլէ :
 müssig, դատարկ , անգործ , պօշ :
 die Muster, օրինակ , էօրիէր :
 der Muth, համարձակութիւն , շէսարէն :
 mythmassen, վարկանել , սէղմէր :
 die Mutter, մայր , անա :
 die Muttersprache, լեզու մայրենի , անա րիւն :
 die Mütze խոյր , գդակ , Ժալաթ , Ժիւլակ :

N

- der Nabel, պորտ , էէօպէր :
 nach, ըստ , էէօրէ . զկնի , սծերա :
 der Nachbar, դրացի , Ժօճրա :
 nacheinander, հետ զհետէ , արքա արքա :
 nachmachen, նմանեցուցանել , պէնդէնմէր :
 der Nachmittag, յետ ճաշու , էօյլէ սծոտ :
 die Nachricht, լուր , խապէր :
 die Nacht, գիշեր , էէճէ :
 der Nachtheil, վնաս , պարար , շիյան :
 der Nachen, ծոծրակ , էնթէ :
 nackt, մերկ , էլլալաթ :
 die Nadel, ասեղն , էիիէ :
 der Nagel, բռնու , էնթսէր . սեպ , էիւլի . եղունգն ,
 խոնաթ . մեխակ , Ժարէմբէլ :
 nahe, մերձ , Ժարն :
 die Nahrung, սնունդ , էէյէճէր :
 der Name, անուն , էնմ , ար . համբաւ , նամ :
 der Narr, յիմար , րիւն :
 die Nase, ունջ , քիթ , պոտոտան :
 nass, թրջեալ , Ժաշ :
 die Natur, բնութի , սովորութիւն , խապիւն , արէն :
 der Nebel, մառախուղ , Բոտ , Գոտման :

- neben, մերձ, հուպ, ետքն ետնընդա :
 nebst, հանդերձ, ընդ, եւ :
 nehmen, առնուլ, առա :
 der Neid, նախանձ, փնտրել, հասեցնել :
 die Neigung, հակամիտութիւն, մղ :
 neunnen, անուանել, կոչել, որեւէ, ապրել սէօյլեմէ :
 neu, նոր, եկնի :
 nicht, ոչ, չէ, ետ, որչիւ :
 nichts, ոչինչ, հիշ տիր շէնի :
 nie, ոչ երբեք, հիշ տիր զաման :
 nieder, ստորին, աղաղ :
 niemals, ոչ երբեք, հիշ տիր զաման :
 niemand, ոչ ոք, հիշ տիր չիմե, չիմե ,
 noch, եւ, առաւել, որակա, որ :
 die Noth, հարկաւորութիւն, չէրորեմ :
 nöthig, } հարկաւոր, իմելաւ, լաւ :
 notwendig, }
 nüchtern, նոթի, առ քարնըն :
 nun, այժմ, շիմի . արդ, էյ :
 nur, միայն, սալ, եւալնը :
 die Nuss, ընգոյզ, ձէլիշ :
 der Nutzen, օգուտ, ֆայտա :
 nützlich, շահաւետ, ֆայտաւ :
 O

- Oben, 'ի բարձունս, 'ի վերոյ, ետադա :
 das Obst, պտուղ, մշի :
 der Ochs, եղն, ետիւ :
 der Ofen, թոնիր ջերմափուռն, սօպա :
 offen, բացեալ, աչք :
 öffentlich, յայտնի, աչեալ :
 öffnen, բանալ, աչա :
 die Oeffnung, բացուած, որչիւ, աչք :
 oft, ստեպ, բազում անգամ, չի չեմ, չի :
 ohne, առանց, սիւ, սըլ, սուլ :
 das Ohr, ականջ, քալա :
 das Oel, ձէլ, չիմիւն եւալ :
 das Opfer, զոհ, պատարագ, քալա :

die Ordnung, կարգ, թէրթիւ, նիւմ:
 der Ort, տեղի, էէր, ետրթի:
 oval, ձուսձև, պէշլա:

P

Paar, հաւասար, չիւլի:
 das Paar, զոյգ, ամուլք, չիւլի, էշ:
 der } Pack, ծրար, պատատ, պօնձա, չէշի:
 das {
 der Palast, պալատ, սարայ:
 der Pantoffel, մուշակ, հողաթափ, բադոն:
 das Papier, թուղթ, քեակաթ:
 die Partei, կողմն, Թարաֆ, պէօլիւ:
 die Partie, մասն, քայ. գումար վաճառաց, Գաֆլէ,
 պարխանէ:
 der Pass, անցք, չիւլի. քաջընթացուի ձիոյ, էշի.
 հրամանագիր ճանապարհի, էօլ Թէշիէթի, Բա
 սաֆօրթ, Բաշօլ:
 die Pein, չարչարանք, Իսէնձէ:
 der Pelz, մուշտակ, Գիւրթ:
 die Person, անձն, դը, Գիլի, Գիճէ:
 das Pfand, գրաւ, րէհիէ:
 der Pfarrer, Ժողովրդապետ, Դակալէ Բաբալը:
 der Pfeffer, պղպեղ, պիպեր:
 die Pfeife, ծխափայտ, չուր. սրինգ, Գիւրթիւ:
 das Pferd, ձի, երիվար, աթ, պէշիէ:
 das Pflaster, Թափառանի, Դէնէճ. սալալատակ, Գալլըրէ:
 die Pflicht, պարտք, պօրճ:
 die Pforte, դուռն, Գաբու. Թագաւորութիւն օսմա
 նեան, Գէլլիթի ալի:
 das Pfund, ֆունտ (կշիռ 176 ալմից) Գունթ, լորա:
 die Pille, հատադեղ, հապ:
 die Plage, տառապանք, Դիւնէթ, Գէրթ:
 der Plan, ձև, Թէսճ. առաջարկութի, Թէրթիւ:
 der Platz, հրապարակ, Դշրան:
 plötzlich, յանկարծակի, անսրբան:
 plump, անճոռնի, Բոդոն:
 der } Polster, բարձ, Բապլէ:
 das {

die Post, *սուրհանդակ*, *փոստ* :
 die Pracht, *չքեղութի*, *սալթանաթ* :
 die Predigt, *քարոզ*, *վաղ* :
 der Preis, *գին*, *փակա* :
 der Prinz, *արքայորդի*, *շահ* *զարե* - *խշխան*, *պէյ* :
 die Probe, *առհաւատչեայ*, *հոմոսնէ* - *փորձ*, *թէրճիւպէ* :
 die Profession, *արուեստ*, *պէսակաթ* :
 der Prophet, *մարգարէ*, *բէշլահէր* :
 die Provinz, *գաւառ*, *նահիէ* :
 der Prozess, *փութիշ*, *դատ*, *դաւա* :
 die Prüfung, *քննութի*, *հանդէս*, *թմրիկան* :
     prügeln, *զան հարկանել*, *պէյդէր* :
 das Pulver, *փոշի*, *թու* :
 der Punkt, *կէտ*, *հօթիւս* :
     putzen, *մաքրել*, *թէփուլէր* :

Q

die Qual, *չարչարանք*, *խփէնձէ* :
 das Quartier, *օթեան*, *գոնար* :
 die Quelle, *աղբիւր*, *պոնար* :
     quer, *կողմնակի*, *էյրի* :
 die Quittung, *ձեռագիր վճարման*, *խրա թեւհարը* :

R

die Rache, *վրէժ*, *էօճ*, *խիւրտմ* :
 der Rachen, *բերան*, *փող գազանաց*, *պօղաղ* :
 der Rang, *աստիճան*, *թրմէպէ* :
     rar, *սակաւագիւտ*, *սէյրէր*, *հարիր* :
 der Rath, *խորհուրդ*, *թաւալէրէ* - *խրատ*, *հատիկաթ* :
     խորհրդական, *թիւան էֆէնդիսի* :
     rathen, *խորհուրդ խրատ տալ*, *հատիկաթ էյիլիլի*
     վերէր :
 die Ratte } *մուկն մեծ*, *թէփ կիժ ճարմել սըլանը* :
 die Ratze }
 der Raub, *աւար*, *հաղթ* :
 der Räuber, *հողկահար*, *էյլէթիճի* :
 der Rauch, *ծուխ*, *դաման*, *թիւթիան* :
 der Raum, *միջոց*, *արա*, *մէրան* :

- der Rausch, արբեցութիւն, սէրիւզլուտ :
rechnen, 'ի հաշիւ արկանել, հիսապ էն-մէ :
die Rechnung, հաշիւ, հիսապ :
recht, իրաւամբ, հատ, փողքոտ :
das Recht, իրաւունք, փողքոտլուտ, հատ :
rechts, յաջակողմն, սաղա, սաղաթ :
die Rede, խօսք, լաւբար, սէօլ :
reden, խօսել, սէօյլէ-մէ :
redlich, լաւ, անկեղծ, սալէհ, փողքոտ :
die Regel, կանոն, քանոն, քայքէ :
der Regen, անձրեւ, էաղմար :
regnen, անձրեւել, էաղմար էաղմար :
reich, փարթամ, ղէնիկն, պօլ :
das Reich, արքայութիւն, թագաւորութիւն, քառիշահ-
լէք, մէյլէքիկն :
reif, հասուն, էէնիշիւ, օլմաւ :
der Reif, շրջանակ տակառաց, լէմպէր. եղեամն, էիյ,
բըրաշ :
die Reihe, կարգ, սըրա :
rein, մաքուր, թէմիլ, քատ :
die Reise, ճանապարհ, էօլ. ճանապարհորդութիւն,
էօլմաւլուտ :
der Reiss, որիզ, քիքիւն :
reiten, հեծանել 'ի ձի, ալիա պիւն-մէ :
die Religion, կրօն, մէլէկ :
der Rest, մնացորդ, պարի :
der Richter, դատաւոր, քապը :
riechen, հոտոտել, քօթալամար. ունել զհոտ, քօթմար
der Ring, մատանի, էիւլիւտ :
die Ritz, ճեղք, էարէք, լալիւտ :
roh, հում, էիյ. անհամ, անոճ, քապա :
das Ross, ձի, երիվար, ալ, պէյիկ :
der Rost, կասկարայ, ըստարա. ժանգ, քառ :
roth, կարմիր, բըրճըլ :
der Rücken, թիկունք, սըլիւ, արթա :
die Ruhe, հանգիստ, բահալիլէք :
ruhig, անդորր, բահալիլ :
rund, ըստըշի, Գէյիկի :
der Ruhm, համբաւ, համ, լան :

S

- die Saat, սերմանիք, էփն :
 der Säbel, սուսեր լայնաբերան, բայա :
 die Sache, իր ինչ, գործ, շէյ, իշ, հասկանի :
     sachte, յուշիկ, եւձաշ :
 der Sack, քոակ, սլարկ, քուրձ, քէսէ, Թօրպա, չուձալ :
 der Saft, հիւթ, սոս :
     sagen, ասել, խօսել, Գէմէր, «Էօյէմէր :
 der Salat, աղցան, սալաթ :
 die Salbe, սպեղանի, Դէնէմ :
 das Salz, աղ, թոս :
     sammeln, հաւաքել, Թօփլամար :
     sämmlich, համակ, բոլորովին, Դճմար :
 der Samstag, շաբաթ, ճիւմաս էրեւի :
 der Sand, աւազ, Գոմ :
     sanft, մեղմ, Դիւլլըմ :
     satt, յագ, Թօր :
 die Sau, մատակ խող, Գիշի Գօմար :
     sauber, մաքուր, Թէմիլ :
     sauer, թթու, էփի :
 die Schabe, ցեց, ուտիճ, Կիւլէ :
 der Schade, վնաս, զարար :
 das Schaf, ոչխար, Գօյուն :
 die Scham, ամօթ, առ, ունանմա :
 die Schande, անարդանք, այլք, առ :
 die Schaar, խումբ, գունդ, Գէօլիւր, սիւրիւ :
     scharf, հատու, Գէսփի :
 der Schatten, ստուեր, Գէօլիլ :
 der Schatz, գանձ, խաչնա :
     schauen, հայել, նկատել, Գարմար :
 der Schaum, փրփուր, Գէօփիւր :
 der Schein, երևոյթ, Կէօմիւրիշ. մուրհակ, Եղիւրիկ :
     schel, շիւ, շաշ :
     schelten, նախատել, թշնամանել, «Էօյիւր :
 der Schenkel, սրունդն, աղդր, Գալլըր, Գաճար :
 die Scheere, մկրատ, հարա :
 der Scherz, կատակ, շար :
     scherzen, ընդ կատակս ասել, շար էմիւր :

- schicken, յուղարկել, յղել, Եօլլաճախ :
 sich schiken, պատշաճիլ. Եախըճախ :
 das Schicksal, դէպք, դիպուած, բաաւ. բաղդ, պախիւ,
 Բալէկ :
 schief, խոտորնակ, էյրի :
 schiel, շիլ, շաշը :
 schier, փոքր միւս ևս, ալ Դաշը :
 das Schiff, նաւ, նէփ :
 schimpfen, նախատել, սէօյէ :
 die Schlacht, մարտ, Ճէնի :
 der Schlaf, քուն, ուշոտ :
 schlafen, նիքհել, ուշոտ :
 der Schlag, զարկ, հարուած, վարուշ. իջուածք, Կաճա :
 schlagen, հարկանել, վարճախ :
 die Schlange, օձ, Ելան :
 schlank, նուրբ և երկայն, Ինձէոսկան :
 schlecht, չար, վատթար, Քէնա, Դեօնի :
 schleunig, շոյտ, փոյթ, Բէկ :
 schlimm, ապիրաւ, Եարճալ :
 das Schloss, բերդ, Դալէ. փականք, Դիլի :
 der Schlüssel բանալիք, Կանալար :
 schmal, նեղ, Կառ, Էնիկ :
 das Schmalz, ճարպ կամ կոգի հալեալ, Կարը Եալ :
 der Schmerz, ցաւ, աշրը, աճը :
 der Schmuck, գոհար, Ճէվանի :
 der Schmutz, աղա, Դի :
 der Schnee, ձիւն, Դար :
 schneiden, հատանել, Դէսի :
 schnell, արագ, Բէկ, շալի :
 die Schnur, լար, Դալան :
 schon, արդէն, Էնիկ :
 schön, գեղեցիկ, Էնիկ :
 der Schöpfer, ստեղծող, Եարաբան :
 schrecken, զարհուրիլ, Դիլի :
 schrecklich, զարհուրելի, Դիլի :
 schreiben, գրել, Եալախ :
 schreien, գոչել, պաշըճախ :
 die Schrift, գրուածք, Եալը :
 der Schritt, քայլ, Կարճ :

- der Schuh, հողաթափ, օշ, քաղաճ :
- die Schuld, պարտիք, պօրճ . յանցանք, քաղահախ :
- die Schule, դպրատուն, մերթա :
- der Schuster, կօշկակար, լիպկճի :
- schwach, տկար, դալճ . հեղիկ, եւալ :
- der Schwamm, սունկ, մանրար . լուցկիք, քա՛վ . սպունգ ,
- սիւնիկ :
- schwanger, յղի, կեղե, հախիկ :
- der Schwanz, տուտ, քույրուք :
- schwarz, սեւաւ, քարա, սիւսկ :
- der Schweif, տուտ, քույրուք :
- schweigen, լռել, սոս օլմա :
- das Schwein, խոզ, քօմալ :
- der Schweis, քիրտն, մէր :
- schwer, ծանր, ալըր . դժուար, կիւճ :
- das Schwert, սուսեր, քլըճ :
- die Schwester, քոյր, քըլ քարդալ :
- schwören, երդնուլ, էկմի էմէր :
- der Schwur, երդումն, էկմի :
- der Slave, գերի, էկսի :
- der See, լիճ, կիւ :
- die See, ծով, քէնիլ :
- die Seele, հոգի, ճան :
- sehen, տեսանել, կիօրմի :
- sehr, կարի, յոյժ, քէր, քախ :
- die Seide, մետաքս, իէր :
- die Seife, օճառ, սապուն :
- das Seil, առասան, ուրիան, իէ :
- seit, հետէ, քէն, քիբի :
- die Seite, կողմն, մարաք, էան :
- selten, սակաւագիւտ, քիբի :
- die Semmel, սպիտակ հաց, խաւ էրմի :
- senden, յղել, առաքել, էօլլամա :
- der Sessel, աթոռ, էսիէմի :
- setzen, դնել, քօմա :
- seyn, լինել, օլմա :
- sicher, ապահով, էմի :
- sichtbar, տեսանելի, կիօրիւնի :
- sieden, խարշել, հալլամա . եռալ, քախամա :

- siegen, յաղթել, եկեղէի :
- das Siegel, կնիք, փոփոխ :
- das Silber, արծաթ, կնիք :
- singen, երգել, ինքնին չաղբար :
- der Sinn, միտք, Քրիստ :
- die Sitte, բարք, սովորութիւն, արեւն, ինքնին :
- der Sitz, աթոռ, իսկից :
- sitzen, նստել, օրհարմար :
- so, այսպէս, շէյն, պէտք, հէ :
- sobald, իսկոյն, պէտք, կնիք :
- der Sohn, որդի, օղբ :
- solcher, solche, solches, այսպէս, այդպէս, շէյն, պէտք :
- der Soldat, զինուոր, ճիւղի :
- der Sommer, ամառն, եղբ :
- sondern, այլ, եւ . ապա թէ ոչ, եօթն :
- die Sonne, արեգակն, կնիք :
- der Sonntag, կիրակի, Բաղար կնիք :
- sonst, ապա թէ ոչ, եօթն :
- die Sorge, հոգ, բառակցիւն, լառն :
- der Spalt, } ճեղք, ճեղքուած, չափաւ երկր :
- die Spalte, }
- die Spanne, թիղ, բարել :
- sparen, խնայել, ճեղքել, իրարէ եկեղ :
- der Spass, կատակ, շատ :
- spät, անազան, կնիք :
- spatzieren, զգնալ, կեղիք :
- die Speise, ճաշ, ճիւղ :
- speisen, ճաշել, ճիւղ եկեղ :
- der Spiegel, հայելի, ախ :
- das Spiel, խաղ, օղբ :
- spielen, խաղալ, օրհարմար :
- die Spitze, սրունի, սիւրիքի . ծաղր սուր, սիւրիքի ուղ :
- spitzig, սրածայր, սիւրիքի :
- der Spott, ծաղր, հատարալք :
- die Sprache, բարբառ, պիւ :
- springen, ստանալ, սրբարմար :
- der Spruch, առած, փոփոխ :
- die Spur, հետք, շաւիղ, իւ, երկր :

- der Stab, ցուպ, րէնկէք :
 die Stadt, քաղաք, շէնք :
 der Stahl, պողոպատ, չէլէք :
 der Stall, ախոռ, ախոռ :
 der Stamm, բուն ծառոյ, աղաճ իւրիւն :
 der Stand, վիճակ, հաւ :
     stark, հզօր, ամուր, պինդ, խուլիւլի, խուլ, իւր :
 die Stärke, զօրութիւն, ոյժ, պնդութիւն, խուլիւն, բեռ-
     ւէք, խուլիւն :
     statt, ի տեղի, երեսն :
 die Statur, հասակ, պոյ, էնպահ :
 der Staub, փոշի, թօղ :
     stechen, մտել, սօխաք :
 der Stein, քար, թաւ :
     sterben, մեռանել, էօլէք :
 der Stern, աստղ, ելլալ :
 die Steuer, տուրք, վերիք, հարաճ :
 der Stiefel, կօշիկ, չիւլ :
 die Stiege, սանդուղք, փոխիւն :
     still, լուռ, սոս, սեպիւ :
 die Stimme, ձայն, սէս . խօսք, սէօղ :
     stinken, հոտիլ, ֆէնս քօխաք :
 der Stock, բուն ծառոյ, աղաճ իւրիւն . ցուպ, րէ-
     նկէք . դատիկոն, խաւ . կոշիլ, թօրոտ :
 der Stoff, նիւթ, քերէսնէ . կերպաս, խոմալ :
     stolz, հպարտ, ֆօրաւ :
     stossen, լոսել, րէօյէք . խթել, րիւրնէք :
 die Strafe, պատիժ, ճէլա . տոյժ, ճէրիմ :
     strafen, պատժել, հաշտօտիւն իւլէք :
 der Strahl, նշոյլ, շալք :
 die Strasse, ճանապարհ, եօլ . փողոց, սօխաք :
 der Streit, կռիւ, խուլիւն, նիւն :
     streng, անաչառ, սերն, քերիւն :
 der Strick, շուան, էք :
 das Stroh, յարդ, սահն :
 der Strumpf, գուլտայ, լոբաղ :
 die Stube, սենեակ, օրա :
 das Stück, հատ, թահէ . կոտոր, բարձա . թնդանութ,
     թօք :

- der Student, ուսանող, ընդերք :
 stumm, համբ, գիշեր :
 stumpf, բթացեալ, խիւղ, խեղ :
 die Stunde, ժամ, սահալ :
 der Sturm, փոթորիկ, փոթորակ :
 suchen, որոնել, որոնալ :
 die Sünde, մեղք, հիւսիս :
 süß, անոյշ, ընդերք :

T

- der Taback, ծխախոտ, ընդերք . բթացեալ, Էմբիլ :
 der Tag, օր, օր :
 der Tanz, կարգաւ, խորա, արտ :
 tanzen կարգաւել, խորա ընդերք :
 tapfer, քաջ, Էմբիլ :
 die Tasche, գրպան, Էմբիլ :
 taub, խուլ, սահալ :
 die Taufe, մկրտութիւն, Էմբիլ :
 der Tausch, փոխանակութիւն, Էմբիլ, ընդերք :
 der Teller, ամսեայ, ընդերք, Էմբիլ :
 das Testament, կտակ, Էմբիլ :
 der Teufel, սատանայ, ընդերք :
 der Thaler, թալէր (դրամ), ընդերք :
 die That, գործք, ամբ, հարկիւն :
 der Theil մասն, բաժին, Էմբ, հիւսիս :
 theilen, բաժանել, Էմբիլ, Էմբիլ :
 theuer, թանկագին, պատուական, Էմբիլ :
 das Thier, անասուն, հարկիւն :
 das Thor, դուռն (մեծ), (Էմբիլ) Էմբիլ :
 der Thor, յիմար, Էմբիլ :
 die Thräne, արտառնք, Էմբիլ Էմբիլ :
 thun, անել, Էմբիլ, Էմբիլ :
 die Thür, դուռն (փոքր), (Էմբիլ) Էմբիլ :
 der Thurm, աշտարակ, Էմբիլ :
 tief, խորին, Էմբիլ :
 die Tinte, սևակ, Էմբիլ :
 der Tisch, սեղան, սահալ :
 die Tochter, դուստր, Էմբիլ :

- der Tod, մահ, էօլիմ :
 todt, մեռեալ, էօլիմ, էօլիմ-լ :
 toll, յիմար, ալիք :
 die Tracht, կերպ հանդերձից, քեօթ, արարապա :
 tragen, տանել, կեօթիւրթիք . զգենուլ, կէյթ, թաշմար :
 der Träger, բեռնակիր, համալ :
 trauen, հաւատալ, ինանմար :
 der Traum, երազ, արիւն :
 traurig, տրտում, էսուլ, մէլի :
 treiben, մղել, ինի վերթիք, արիւթիք . վանել, քօվմար, արիւթիք :
 die Treppe, սանդուղք, մերթիվէն :
 treu, հաւատարիմ, սապրք, հարիւթիլի :
 der Trichter, ձաղառ, խոնի :
 das Tricktrack, նարտ, թաւլոն :
 trinken, ըմպել, իյնիք :
 trocken, չոր, քորոն :
 der Tropfen, կաթիլ, րամալ :
 der Trost, մխիթարութիւն, թէսէլի :
 trübe, պղտոր, պոսանք :
 das Tuch, չուխա, չհա . կերպաս, քոմալ :
 die Tugend, առաքինութիւն, Քալիլի :
 der Türk, հաղարացի, օսմանլը :
 türkisch, տաշկերէն, թիւրքիք :

U

- das Uebel, վատթարութիւն, Քէնալք . հիւանդութիւն, հասնալք, իւլիլ :
 übel, չար, վատթար, Քէնա, քեօթիմ :
 üben, կրթել, թաւլի կրթիւրթիք, էթիք :
 über, ի վերայ, իսարիւնի, իսարիւնարի :
 überall, ամենայն ուրեք, կեր էերթիք :
 der Ueberfluss, յորդուածի, առատութիւն, պօլլաթ, պերթիլի :
 übergeben, տալ, թէսլի կրթիք :
 überhaupt, ընդհանրապէս, թօթան :

ü bermorgen, զկնի վաղուին, էարն Կէշիւ օ պիտ
կիւն :

der Uebermuth, գռռողութի, Գօրոտլար :
übernehmen, յանձն առնուլ, իսորինէ ալմար :
überreden, համոզել, ինանորմար :

die Ueberschrift, մակագիր, ինվան :
übertreffen, գերազանցել, կէշիւ :
überzeugen, ապացուցանել, իսպալ էմմար :
üblich, գործածական, բուլանլըր :
übrig, մնացորդ, պար, արման :

die Uebung, կրթութիւն, իրման :

die Uhr, ժամացոյց, ժամ, սահալ :
umarmen, գրկել, բաժարլարմար :
umbringen, սպանանել, էօլտիւրմար :

der Umgang, թափօր, ինվաթ :
umkehren, դարձուցանել, չէվէրմար :
umsonst, ձրի, պէրահվա . զուր, նաթիկ :

der Umstand, պարագայ, էմրաթ, հալ :
umverfen, տապալել, զգետնել, Կէվէրմար :
un, առանց, սիլ, սըլ, սուլ :
unbekannt, անծանօթ, պէլէսիլ :
undankbar, ապերախտ, խայն :
unfruchtbar, անբերրի, չէվէսիլ . ամուլ, Կըսըր :
ungefähr, անակնկալ, ումարան . գրեթէ, սանտի :
ungeschickt, անյարմար, բապ :
unpässlich, վատառողջ, խապա միճալ :
unrein, անմաքուր, բիւ :
unten, ՚ի ստորեւ, աղաղար :
unter, ՚ի ներքոյ, ալմընար :

die Unterhaltung, զբօսանք, էյլէնձի :

der Unterricht, դաս, համար, Կէր :

der Unterschied, զանազանութիւն, Գար :
unterschreiben, ստորագրել, իմպլարմար :

die Unterschrift, ստորագրութիւն, իմպ :
untersuchen, քննել, Ռէթիլ էմմար :

der Unterthan, ստրուկ, բապ :
untreu, անհաւատարիմ, հարէլէմիլ :
unwissend, տգէտ, ճահիլ :

der Urin, մէզ, սիտի :

die Ursache առիթ , սէպէտ :
 der Ursprung, սկզբնաւորութիւն , ծագումն , առ :
 das Urtheil, վճիռ , հէօտ :

V

der Vater, հայր , պապ :
 das Vaterland, հայրենիք , վէրսն , սիւն :
     verändern, փոխել , րէյիշիւթիւթ :
     verbergen, պահել , ստլամաթ :
     verbiethen, արգելուլ , եասաթ էթմէթ :
 der Verboth, արգել , եասաթ :
 der Verdacht, կասկած , իշիւն :
     verderben, խանգարել , պոյմաթ :
 der Verdienst, արդիւնք , էճր :
 der Verdross տհաճութիւն , կէժնիւլ չըրէլըլ :
     verfassen, յօրինել , թէկէթ էթմէթ :
     verfluchen, հայհոյել , րիւթր էթմէթ :
 die Vergebung, թողութիւն , առաք :
     vergessen, մոռանալ , ունոթմաթ :
     vergleichen, նմանեցուցանել , պէիշէթմէթ :
     verkaufen, վաճառել , սաթմաթ :
     verkehrt, խոտորնակ , թէր :
     verlangen, բաղձալ , արդուլմաթ . խնդրել , խորէթմէթ :
     verliebt, տարփացեալ , աշէթ :
 der Verlust, կորուստ , վնաս , դայդ , դարար :
     vermehrten, առաւելուլ , արթըրմաթ :
     vermiethen, տալ 'ի վարձու , րիրայա վէրմէթ :
     vermögen, կարող լինել , երէ պիւթիթ :
 das Vermögen, ինչք , կարողութիւն , մալ , րոարթիթ :
     vermuthen, վարկանել , չըյաս էթմէթ :
 die Vernunft, հանձար , Քիրասէթ :
 der Verrath, մատնութիւն , խնայնիւթիթ :
     verrückt, խելագար , րէլիթ :
     verschieden, զանազան , էճհաս . մեկուսի , պլըլ , պալէա :
     verschwenden, շռայլութիւն վատնել , խրաթ էթմէթ , չիւրիւթմէթ :
     verschwinden, աներևոյթ լինել , կէօրիւնիւլ օլմաթ :

- verspielen, կորուսանել 'ի խաղու, ինկուկտ :
 versprechen, խոստանալ, իբար էնկտ :
 der Verstand, իմացուի, անլմա, միտք, հանձար, աղ :
 verstehen, իմանալ, անլմա :
 versuchen, փորձել, փէնկտ :
 verwandt, ազգական, իւր :
 sich verwundern, զարմանալ, շահա :
 verzeihen, ներել, առժ էնկտ :
 das Vieh, անասուն, հայլան :
 viel, բազում, իս :
 vielleicht, գուցէ, պէք :
 der Vogel, թռչուն, փուլ :
 voll, լի, արդ :
 vollenden, կատարել, պիկտ :
 vollkommen, կատարեալ, լամա, :
 von, 'ի, առ 'ի, փէն, փան :
 vor, առաջի, իւրի. յառաջ, էվել. յանդիման,
 էմիկտ :
 vorgestern, յեռանդն, էօնէ ին, փան պէնլ :
 պիւ ին :
 der Vorhang, վարագոյր, փէրի :
 der Vorrath, պաշար, ինկտ-մէն :
 die Vorschrift, օրինակ գրոյ, հիւ :
 vorstehen, հոգալ յառաջագոյն, էվել փուլանկտ :
 die Vorsehung Gottes, նախախնամութիւն ան, հա-
 փապիւր, լապիւրի ինկտ :
 der Vorsteher, խնամակալ, փիւկէլէլէլ :
 der Vortheil, օգուտ, փապ :
 der Vorzug, նախապատուութիւն, ինկէլէլէլ :
 vorzüglich, մանաւանդ, խոստատ :

W

- die Waare, վաճառք, ծախս :
 die Wache, պահ, փուլ, փուլիւր :
 die Wade, թամբ սրունից, պապիւր :
 die Wage, կշիռ, իւրապի, վէնկէ :
 der Wagen, սայլ, կառք, արապ :
 wahr, ստոյգ, իւրիւր :
 der Wald, անտառ, օրմա :

- die Wallfahrt, ուխտագնացութիւն, հաճըւէ՛ :
- die Wand, որմ, գոմար :
- die Wange, այտ, էանաք :
- wann, յորժամ, հայան :
- warm, ջերմ, սըճաք :
- wärmen, ջեռուցանել, ըսըմաք :
- warten, սպասել, պէտէմէք :
- warum, վասն էր, նիւնն :
- was, զինչ, նէ :
- die Wäsche, կտաւիք, համաշէր :
- waschen, լուանալ, ելշտամաք :
- das Wasser, ջուր, առ :
- der Wechselbrief, գրամագիր, ինկետիւք :
- wechseln, փոխել (զդրամն), պօղմաք, րէյիշտիւմէք :
- weder . . . noch, ոչ . . . և ոչ, նէ . . . նէ :
- der Weg, ուղի, եօլ :
- wegen, վասն, իւնն :
- das Weib, կին, Ժարլ :
- weich, կակուղ, Եռմաք :
- die Weiche, կակղութիւն, Եռմաքիւք :
- weiden, արածել, Էիւրմէք :
- weigern (sich), հրաժարել, վէրնմէք :
- weil, քանզի, զիք :
- weiland, վախճանեալ, մերկոմ :
- der Wein, գինի, շարաղ :
- der Weinberg, այգի, պաղ :
- die Weinbeere, խաղող, Իւղիւմ :
- der Weinstock, որթ, ասմա :
- weinen, լալ, աղլամաք :
- weise, իմաստուն, աբլլլլ :
- die Weise, կերպ, թարղ, թիւրլէ :
- weisen, ցուցանել, Էնսնէրմէք :
- weiss, սպիտակ, պէյաղ :
- weit, հեռի, ուղաք :
- der Weizen, ցորեան, առլ պուղրայ :
- welcher, welche, welches, ով, որ, հանիլ . որ ,
որ ոք, օ, օ քի, քիմ քի :
- die Welt, աշխարհ, Դիւնիա :
- wenig, քանիւ, աղ :

- wenn, եթէ; երբ :
 werfen, ձգել, ամսա :
 das Werk, գործ, իշ, գործի ինչ երաժշտական ,
 Գօլապ :
 der Werth, արժէք , չըյէլ :
 die Wette, գրաւ , պէս , պահս :
 das Wetter, օդ , հալա :
 wichtig, կարեւոր , Բեհիմմ :
 wickeln, պատատել , սարճա :
 der Widder, խոյ , Գօլ :
 wider, ընդդէմ , Գարշա :
 wie, որպէս , Կառլ :
 wieder, դարձեալ , Բեհիմմ :
 wieviel, քանի , Գալ :
 wild, վայրի , Եապանի :
 der Wille, կամք , Իրադէլ :
 der Wind, հողմ , Բեհիմմ :
 der Winkel, անկիւն , Գէօլէ :
 der Winter, ձմեռն , Գըլ :
 die Wirkung, գործողութիւն , ներգործութիւն , ափէ :
 der Wirth, պանդոկապետ , Բեյլանէճի :
 das Wirthshaus, պանդոկ , Բեյլանէ :
 wissen, գիտել , պիլէ :
 die Wissenschaft, գիտութիւն , Իմ :
 der Witz, իմաստ հանճարեղ և զուարճալի , լաւիճի ,
 Բեճիմմ :
 wo? ուր , Կէրէպէ :
 wo, անդանօր , ուրանօր , օրադա Գի :
 wohin? յոր տեղի , Կէրէպէ :
 die Woche, եօթնեակ , հալիա :
 wohl, բարւոյք , Էյի :
 wohnen, բնակել , օրադա :
 die Wohnung, բնակարան , Գիմա :
 die Wolke, ամպ , պոլալ :
 die Wolle, ասր , զեղմն , Էիան , Եաբալ :
 wollen, կամիլ , Իսպէմ :
 die Wollust, գրգանք , փափկութիւն , հեշտութիւն ,
 շէֆ , օէֆ , շէֆէլ :
 das Wort, բան , խօսք , լաւրալ . բառ , լաղէլ :

- die Wunde, *խոցուած*, *վէրք*, *էարա* :
 das Wunderwerk, *հրաշք*, *միշխալաթ* :
 der Wunsch, *փափաք*, *արդրա* :
 die Würde, *յարգ*, *իշխար* . *արժանապատուութի*,
     պատիւ, *մերթնեպէ* :
     würdig, *արժանի*, *լայր* :
 der Warm, *որդն*, *հոտր* :
 die Würze, *համեմ*, *պահար* :
 die Wurzel, *արմատ*, *հեօ* :
 die Wüste, *անապատ տեղի*, *լեօլ*, *բլր* :
     wüste, *ամայի*, *անշէն*, *էապան*, *բլր* :
 die Wuth, *կատաղութի*, *հոտրոտ* լուր :

Z

- die Zahl, *թիւ*, *սայլ* :
     zählen, *թուել*, *սայմար* :
     zahlen, *վճարել*, *էօթէմէ* :
     zahm, *ընտանի*, *ալլըր* :
 der Zahn, *ատամն*, *ոիշ* :
 der Zank, *կռիւ*, *լեփել*, *հիլա* :
     zart, *թարմ*, *փափուկ*, *հալի* :
     zaubern, *դիւթել*, *լեօլ պայմար* :
 der Zaum, *սանձ*, *լեմ* :
 der Zaun, *ցանկ*, *լիւ*, *լալ* *դոմար* :
 die Zehe, *ոտնամատն*, *այա* *բարձաղլ* :
 das Zeichen, *նշան*, *հիշան* :
 die Zeichnung, *գծագրութի*, *բէմ* :
     zeigen, *ցուցանել*, *լեօլեմէր* :
 die Zeile, *տող*, *սլրա* :
 die Zeit, *ժամանակ*, *վարի* :
 die Zeitung, *լուր*, *խապեր* . *լրաթուղթ*, *հալէլա* :
     zergehen, *լուծանիւ*, *երեմէ* :
     zerstören, *աւերել*, *պոյմար* :
 der Zettel, *տոմսակ*, *մէսիքի* :
 der Zeug, *նիւթ*, *հերէմիէ* :
 das Zeug, *կերպաս*, *հոմար* :
 der Zeuge, *վկայ*, *շահար* :
     zeugen, *ծնանել*, *դոտրմար* . *բուսուցանել*, *դի-*
     մերմէ . *վկայել*, *խապի* *կիմէ* :

- die Ziege, այծ, փէլէ :
 ziehen, քարշիւ, քիւնէ :
 die Ziffer, թուանշան, դասակ. խրթնագիր, ճիգրա.
 das Zimmer, սենեակ, սրահ :
 der Zoll, մատնաչափ, բարձր. բաժանցից, մաքս,
 չարկ, պաճ, ֆէօճիտ :
 der Zorn, զայրոյթ, էօյէ, էօյէ :
 zornig, զայրացեալ, արդիւն :
 zu, 'ի, առ, է, աս, կ'ա՞յն, եւ :
 der Zucker, շաքար, շիւկէ :
 die Zuflucht, ապաւեն, սիւնի :
 zufrieden, հաճ, գոհ, խօշտար :
 zumachen, փակել, փախտա :
 der Zauber, լուցիկ, փառ :
 die Zunft, գունդ համարուեստից, էսնաֆ :
 die Zunge, լեզու, րիւ :
 zurichten, յարդարել, րիւնդէ :
 zurück, յետս, ֆէրի :
 zusammen, 'ի միասին, պարտպար :
 zusammenkommen, հաւաքիլ 'ի մի, ճէճ օլմա :
 zusammenlegen, ծալել, րիւնդէ :
 zuschauen, տեսող լինել, կալ 'ի զնին, սէյր էլմէ :
 der Zustand, վիճակ, հանդամանք, հալ :
 die Zustellung, թուղթ դատաստանական 'ի կողմէ
 զոր 'ի դատ, ճարասալա :
 der Zwang, բռնադատութիւն, զօր, սըրէլմ :
 zwar, թէպէտեւ, ֆէրլէ րի :
 der Zweck, նպատակ, ներմ, քնճաճ :
 der Zweifel, կասկածանք, շիւֆէ :
 zwerch, առ 'ի շեղ, պրըրը :
 der Zwerg, գաճաճ, թզուկ, ճիւճէ :
 die Zwetschke, շոր, էրի :
 der Zwick, կտիտ, էիմի :
 der Zwilling, երկուորեակ, էիւ :
 zwingen, ստիպել, զօրտա :
 der Zwirn, ասղանի, էիւ :
 zwischen, 'ի մէջ, ընդ մէջ, արաստար :
 der Zwist, երկպառակութիւն, էրի քրքալը, րիւ :
 der Zwitter, արուեղ, ֆէճ էրիէ ֆէճ րիւն, խոտա :

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՊՆՀԱՅԻՆ ԴՆԱԶԻԿ ԵՒ ՊՆԳԵՐՄԱՆԱՑԻ

Ը.

Ազահ, լահահաթ, geizig.

ազատ, ազադէթ, frei.

ազգ, ազգ, ճիւն, die Art, Weise, Gattung: ԳԼԼԻՆ.
die Nation.

ազգական, իւրաւ, verwandt.

ազգ առնել, պարտաւարտ, melden.

ազգը, պարտ, der Schenkel.

ազնուազարմ, ազնաթ, adelich.

աթոռ, իսթիսթ, der Sessel, Sitz, Stuhl.

ալիւր, ալի, das Mehl.

ախոռ, ախր, der Stall.

ախորժակ, լիւթ, der Geschmack.

ական, լաղ, die Mine.

ականջ, զուլ, das Ohr.

ակն, կիւլ, das Aug.

ակնածութիւն, ինիպար, die Ehre.

ակնոյ, կիւլիւթ, die Brille,

աղ, լուղ, das Salz.

աղաղակ, շահալիւ, das Geschrei.

աղաչանք, ինճա, die Bitte.

աղաչել, եւալարտ, bitten.

աղբիւր, պարտաւարտ, die Quelle: ԳԼԼԻՆ, der Brunnen.

աղմուկ շփոթի, ալի պարտաւարտ կիւնիւ, der Auflauf

աղջիկ, զուլ, das Mädchen.

աղտ, թիւր, der Schmutz.

աղցան, ալիւ, der Salat.

աղքատ, քոտարտ, arm: der Bettler.

աղօթել, պարտաւարտ ինիւթ, beten, bethen.

աղօթք, պարտաւարտ, das Gebet.

աճապարումն, աճէլէ, die Eile.
 ամ, էլլ, «էնէ, das Jahr: յայտմ ամի, պո- էլլ, heute.
 ամայի, էապան, չըբ, wüste.
 ամառն, էառ, der Sommer.
 ամբառնալ, բալարբաթ, heben.
 ամբողջ, պի-նի-ն, ganz.
 ամենայն, հէի, alle. ամ ուրեք, հէբ էէրրէ, überall.
 ամենեքին, հէի-ի, Alle.
 ամիս, ալ, der Monath.
 ամուլք, լի-լի, das Paar.
 ամուլ, բըբըբ, unfruchtbar.
 ամուսին, էհլ, (այր) der Gemahl, (կին) die Ge-
 mahlin.
 ամուսնութի, էլլէնէ, die Ehe.
 ամուրի, էրիէն, պէ-բաթ, ledig.
 ամպ, պո-լը-լի, die Wolke,
 ամօթ, առ, die Scham.
 այգի, պառ, der Weinberg.
 այդպիսի, շէյլէ, solcher, solche, solches.
 այժմ, շի-թի, jetzt, nun.
 այլ, պառլա, anderer, andere, anderes: էա, էլլէ, son-
 dern.
 այլազգ, պառլա թի-րլի-ա, anders.
 այծ, բէլէ, die Ziege.
 այն, օ, jener, jene, jenes: er, sie.
 այնպիսի, էյլէ, solcher, solche, solches.
 այնպէս թէ, էյլէ բի, damit,
 այո, պէլի, էլլէլի, ja, so ist.
 այս, պո-ղա, der, die, das, dieser, diese, dieses: շի-
 թան, der Teufel.
 այսպիսի, շէյլէ, solcher, solche, solches.
 այսօր, պո- ին-ն, heute.
 այտ, էանաթ, die Wange.
 այր, ին, հաղարա, die Höhle: բօճա, der Mann, Ehe-
 mann, Gemahl.
 այցելութիւն, շի-թի-լի, der Besuch,
 անագան, էէճ, spät.
 անակնկալ, ումապան, ungefähr, unverhofft.
 անաչառ, բըբըբ, բըբլէլի, streng.

անապատ տեղի , ցօլ , die Wüste.
անասուն , հայտն , das Thier, Vieh.
անառողջ , խափա միղձ , unpässig.
անարատ , փափ , unbefleckt.
անարգանք , առ , պղծ , die Schande.
անբերրի , մշակեալ , քրտր , unfruchtbar.
անգամ , քերք , das Mahl.
անգործ , պոլ , müssig.
անգութ , պալ , grausam.
անդ , օրա , dort: օրա , hin.
անդադար , քոտմա , beständig.
անդամ , ապա , das Glied.
անդամանդ , էմա , der Diamant.
անդրաժարալիք , քոմ , die Hosen.
աներևոյթ , քերքեմիլ , unsichtbar: աներևոյթ լի-
նել , քերքեմիլ օլմա , verschwinden.
անիրաւ , հակա , ungerecht.
անիրաւութիւն , պալ , die Ungerechtigkeit.
անծանօթ , պէլլեմիլ , unbekannt.
անկանել , քիւլմիլ , fallen: քոտմա , weben.
անկեղծ , ապալ , aufrichtig, redlich.
անկիւն , քերք , das Eck, der Winkel.
անկողին , քերք , der Bett.
անհամ , լալալ , abgeschmackt.
անհարթ , քիւլմիլ , rauh.
անհաւատարիմ , հալքեմիլ , untreu.
անհեթեթ , քոտմա , plump, grob.
անձկութիւն , պղծ , die Angst,
անձն , քիմիլ , քերք , die Person.
անձրև , քալմա , der Regen.
անձրևել , քալմա քալմա , regnen.
անձողունի , քոտմա , plump,
անմաքուր , քիւ , unrein.
անմեղ , ապալ , unschuldig.
անմեղադիրք առնել , ապալ քերք , entschuldigen.
անմիտ , ալմա , albern.
անյարմար , քալքալ , ungeschickt.
անսենք , ալիլ , քոտմա , redlich.
անշէն , քալմա , քերք , wüste.

անշուշտ, զահէր, freilich.
 անոճ, քաղա, roh.
 անոյշ, լախլէ, süß.
 անուանել, րէնէ, heissen, nennen.
 անուն, ար, der Name.
 անտառ, օրման, der Wald.
 անցանօղ, ինչէր, gültig.
 անցք, ինչէր, der Pass.
 աշակերտ, շալիք, der Schüler.
 աշխատութիւն, զահէն, die Mühe.
 աշխարհ, րիւսէս, die Welt: արա աշխարհ, քաղան,
 das Ausland.
 աշուն, ինչ, der Herbst.
 աշտանակ, շահրան, der Leuchter.
 աշտարակ, քալէ, der Thorm.
 աչք, ինչ, das Aug.
 ապա, արդար, nach, nachdem.
 ապա թէ աչ, քօթա, sonst, sondern.
 ապագայ, ինչէնէ, künftig.
 ապակի, շինէ, սքրլ, das Glas.
 ապահով, քիս, sicher.
 ապարանք, քալա, արայ, der Hof.
 ապացուցանել, ըստի ինչէ, überzeugen.
 ապաւառ, Քըշէ, der Mist.
 ապաւեն, րիւնէր, die Zuflucht.
 ապերախա, քնէր պիւնչ, undankbar.
 ապիրատ, քարմաղ, schlimm.
 ապրիլ, քալմաթ, leben, im Leben seyn: րիւսան, der April.
 առած, առակ, քիսէ, der Spruch, das Sprichwort.
 առանց, րիւ, սքլ, առ, ohne, un.
 առաջարկութիւն, ինչիւն, der Plan.
 առաջի, քօնիւսի, քանիւս, vor, bei.
 առասան, ինչ, das Seil, der Strick.
 առատաձեռն, քիւնիք, freigebig.
 առաւել, զիւսի, mehr, noch.
 առաւելում, րիւնիւս, vermehren.
 առաւօտ, արաղ, früh, der Morgen, ընդ առաւօտն,
 արաղիւս, morgens.
 առաքել, հալարիւս, der Apostel.

առաքել, օւղափա, senden, schicken.
 առաքինութիւն, Քաղելիք, die Tugend.
 առ և տուր, ալլը վէրիշ, der Handel, das Geschäft:
 առնել, handeln.
 առժամայն, հէնիշ, eben, erst.
 առիթ, սէպէպ, die Ursache.
 առ 'ի շէշ, աշտը, zwerch.
 առհաւատընայ, հոմոմէ, die Probe.
 առնել, էլնէ, machen, thun.
 առնուլ, ալմա, nehmen, empfangen.
 առողջ, աաշ, gesund.
 առողջարար, շիճալ, heilsam.
 ասել, Գէնէ, sagen: սէօլէնէ, reden.
 ասեղն, էիէ, die Nadel.
 ասղանի, էիւնէ, der Zwirn.
 աստ, պոնպա, hier, da: պոնպա, hieher, her: աստ
 և անշ, էօնէ պէրի, heram.
 աստիճան, ղերնէպ, der Rang: Գէրէճէ, der Grad.
 աստղ, էշտըշ, der Stern.
 աստուած, ալլահ, Gott.
 ասր, էիւն, die Wolle.
 ատամն, Գիշ, der Zahn.
 ատելի, էիւրիւն, hässlich.
 ատելութիւն, պոռաշ, der Hass.
 արագ, ընէշ, geschwind, schnell,
 արածել, էիւրնէ, weiden.
 արական, էրէնէ, վաշէրէր, männlich.
 արատ, վէնէ, der Fleck,
 արարած, խալա, das Geschöpf.
 արարիչ, Խարապան, der Schöpfer.
 արճեցութիւն սէրիշտա, der Rausch.
 արգել, էասա, der Verboth.
 արգելել, էասա էնէն, verbiethen.
 արդ, էշ, էմի, nun: շիմի, jetzt.
 արդար, հա, gerecht: Խաաճլ, billig: ասղոռաշ,
 unschuldig.
 արդարութիւն, ապալիք, die Gerechtigkeit, Խաաճ,
 die Billigkeit.
 արդէն, հէնիշ, schon.

արդէւնք, էճր, der Verdienst.
 արեգակն, ֆէնէշ, die Sonne.
 արե, ֆէն, ֆէնէշ, die Sonne.
 արեւելք, ֆէն փօղոստ, der Morgen, Est.
 արեմուտք, ֆէն պաւշտ, der Abend, West.
 արթուն, օյանը, munter, wach.
 արժանի, լայը, würdig.
 արժանիք, ֆէրնէդէ, die Würde.
 արժեւ, Գէյֆէ, kosten, Werth seyn.
 արժէք, Գէյֆէ, Werth, Preiss.
 արիւն, Գան, das Blut.
 արծաթ, ֆէմիւշ, das Silber.
 արծիւ, Գարա Գուշ, der Adler.
 արկանել, ամաթ, werfen: 'ի հաշիւ արկանել, Կիսադ
 էմէ, rechnen, verrechnen.
 արկղ, Կանդը, die Kasse.
 արհեստ, Կէնակաթ, das Gewerbe, die Kunst.
 արձակեալ, Գոյլէրիւն, los.
 արմատ, Գէօ, die Wurzel.
 արմուկն, Գիրնէ, der Ellenbogen.
 արմաիք, Բէրէրէ, das Getreide.
 արուէգ, Խուսա, der Zwitter.
 արուեստ, Կէնակաթ, die Kunst, Profession, das Ge-
 werbe.
 արուեստագէտ, Կարա, der Meister.
 արտ, Բարա, das Feld.
 արտասանութիւն, Բէլաֆոդ, die Aussprache.
 արտասուք, Էօլ Էաշ, die Thräne.
 արտաքնոյ, Գէնէֆ, der Abtritt.
 արտաքոյ, Գըշարը, ausser.
 արքայ, Ղահ, Գըշալ, der König.
 արքայորդի, Ղահ Գարէ, der Prinz.
 արքայութիւն, Գարդիանը, das Reich.
 աւազ, Գոմ, der Sand.
 աւար, Էադիա, der Raub, die Beute.
 աւել, Կիւֆիւրիէ, der Besen.
 աւերել, Կօլմաթ, zerstören, verderben.
 ափշիւ, Ղաշմաթ, erstaunen.
 ափսեայ, Բադաթ, Բիւմա, der Teller,

Բ

Բառ , էօրրէ , die Ente.
 Բազմութիւն , չօլոր , die Menge.
 Բազուկ , Ժօլ , der Arm.
 Բազում , չօ , viel , lang.
 Բազում անգամ , չօ Ժէրէ , oft , öfters.
 Բաժ , պաճ , der Zoll.
 Բաժանել , պէօլէ , theilen , austheilen.
 Բաժին , Բայ , der Theil , Antheil.
 Բաղանիք , Կաճաճ , das Bad.
 Բաղդ , պալիս , das Glück , Schicksal.
 Բայց , աճա , aber.
 Բան , շարժարդ , das Wort.
 Բանալ , ալմաթ , öffnen , aufmachen : Բանալ զաղխա , Ժէ
 Լիթ ալմաթ , aufsperran.
 Բանալիք , ախալիսար , der Schlüssel.
 Բանակ , օրրաւ , das Lager.
 Բանաստեղծ , շայի , der Dichter.
 Բառ , լաղէլ , das Wort.
 Բարակ , Բաճէ , dünn.
 Բարբառ , Բիլ , die Sprache.
 Բարեկամ , Բաւի , der Freund.
 Բարի , էյի , gut , wohl , angenehm.
 Բարձ , Եապրէ , das Polster.
 Բարձունն , Բիւրաճ , der Abzug.
 Բարձր , Եիւրաթ , hoch.
 Բարձրութիւն , Եիւրաթէր , die Höhe.
 Բարութիւն , էյլի , die Güte.
 Բարուդ , էյի , gut , wohl.
 Բարք , Բիւրէ , die Sitte.
 Բացակայ , Եա Բիւրաթ , abwesend.
 Բացեալ , ալէր , offen.
 Բացում , Բէլի , ալէր , die Oeffnung.
 Բաւական , Եիլի , genug.
 Բեռն , Եիւր , die Last , Bürde.
 Բեռնակիր , Կաճալ , der Träger.
 Բերան , ալէր , der Mund , das Manl , die Oeffnung :

բերան գազանաց, der Rachen: 'ի բերան, էդ-
 պէրպէն, auswendig-
 բերդ, քաւէ, das Schloss.
 բերել, ներկրէ, bringen.
 բեռ, նստի, der Nagel,
 բթացեալ, քեմիչ, stumpf.
 բժիշկ, հէտի, der Arzt.
 բղխել, յօբնա, չընա, entstehen,
 բնակարան, զոնա, die Wohnung, das Quartier.
 բնակել, օրոհնա, wohnen.
 բնութիւն, թափեմ, die Natur.
 բոլորչի, պէրպէ, rund.
 բոլորովին, ճիւղի, sämmtlich.
 բոկ, եւելն պա, blos, baar (füssig).
 բողբոջել, տնայի, treiben.
 բովք, յապէ, das Erz, die Mine.
 բուժել, էյի էմի, heilen.
 բուն, լաի, natürlich: բուն ծառոց, աշաճ էօլի, der Stamm, Stock.
 բուռն, զօր, der Zwang: քոհնա, die Faust.
 բուսուցանել, պէրպէ, zeugen.

Գ

Գալ, էլի, kommen, ankommen.
 գաղափար, քաւ, die Form.
 գաղջ, լաւ, lau.
 գաճ, ալի, der Gips.
 գաճաճ, ճիւղի, der Zwerg.
 գան, պէրպէ, der Prügel: գան հարկանել, պէրպէ, prügeln.
 գանգաւ, շիւ, die Klage.
 գանձ, թափ, der Schatz.
 գարօղի, բիւ, das Bier.
 գաւաթ, քապէ, das Trinkglas.
 գաւառ, լիւնի, նահա, das Land, die Provinz.
 գաւառակից, հէմի, der Landsmann.
 գաւիթ, ալի, der Hof.
 գդակ, քաւն թափ, die Mütze.

գեղեցիկ, հիշել, schön, hübsch.
 գեղմն, եւթաղը, die Wolle.
 գետնախնձոր, եկր եւթաղ, der Erdapfel.
 գետնաշարժութիւն, զերշէլ, das Erdbeben.
 գերազանց, իսպիւն, vortreflich.
 գերազանցել, իսպիւն օլմա, übertreffen.
 գերեզման, փաբ, das Grab.
 գերի, եկեի, der Gefangene, Sklave.
 գերմանական, նէմէճէ, deutsch.
 գերմանացի, նէմէ, նէմէլէ, der Deutsche.
 գէս, սալ, das Haar.
 գէր, սէփշ, fett, feist.
 գին, բահա, der Preis.
 գինի, շաբաղ, der Wein.
 գիշեր, կէճէ, die Nacht.
 գիտել, պիլի, wissen.
 գիտութիւն, իմ, պիլի, die Wissenschaft.
 գիտուն, ալիմ, gelehrt.
 գիր, եաղը, der Buchstab: die Schrift.
 գիւղ, չէօ, das Dorf.
 գլուխ, պաշ, der Kopf, das Haupt: գլուխ գրամոյ,
 սէրմայէ, das Kapital.
 գծագրութիւն, բէս, die Zeichnung: գծագրութիւն
 գիմաց, պէնդ, սիմ, die Miene.
 գնալ, կիլի, gehen.
 գնացք, կիլի, der Gang, das Gehen.
 գնել, սալիլի ալմա, abkaufen, kaufen, einkaufen.
 գնումն, սալիլի ալըշ, der Kauf.
 գոգաւոր, օյոթ, hohl.
 գոհ, խօշնաթ, froh.
 գոհար, ճէվահիր, der Schmuck, der Edelstein.
 գող, իւրսըշ, der Dieb.
 գողանալ, լալմա, stehlen.
 գոյն, բէնի, պոյա, die Farbe.
 գոչել, պաղլըմա, schreien,
 գոռոզ, ֆօրու, hochmüthig.
 գոռոզութիւն, խֆրա, der Hochmuth, Uebermuth.
 գովասանք, մահ, das Lob.
 գովել, մահ կիլի, loben.

գործ, իշ, das Werk, die Sache.
 գործք, աիւ, իշ, die Arbeit, That, das Werk.
 գործածական, հաւելանելի, üblich.
 գործածութիւն, օգտի, der Gebrauch.
 գործողութիւն, աիւ, թէ՛սի, die Wirkung.
 գորշ, չիւ, օղ, grau.
 գութ, գրհագի, das Mitleid,
 գութլայ, լորաղ, der Strumpf.
 գումար, ճիւ, die Summa: գումար վաճառաց, խօ-
 լի, պարխանի, die Waaren-Partie.
 գուցի, պիւի, vielleicht.
 գտանել, պոլմար, finden.
 գրաստ, պիլի, das Lastthier.
 գրաւ, իհի, das Pfand: պիւ, պահա, die Wette: քի,
 die Darangabe.
 գրգանք, ղիւի, օիւ, die Wollust.
 գրեթէ, անի, ungefähr.
 գրել, եպար, եպը եպար, schreiben.
 գրիչ, խիւ, die Feder.
 գրկել, խաճարլար, umarmen.
 գրուածք, եպը, die Schrift.
 գրպան, ճիւ, die Tasche.

Դ

Դադարել, փոքար, aufhören.
 Դանակ, պիւ, das Messer.
 Դաշտ, օլ, das Feld.
 Դառն, աճը, bitter.
 Դառնալ, պիւի, umkehren, wenden.
 Դառնացողանել, ինձի, beleidigen.
 Դաս, պիւ, der Unterricht, die Lection: քի, die
 Reihe.
 Դաստիարակութիւն, իւրպի, die Erziehung.
 Դատ, փալ, der Prozess.
 Դատաստան, ղիւի, das Gericht.
 Դատարի, հալաղ, müssig: օղ, leer.
 Դատաւոր, խաղ, der Richter.
 Դարձեալ, իւրաղ, wieder, abermals.

դարձուցանել, փոխել, umkehren, umwenden.
 դեղ, իւճ, die Medicin, das Mittel.
 դեղահատ, հաբ, die Pille.
 դեղին, սալ, gelb.
 դեղնացեալ, սաքսեղ, blass.
 դէմ, դէպ ՚ի, դարչ, entgegen, wider.
 դէպք, բաւ, das Schicksal.
 դժոխք, ճէկէնէճ, die Hölle.
 դժուար, քիւճ, schwer.
 դի, լէ, das Aas.
 դիպուածք, բաւ, das Schicksal, der Fall.
 դիտաւորութիւն, նիյէն, die Absicht.
 դիւթել, քեօլ պայմա, zaubern.
 դիւրին, փօլ, leicht.
 դնել, փոխ, setzen, legen.
 դու, քէն, du.
 դուռն, քաբո, die Pforte: դուռն մեծ, das Thor:
 դուռն, քոք, die Thür.
 դուստր, քըլ, die Tochter.
 դպրատուն, քէրէպ, die Schule.
 դստիկոն, քաւ, der Stock, das Stockwerk.
 դրամ, աւճէ, das Geld.
 դրամագիր, քօլէյա թէժօտիյէ, der Wechselbrief,
 Wechsel.
 դրացի, քօճը, der Nachbar.
 դրգալ, քալէք, der Löffel.

Ե

Եղն, քօքիւլ, der Ochs.
 Եթէ, քէք, wenn.
 Եկեղեցի, քիւէ, die Kirche.
 Եղբայր, քաբալ, der Bruder.
 Եղեմն, քէյ, քըքալ, der Reif.
 Եղունգն, թընա, der Nagel: Եղունգն անասնոց,
 der Huf.
 Եռալ, քայնաճա, sieden.
 Ես, քէն, ich.
 Եսութիւն, քէնէք, die Ichheit.

երազ , գիւշ , der Traum.
 երաժիշտ , խանէփէ , der Sänger.
 երաժշտութիւն , չալէ , die Musik.
 երախտագէտ , էղէք պէլէ , dankbar.
 երակ , գամար , die Ader.
 երաշխաւոր , չէֆէլ , die Bürge.
 երգ , ընդգիւ , der Gesang, das Lied.
 երգիչ , ընդգիւ չալըճար , singen.
 երգչու , ելիկէն , schwören.
 երգումն , ելիկէն , der Eid, Schwur.
 երեխայ , չճար , das Kind.
 երեկ , գիւշ , gestern.
 երեկոյ , աշմ , der Abend.
 երես , գիւշ , das Gesicht, die Miene.
 երեւակայութիւն խըյալ , die Einbildung.
 երեւելի , չէօրիւնիւր , sichtbar: ճիւղար (ճիւղար), be-
 rühmt.
 երեւել , չէօրիւնիւր , erscheinen, scheinen.
 երեւոյթ , չէօրիւնիւր , der Schein.
 երեքշաբթի , աւել , der Dienstag.
 երթ , հարիկ , fort!
 երթալ , չիւնիւր , gehen, fortgehen: օտամբ , ելիւնիւր ,
 gehen: կառօք , նաւու , fahren: ճիւղ , reiten.
 երիվար , ալ , das Pferd.
 երիտասարդ , չիւն , ein junger, Mensch.
 երիտասարդութիւն , չիւնիւր , die Jugend.
 երկաթ , գիւնիւր , das Eisen.
 երկայն , ուղիւն , lang.
 երկինք , չիւր , չիւր , der Himmel.
 երկիր , ելիւր , die Erde, der Boden: արա , das Land.
 երկիւղ , օրիւն , die Furcht.
 երկնուկի , օրիւն , das Mass.
 երկնչիւր , օրիւն , fürchten.
 երկուորեակ , ելիւր , der Zwilling.
 երկուշաբթի , պարիւր ելիւնիւր , der Montag.
 երկոսասան հատ , ընիւնիւր , das Dutzend.
 երկչոտ , օրիւն , bang, furchtsam.
 երկպառակութիւն , իւր Փըրտաւել , der Zwist.
 երկրաշարժութիւն , չիւնիւր , das Erbeben.

եւ, յէ, հէ՛, und, auch: և այնպէս, եղբէ՛ տէ՛, doch:
 ևեթ, սալի, blos.
 եւս, ասհա, ասէ, աս, auch, noch, mehr.

Օ

Օ այրացեալ, ասիլի, böse, zornig.
 զայրոյթ, էյրի, der Zorn.
 զանազան, էճհաս, թիւրիւ թիւրիւ, verschieden,
 mannigfaltig.
 զանազանութիւն, Քարի, der Unterschied.
 զարկ, Վարու, der Schlag.
 զարհուրեալ, իրիւր, schrecken.
 զարհուրելի, արիւնք, schrecklich.
 զարհուրեցոյցանեալ, իրիւրիւր, erschrecken.
 զարմանալ, զարմար, sich bewundern.
 զբօսանք, էյիւնք, die Unterhaltung.
 զգալ, ասիւնք, fühlen, empfinden.
 զգեստ, էյիւնք, tragen, sich kleiden.
 զգեստ, ասիւնք, das Kleid, Gewand.
 զգետնեալ, էլիւնք, umwerfen.
 զգնալ, էլիւնք, spazieren.
 զգոյշ, սար, munter: զգոյշ լինեալ, սարհար, acht geben.
 զէնք, էլիւնք, das Gewehr.
 զինուոր, ճիւնք, der Soldat.
 զինի, սոլի, nach, nachher.
 զոյգ, էիւնք, das Paar.
 զուարթութիւն, էլիւնք, die Laune.
 զուտ, սալի, lauter.
 զօրեղ, ասիւնք, stark.
 զօրութիւն, ասիւնք, die Kraft, Gewalt.

Բ

Բ մըռնեալ, թալիւնք, halten, fangen.
 բմպեալ, էլիւնք, trinken.
 բնգոյզ, ճիւնք, die Nuss.
 բնդ, էլիւնք, nebst, mit, durch: Եանքիւնք, bei: էլիւնք,
 durch: բնդ երեկս, ասիւնք Եանքիւնք, abends.

ընդարձակ, պլ, breit.

ընդդէմ, ԳԻԼԸ, gegen, wider.

ընդհանուր, ալեւելիկ, allgemein.

ընդհանրապէս, ինչեւիշ, überhaupt.

ընդունել, ԳԻԼԸ, annehmen.

ընթացք ԳԻԼԸ, der Lauf.

ընթերցում, օրհնար, lesen,

ընթրիք, էնի, die Mahlzeit.

ընկեր, ԳԻԼԸ, der Gesell,

ընկողմանի, ԵԼԸ, liegen.

ընտանի, ալըլ, zahm: Ընտանիք, էհլիշ, die Familie.

ընտրել, ԵԼԸ, aussuchen, wählen,

լստ, ինչ, nach, laut.

(Ժ)

(Ժ)ազ, Լաճ, die Krone.

Թագաւորութիւն, Բադիշ, das Reich, Kenigreich: օսմանեան, ԳԼԸ, die hohe Pforte: Pforte.

Թալէր (ԳԼԸ), ԼԸ, der Thaler.

Թալ, ԳԼԸ, der Viertel (der Stadt).

Թամբ սրունից, ԳԼԸ, die Wade.

Թանկագին, Բաժ, theuer.

Թաշիինակ, ԵԼԸ, das Schnupftuch.

Թարգման, ԼԸ, der Dolmetsch.

Թարգմանել, ԼԸ, übersetzen.

Թարմ, Լաճ, frisch, jung.

Թափուր, պլ, leer, ledig,

Թափօր, Լաճ, der Umgang.

Թեթեւ, Լաճ, leicht.

Թել, էլի, der Faden.

Թւ, ԳԼԸ, der Flügel.

Թեքեալ, էլի, gebogen, krumm.

Թեքել, էլի, biegen.

Թզուկ, ԼԸ, der Zwerg.

Թէ, ԳԼԸ, dass, damit.

Թէպէտ, ԳԼԸ, obwohl.

Թէպէտ և, իբրեւ ի, zwar.
 Թթու, էռն, sauer.
 Թիզ, տարել, die Spanne.
 Թիկունք, արտ, der Rücken.
 Թիւ, սայլ, die Zahl.
 Թնդանօթ, թօթ, die Kanone, das Stück, Geschütz.
 Թնամանել, սէօթ, schelten, schimpfen.
 Թնամի, արեմ, der Feind.
 Թողուծիւն, տո՛Ք, die Verzeihung.
 Թողուլ, պրտմտ, lassen,
 Թոյն, զէկի, das Gift.
 Թուական, թարի, das Datum,
 Թուանշան, բտմ, die Ziffer.
 Թուել, սայմտ, zählen.
 Թուղթ, տեկաթ, das Papier: Թուղթ խաղու, օյոն
 տեկապը, die Karten: Թուղթ դատաստանական
 ՚ի կոչել զոք, տարասալ, die Zustellung.
 Թուր, տրւճ, der Degen.
 Թռչուն, տու, der Vogel.
 Թրջեալ, տալ, nass.

Ժ

Ժամ, տեկաթ, die Stunde, Uhr.
 Ժամանակ, զարն, die Zeit: ՚ի միում ժամանակի,
 պիտ զամտտ, einst.
 Ժամացոյց, տեկաթ, die Uhr.
 Ժանդ, փտ, der Rost.
 Ժապաւէն, շրիտ, das Band, die Borten.
 Ժառանգ, զարիտ, der Erbe.
 Ժառանգուծիւն, փրտ, die Erbschaft.

Ի

՚Ի մարձունս, տօտրտ, oben.
 ՚ի հաշիւ, արիանել, հիտապ էմթ, rechnen.
 Իղձ, արչու, die Lnst.
 Իմանալ, տնամտ, verstehen.

իմաստ հանձարեղ և զուարճալի, շիտիկ, գեղեկ,
der Witz.

իմաստուն, արելլ, weise, gescheid.

իմացութիւն, անլմա, der Verstand.

ի մէջ, արասնդա, zwischen.

ի միասին, պիկ, zusammen, miteinander.

ի ներքոյ, 'ի ներքս, ինքի, hinein.

ինչ, պիք շն, etwas: նէսիկ, der Ding, die Sache:

ինչ ինչ, պաղլ պաղլ, etliche: ինչք, հալ, das Vermögen, Gut.

ինքն, ինքի, eigen, selbst.

իջուածք, րահա, der Schlag.

իսկոյն, պիքի, sobald.

ի ստորև, աղադա, unten.

ի վաղիւ, էարէն, morgen.

ի վայր, աղաղ, hinunter, herunter, hinab.

ի վեր, էօարլ, hinauf.

ի վերայ, էսարիւնի, էսարիւնի, über.

ի վերոյ, էօարդա, oben.

ի տեղի, էէրիկ, statt, anstatt.

իւր, շն, die Sache, der Ding.

իրաւունք, հաք, das Recht.

իրաւացի, էսապլլ, billig.

իւրաքանչիւր, հէք պիք, jeder, jedweder.

I.

լալ, աղլմաք, weinen.

լայն, էիլի, breit.

լայնութիւն, էի, die Breite.

լանջք, էէօք, die Brust.

լար, էայլիսն, die Schnur.

լաւ, էյի, gut.

լաւագոյն, էյիճի, besser.

լեառն, րաղ, der Berg.

լեզու, րիլ, die Zunge.

լի, րօլլ, voll.

լիճ, էէօլ, der See.

լինել, օլմաք, seyn.

լոյս, շէշ, das Licht.

լոսել, տեղիէ, stossen.

լուանալ, ելլաւմա, waschen: ելլաւմա, sich baden.

լուծանել, քշել, auflösen.

լուծանիլ, ելիմ, zergehen: *լուծանիլ որովայնի, բռն սիրել, abführen.*

լուռ, սոս, still.

լուսին, ա, der Mond: *լոյս լուսնի, հանքաւ, der Mondschein.*

լուր, տաղի, die Nachricht, Zeitung.

լուցանել, տալ, anzünden.

լուցկիք, տալ, der Zunder, Schwamm.

լուել, սոս, schweigen.

լսել, ելիմ, hören.

լրաթուղթ, տալ, die Zeitung.

լրացուցանել, տալ, füllen.

խ

խաբել, աշխատել, betriegen.

խաղ, տալ, das Spiel.

խաղալ, տալ, spielen,

խաղալ, քշել, das Leder.

խաղախորդ, տալ, der Gärbier.

խաղող, տալ, die Weinbeere.

խանգարել, տալ, verderben.

խաչ, հաչ, տալ, das Kreutz.

խառնել, տալ, mischen.

խարչել, տալ, sieden.

խաւար, տալ, die Finsterniss.

խաւարչտին, տալ, dunkel, finster.

խիստ, տալ, stark, streng, hart.

խնամակալ, տալ, der Vorsteher.

խնայել, տալ, sparen: տալ, schenken.

խնդրել, տալ, begehren, verlangen.

խնձոր, տալ, der Apfel.

խոզ, տալ, das Schwein: տալ, der Eber:

մատակ խոզ, die Sau: տալ, der Schinken.

խոկալ, գիշտել, denken, überlegen.
 խոհակեր, աշու, der Koch, die Köchin.
 խոհեմ, աղուլ, klug.
 խոյ, տու, der Widder.
 խոյր, գաւթաք, die Mütze.
 խոնաւ, նէմ, feucht.
 խոնջ, էօրիւն, müde, matt.
 խոռոռջ, օյուք, die Höhle.
 խոտտանալ, «էօլ վերդէ», versprechen.
 խոտ, օխ, das Kraut, Heu.
 խոտորնակ, իւր, verkehrt: էյրի, schief.
 խորամանկութիւն հիւլի, die List.
 խորին, գերի, tief.
 խորհուրդ, զաւակեր, der Rath, խորհուրդ տալ նա
 «իկալ վերդէ», rathen.
 խորհրդական, գիշտել Էֆէնդի, der Rath.
 խորովածոյ, զգաւ, der Braten.
 խոց, էարա, die Wunde.
 խուլ, սաղըր, taub.
 խուռն, գէօլիւք, die Schaar.
 խուփ, գաւթաք, der Deckel.
 խստոր, սարճաւ, der Knoblauch.
 խրատ, նախկալ, der Rath, die Ermahnung: խրատ
 տալ, էօրիւն վերդէ, ermahnen, rathen.
 խրթնագիր, ճիգրա, die Ziffer.
 խօսակցութիւն, զաւակեր, das Gespräch.
 խօսել, «էօլ վերդէ», reden, sagen, sprechen.
 խօսք, «էօլ», die Rede, Stimme, das Wort.

Ն

Նալել, գիշտել, zusammenlegen.
 ճախք, ճարագ, die Ausgabe.
 ճածուկ, նիւլի, heimlich, geheim.
 ճաղիկ, լիւլի, die Blume.
 ճաղը, ճարագաւ, der Spott.
 ճաղրական, նիւլի, lächerlich.
 ճայր, աւճ, das End, die Spitze.
 ճանր, աղըր, schwer,

ծանօթ, հաշիւ, bekannt, kund.
 ծանօթութիւն, աշխարհ, die Bekanntschaft.
 ծառ, աղաճ, der Baum.
 ծառայ, խրչկեմեար, der Diener, Bedienter: ծառայ
 տան, սարայդար, der Knecht, Hausknecht.
 ծարաւ, սոսորուլութ, der Durst.
 ծարաւի, սոսորուլ, durstig.
 ծեր, էմեար, alt, der Greis.
 ծիծաղել, ինկէ, lachen.
 ծխախոտ, ին-իւն, der Taback.
 ծխափայտ, չղոտ, die Pfeife.
 ծխնելոյց, պաճ, der, das Kamin.
 ծնանել, Գողորմատ, gebären, zeugen.
 ծոճրակ, Էնթէ, der Nacken.
 ծով, օրոճ, die Fasten.
 ծոյլ, ինկել, faul.
 ծով, Գէնիկ, das Meer, die See.
 ծուխ, Գոման, der Rauch.
 ծունկն, ծունր, Գիկ, das Knie: ծունր դնել, Գիկ
 չեօթէ, knien.
 ծրար, չլէն, der, das Pack.

Լ

կաթիլ, Գոմա, der Tropfen.
 կաթն, սիւր, die Milch.
 կալ, տուրմաք, stehen: ի լաց կալ, սովորմատ, auf-
 schauen.
 կակղուծի, Էոմալալէ, die Weiche.
 կակուղ, Էոմալալ, weich, gelind.
 կաղ, Բօթալ, lahm, hinkend.
 կաղամբ, լահանա, der Kohl, das Kraut.
 կամաւ, Էսրէյերէ, gerne.
 կամաւոր, Էթիւլալէ, freiwillig.
 կամիլ, Էսրէթէ, wollen, mögen.
 կամուրջ, Էթիւլալէ, die Brücke, der Steg.
 կամք, Էրաթիլ, der Wille.
 կայսր, չեսար, der Kaiser.
 կանաչ, Էնլիլ, grün.

կանգուն, արշէն, die Elle.
 կանխիկ, բէշն, baar.
 կանոն, բայիտ, die Regel,
 կանուխ, էրէն, früh.
 կապ, պաշ, das Band, der Bund.
 կապել, պաշտմաթ, binden.
 կապոյտ, մաշէ, blan.
 կառք, արագա, der Wagen: Երթալ կառք, fahren.
 կասեցուցանել, դուրսդնաթ, aufhalten.
 կասիլ, դուրսդ, aufhören.
 կասկած, իշխիդ, der Verdacht, Zweifel.
 կասկարայ, ըտարա, der Rost.
 կատակ, շաթա, der Scherz, die Kurzweile, der Spass.
 կատաղութիւն, դուրսդ լաթ, die Wuth.
 կատարեալ, ըմամ, vollkommen.
 կատարել, պիտիտ, vollenden, ausmachen.
 կատարիլ, պիտիտ, aufhören, ausgehen.
 կատու, իտի, die Katze.
 կարգ, նիշմա, die Ordnung: սըրա, die Reihe.
 կարեկցութիւն, միհամիթ, das Mitleid.
 կարեւոր, միհիմմ, wichtig.
 կարի, շայէն, sehr.
 կարծել, սանմաթ, meinen.
 կարծիք, ըմհմի, բըրա, die Meinung.
 կարծր, սէրն, փէթ, hart, fest.
 կարկատանք, էմմա, der Fleck.
 կարկուտ, դուրա, der Hagel.
 կարճ, բըսա, kurz.
 կարճել, բըսալմաթ, abkürzen.
 կարմիր, բըրմիլ, roth.
 կարող, բարիթ, mächtig: կարող լինել, էթէ պիտիտ,
 können, vermögen.
 կարողութիւն, դուրսդ, die Macht, Gewalt.
 կաքաւ, խորա, der Tanz.
 կաքաւել, խորա ըէթմի, tanzen.
 կեալ, էաշմաթ, leben.
 կեանք, էօմի, das Leben.
 կենդանի, սաշ, lebendig.
 կենդանի, հայլան, das Thier.

կերպ, այ, die Art, Weise.
 կերպաս, խոփաշ, der Zeug, Tuch, der Stoff.
 կզակ, լէնէ, das Kind.
 կէս, էարբ, պոլուս, halb.
 կէտ, նօթա, der Punkt.
 կին, արբ, das Weib, Eheweib, die Frau, Gemahlin: կին լրբենի, խօթաշ, das Mensch.
 կիսամասն, էարբ, die Hälfte.
 կիր, իրէճ, der Kalk.
 'ի կիր արկանել, խալանաթ, brauchen.
 կիրակե, Բաղար իննիւ, der Sonntag.
 կծծի, Բաղար, նիւս, karg.
 կնիք, Գօհիւր, das Siegel.
 կնքահայր, սաղարճ, der Gevatter.
 կշիռ, լեւաշ, լէնէ, die Wage: լարբ, das Gewicht.
 կռել, լարբաթ, abwagen.
 կոգի, լեւի էաշ, die Butter.
 կողմն, լարաթ, die Seite, Partie.
 կողմանք, էլրաթ, die Gegend.
 կողմնակի, էրի, quer.
 կոճակ, Գիւնէ, der Knopf.
 կոճղ, լօճրաթ, der Stock.
 կոյս, պիտի, die Jungfer.
 կոյր, իւթ, blind.
 կոչել, լաղարթ, rufen: Գիւթ, nennen.
 կոչունք, լէյաթէն, das Mahl.
 կով, ինէ, die Kuhe.
 կտոր, Բարիւ, das Stück.
 կտորել, իւթաթ, brechen.
 կոր, էրի, krumm.
 կորիւն, էալրա, Jung.
 կործանումն, լարաթ, der Einfall.
 կորուսանել, իւթ իննէ, verlieren: կորուսանել 'ի լաղու, լաթիւնէ, verspielen.
 կորուստ, լաղու, der Verlust.
 կուպղ, իննիւ, das Schloss.
 կուրծք, իննիւ, die Brust.
 կռիւ, իւթա, der Streit, Zank.
 կտակ, լաթիւն, der Testament.

հաւաւիք, շահաւոր, die Wäsche.
 հաիա, շիւկ, der Zwick.
 էրել, լիւն, leiden.
 կրթել, բարձր էմբիւր, üben.
 կրթութիւն, խմբ, die Uebung.
 կրպակ, բաժնի, die Bude.
 կրօն, հոգի, die Religion.
 կոշիկ, լիւն, der Stiefel.
 կոշակար, բաժնի, der Schuster.

Հաղաբարցի, օսման, der Türk.
 հաղ, հոտաբարցի, der Husten.
 հաղալ, հոտաբարցի, husten (հաղալիս).
 հաղիւ, կիւն ուն, kaum.
 հալածել, տարել, treiben, verfolgen.
 հակամիտութիւն, հալ, die Neigung.
 հաճ, խոբար, zufrieden.
 հաճոյ, խոբ, angenehm.
 հաճութիւն, արարար, die Gefälligkeit.
 համայն, հոգի, sämmtlich.
 համարձակութիւն, ճշտութիւն, der Mnth.
 համարուեստ, հոգի, von einer Profession, die Zunft.
 համբալ, լիւն, der Lehrjung.
 համբակապետ, խմբ, der Gesell.
 համբալ, հոգի, der Ruhm.
 համբերութիւն, սաղ, die Geduld.
 համբոյր, բոն, der Kuss.
 համբ, պահար, die Würze.
 համոզել, խոբար, überreden.
 համ, արիւն, stumm.
 հայ, էրմի, der Armenier.
 հայել, պահար, schauen, anschauen.
 հայելի, արիւն, der Spiegel.
 հայհոյել, բոն, verfluchen.
 հայր, պահար, der Vater.
 հայրենիք, լիւն, das Vaterland.
 հանգամանք, հալ, der Zustand.

- Հանգստութիւն, բախիւրէր, die Ruhe.
 Հանգերձ, հարուստ, das Gewand, die Tracht: իւր, mit, nebst.
 Հանդէպ, դարձ, gegenüber.
 Հանդէս, իմիջանք, die Prüfung: աւար, die Feierlichkeit.
 Հանդիսատես, «կերպ», der Zuschauer: Հանդիսատես լինել, «կերպ» էմէր, zuschauen.
 Հանել, չեմբարմար, abziehen, herausnehmen.
 Հանձար, Գերմանի, die Vernunft.
 Հանք, մարմն, das Erz, die Mine.
 Հաշիւ, հիստալ, die Rechnung: արկանել 'ի հաշիւ, հիստալ էմէր, rechnen,
 Հասակ, պոյ, die Statur: էաւ, das Alter.
 Հասանել, էմէրէր, ankommen.
 Հասարակ, համար, gemein: առ. հասարակ, ալեմէրէր, allgemein.
 Հասարակած գիշերոյ, էաւը չեմէ, die Mitternacht.
 Հասուն, օլմաւ էմէրէր, reif.
 Հաստ, բաւը, dick, grob.
 Հաստատուն, բաւ, fest.
 Հատ, թանկ, das Stück.
 Հատանել, բեմէր, schneiden, hauen.
 Հատոր, ձիւր, der Band.
 Հատու, բեմէր, scharf.
 Հարթ, բիււ, eben: էասը, flach.
 Հարկ, Վերի, der Zoll.
 Հարկանել, Վարմար, schlagen, hauen.
 Հարկաւոր, լաւը, nöthig, nothwendig.
 Հարկաւորութիւն, հաճել, die Noth.
 Հարսանիք, պիւրիւն, die Hochzeit.
 Հարցանել, սօրմար, fragen.
 Հարցումն, սօրմաւ, սոաւ, die Frage.
 Հաց, էմէր, das Brod: հաց սպիտակ, Գրանձէլ, էաս էմէր, die Semmel.
 Հաւ, թաւար, das Huhn.
 Հաւասար, պարապար, gleich.
 Հաւատաւ, բնանմար, glauben, trauen.
 Հաւատարիմ, բնամ, tren, getreu.
 Հաւատք, բիւ, der Glaube.

- հաւաքել, խօփանալ, sammeln.
 հաւաքիլ, խօփանալ, zusammenkommen.
 հեղ, էալու, sanft, sanftmüthig.
 հեծանել, պիտի, steigen: 'ի ձի, ասա, reiten.
 հեռանալ, ըրալանալ, sich entfernen.
 հեռացուցանել, ըրալնալ, entfernen.
 հեռի, ապա, weit, fern, entfernt.
 հետ զհետէ, արք արքա, nacheinander.
 հետք, իւ, էսէր, die Spur.
 հեր, սալ չըլ, das Haar.
 հզօր, հալէիլէ, stark.
 հիմն, իէիլ, der Grund.
 հին, էսի, alt.
 հինգշաբաթի, իէրեմի, der Donuerstag.
 հիւանդ, խաւա, krank.
 հիւանդութիւն, խաւաւք, die Krankheit, իլլէն, das Uebel.
 հիւթ, սա, der Saft.
 հիւր, փափի, der Gast.
 հնարաւոր, հաղիլլի, möglich.
 հնարք, իւրէ, das Mittel.
 հոգ, հասափէն, die Sorge.
 հոգալ, պիւշիւնի, sorgen: հոգալ յառաջագոյն, իէ-
 րարի էիմի, Vorsehen.
 հոգի, ճան, die Seele, der Geist.
 հող, խօփալ, die Erde.
 հողաթափ, Բապու, die Schuh, Pantoffel.
 հողմ, իւլիւր, der Wind.
 հոտ անոյշ, էի թոտ, der Geruch: գարշ հոտ, Բէ-
 նա թոտ, der Gestank, ունել զհոտ անոյշ, էի
 թոմալ, riechen: ունել զհոտ գարշ, թոմալ, stinken.
 հոտոտել, թոտալնալ, riechen.
 հաւքահար, հայտա, der Räuber.
 հաւմ, էի, roh, ungekocht.
 հուս, էալն, nahe, neben.
 հուր, ասիլ, das Feuer.
 հպարտ, Բոտու, stolz.
 հրաժարել, իէիմի, weigern.
 հրահալել, հարէն, das Metall.

հրամայեւ, պահարժատ, befehlen.
 հրաման, էմր, էլ, der Befehl, die Erlaubniss.
 հրամանագիր անցից, էօլ Բէշտիքիտ, der Pass.
 հրաշք, Բիւշիւլաթ, das Wunderwerk.
 հրապարակ, Բշտան, der Platz.
 հրացան, Բիւֆէն, die Büchse.
 հրեշտակ, Բէշտիք, der Engel.
 հրէայ, Էահուարի, der Jude.

Ձ

Ձագառ, Խառի, der Trichter.
 ձախ, սօլ, link.
 ձայն, սէս, die Stimme, der Laut.
 ձգեւ, ալմատ, werfen.
 ձեռագիր, էթաղաւ, die Handschrift. վճարման,
 Խորա չեհապը, die Quittung.
 ձեռն, էլ, die Hand.
 ձև, պիւլի, die Form, Gestalt, der Plan.
 ձէթ, զէյնիւն էաղ, das Oel.
 ձի, ալ, das Pferd, Ross: քաջընթացութիւն ձիոյ,
 էլիւն, der Pass.
 ձիւն, Գար, der Schnee: Իջանեւ ձեան, Գար էաղմատ,
 schueien.
 ձմեռն, Գըլ, der Winter.
 ձմերուկ, Գարբուպ, die Wassermelone.
 ձրի, պէր ալվա, umsonst.
 ձու, էոմմարթա, das Ei.
 ձուկն, պալէր, der Fisch.

Ղ

ջանաչեւ, Բանլմատ, kennen.
 ջանապարհ, էօլ, der Weg, die Reise, Strasse: ալ,
 տուղի, սաբայ էօլ, der Abweg.
 ջանապարհորդութիւն, էօլճուլատ, die Reise.
 ջանճ, սիւէր, die Fliege.
 ճաշ, էէմր, Ժանճա, die Speise, Mahlzeit: Ժամանակ
 յետ ճաշու, էօյլ սմնոս, der Nachmittag.

Ճաշակել, Կարճատ, kosten.

Ճաշել, ճանճա էկէ՞ք, speisen.

Ճեղք, Ճեղքուած, չափաւոր, die Ritze, Spalte, der Spalt.

Ճիշդ Կրէքէնէն, genau.

Ճշդել, սպարել, sparen.

Ս

Սաղ, Սիւ, das Haar.

Սախը, չըբա, der Kien, das Kienholz.

Սածուցիկ, խոշոր, dick.

Սակագիր, ինքնակ, die Ueberschrift.

Սահ, էօլմա, der Tod.

Սայր, մայր, die Mutter.

Սանաւանդ, խոստատ, vorzüglich, besonders.

Սանը, ուճա, ճիւլէ, gering.

Սառախուղ, բոս, der Nebel.

Սասն, բայ, der Theil, Antheil, die Partie: երրորդ

Սասն, Սիւլ, das Drittel: չորրորդ Սասն, չէրէք, բոս, das Viertel.

Սատանի, էիւլա, der Ring.

Սատեան, ինքնա, das Buch.

Սատն, բարձր, (ձեռաց) der Finger, (ոտից) die Zehe.

Սատնաչափ, բարձր, der Zoll.

Սատնութիւն, դահ, ինքնակ, der Verrath.

Սարգարէ, բեղաձայն, der Profet.

Սարդ, ինքն, der Mensch, Mann: Կերէք, der Kerl.

Սարդիկ, խաւ, die Leute.

Սարմին, ինքն, ինքն, der Leib: Վեճա, der Körper. մեռեալ Սարմին, ճեռակ, die Leiche.

Սարտ, ճեռ, die Schlacht.

Սաքուր, ինքն, sauber, rein.

Սաքս, ինքն, der Zoll, die Mauth.

Սաքրել, ինքն, putzen.

Սելան, Գարեգէտ, die Dinte.

Սելակ, Կարէճիկ, die Würznagel.

Սեծ, Կեօյն, gross.

Սեծարել, ինքն, achten, ehren.

մեկուսի , այրել, abgesondert.
 մեղմ , մեղմիմ , lind, sanft, mild.
 մեղր , պալ , der, das Honig.
 մեղք ինքնահ , die Sünde.
 մեռանել , էօլէք , sterben.
 մեռեալ , էօլմուլ , todt.
 մետաքս , էֆէք , die Seide.
 մերկ , չըպաք , nackt.
 մերձ , ետքն , nahe: էտերնոս , neben.
 մէզ , սիդիք , der Harn, Urin.
 մէջ , օրմա , արա , die Mitte, das Mittel.
 մթին , քօրա , dunkel: քարանդէք , finster.
 մթեղ , սիւլիք սիւէք , die Mücke.
 միակ , էալէն քալ , einfach.
 միայն , սալմ , nur, blos: էալէնըլ , allein.
 միայնակ , էալէնըլ , allein, einsam.
 մի ըստ միօրէ , պիւրէր պիւրէր , einzeln.
 մինչ , մա , քէք , bis: քէն պիւրի , seit.
 մինչև , մա քի , bis.
 միշտ , րալմա , immer, stets, allemal.
 միջոց , արա , միջրան , der Raum.
 միջօրէ էօլիք վաքմէր , der Mittag.
 միս , էմ , das Fleisch.
 միտք , Քիքի , der Gedanke, Sinn.
 մխել , սօքմաք , stechen.
 միիթարանք , մէսէլլիք , der Trost.
 մկրատ , մաքաս , die Scheere.
 մկրտութիւն , վաքմիւլ , die Taufe.
 մղել , սիւրմէք , treiben: քիւրմէք , stossen.
 մղոն , միւլ , die Meile.
 մնալ , քալմաք , bleiben.
 մնացորդ , պալը , der Rest. übrig.
 մոլութիւն , պէր խոյ , das Laster.
 մոխիր , քիւլ , die Asche.
 մոմ , մօմ , մոմ , die Kerze.
 մոռանալ , րանմաք , vergessen.
 մորթ , քէրի , das Fell, Leder, die Haut.
 մոկկն (մեծ) , էնէ , ճարմըլ սըլանը , die Ratte, Ratze:
 (փոքր) Քընալէք սըլանը , die Maus.

մութաւ , բաղում , der Pantoffel.
 մութտակ , բեր , der Pelz.
 մութհակ , թէպէտ , der Schein.
 մետալաճառ , բաւար , der Metzger.
 մօրուք , սախալ , der Bart.

Ջաղ , թօ , salt.
 յաղագս , իւր , für, wegen.
 յաղթել , ելնել , siegen.
 յաճախորդ , գիւրդ , der Gast, die Kundschaft.
 յամառ , կռաւոր , hartnäckig.
 յամենայն ժամ , հէր զամեն , allezeit.
 յամր , եւալա , langsam.
 յայնժամ , օղման , damals. dann.
 յայտնի , պէլի , deutlich, klar, öffentlich, bekannt.
 յանդուգն , ճէստոր , keck, kühn.
 յանկարծակի , անաշխատ , plötzlich.
 յանձն առնել , սըմարլամաթ , bestellen.
 յանձն առնուել , իստիւնէ ալմաթ , übernehmen.
 յանցանք , բաղաւաթ , die Schuld.
 յաջողում , սաղա , links.
 յաջողակ , ալմաթ , fähig, geschickt.
 յառաջ , իւր , vor.
 յառաջ քան , իւր , ehe.
 յատակ , գիւ , der Grund.
 յատկապէս , ճախտա , eigentlich.
 յարդ , թէրթիկ , շան , die Würde.
 յարդ , սաման , der Stroh.
 յարդարել , գիւրդ , zurichten.
 յարու թիւն , գըյաթի , die Auferstehung.
 յաւիտեան , եղիւրդ , ewig,
 յեռանդն , գիւն գիւրդ օղիւրդ իւն , vorgestern.
 յետս , իւր , zurück.
 յիմար , գիւր , der Narr, Thor: toll, dumm.
 յիշել , անմաթ , sich erinnern.
 յղել , եօլմաթ , schicken, senden.
 յղի , իւր , schwanger, tragend.

յոյժ, քիչ, sehr.

յորդ, ուն, überflüssig.

յորդու թիւն, պէրէսէթ, der Ueberfluss.

յորժամ, հաշտ, wann, da, als.

յուշիկ, եւշաշ, gemach, sachte.

յօրինել, թէկէթէր երկէ, verfassen.

Ե

Ե, ա, օ, օւ, er, sie, jener, jene, jenes.

նախ, էվէլ, erst, zuerst.

նախահանամել, էվէլ արիւշտիւնէր, vorsehen.

նախահանամու թիւն աշ, թաթիթ, հաթաթիթ, die göttliche Vorsehung.

նախաշաշիկ, խահալիթ, das Frühstück.

նախանձ, հաւէր, der Neid.

նախապատուութիւն, խաթէլէր, der Vorzug.

նախատել, օթիթ, schelten, schimpfen, գէթ էրկէ, ausrichten.

նամակ, Դիթուա, der Brief.

նարտ, թալլա, das Tricktrack.

նաւ, Կէթ, das Schiff.

նեղ, ասա, eng, schmal.

նենդութիւն, հիլէ, der Betrug.

ներել, աթէր երկէ, verzeihen.

նիհար, զապուս, mager.

նիրհել, ույո-հաթ, schlafen.

նիւթ, Կէրէսիթ, der Stoff.

նկատել, պաթաթ, schauen.

նման, պէնիլէր, ähnlich, gleich.

նմանեցուցանել, պէնիլէր երկէ, nachmachen, vergleichen.

ննջել, ույո-հաթ, schlafen.

նշան, Կիշան, das Zeichen, Mahl: Դնել զնշան, պէնիլէր, merken.

նշոյլ, շալիթ, der Strahl.

նուրբ, Կնձէ, fein, dünn: նուրբ և երկայն, Կնձէ ուն, schlank.

նոր, Եէնի, neu.

Հայտակ (խորհրդոց), հիւս, der Zweck-
նստեւ, օրորմաք, sitzen.

նօթի, աճ քաղելա, nüchtern: քաղել աճ: hungerig.

Շ

Շաբաթ, հաֆթա, die Woche. Ճիւս էրէւի, der
Samstag, Sonnabend.

շահակտ, ֆայաւլ, nützlich.

շապիկ, կեօկէք, das Hemd.

շաւիղ, էղ, էսէք, die Spur.

շաքար, շէքէք, der Zucker.

շիւ, շաւլ, schel, schiel.

շիշ, շիշէ, die Flasche.

շիջուցանել, սէմարիւրէք, auslöschen.

շտր, էրէք, die Pflaume, Zwetschke.

շղթայ, շիւճիք, die Kette.

շնորհակաւ, խօխոս, zufrieden, շնորհակաւ լինել,
իւշէքիւր օլմաք, danken.

շնորհակալութիւն, շիւք, der Dank.

շնորհք, ցաւֆ, die Gnade.

շնչառութիւն, հէֆէս, der Athem.

շոյտ, իէղ, bald, schnell.

շուն, քեօքէք, der Hund.

շունչ, հէֆէս, ալուս, der Athem.

շտապ, իէղ, schleunig.

շրթունք, քօքաք, die Lippe, Lefzen.

շրջանակ, քայիքէ, der Kreis: շրջանակ տակառաց,
ֆլէլ քիւլէրի, der Reif.

շքեղութիւն, իւլան, die Pracht.

Ո

Ոգի, բուհ, der Geist.

ոխ, կալիւ, der Groll.

ոհ, լալ, ah!

ողորմութիւն, սաքաթայ, das Almosen.

ողջոյն, սէլա, der Gruss.

ողջունել, սէլա լիւրէք, grüssen.

ոմանք, պալլ, etliche.

ոմն, պէրի, jemand.

ոչ, եօ, գէյիւ, nicht, nein, ոչ ... և ոչ, նէ ... վէ նէ,
weder ... noch ...: երբեք, հիւ պիր զամն, nie, nie-
mals: ոչ ինչ, հիւ պիր շէյ, nichts: ոչ որ, հիւ չիմէ,
niemand, keiner, keine, keines.

ոչխար, փոյռն, das Schaf.

ոսկի, ալիւն, das Gold: der Dukaten,

ոսկր, քէփք, das Bein, der Knochen.

ոստնուլ, սըլլաճաք, springen.

ոտն, ալաք, der Fuss.

ոտնամատն, ալաք քարճաղ, die Zehe.

որ, հանկը, welcher, welche, welches.

որդի, օղու, der Sohn.

որդն, քուրպ, der Wurm.

որթ, քանա, das Kalb: ասա, der Weinstock.

որիզ, քիրիւճ, der Reis.

որմ, քուար, die Mauer.

որոնել, արճաք, suchen.

որովայն, քարըն, der Bauch.

որպէս, ինպի, als, wie: որպէս թէ, ալ քալլալ, schier.

ուխտաղնացութիւն, հաճըլէք, die Wallfahrt.

ուղարկել, օլլաճաք, schicken.

ուղեղ, պէյն, das Hirn.

ուղի, օլ, der Weg, die Strasse.

ունայն, պօլ, leer, eitel.

ունել, օլճաք, haben, seyn.

ունիլ, իռ-իմաք, halten, fangen.

ունկն դնել, քիյիւքիւք, horchen.

ունչ, պառառն, die Nase.

ուս, օմաղ, die Achsel.

ուսանել, քօյրէնիւք, lernen.

ուսանօղ, իսալիպ, der Student.

ուսուցանել, քօյրէնիւք, lehren.

ուտել, էէիւք, essen, speisen.

ուտիճ, ին-վէ, die Schabe.

ուր, ներէյէ, wohin: ներէրէ, wo.

ուրախ, շաղ, lustig.

ուրախութիւն, օկ-վիւճ, die Freude.

ուրբաթ, շի-մա, der Freitag.
 ուրուական, Կ-սվեթ, der Entwarf-
 ոք իշի, պիշի, jemand, die Person.

Չ

Չաստուած, Բո-ի, der Abgott.
 չար, Քէն, übel, böse, schlecht.
 չարչարանք, Խսէնձէ, die Pein, Qual.
 չափ, Էօլիւ, das Maas.
 չափաւոր, Էօլիւ-իւ, mässig.
 չափել, Էօլմէ, messen.
 չէ, եօ, պէշի, nicht.
 չնչն, Տակելի, gering.
 չոր, Խորու, dürr, trocken.
 չորեքշաբթի, Կարչապ, die Mittwoche.
 չու, Էօլ, der Abzug, Zug.
 չուան, Ի, das Seil, der Strick.
 չուխա, Կու-կա, das Tuch.

Պ

Պակասութիւն, Էսիւիշ, der Mangel, Կոսան, der
 Abgang.
 պահ, Դօլ, Խուլու, die Wache.
 պահանջել, Խարէկ, fordern, fodern.
 պահել, սախաթ, verbergen, behalten, aufheben,
 verstecken.
 պահք, Բէհիշ, die Fasten.
 պալատ, սախ, der Palast.
 պայծառ, ալէ, hell, klar.
 պանիր, Բէիի, der Käse.
 պանդոկ, Դիւանի, das Wirthshaus.
 պանդոկապետ, Դիւանիձի, der Wirth.
 պաշար, Բէիւ-մի, der Vorrath.
 պաշտպանութիւն, Կիմայ, die Guust.
 պաշտօն, Տանալ, das Amt.
 պատասխանի, ձէլալ, die Antwort.
 պատասխանել, ձէլալ վէրի, antworten.

պատառաքաղ, լախ, die Gabel.
 պատառ, պօխձա, der, das Pack.
 պատառել, սարճար, wickeln, einwickeln.
 պատարագ, խորպան, das Opfer: խաղաղութիւն, die Messe.
 պատերազմ, ճէն, der Krieg, Feldzug.
 պատիժ, ճէշ, die Strafe.
 պատիւ, ինչպէս, die Ehre.
 պատժել, հարճարան իշխէ, strafen.
 պատճէն, սորէն, die Abschrift.
 պատմութիւն, հիշատակ, die Geschichte, Erzählung.
 պատշաճիւ, ետընճար, sich, schicken.
 պատուել, իշխել էմէ, ehren.
 պատուհան, բէնճէրէ, das Fenster.
 պատրաստ, հաշտ, bereit, fertig.
 պարագայ, էմրաք, der Umstand.
 պարանոց, պողպ, der Hals.
 պարզ, ետըն խախ, einfach.
 պարէն, ենչէն, խախ, die Kost.
 պարկ, խորպա, der Sack.
 պարկեշտ, էրէպլի, keusch.
 պարտէզ, պահձա, der Garten.
 պարտիք, պօրճ, die Schuld.
 պարտուպատշաճ, խախիպ, anständig.
 պարտք, պօրճ, die Schuld, Pflicht.
 պինդ, բէ, hart.
 պղինձ, պաշտ, das Kupfer.
 պղպեղ, պիպէր, der Pfeffer.
 պղտոր, պաշտէր, trübe.
 պողովատ, լէլի, der Stahl.
 պորտ, ինչպէ, der Nabel.
 պտուղ, խիւլի, die Frucht, das Obst.

Չ.

ջան, ճահ, der Fleiss, Eifer.
 ջեռուցանել, լաւճար, wärmen.
 ջերմ, սըճար, warm, heiss.
 ջերմափուռն, սոպա, der Ofen.
 ջերմեռանդն, սօփա, fromm.

ջերմեւանդութիւն, խափէն, die Andacht.
 ջերմ, սրճա, das Fieber.
 ջնջել, սխիւթ, abwischen, auslöschen.
 ջուր, սոռ, das Wasser.
 ջրհոր, սոռ քույրսոռ, der Brunnen.

Ս

Սագ, քաղ, die Gans.
 սալայտակ, քալլլլլլ, das Pflaster.
 սակայն, լաի՛ն, jedoch, doch.
 սակաւ, ալ, wenig.
 սակաւագիւտ, նափէր, selten, rar.
 սայլ, արապա, der Wagen.
 սանդուղք, փրփիլէն, die Stiege, Treppe.
 սանձ, փճ, der Zaun.
 սանտր, Բարաթ, der Kamm.
 սառն, պոռ, das Eis.
 սապոն, սապոն, die Seife.
 սաստիկ, շփաթէլէ, heftig.
 սատանայ, շէյթան, der Teufel.
 սափրիչ, պերպէր, der Barbier.
 սէր, հուկապէլ, die Liebe.
 սեւաւ, քարա, սիյահ, schwarz.
 սելա, քալոն, die Melone, Zuckermelone.
 սեղան, սոթրա, der Tisch: Պհրապ, das Altar.
 սենեակ, օբա, die Stube, das Zimmer: քամարա, die
 Kammer.
 սեւ, փիլ, der Nagel (von Holz).
 սեռ, ճի՛ն, das Geschlecht.
 սերմանիք, էրի՛ն, die Saat.
 սերմն, Բօխոմ, der Saamen.
 սևակ, փրէրէր, die Tinte.
 սեփական, հատուկ, eigen.
 սիրել, սէմէթ, lieben.
 սիրտ, էրէրէթ, das Herz: Խալլլլ, փփիլ, das Gemüth.
 սխալ, էանլլլ, der Fehler: fehlerhaft.
 սխալել, էանլլլաթ, fehlen.
 սխալմունք, էանլլլ, der Fehler, Irrthum.

սկիզբն, պաշտնիւն, der Anfang.
 սկզբնաւորութիւն, աւ, der Ursprung, Grund.
 սկսանել, պաշտմա, anfangen.
 մնունդ, էէյէճէ, die Nahrung.
 մնուցանել, պէսլէմ, ernähren.
 մնդուկ, սանար, der Kasten, die Kisten.
 սով, բըլըր, der Mangel an Lebensmitteln.
 սովորական, արբա, gewöhnlich, gemein.
 սովորել, ալըմ, sich gewöhnen.
 սովորութիւն, արբ, der Gebrauch, die Sitte.
 սունկ, մանար, der Schwamm.
 սուսեր, բըլ, das Schwert. der Degen: սուսեր լայ-
     նաբերան, բաւ, der Säbel.
 սուտ, էաւան, falsch, die Lüge.
 սուրբ, ալի, heilig.
 սուրհանդակ, միլի, die Post.
 սուրճ, բահիլ, der Kaffee.
 սպանանել, էօրիւրմ, morden, umbringen, tödten,
     ermorden.
 սպասել, պէսլէմ, warten.
 սպեղանի, մէնէ, die Salbe, das Pflaster.
 սպիտակ, պիւս, weiss.
 սպունգ, սիւնիլ, der Schwamm.
 ստամոքս, միւ, der Magen.
 ստանալ, էպիմ, haben, bekommen, erlangen.
 ստացող, մալի, der Besitzer.
 ստել, էաւան, սէյլմ, lügen.
 ստեղծել, էարաւմա, erschaffen.
 ստեղծող, էարարան, der Schöpfer.
 ստեղծուած, միլիւր, das Geschöpf.
 ստէպ, սը, էօ բէր, oft, öfters.
 ստիպել, պօրմա, zwingen.
 ստոյգ, էիլի, wahr, gewiss.
 ստորագրել, էմալմա, unterschreiben,
 ստորագրութիւն, էմա, die Unterschrift.
 ստորեւ, աշալը, unten: ստորեւ քան, աշալը, unter.
 ստորին, ալա, nieder.
 ստուար, բաւ, grob.
 ստուեր, էօրիլ, der Schatten.

ստրուկ, բապտ, der Unterthan.
 սրածայր, սիւլբի աճլու, spitzig.
 սրինգ, սիւրիւտ, die Pfeife.
 սրութիւն, սիւլբիւն, die Spitze.
 սրունգն, պաճաթ, der Schenkel.

Մ.

Մ) ախճան, էնճաճ, das Ende, der Zweck.
 վախճանեալ, վերհաճ, weiland.
 վաղիւ, էարբն, morgen: զինի վաղուին, übermorgen.
 վաղվաղակի, հէմն, bald, gleich.
 վաճառական, պալէրէն, der Kaufmann, Handelsmann.
 վաճառանոց, շարլ, der Markt.
 վաճառել, սալմաթ, verkaufen.
 վաճառելի, սալլէթ, feil.
 վաճառք, ծալ, die Waare.
 վանել, սիւրմէթ, treiben.
 վանք, Տանասիւրք, das Kloster.
 վայրի, էապանի, wild.
 վայրկեան, մաթիթ, die Minute.
 վառարան, օճաթ, der Herd.
 վասն, ինն, für, wegen, statt: վասն այսր, պոռնոռն
 ինն, deswegen, dagegen: վասն ոյր, նէ ինն,
 warum? վասն որոյ, ծոռն, պոռնոռն ինն, darum,
 daher.
 վատանուն, ըրօւլ, ehrlos.
 վատթար, Քէնա, arg, übel, böse, schlecht,
 վատթարութիւն, Քէնալթ, das Uebel.
 վատնել, էիւրիւնիթ, verschwenden.
 վարագոյր, Բէրրի, der Vorhang.
 վարկանել, սէրլէթ, muthmassen: յըյա ինն, ver-
 muthen.
 վարձ, իւճրէն, տիրա, der Lohn, Zins: տալ 'ի վար-
 ձու, vermieten.
 վարունգ, իւրյար, die Gurke.
 վարսակ, էուլաֆ, der Haber.
 վերարկու, Տախլաւի, der Mantel.

վերմակ, եօրէան, die Decke.
 վերջ, սոս, das Ende, letzt.
 վերստին, Բէրբար, abermal.
 վիճակ, հալ, der Stand, Zustand.
 վիշտ, աշրը, der Schmerz.
 վկայ, շահապ, der Zeuge.
 վկայել, ըստաթ էմֆէ, zeugen.
 վճարել, էօթէմֆէ, bezahlen.
 վճիռ, էլմա, das Urtheil.
 վնաս, զարար, der Schaden, Nachtheil.
 վտանգ, հոհաթարա, die Gefahr.
 վրէժ, էօճ, die Rache.

S

Տալ, վերէր, geben: Բէսլէմ էմֆէ, übergeben, abgeben, überliefern: տալ յանօթ, էրէմֆէ վերէր, leihen (etwas): փոխ տալ, էօթէմֆէ վերէր, leihen (Geld).

տախտակ, Բաթա, das Bret.
 տակառ, Քըլը, das Fass.
 տաղտկուծիւն, ճան սըլընիւլը, die Langweile.
 տաշկերէն, Բիրբաճէ, türkisch.
 տանիլ, սիւրմէ, treiben: էօթէմֆէ, tragen, führen.
 տանձ, արհապ, die Birn.
 տառ, հարֆ, der Buchstab.
 տառապանք, Գէրպ, die Plage.
 տատամսուծիւն, հէճիւլէր, die Verlegenheit.
 տարակոյս, շէֆէ, der Argwohn, Zweifel.
 տափարակ, էասը, flach.
 տգէղ, շիւրի, garstig, hässlich.
 տգէտ, ճահիլ, unwissend.
 տեղի, էէր, der Ort, Platz: յայն տեղի, օրպա, hin, dahin.
 տեղեկանալ, Խապէր ալմա, sich erkundigen.
 տեղեկուծիւն, Խապէր, der Bericht.
 տեսակ, սոյ, ճիւս, die Art, Gattung.
 տեսանել, էօթմէ, sehen.
 տեսանլի, էօթմէմֆէ, sichtbar.

տերև , ետերատ , das Blatt: կանաչ տերև , եկելէտերատ ,
das Laub.

տէր , ադա , der Herr, Besitzer.

տիկին , Դարբն , die Frau.

տիք , եալ , das Alter.

տկար , զայլՔ , schwach.

տհաճութիւն , խաբէր Ժալէկէլը , der Verdruss, die
Beleidigung.

տղայ , տլահ , der Bube, Knabe.

տող , սըրա , die Zeile-

տումնակ , Բէլլիթի , der Zettel.

տոյժ , Ճէրիժ , die Geldstrafe.

տուտ , Դոպրոտ , der Schwanz, Schweif.

տուրք , Դէրիժ , die Gabe, Steuer.

տուփ , Դոմա , die Büchse, Dose.

տուփացեալ , ալը , verlobt.

տրտուժ , Դէլլ , traurig.

տօնավաճառ , Բանայը , die Messe.

Յ

Յանկ (պարտիզի , Լա .) չիթ , der Zaun.

ցաւ , ալը , der Schmerz.

ցեց , Կիւլէ , die Schabe.

ցորեան , պոպոպ , der Korn, Weizen.

ցուպ , Կէլէկէ , der Stock, Stab.

ցուրա , սօկոտ , kalt.

ցրտութիւն , սօկոտը , die Kälte.

ցուցակ , Դայիժ , die Liste.

ցուցանել , Կէօթէրիժ , zeigen. weisen: Գաստիք , Ըս-
պաթ Էլիժ , beweisen.

Փ

Փախչել , Դալատ , fliehen.

փակել , Դաբատ , zumachen, zudecken.

փակեղն , սարը , der Bund,

փայլահին, շիֆէ, der Blitz.
 փայլիւն, ճիւղ, der Glanz.
 փայտ, օրօտ, das Holz.
 փառք, ղան, der Ruhm.
 փարթամ, զինքին, reich, vermöglich.
 փարջ, պարտա, der Krug.
 փափաք, արդար, der Wunsch.
 փափուկ, էռփաթ, mürbe.
 փեսկ, Քէս, die Kappe.
 փոթորիկ, Քըրկընա, փայ, der Sturm.
 փոխ, էօրիանձ, auf Borg.
 փոխանակ, պէտէլ, anstatt.
 փոխանակութիւն, Բրաթա, der Tausch.
 փոխառուութիւն, էօրիանձ, էրէթի, der Borg.
 փոխել, Կէրէշիւթիւթ, verändern, abändern, փոխել
 զգրամ, ահճէ պօղմա, wechseln.
 փող, ահճէ, das Geld: պողալ, der Hals: փող դադա-
 նաց, der Rachen: փող հրացանաց, Կահլը, Կէ-
 թի, der Lauf.
 փողոց, սօթա, die Gasse.
 փոյծ, չափը, hurtig, schnell.
 փոշի, Բօլ, der Staub, das Pulver.
 փոր, Գարըն, der Bauch.
 փորել, Գաղմա, graben, ausgraben.
 փորձ, Բէրճիպէ, die Probe.
 փորձել, Կէնէթի, versuchen.
 փութով, աճէլէ, schleunig.
 փուտ, չիւրիւթ, faul.
 փուրջիշ, Գալա, der Prozess.
 փոքր, Կիւլիւթ, klein.
 փրփուր, Կէօթիւթ, der Schaum.

Վ.

Վազել, Կօլդէ, losbinden, abbinden.
 քակոր, Քըշը, der Mist.
 քահանայ, Բաթալ, der Geistliche: քահանայ Թա-
 ղից, Տահալլէ Բաթալը, der Pfarrer.
 քաղաք, չէհի, die Stadt.

քաղաքակից, հեհեի, der Landsmann.
 քաղաքավար, ցեղի, höflich.
 քաղաքացի, շէհեր, der Bürger.
 քաղց, աճլէ, der Hunger.
 քայլ, արժ, der Schritt.
 քանի, քան, wieviel.
 քանզի, զի, weil, denn.
 քաջ, եղի, tapfer.
 քար, թաշ, der Stein.
 քարշէլ, շիւթ, ziehen.
 քարոզ, լաշ, die Predigt.
 քարոզէլ, լաշ լիւթ, predigen.
 քարոզիչ, լաշի, der Prediger.
 քացախ, սիւր, der Essig.
 քէն, կարել, der Groll.
 քթախոտ. էֆֆիլէ, պոտոնթոն, der Taback, Schnupf-
 taback.
 քիթ, պոտոն, die Nase.
 քիրտն, թէր, der Schweiss.
 քննել, թէֆթիշ էթէ, untersuchen.
 քննութիւն, թիւիզան, die Prüfung.
 քոյր, քու քարաշ, die Schwester.
 քուն, ոչոտ, der Schlaf.
 քսակ, թէթ, der Bentel: թորդա, der Sack.

( )

( ) քննութիւն, թիւթ, die Hülfe.
 օգուտ, ֆայդա, der Nutzen, Vorthail.
 օդ, հաւ, das Wetter, die Luft, ֆայդաշ, der Schuh.
 օթեան, թիւթ, das Quartier.
 օձ, էլան, die Schlange.
 օսմանեան, օսմանլը, ottomanisch: թաղաւորութիւն,
 Գէլէթի ակէ, die Pforte, die hohe Pforte.
 օտար, } Եղանաշ, freund.
 օտարական, }
 օր, կիւն, der Tag.
 օրացոյց, թիւեան, der Kalender, das Tagebuch.
 օրէնք, քանուն, աշ, das Gesetz.

օրինակ, էօրէէր, das Muster, das Beispiel, die Abschrift, das Exemplar: օրինակ գրոց, գէշ, die Vorschrift.

օրինաւոր, հաս, էօլլաւ, gesetzmässig, gültig.

օրիորդ, շէշ, das Fräulein.

Յ

Ֆիօրին, } (գրամ 'ի 60 քրայցարից), Քօրին, der
 Ֆօրինք, } Gulden.

Ֆունտ, (կշիռ 176 տրմից) . Քաւո, լարա, das Pfund.

Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն

Ի ՏԱՃԿԵՐԷՆԷ Ի ԳԵՐԾԱՆԱՑԻ ԵՒ Ի ՀԱՅ

Ը

- Ը**աղա, das Glied, անդամ :
 աղ, wenig, սակաւ . աղ քաղաղ, kaum, schier, հա-
 ղիւ, որպէս թիւ :
 աղարլամաք, ausmachen, ստապել :
 աղիղ, heilig, սուրբ :
 աթ, das Pferd, Ross, երիւար . աթա պինմէք, reiten,
 ջիւորել :
 աթէշ, das Feuer, հուր, կրակ :
 աթմաք, werfen, ձգել, արկահել :
 ալայ, die Feierlichkeit, հանդէս :
 ալէսէվիյէ, allgemein, ընդհանուր :
 ալըմ, die Fähigkeit, յաջողականութի :
 ալըմլը, fähig, geschickt, յաջողակ :
 ալըշ, das Nehmen, der Kauf, առումն, գնումն, ալըշ
 վէրիշ, der Handel, das Geschäft, առ եւ գոր .
 ալըշ վէրիշ էթմէք, handeln, Geschäfte machen,
 առ եւ գոր առնել :
 ալըշըք, zahm, ընդանի :
 ալըշմաք, sich gewöhnen, սովորել :
 ալթըն, das Gold, der Duckaten, ոսկի :
 ալիմ, gelehrt, գիտուն :
 ալլահ, Gott, աստուծ :
 ալմաք, nehmen, bekommen, empfangen, առնուլ .
 սաթըն ալմաք, kaufen, abkaufen, einkaufen,
 գնել . իւստիւնէ ալմաք, übernehmen, յանձն
 առնուլ :
 ալլաք, nieder, ստորին :
 ալքը, der Gips, գած :
 ալտաթմաք, betriegen, խաբել :

ախրը , der Stall, ախո ,
 ահա՛հ , das Geld, դրամ , փող :
 ահմաք , albern, անփի :
 աղա , der Herr, Besitzer, տէր :
 աղաճ , der Baum, ծառ :
 աղը , das Gift, թոյն :
 աղըղ , der Mund, das Maul, die Oeffnung, բերան ,
 Բացում . հայվանքն , der Rachen, փող գաղանաց :
 աղըր , schwer, ծանր :
 աղլամաք , weinen, beweinen, լալ , ողբալ :
 աղրը , der Schmerz, դուռ , վէշ :
 աճ , hnngerig, հօթի . աճ քարնընա , nüchtern, im
 nüchtern Magen, հօթի , ծոճ :
 աճէլէ , die Eile, աճապարումն . eilend, schnell, schleu-
 nig, փութով :
 աճը , bitter, դառն :
 աճըք , der Hunger, չաղ :
 աճլ , die Wirkung, գործողութիւն . die Arbeit, That,
 das Werk, գործ :
 ամմա , aber, բայց :
 այ , der Monath, ամիս . der Mond, լուսին :
 այաք , der Fuss, ոտն . այաք քարմաղը , die Zehen,
 ճապն ոտին :
 այըպ , die Schande, անարգանք :
 այն , das Gesetz, օրէնք :
 այնա , der Spiegel, հայելի :
 այրը , abgesondert, verschieden, ձեւատ :
 այբըրը , zwerch, առ 'ի շիշ :
 անա , die Mutter, մայր . անա պապա կիւնիւ , der
 Auflauf, աղմուկ շփիւնի . անա ախլի , die Mutter-
 sprache, բարբառ մայրենի :
 անախտար , der Schlüssel, բանալի :
 անլամա , der Verstand, իմացումն :
 անլամաք , verstehen, իմանալ ,
 անճա , kaum, հաշիւ :
 անմաք , sich erinnern, յիշել :
 անաղղտան , plötzlich, յանկարծաչի :
 աշաղը , hinunter, herunter, hinab, 'ի վայր . unten,
 ստորեւ . unter, ստորեւ չան . nieder. ստորին :

Եւ, sondern, այլ :

Եւբաղը, die Wolle, գեղն :

Եւբրաք, das Blatt, տերն . Եկշիլ Եւբրաք, das Laub,
խնայ տերն, das Andenken, յիշարան :

Եաղ, der Sommer, ամառն :

Եազը, der Buchstab, գիր, գրա . die Schrift, գիր,
գրութիւն . Ել Եազըսը, die Handschrift, քրատգիր .

Եազը Եազմաք, schreiben, գրել :

Եազմաք, schreiben, գրել :

Եաթմաք, liegen, ընկողմանել :

Եալան, falsch, die Lüge, ստադ . Եալան սէօյլէմէք,
lügen, ստել :

Եալն այաք, barfüssig, bloßfüssig, բոնորն :

Եալնըզ, allein, einsam, մայն, մասնակ :

Եալվարմաք, bitten, աղաջել :

ԵաՀուտի, der Jud, հրեայ :

Եաղ, das Oel, յէթ . das Schmalz. Fett, հալեալ խոփ,
ճարպ :

Եաղլըք, das Schnupftuch. թաշխնակ :

Եաղմա, der Raub, die Beute, աւար :

Եաղմաք, fallen, regnen, տնջանել, տեղալ, Եաղմուր
Եաղմաք, regnen, տնջանել . քար Եաղմաք, schne-
ien, յիտնել . տօլու Եաղմաք, hageln, խորխուրել .

Թաշ Եաղմաք, Steiner fallen, տեղալ բարանոյ :

Եաղմուր, der Regen, տնջիլ :

Եամա, der Fleck, խորխորան :

Եան, die Seite, կողմն :

Եանընտա, neben, bei, ընդ, մէջ, առ :

Եանաք, die Wange, այր :

Եանըլմաք, fehlen, սխալել :

Եանլըշ, der Fehler, Irrthum, սխալանք . fehlerhaft,
սխալ :

Եաշ, nass, թրջեալ . das Alter, հասակ, տիտ :

Եաշամաք, leben, im Leben seyn, իեալ, ապրել :

Եապան, wüste, անախի . die Wüste, անապատ տեղի . das
Ausland, օտար աշխարհ :

Եապանի, wild, վայրի :

եապանճը, fremd, օտար, օտարական :

եասաք, verbothen, արգելալ . der Verboth, արգել .

եասաք էթմէք, verbiethen, արգելալ :

եասսը, flach, հարկ, գոգարակ :

եաստըք, der, das Polster, բարձ :

եավաշ, schwach. langsam, gelind, sanft, sachte, հե-

շիւն, մեղմ, յամբ, յուշիւն :

եավրու, jung, յագ, իրիւն :

եարա, die Wunde, խոյ :

եարաթմաք, erschaffen, ստեղծանել, առնել :

եարամաղ, schlimm, ասիրար :

եարատան, der Schöpfer, ստեղծող :

եարը, die Hälfte, կեսամասն, կես :

եարըմ, halb, կես :

եարըն, morgen, 'ի վաղեւ, վաղեւ . **եարըն տէյիլ** օսիր

կիւն, übermorgen, զիկ վաղուկն :

եարըք, die Ritze, Spalte, der Spalt, ճեղք, ճեղքաւած :

եարըն, nahe, neben, հոռոյ, մերձ :

եաքըըք, die Zierde, զարդ . **եաքըըքսըզ**, unge-
schickt, անյարմար :

եաքըմաք, sich schicken, պարստել :

եաքմաք, anzünden, լուսանել .

էէթէր, genug, hinlänglich, hinreichend, բաւական :

էէթիշմէք, ankommen, հասնել . genug seyn, բաւ-
ական լինել :

էէթիշմիշ, reif, հասուն :

եուլաֆ, der Haber, վարակ :

եումաք, weich, gelind, mürbe, կախալ, կախով :

եումրուք, die Faust, բռուն :

եումուրթա, das Ei, յա ,

եօլ, der Weg, die Strasse, Reise, ուղի, ճանապարհ .

սաքույ եօլ, der Abweg, արդուղի ճանապարհ . **եօլ**

թէզքիթէսի, der Pass, Reisepass, հրամանագրի
ճանապարհի :

եօլու, gesetz mässig, օրինաւոր :

եօլճու, der Reisende, ճանապարհորդ . **եօլճուլուք**,
die Reise, ճանապարհորդութիւն :

եօլլամաք, schicken, senden, առաւել, յղել :

եօղուն, plump, grob, անճոռնի :

Էօրկան , die Decke, վերահ :
 Էօրկուն , müde, խեղ :
 Էօք , nicht, nein, ոչ :
 Էօքարը , hinauf, 'ի վեր :
 Էօքարտա , oben, 'ի վերոյ , 'ի Բարձրան :
 Էօքսա , sonst, sondern, ապա թէ ոչ :

Օ.

Օ աթը , natürlich, բուն , բնական :
 զալըմ , grausam, անգութ :
 զահիր , freilich, անշուշտ :
 զահմէթ , die Mühe, աշխատութիւն :
 զաման , die Zeit, ժամանակ . պիր զաման , einst, 'ի
 դուրս ժամանակի . նէ զաման , wann, da, als, յոր-
 ժամ . հէր զաման , allezeit, յամենայն ժամ . damals,
 dann, յայնժամ . հիչ պիր զաման , nie, niemals,
 ոչ երբէք :
 զայլք , { schwach, mager, քիչար , 'նեղար :
 զապուն , {
 զարար , der Schade, Nachtheil, վնաս :
 զհհիր , das Gift, թոյն :
 զհմին , der Boden. գետին :
 զհմմ էթմէք , verspotten, verlachen, ծաղր առնել :
 զէյթին , die Oliven, իւնապտուղ . զէյթին եաղը , das
 Oel, իւն :
 զէնահաթ , das Gewerbe, die Kunst, Profession, ա-
 րուեստ , արհեստ :
 զէնկին , reich, vermögend, փարկամ :
 զէրզէլէ das Erdbeben, երկրաշարժութիւն :
 զէվք , die Wollust, հեղտութիւն , բերդութիւն . զէվք
 էթմէք , sich unterhalten, զբօսնուլ . զէվքէ ալ-
 մաք , auslachen, ծաղր առնել :
 զիյան , der Schade, Nachtheil, վնաս :
 զիյատէ , mehr, noch, առաւել :
 զիյարէթ , der Besuch, այցելութիւն . զիյարէթ էթ-
 մէք , besuchen, այց առնել :
 զիյաֆէթ , das Mahl, խոլանք :
 զինչիր , die Kette, շղթայ :

զիւրա , weil, denn, շէ , անշէ :
 զուլմ , die Ungerechtigkeit, անիրաւութիւն :
 զօր , der Zwang, բռնութիւն :
 զօրլամար , zwingen, ստիպել :

Լ

Լ՝ զպէր , էզպէրաէն , auswendig, 'ի բերան :
 Լթ , das Fleisch, փա :
 Լթմէք , machen, thun, անել :
 Լթրաֆ , die Gegend, Umgegend, նոյնն . der Um-
 stand, պարագայ :
 Լլ , die Hand, ձեռն . Էլլնաէն Կէլէն , mächtig, նորոյ .
 Էլլմա , der Apfel, խնոր :
 Էլլմաս , der Diamant, ադամանդ :
 Էխթիար , alt, der Greis, ծեր :
 Էհլ , der Gemahl, die Gemahlin, ամուսին . Էհլի ալալ ,
 die Familie, ընտանիք :
 Էճնաս , verschieden, mannigfaltig, զանազան :
 Էճր , der Verdienst, արդիւնք :
 Էմին , sicher, ապահով :
 Էմր , der Befehl, die Erlaubniss, հրաման :
 Էմֆիլէ , der Taback, Schnupftabak, յնախոտ :
 Էյ , nun, արդ :
 Էյէր , wenn, եթէ :
 Էյի , gut, wohl, angenehm, լաւ, բարի . Էյիճէ , bes-
 ser, լաւագոյն . Էյի Էթմէք , heilen, բուժել :
 Էյլէնճէ , die Unterhaltung, զբօսանք :
 Էյլիք , die Güte, բարութիւն . Էյլիք պիլէն , dankbar
 երանգաւոր . Էյլիք պիլմէզ , undankbar, անգրateful :
 Էյմէք , biegen, խեղել :
 Էյրի , gebogen, krumm, schief, զոր , նոր :
 Էյրիլթմէք , biegen, krumm machen, խեղել :
 Էյրէթի , der Borg, փող , փողադրուածութիւն . Էյրէթի
 վերմէք , borgen, յանձն առլ :
 Էն , die Breite, լայնութիւն . Էնլի , breit, լայն :
 Էնճամ , das Ende, der Zweck, վախճան :
 Էնքսէ , der Nacken, ծոծրակ :
 Էնքսէր , der Nagel, բետոն :

Թաթարչ, abgeschmackt, տհամ :

Թաթամբ, kosten, ճաշակել :

Թալիմ, die Uebung, կրթութիւն . Թալիմ էթմէք ,
sich üben, կրել . Թալիմ էթալիմէք , üben, կր
ել , կրահանդել :

Թալիպ, der Student, Schüler, ուսանող, համբա :

Թախտա, das Bret, պախտա :

Թաճ, die Krone, թագ :

Թամաճ, der Geiz, ագահութիւն :

Թամաճքեար, geizig, ագահ :

Թամամ, vollkommen, կարարեալ, vollwichtig, ամբողջ .

Թամամ էթմէք, vervollkommen, կարարել :

Թայրն, die Kost, պարէն :

Թանէ, das Stück, հար :

Թանըմաք, kennen, ճանաչել :

Թանըր, Gott, աս :

Թաշ, der Stein, քար :

Թապաք, der Teller, ախտա :

Թապիյէթ, die Natur, բնութիւն :

Թավաֆ, der Umgang, թափոր :

Թավլու, das Tricktrack, նար :

Թավուք, das Huhn, հո :

Թարաք, der Kamm, սանդր :

Թարաֆ, die Seite, կողմ :

Թարթը, das Gewicht, կշիռ :

Թարթմաք, abwägen, wägen, կշռել :

Թարիխ, das Datum, թուական :

Թարլա, das Feld, der Acker, արդ :

Թաքիքէ, die Minute, վայրկեան :

Թաքվիմ, der Kalender, օրացոյց :

Թաքալիր, die göttliche Vorsehung, նախախնամութիւն :

Թաքքէ, die Mütze, գդակ :

Թաֆրա, der Hochmuth, Uebermuth, գոռուկութիւն :

Թէշ, geschwind, schnell, bald, schleunig, արագ ,

շար , իր-թով ,

Թէշքէրէ, der Zettel, Schein, դամակ, ծախական :

Թէթիւմէթ, der Vorrath, պաշար :

Թէէլիֆ էթմէք, verfassen, յօրինել, շարադրել :

Թէլաֆուշ, die Aussprache, արարանութիւն :

Թեմէլ, der Grund, հիմն :

Թեմէսիւք, der Schuldschein, Wechsel, հաւհալ :

փօլիցանըն, der Wechselbrief, der Tratta,

Wechsel, դրամագիր :

Թեմիզ, sauber, rein, մաշտար :

Թեմիզէմէք, putzen, մաքրել :

Թեմպեւ, faul, ծաւ :

Թէն, der Leib, մարմին :

Թէշէքքիւր օլմաք, danken, bedanken, շնորհակալ լինել :

Թէսէլլի, der Trost, հիմարանք . վէրմէք, էթմէք,

trösten, հիմարել :

Թէսթէ, der Dutzend, երէրասան հար . das Buch,

Buschel, արդալ :

Թէսթի, der Krug, սափոր :

Թէսլիմ էթմէք, übergeben, überliefern, einhändi-

gen, պալ :

Թէսքիրէ . Տէ՛ւ Թէշէքէրէ :

Թէսարիք էթմէք, vorsehen, հոգալ յառաջ :

Թէր, der Schweiss, սիրտն :

Թէրազի, die Wage, էշիւ :

Թէրէ եազի, die Butter, կոփի :

Թէրէքէ, das Getreid, արմարի :

Թէրթիպ, der Plan, առաջարկութեան :

Թէրճիւման, der Dollmetsch, թարգման :

Թէրճիւմէ, die Uebersetzung, թարգմանութեան . էթ-

մէք, übersetzen, թարգմանել :

Թէրճիւպէ, die Probe, փորձ . Թէրճիւպէ էթմէք,

versuchen, փորձել :

Թէրպիլէ, die Erziehung, դաստիարակութեան . die

Brühe (Sauce), համեմ կերակրոյ :

Թէրս, verkehrt, խադրեալ :

Թէրար, wieder, abermal, դարձեալ :

Թէֆթիշ, die Untersuchung, հետաւիտան . Թէֆթիշ

էթմէք, untersuchen, հետել :

Թիւթիւն, der Taback, ծխախոտ :

Թիւլթ, das Drittel, երրորդ մասն :

Թիւյ, das Milchhaar, Haar, հաւ :

Թիւրէ, die Sitte, բարք :

Թիւրք, der Türke, պաշիկ :

Թիւրքա՛հ, türkisch, Կաճիւրէ՛հ :

Թիւրքիւ, das Lied, der Gesang, Երգ . չաղբըմաք,
singen, Երգել :

Թիւրքան, die Bude, Կրպոյ :

Թիւֆէնք, die Büchse, Կրպոյան :

Թուղ, das Salz, աղ :

Թուծմաք, halten, fangen, ըմբռնել :

Թրամբա, der Tausch, Ժողովարարութիւն :

Թրնաք, der Nagel (an Fingern und Zehen), Եղանակ :

Թող, der Staub, das Pulver, Ժուլ :

Թոխու՛մ, der Saamen, սերմ :

Թովրուք, der Stock, Կոճղ :

Թորպա, der Sack, պարի :

Թօփ, die Kanone, das Stück, լեղանոթ :

Թօփալ, lahm, hinkend, Կալ :

Թօփլամաք, sammeln, Կաւարել :

Թօփլանմաք, zusammenkommen, Կաւարել :

Թօփրաք, die Erde, Կող :

Թօք, satt, յագ :

Ի

Իւ, das Seil, der Strick, աւաան :

Իրէք, die Seide, Բրդա :

Իրծիտա, der Anfang, սկիւբն :

Իրլք, der Zwirn, Faden, Լել, աղանի :

Իղ, der Spur, շատիղ, Կիտ :

Իղզէթ, die Ehre, պարիւ . Էթմէք, ehren, պարուել :

Իղն, die Erlaubniss, der Befehl, Կրման :

Իթիպար, die Ehre, աշխատութիւն . Իթիպար Էթմէք
ehren, achten, Թծարել :

Իլէ, mit, durch, nebst, ընդ Կանդերջ :

Իլլէ, sondern, ալ :

Իլլէթ, das Uebel, Կեանդոութիւն :

Իլմ, Իլմ, die Wissenschaft, Գիտութիւն :

Իխրա՛ճ, der Abzug, Բարձրան :

Իման, der Glaube, Կաւար :

Իմբէրաթօր, der Kaiser, Կայսր :

Իմզա, die Unterschrift, պարագրութիւն :

- իմզաւամբ, unterschreiben, ստորագրել :
 իմթիճան, die Prüfung, հանդէս, փնտմիւն :
 իմտատ, die Hülle, օգնութիւն :
 իմտի, nun! also! ապր :
 իյնէ, die Nadel, ասեղ :
 ին, die Höhle, այր, տարայր :
 ինամ, treu, getreu, հաւատարիմ :
 ինանմար, glauben, trauen, հաւատալ :
 ինատ, die Hartnäckigkeit, յամատութիւն :
 ինատալ, hartnäckig, յամա :
 ինէք, die Kuh, կով :
 ինձէ, dünn, fein, բարակ . ինձէ ուղուն, schlank,
 նորի եւ երկաթի :
 ինձիթմէք, beleidigen, դառնացողանել :
 ինսան, der Mensch, մարդ :
 ինսաֆ, die Billigkeit, արդարութիւն :
 ինսաֆլը, billig, իրաւայի :
 իշ, die Arbeit, das Werk, die Sache, Angelegen-
 heiten, գործ, գործիք :
 իշթիրա, der Kauf, գնում :
 իշիթմէք, hören, լսել :
 իշլէմէք, arbeiten, գործել :
 իշկիլ, der Verdacht, կասկած :
 իշ, die innere Seite, ներքին կողմ . իշերի, die innere
 Seite, ներքինակողմ . hinein, 'ի ներքս, 'ի ներքին,
 կողմ . իշինէ, hinein, in die innere Seite, 'ի
 ներքս, 'ի ներքինակողմ . իշինտէ, darinnen 'ի ներքս :
 իշինտէն, durch, ընդ մէջ, ընդ :
 իշին, für, wegen, statt, վասն յապագս . պունուն իշին,
 desswegen, dagegen, darum, daher, վասն այսր,
 վասն որոյ . օնուն իշին, darum, daher, վասն որոյ .
 նէ իշին, warum? վասն ոյր :
 իշմէք, trinken, (հայվանըն) saufen, ըմպել :
 իպատէթ, die Andacht, ջերմանդութիւն :
 իպրաքեաճատը, die Quittung, թողլի վճարման :
 իսմ, der Name, անուն :
 իստէմէք, wollen, mögen, begehren, verlangen, for-
 dern կախ, խնդրել :
 իստէյերէք, gerne, կամաւ, կամովին :

իսթէմլի, der Sessel, Sitz, աթոռ :
 իսթէնձէ, die Pein, Qual, չարչարանք :
 իսարէ կթմէք, sparen, խնայել :
 իսման, die Uebung, կրթութիւն :
 իրատէթ, der Wille, կամք :
 իւզիւմ, die Weinbeere, խաղող :
 իւթիւմէք, verspielen, խաղալ :
 իւլլան. Տէս իւնլան :
 իւճրէթ, der Lohn, վարձ :
 իւյիւթլէմէք, aussuchen, wählen, ընտրել :
 իւնլան, die Ueberschrift, ճառագիր. Pracht, շքեղութիւն :
 իւսթ, die obere Seite, Oberfläche, ճակերկայթ :
 իւսթէլիք, der Vorzug, նախապատուութիւն :
 իւստիւն, vortreflich, գերազանց. օլմաք, übertreffen, գերազանցել :
 իւստիւնէ, über, auf (den, die, das) 'ի վերայ :
 իւստիւնտէ, über, auf (dem, der, dem) 'ի վերայ :
 իւրթիւթմէք, erschrecken, զարհուրեցնել :
 իւրթմէք, schrecken, զարհուրել :

I.

Լ աղքատ, nöthig, nothwendig, հարկաւոր :
 Լ աթիֆէ, der Witz, իմաստ հանձարեղ եւ պատրճալի :
 Լ ահանա, das Kraut, der Kohl, կաղամբ :
 Լ աղքատ, die Mine, ախան :
 Լ ալք, würdig, արժանի :
 Լ աթին, jedoch, doch, սակայն :
 Լ աքլըր, die Rede, Stimme, das Wort, խօսք բան :
 Լ էզէթ, der Geschmack, համ, ճաշակ :
 Լ էշ, das Aas, դի :
 Լ էթէ, der Fleck, արար :
 Լ ութֆ, die Gnade, շնորհք :
 Լ ուղէթ, das Wort, բառ :
 Լ օտրա, das Pfund, ֆունտ :

ի

- Լյազնա**, der Schatz, գանձ :
խաթրր, das Gemüth, սիր . **խաթրր քաղկենլըղը**,
 die Beleidigung, der Verdruss, **պհաճաթիւն** .
խաթրըն սայմաք, achten, **մեծարել** :
խալք, die Leute, **հարդի** :
խայըն, undankbar, **ապերախ** :
խանէնտէ, der Sänger, **երգիչ** :
խաշլամաք, sieden, **խաբլել** :
խապէր, die Nachricht, Zeitung, der Bericht, լուր,
պերիչիւնիւն . **խապէր ալմաք**, sich erkundigen,
պերիչիւնալ :
խաստա, krank, **հիւանդ** . **խաստա միզաճ**, unpässlich
անաստողջ, **վարատողջ** :
խաստալք, die Krankheit, **հիւանդութիւն** :
խարապ, der Einfall, **չործանումն** :
խըզմէթ, der Dienst, **ծառարդութիւն** :
խըզմէթքեար, der Diener, Bedienter, **Dienstbothe**,
Hausknecht, **ծառապ** :
խըյալ, die Einbildung, **երեւայութիւն** :
խըյանէթ, der Verrath, **հապնութիւն** :
խըյար, die Gurke, **վարունգ** :
խըսըմ, verwandt, **ազգան** :
խըրսըղ, der Dieb, գող . **խըրսըղըք**, der Diebstahl,
գողութիւն :
խուէնի, der Trichter, **ջափառ** :
խուէսա, der Zwitter, **արուէգ** :
խուսուսա, vorzüglich, besonders, **հանաւանդ** :
խօշ, angenehm, wohl, gut, **բարի**, **հաճոյ** :
խօշուտ, zufrieden, froh, **գոհ**, **քորհալալ** :
խօրա, der Tanz, **կախա** . **խօրա թէփմէք**, tanzen,
կախալել :

կ

- Լյազէթա**, die Zeitung, **լրատուլի** :
կարէղ, der Groll, **ոխ**, **սէն** :

- Կէզլնմէք, spatzieren, զգնալ :
 Կէթիւրմէք, bringen, hertragen, բերել :
 Կէլէճէք, künftig, zukünftig, ապագայ :
 Կէլմէք, kommen, ankommen, գալ, ծանանել :
 Կէճէ, die Nacht, գիշեր . եարը Կէճէ, die Mitter-
 nach Կոսարսեօճ գիշերոյ :
 Կէմ, der Zaum, սանջ :
 Կէմի, das Schiff, նաւ :
 Կէյնմէք, sich kleiden, tragen, զգնալ :
 Կէնճ, jung, երիտասարդ :
 Կէնճիկե, die Jugend, երիտասարդութիւն :
 Կէչ, spät, անագան :
 Կէչեր, Կէչիճի, gültig, արժօղ, զօրաւոր :
 Կէչնմէք, sterben, ճանանել . das Leben zubringen,
 leben, ապրել, կեալ :
 Կէչիտ, der Pass, անցք :
 Կէպէ, schwanger, tragend, յէ :
 Կէրի, zurück, յետ :
 Կէրչէք, wachr, gewiss, սրայգ . Կէրչէք քի, zwar
 թեպէտ և :
 Կէօզ, das Aug, աչք . Կէօզ եաշը, die Thräne, արքա-
 սուտ . Կէօզ պայմաք, zaubern, դիմել :
 Կէօզլիւք, die Brille, ակնոց :
 Կէօթիւրիւ, überhaupt, ժանգամայն :
 Կէօթիւրմէք, tragen, րանել :
 Կէօլ, der See, լիճ :
 Կէօմլէք, das Hemd, շապիկ :
 Կէօմրիւք, der Zoll, die Manth, ճախ :
 Կէօյ, der Himmel, երկինք :
 Կէօն, das Leder, խաղախ :
 Կէօնիւլ, das Gemüth, սիրտ :
 Կէօնիւլլիւ, freiwillig, կամաւոր :
 Կէօլ, der Abzug, լու :
 Կէօպէք, der Nabel, պորտ :
 Կէօսթերիշ, der Schein, երևոյն :
 Կէօսթերմէք, zeugen, weisen, ցոյցանել :
 Կէօլտէ, der Leib, ճարմին . աղաճըն, der Stamm,
 Stock, բուն ծառայ :
 Կէօրէ, nach, laut, ըստ :

կէօրինմէզ, unsichtbar, աներևոյթ . օլմաք, verschwin-
den, աներևոյթ լինել :

կէօրինմէք, erscheinen, երևիլ :

կէօրինիւր, sichtbar, երևելի, տեսնելի :

կէօրմէք, sehen, տեսնել :

կէօքս, die Brust, կոքոս :

կիզլի, heimlich, geheim, ծածուկ :

կիթմէք, gehen, fortgehen, երևալ, Գնալ . արապա ի

լէ կիթմէք, fahren, աթ ըլա կիթմէք, reiten.

կիպի, als, wie, որպէս :

կիւզ, der Herbst, աշուն :

կիւզէլ, schön, hübsch, գեղեցիկ :

կիւլէճէք, lächerlich, ծաղրանք :

կիւլմէք, lachen, ծիծաղել :

կիւճ, schwer, դժուար :

կիւճ պէլա, } kaum, mit harter Mühe, հաշիւ :

կիւճ իլէ, }

կիւմիւշ, das Silber, արծաթ :

կիւն, der Tag, օր . die Sonne, արե . կիւն տօղու-

տու, der Morgen, Sonnenaufgang, արեւել :

կիւն պաթըսը, der Abend, Sonnenuntergang, արե-

ծուար :

կիւնահ, die Sünde, մեղս :

կիւնահքեար, der Sünder, մեղաւոր :

կիւնէշ, die Sonne, արեգակն :

կիւնիւ, der Neid, նախանի :

կիւլէ, die Schabe, ուրիշ, յեղ :

կիւտմէք, weiden, արածել :

Հաք, die Pille, հարաբէղ :

Հազըր, bereit, fertig, պարարտ :

Հաթըր . Տէս խաթըր :

Հալ, der Zustand, Stand, վիճակ, հանգամանք :

Հաճէթ, die Noth, հարկատրուելիան :

Հաճըլըք, die Wallfahrt, ուխտագնացութիան :

Համալ, der Träger, բեռնակիր :

Համամ, das Bad, բաղանիս :

Համիլէ, schwanger, յղէ :

Հայլազ, müssig, անգործ :

Հայտէ, fort! էրբ :

Հայտուտ, der Rauber, հողհահար :

Հայվան, das Thier, Vieh, անասուն :

Հանկը, welcher (e, es,) ճր :

Հաչ, das Krentz, խաչ :

Հաչան, wann, da, als, յորժամ :

Հառէտ, der Neid, նախանշ . neidig, նախանշոր :

Հասըլ, das Product, Erzeugniss, բերք :

Հասըլորզ, unfruchtbar, անբերբեր ,

Հաստա . Տէս խաստա :

Հաւա, das Wetter, die Luft, օդ, die Arie, եղանակ :

Հաւարիյօն, der Apostel, առաքելալ :

Հարֆ, der Buchstab, գառ ,

Հաք, gerecht, gesetzmassig, gültig, recht, արդար ,
օրինաւոր , երաւամբ . der Lohn, վարձ . das Recht,
երաւունք :

Հաքընտան կէլմէք, strafen, պատժել :

Հաքըքէթսիզ, untreu, անհաւարարիմ :

Հաֆթա, die Woche, շաբաթ , եօթնէակ :

Հաֆիֆ, leicht, թեթեւ :

Հէճիլլէք, die Verlegenheit, գաղաղանքներն :

Հէմ, auch, und, և :

Հէմէն, eben, erst, առժամայն :

Հէմէրի, der Landsmann, հողագործից , գաւառակից :

Հէնիզ, eben, erst, առժամայն . schon, արդէն :

Հէր, alle, ամենայն . Հէր պիւր, jeder, jedweder, իւրա-
յանչիւր . Հէր եւրտէ, überall, ամենայն ուրեք :

Հէրիֆ, der Kerl, ծարդ , ոք , այր :

Հէք, alle, ամենայն :

Հէփսի, alle, ամենեքին :

Հէքիմ, der Arzt, բժիշկ :

Հէգըմ, das Urtheil, վճիռ :

Հիլլէ, die List, der Betrug, նեղութիւն , խորամանկութիւն :

Հիլլէսիզ, aufrichtig, recht, անկեղծ :

Հիմայէ, die Gunst, պաշտպանութիւն :

Հիսապ, die Rechnung, հաշիւ . Հիսապ էլմմէք, rech-
nen, 'ի հաշիւ արկանել :

Հիսսէ, der Theil, Antheil, բաժին :
 Հիքեայէթ, die Geschichte, Erzählung, պարմանք :

Գ

Գ ամբ, der Verrath, հարկանք :
 Ղայէթ, sehr, իսրի, յոյժ :
 Ղայպ, der Verlust, իրոտար . Ղայպ էթմէք, verlie-
 ren, իրոտանել :
 Ղարիպ, Տէն կարիպ :

Ճ

Ճահիլ, unwissend, Գէէր :
 Ճահտ, der Fleiss, Eifer, ջան :
 Ճան, die Seele, der Geist, հոգի :
 Ճէշա, die Strafe, պարթ . Ճէշաւընը վերմէք, stra-
 fen, պարթել :
 Ճէհնէմ, die Hölle, Գծոխ :
 Ճէմ, die Summe, գոմար :
 Ճէնկ, die Schlacht, der Krieg, Feldzug, պարերալճ :
 Ճէնկաճի, der Soldat, շինար :
 Ճէպ, die Tasche, գրպան :
 Ճէսարէթ, der Muth, համարձակութիւն :
 Ճէսուր, kühn, keck, յանդուգն :
 Ճէվահիր, der Schmuck, գահար :
 Ճէվապ, die Antwort, պարասխանի . Ճէվապ վերմէք,
 antworten, պարասխանել :
 Ճէվիզ, die Nuss, ընդոյզ :
 Ճէրիմէ, die Strafe, Geldstrafe, Գոյժ :
 Ճէօմէրտ, freigebig, առարայեան :
 Ճիզլի, gering, հանր, ընչին :
 Ճիլա, der Glanz, խաղիւն :
 Ճիլտ, der Band, հարոր :
 Ճինս, das Geschlecht, տես, die Art, Weise, Gat-
 tung, ազգ, գետակ :
 Ճիւճէ, der Zwerg, լիւզուի, գաճաճ :
 Ճիւմաա, der Freitag, ուրբաթ . Ճիւմաա էրթէսի,
 der Samstag, Sonnabend, շաբաթ :

շիւմէ, sämmtlich, alle, բոլորովին :
 շիֆրա, die Ziffer, խրվեագիր :

Ս

Սալ, die Waare, վաճարք . das Vermögen, Gut, փէյ :
 մալիւմ, bekannt, kund, ծանօթ :

մալիք, der Besitzer, սրապող :

մախլուծէ, der Mantel, վերարկո :

մախլուք, das Geschöpf, ստեղծութիւն, արարած :

մախսուս, eigen, eigentlich, սեփական, յարկապէս :

մահալէ, die Gegend, թաղ :

մահէ, der Ort, Platz, փշիշ . schicklich, պարզած :

մահէլսիզ, gering, իւրիշ :

մահիլթապ, der Mondschein, լոյս լուսնի :

մաղարա, die Höhle, այր, բարայր :

մանասթըր, das Kloster, վանք :

մանթար, der Schwamm, սոսնի :

մանճա, die Speise, das Essen, կերտուոր, ճաշ . մանճ

ճա կէմէք, speisen, ճաշիլ :

մանսրպ, das Amt, պաշտօն :

մասալ, die Fabel, առասպել :

մասրաֆ, die Ausgabe, ծախք :

մասքարալք, der Spott, ծաղր :

մաւի, blau, կապույտ :

մատէն, das Metall, հրահալէլի, թրաւ . das Erz, die

Mine, հանք, բովք :

մաքաս, die Scheere, միրապ :

մէզար, das Grab, գերեզման :

մէզհէպ, die Religion, կրօն :

մէլայլք, die Engeln, հրեշտակ :

մէլէք, der Engel, հրեշտակ :

մէլիլ, traurig, արդարած :

մէլէմ, die Salbe, das Pflaster, սպիշմանիք :

մէճմուրի, sämmtlich, համայն, բոլորովին :

մէյլ, die Neigung, հակամիտութիւն . մէյլ վէրմէք,

neigen, հանել :

մէյխանէ, das Wirthshaus, պանդոն :

մէյխանէճի, der Wirth, պանդոնապետ :

մէյվէ , die Frucht, das Obst, պտուղ :
 մէյվէսիղ , unfruchtbar, անբերրի :
 մէյտան , der Platz, հրապարակ . der Raum, ժլոյ :
 մէնզիլ , die Post, սուրհանդակ :
 մէնշուր , }
 մէշուր , } berühmt, էրեւելի :
 մէշուկ , die Sitte, Natur, die Gewohnheit, սովորութիւն :
 մէշք , die Vorschrift, օրինակ գրոյ :
 մէսէլ , der Spruch, das Sprichwort, առած , առակ :
 մէտո՛ճ , das Lob, գովասանք . մէտո՛ճ էթմէք , loben, գովել :
 մէրամ , der Zweck, das Ende, նպատակ վախճան :
 մէրթէպէ , die Würde, յարգ :
 մէրհամէթ , das Mitleid, հարեկցութիւն , գութ :
 մէրհում , weiland, վախճանեալ :
 մէրտիվէն , die Stiege, Treppe, սանդուղի :
 մէթէպ , die Schule, դպրատուն :
 մէթուպ , der Brief, նամակ :
 մէօհր , das Siegel, Innsiegel, քնի :
 միլ , die Meile, ճշն :
 միլէթ , die Nation, ապգ :
 միհրապ , der Altar, սեղան :
 մինասիպ , anständig, պարտաւարաշատ :
 միսաֆիր , der Gast, հիւր :
 միտէ , der Magen, սրտոք :
 միրաս , die Erbschaft, ժառանգութիւն :
 միւզաքէրէ , das Gespräch, խօսակցութիւն :
 միւզէքքէր , männlich, արական :
 միւթէվէլլի , der Vorsteher, խնամակալ :
 միւլայիմ , lind, gelind, mild, sanft, weich, մեղմ , նու
 նուր :
 միւլք , das Vermögen, Gut, քնի :
 միւհիւմ , wichtig, հարկոր :
 միւշիւզաթ , das Wunderwerk, հրաշ :
 միւշալէրէ , der Rath, խորհուրդ :
 միւշթերի , der Gast, die Kundschaft, յաճախորդ :
 միւսէվէտէ , der Entwurf, ուղղաւորութիւն :
 միւրէքէպ , die Tinte, Dinte, մելան , օհակ :
 միւֆրէտ , der Witz, իմաստ հանձարելի եւ զուարճալի :
 մուհաթարա , die Gefahr, վրանգ :

մուհապպէթ , die Liebe, սէր :
 մուրատ , der Wille, կամք :
 մուքատտէս , heilig, սուրբ :
 մուքատտէր , die göttliche Vorsehung, նախախնամ-
 թիւնն ար :
 մօմ , die Kerze, մօմ եաղը , das Innslicht, ճարպ :

Ն

Նա , ohne, ան , առանց :
 նահաք , ungerecht, անիրաւ :
 նամէվճուտ , abwesend, բացակայ :
 նահլէյէ , } das Land, die Provinz, գաւառ :
 նահեա , }
 նամ , der Name, Ruhm, համբաւ :
 նամլը , der Lauf, փոշ հրացանայ :
 նամուար , berühmt, համբաւեալ :
 նայիլ օլմաք , erlangen, bekommen, haben, ստանալ :
 նասիհաթ , der Rath, die Ermahnung, խրատ . նասի-
 հաթ վերմէք , rathen, ermahnen, խրատ արալ :
 նասիր , selten, rar, սակաւագիւտ :
 նէ , was, զիչ :
 նէմ , feucht, խոնաւ :
 նէմցէ , der Deutsche, deutsch, գերմանացի , գերմանական :
 նէմցէլի , նէմցէ , der deutsche, գերմանացի :
 նէմցէճէ , deutsch, գերմանական :
 նէյէ , warum? լատն էր , ընդէր :
 նէ ... նէ , weder ... noch, ոչ ... և ոչ :
 նէտէն , von was? լատն էր , ընդէր :
 նէրէ , welcher Ort? ո՞ր տեղի :
 նէրէյէ , wohin? zu welchem Orte? ո՞ւր , յո՞ր տեղի :
 նէրէտէ , wo? in welchem Orte, ո՞ւր , յո՞րմէ տեղում :
 նէրէտէն , von wo? ուտարի :
 նէքէս , karg, խիճի :
 նէֆէս , der Athem, շնչառութիւն , շունչ :
 նըսֆը , die Hälfte, կիսամասն :
 նիզամ , die Ordnung, կարգ :
 նիյէթ , die Absicht, դիպատորութիւն :
 նիշան , das Zeichen, նշան :

նիսան, der Aprilmonath, ապրիլ :
 նու մննէ, die Probe, առհասարակաց :
 նօթա, der Punkt, կէտ :
 նօքսան, der Abgang, պակասութիւն. mangelhaft, պակաս :

Շ.

Շաղ, lustig, ուրախ :
 շաիր, der Dichter, բանաստեղծ :
 շահ, der König, Schach, արքայ :
 շահաւոր, der Prinz, արքայորդի :
 շահատ, der Zeuge, վկայ :
 շամաթա, das Geschrei, աղաղակ :
 շամտան, der Leuchter, արդանակ :
 շաիրթ, der Gesell, Schüler, աշակերտ :
 շան, die Würde, der Ruhm, փառք :
 շաշը, schiel, schel, շիւ :
 շաշմար, sich verwundern, erstaunen, ափշիւ, դարձանալ :
 շաւք, der Strahl, նշն :
 շարապ, der Wein, գինի :
 շաքա, der Scherz, Spass, die Kurzweile, խաբակ :
 շէջիր, die Stadt, քաղաք :
 շէջիրի, der Bürger, քաղաքացի :
 շէյ, die Sache, das Ding, ինչ, եր. պիտ շէյ, etwas, ինչ :
 Տիչ պիտ շէյ, nichts, ոչ ինչ :
 շէյթան, der Teufel, սատանայ :
 շէտիտ, heftig, սաստիկ :
 շէրի, das Gesetz, օրէնք :
 շէրիաթ, das Gericht, դատարան :
 շէրիտ, das Band, die Borten, ծապաններ :
 շէքեր, der Zucker, շաքար :
 շէքը, die Form, Gestalt, der Plan, ինչ, օրինակ :
 շէքը, die Klage, գանգաւ :
 շէօյլէ, solch (er, e, es) so, այսպէս, այդպէս, այսպիսի :
 շիմէք, der Blitz, փայլահերթ :
 շիմտի, jetzt, nun, այժմ, արդ :
 շիշէ, die Flasche, շիշ. das Glas, ապակի :
 շիտտէթի, heftig, սաստիկ :
 շիւփհէ, Տէս շիֆէ :

շիւքը, der Dank, շնորհակալութիւն . շիւքը էթմէք,
 danken, շնորհակալ լինել :
 շիֆա, die Genesung, առողջութիւն :
 շիֆալը, heilsam, gesund, առողջարար :
 շիֆէ, der Zweifel, Argwohn, կասկածանք, դարակոյտ :
 շիֆէլի, zweifelhaft, կասկածելի :
 շիֆէսիլ, ohne Zweifel, անկասկած :
 շու, der, die, das, dieser, diese, dieses, այդ, դա :

Ո

Ուղաթմաք, verlängern, երկայնել :
 ուղուն, lang, երկայն :
 ուղունլուք, die Länge, երկայնութիւն :
 ութանմա, die Scham, ամօթ :
 ութանմաք, sich schämen, ամայնել :
 ուճ, das Ende, ծայր . սիվլի, die Spitze, ծայր սոր .
 սիվլի ուճլու, spitzig, սրածայր :
 ումնուի, allgemein, հասարակ :
 ումմատան, ungefähr, unverhobt, անախտել :
 ույլումաք, schlafen, նիւնել, ննջել :
 ույլուքու, der Schlaf, դառն :
 ուն, das Mehl, ալիւր :
 ունութմաք, vergessen, հոռանալ :
 ուրկան, der Strick, առասան :
 ուրուպ, das Viertel, քառորդ :
 ուրուպա, das Gewand, die Tracht, das Kleid,
 զգեստ, հանդերձ :
 ուֆաք, gering, մանր :

Չ

Շաթալ, die Gabel, պարստապաղ :
 շաթլաք, der Ritz, die Spalte, der Spalt, ճեղք, ճեղ
 քանակ :
 շալլը, die Musick, երաժշտութիւն :
 շալմաք, stehlen, գողանալ :
 շաղըրմաք, nennen, rufen, կոչել :
 շամաշըր, die Wäsche, կրտսէր :

- չարէ, das Mittel, հնարք :
 չարշաբա, die Mittwoche, չրեշաբաթի :
 չարշը, der Markt, վաճառ-անոց :
 չափը, hurtig, schnell, փոխ, շուր :
 չէլէպի, höflich, բարեբալար :
 չէլիք, der Stahl, պողպատ :
 չէհրէ, das Gesicht, die Miene, երես :
 չէմպէր, die Binde, հաւ, der Reif, շրջանի պախաւաց :
 չէյրէք, das Viertel, բաւոր :
 չէնէ, das Kinn, կռի :
 չէշմէ, der Brunnen, աղբիւր :
 չէվիրմէք, umkehren, wenden, դարձոյցանել :
 չէքինմէք, weigern, հրաժարել :
 չէքմէք, ziehen, բարել. leiden, կրել :
 չէօզմէք, abbinden, losbinden, auflösen, բախել, լուծանել :
 չէօլ, die Wüste, անապատ տեղի :
 չըպլաք, nakt, խիլ :
 չըպուք, die Pfeife, ծխափայտ :
 չըրա, der Kien, das Kienholz, ծախր :
 չըրաք, der Lehrjung, Schüler, Gesell, աշակերտ, հաճ
 բախ. die Lampe, կանթեղ :
 չըքարմաք, abziehen, herausziehen, հանել :
 չըքըն, der, das Pack, ծրար :
 չըքմաք, entstehen, բռնել. steigen, ելանել :
 չիզմէ, der Stiefel, կոշիկ :
 չիթ, der Zaun, ցանկ :
 չիմոիք, der Zwick, կտրի :
 չիյ, roh, հում. der Reif, եղեան :
 չիւէք, die Blume, ծաղիկ :
 չիվթ, das Paar, զոյգ, ամուսն. paar, հասասար :
 չիվի, der Nagel, սեւ :
 չիրքին, hässlich, garstig, արելի, արեղ :
 չիւրիւթմէք, verschwenden, վատնել :
 չիւրիւք, faul, փուր :
 չուհա, das Tuch, չուխայ :
 չօք, viel, lang, բազում. չօք քէրէ, oft, öfters, բա
 ւաճ անգամ :
 չօղու, meist, բազում, յաւանգիս ծան :

չօքլուք, die Menge, բազմութիւն :

չօճոճք, das Kind, ճանաչ, որպէս :

չօրթապ, der Strumpf, խաւկապ :

Վ

պաղը, etliche, ինչինչ, աստի :

պաղիրկեաճ, der Kaufmann, Handelsmann, վաճա-

ստան :

պալ, der, das Honig, խլի :

պալըք, der Fisch, իւր :

պալտորր, die Wade, լեւի սրունից :

պախթ, das Glück, Schicksal, բաղք :

պախճա, der Garten, պարտէշ :

պահար, die Würze, համի :

պաղ, das Band, der Bund, չապ. der Weinberg,

այգի :

պաղըմաք, schreien, գոչել :

պաղլամաք, binden, չալել :

պաճ, der Zoll, բաժ, ճախ :

պաճա, der, das Kamin, ծխնեւոյ :

պաճաք, der Schenkel, սրունից :

պալաղը, gemein, gewöhnlich, առկայան :

պաշ, der Kopf, das Haupt, գլուխ :

պաշլամաք, anfangen, սկսանել :

պաշլանկը, der Anfang, սկիւբ :

պաշկա, anderer, այլ :

պաշկա թիւրիւ, { anders, auf eine andere Art,

պաշկա կէօնէ, } այլ ապա :

պապա, der Vater, հայր :

պահաս, die Wette, գրաւ, (քա պէս) :

պահաս էթմէք,)

պահաս քօմաք, { wetten, գրաւ գնել :

պահասը օլմաք,)

պարապար, gleich, հոստար :

պարխանէ, die Partie der Waare, գումար վաճառուից :

պարտակ, der Krug, իւր :

պաքը, der Rest, übrig, մնացորդ :

պաքըր, das Kupfer, պշիկ :

պաքմաք, schauen, anschauen, նկատել, հայել :

պէլի, ja, so ist, այո :

պէլլէմէք, merken, դնել յնշան, նշանակել :

պէլի, bekannt, deutlich, klar, öffentlich, յայտնի,
ծանօթ :

պէլլիսիզ, unbekannt, անծանօթ :

պէլքի, vielleicht, գուցէ :

պէյազ, weiss, ապրասի :

պէյկիր, das Lastthier, գրասար. das Pferd, ի, երէվար :

պէյն, das Hirn, ուղեղ :

պէն, ich, ես :

պէնլիք, die Ichheit, էսոութիւն :

պէնզ, die Miene, գծագրութիւն դիմաց :

պէնզէլմէք, vergleichen, nachmachen, նմանեցուցանել :

պէս, Տէ՛ս պահաս :

պէսլմէ, die Magd, das Fräulein, աղտիկն :

պէսլմէք, ernähren, սնուցանել :

պէտահվա, umsonst, չի :

պէտէլ, anstatt, փոխանակ :

պէտխուչ, das Laster, հաշտութիւն :

պէրապէր, Տէ՛ս պարապար :

պէրէքէթ, der Ueberfluss, յորդոութիւն :

պէրի, diese Seite, յայս կողմն :

տան պէրի, }
տէն պէրի, } seit, մինչ, հետէ :

պէրպէր, der Barbier, սափրիկ :

պէքեար, ledig, ամուրի :

պէքլէմէք, warten, սպասել :

պէօլիք, die Schaar, խումբ, գումար :

պէօլմէք, theil-en, austheilen, բաժանել :

պէօյիւն, heute, այսօր :

պէօյիւք, gross, մեծ :

պէօյլէ, so, solch (er, e, es,) այսպէս, այդպէս, այն-

պէս, այսպիսի, այնպիսի :

պըլք, der Knebelbart, Schnurbart, պէխ, ընչացո :

պըլաք, das Messer, դանակ, իրրոյ :

պրաքմաք, lassen, թողալ :

պիլէ, zusammen, miteinander. 'ի մասին :

պիլի, die Wissenschaft, գիտութիւն :

պիլմէք, wissen, können, գիտել :

պիծիրմէք, zeugen, բոսորացանել. vollenden, enden, ausmachen, հարարել:

պիծմէք, aufhören, ausgehen, sich enden, հարարել, աւարարել. wachsen, բոսանել:

պինմէք, steigen, ելանել. ալծա պինմէք, reiten, հեծանել 'ի Ֆի:

պիշիմ, die Form, Gestalt, der Plan, քի, օրինակ:

պիպէր, der Pfeffer, պղպեղ:

պիր, ein, einer, eine, eines, փ, ոչ, ոմ, ինչ:

պիրէր-պիրէր, einzeln, փ ըստ փովէ:

պիրի, jemand: Einer, Eine, ոմ, ոչ:

պիրլէ, sobald, իսկոյն:

պիւծիւն, ganz, ամբողջ:

պիքիր, die Jungfer, կոյս:

պու, der, die, das, dieser, diese, dieses, այս, այդ ...

սա, դա:

պու կիւն, heute, այսօր:

պու երլ, heuer, յայսմ ամ. dieses Jahr, այս ամ:

պուղ, das Eis, սառն:

պուլանըք, trübe, պղտոր:

պուլմաք, finden, գտանել:

պուլուծ, die Wolke, ամպ:

պուղզ, der Hass, արեւոյնիան:

պուղտայ, der Korn, Weizen, ցորեն:

պուլուրմաք, befehlen, հրամայել:

պունար, die Quelle, աղբիւր:

պունտա, hier, da, սա:

պուչուք, halb, կէս:

պուտ, der Schenkel, ալդր:

պուրա, dieser Ort, այս տեղի:

պուրայա, hieher, her, այստեղ, այստեղից:

պուրատան, von hier, յայսմ տեղանից, ստի:

պուրատա, hier, da, յայսմ տեղանից, սա:

պուրնօթու, der Schnupftabak, իւրաքանչիւր:

պուրուն, die Nase, ունչ, ինչ:

պօղ, grau, գորշ:

պօղմաք, zerstören, verderben, խանգարել, աւերել:

աջէ, wechseln, փոխել շրջան:

պօլ, breit, weit, ընդարձակ. überflüssig, յիշ:

պօխա , der, das Pack, պարսպ :
 պօղաղ , der Hals, պարանոց , իռլ . հայվանըն , der Ra-
 chen, իռլ գաղանայ :
 պօյ , die Statur, հասակ :
 պօյա , die Farbe, գոյն , ներկ :
 պօշ , leer, ledig, eitel, müssig, դարարել , աւայն , թա-
 չուր , անգործ :
 պօրճ , die Schuld, Pflicht, պարտիչ , պարտի :

Ս

Սաթլըք , feil, վաճառելի :
 սաթմաք , verkaufen, վաճառել :
 սալաթա , der Salat, աղյան :
 սալթ , nur, blos, գոյն , ելի :
 սալը , der Dienstag, երեքշաբթի :
 սալիհ , redlich, անհեղձ :
 սահաթ , die Uhr, Stunde, ժամ . die Uhr, das Uhr-
 werk, ժամացոյց :
 սահապ , } der Besitzer, սրացող , տէր :
 սահիպ , }
 սաղ , gesund, lebendig, առողջ , չեղորմի . die rechte
 Seite, աջակողմն . rechts, յաջակողմն :
 սաղլըք , die Gesundheit, առողջութիւն :
 սաղլըր , taub, խուլ :
 սաղտըճ , der Gevatter, Beistand, փոխհայր :
 սաման , der Stroh, յարդ :
 սայը , die Zahl, թիւ :
 սայմաք , zählen, թուել :
 սանաթ , Տէն զենահաթ :
 սանմաք , meinen, խործել :
 սանտըք , der Kasten, die Kiste, Kasse, անդրուի , արկի :
 սանքի , ungefähr, գրեթէ :
 սաչ , das Haar, հէր , գէն :
 սապահ , früh, der Morgen, առաւօր . morgen, mor-
 gens, ընդ առաւօրն :
 սապոււն , die Seife, սապոն :
 սասյր , die Geduld, համբերութիւն :
 սավուլմաք , aufschauen, 'ի բաց նայ :

- սատաքա, das Allmosen, պարհաւելան :
 սատըք, aufrichtig, ehrlich, անկեղծ :
 սարայ, der Pallast, պալատ :
 սարայտար, der Hausknecht, ծառայ քան :
 սարարմը, blass, դեղնեալ :
 սարը, gelb, դեղին,
 սարըք, der Bund, խնդիր :
 սարմաք, wickeln, einwickeln, պարտաւել :
 սարմըսաք, der Knoblauch, խոտոր :
 սաք, munter, զգուշ :
 սաքալ, der Bart, ճորտապ :
 սաքընմաք, sparen, schonen, խնայել, ճշդել. Acht ge-
 ben, զգուշ լինել :
 սաքլամաք, verbergen, behalten, aufheben, պահել :
 սաֆի, eitel, lauter, զուտ, անարար :
 սեղմէք, muthmassen, վարկանել :
 սելամ, der Gruss, ողջոյն . սելամ վերմէք, grüssen,
 ողջոյն ասել . սելամ եթմէք, grüssen lassen, ող-
 ջանել :
 սեմիզ, fett, feist, գէր :
 սէյր, } der Spaziergang, die Unterhaltung, ճեմել
 սէյր, } 'ի շօտանս, թեմ . սէյր եթմէք, zuschauen,
 } նալ 'ի վին :
 սէյիրձի, der Zuschauer, զինող, հանդիսական :
 սէյրէք, selten, սակաւագիւտ :
 սէն, du, դու :
 սէնէ, das Jahr, տի :
 սէպէպ, die Ursache, պարճառ :
 սէս, die Stimme, der Laut, յայն :
 սէվինճ, die Freude, ուրախաւելան :
 սէվմէք, lieben, սիրել :
 սէտա, die Stimme, der Laut, յայն :
 սէրթ, hart, պինդ . streng, անաշու . stark, fest, կարծր :
 սէրխօշուք, der Rausch, արբեցուելան :
 սէրմայէ, das Kapital, գլուխ դրամայ :
 սէրպէսթ, frei, համարձակ, ապար :
 սէօզ, die Rede, Stimme, das Wort, խօսք . սէօզ
 վերմէք, versprechen, խոստանալ . սէօզ եթմէք,
 verabreden, խօսակցել :

- սեօյլեմէք, sagen, reden, խօսել, ասել :
 սեօյմէք, schelten, schimpfen, թշնամանել :
 սեօնտիւրմէք, auslöschen, շիջեցանել :
 սեֆա, die Wollust, Բերդրութիւն, հեղաութիւն . die
 Unterhaltung, շօտանք :
 սրթմա, das Fieber, ջերմ, պէտք :
 սրճաք, warm, heiss, ջերմ :
 սրմարլամաք, bestellen, յանձն առնել :
 սրչան, die Maus, die Ratte, Ratze, հոն :
 սրչամաք, springen, իսկոնալ :
 սրրա, die Reihe, հարդ, դաս . die Zeile, գող :
 սրրչա, das Glas, ապակի :
 սրք, oft, öfters, սպէս . dicht, թանձր :
 սրքը, stark, streng, fest, խիստ, անախտ :
 սրքընթը, die Angst, անհրաւրտ . ճան սրքընթըսը,
 die Langweile, յանձրութիւն, պաղպրութիւն :
 սրքլեթ, die Angst, անհրաւրտ :
 սիւա, das Vaterland, հայրենիք :
 սիւահ, das Gewehr, զենք :
 սիւմէք, abwischen, ջնջել :
 սիմա, die Miene, Gesichtszüge, գծագրութիւն դիմաց :
 սիյահ, schwarz, սև :
 սինէք, die Fliege, ճանճ. սիւրի սինէք, die Mücke, ճէշ :
 սիւրի, spitzig, սրածայր :
 սիւրիլէք, die Spitze, սրութիւն :
 սիտիք, der Urin, Harn, գլ :
 սիրքէ, der Essig, խցախ :
 սիւնկէր . der Schwamm, սպունգ :
 սիւտ, die Milch, կաթ :
 սիւրմէք, treiben, վանել, հեղ, հալածել, Բողբոջել . ver-
 weisen, ախտել : abführen, լւծանել որովայնի :
 սիւփիւրկէ, der Besen, ասել :
 սիփէր, die Zuflucht, ապաստան :
 սու, das Wasser, ջուր . der Saft, հիւթ . սու քույու-
 սու, der Brunnen, ջրհոր :
 սուալ, die Frage, հարցում :
 սուչ, die Schuld, յանցանք :
 սուչսուչ, unschuldig, անմեղ, արդար, սուչսուչ չը-
 քարմաք, entschuldigen, անմեղատիւ առնել :

սուս, still, լինի :
 սուսմաք, schweigen, լռել :
 սուսուզ, durstig, ծարաւ :
 սուսուզլուք, der Durst, ծարաւ :
 սուրէթ, die Abschrift, պատճէն :
 սուֆրա, der Tisch, սեղան :
 սօլ, link, խախտ :
 սօլուք, der Athem, շնչել :
 սօյ, die Art, Gattung, Weise, ազգ, էութիւն, որեւոր :
 սօյդատէ, adelich, ազնուազարծ :
 սօն, das Ende, letzt, վերջ :
 սօնողրա, nach, nachdem, nachher, զիցի, ապա, յետոյ :
 սօպա, der Ofen, ջերմափուռն, լոռիկ :
 սօվուք, kalt, ցուրտ . die Kälte, ցրտութիւն :
 սօվուքլուք, die Kälte, ցրտութիւն :
 սօրմաք, fragen, հարցանել :
 սօրուշ, die Frage, հարցումն :
 սօքաք, die Gasse, փողոց :
 սօքմաք, stechen, փել :
 սօֆու, fromm, andächtig, ջերմեանդէն :

Ս.

Սլազ, die Predigt, քարոզ . վազ վերմէք, predigen,
 քարոզել :
 վաիզ, der Prediger, քարոզիչ :
 վայ, ach! ակ :
 վասիյէթ, das Testament, Կրօն :
 վարիս, der Erbe, ժառանգ :
 վաքըթ, die Zeit, ժամանակ :
 վաֆթիզ, die Taufe, ճրտութիւն . վաֆթիզ էթմէք,
 taufen, ճրտել :
 վէ, auch, und, և :
 վէզնէ, die Goldwaage, կշիռ ոսկւոյ :
 վէթան, das Vaterland, հայրենիք :
 վէրկի, die Gabe, Stener, արտոյ :
 վերմէք, geben, abgeben, übergeben, überliefern,
 արտ. էյրէթի վերմէք, (etwas) leihen, յանձն
 արտ. էօտիւնճ վերմէք, (Geld) leihen, փոխ արտ. :

Վիճուտ, der Körper, հարմին :
 Վիլայէթ, das Land, die Provinz, գաւառ :
 Վուրմաք, schlagen, hauen, treffen, schiessen, հար-
 նահել, շարհահել :
 Վուրուշ, der Schlag, հարումն, հարումած :

S

Տա, } auch, noch, mehr, ես, տաւաւել :
 տահա, }
 տաղ, der Berg, լեռան :
 տամար, die Ader, երակ :
 տամլա, der Tropfen, նախել, der Schlag, իջումած, }
 նախումած :
 տայլմա, immer, stets, allemal, մշտ :
 տայիրէ, der Kreis, շրջանակ :
 տանա, das Kalb, ութ :
 տաւա, der Prozess, դատ, խորշել :
 տատ, der Geschmack, համ, ճաշակ :
 տար, eng, schmal, նեղ :
 տարկըն, böse, zornig, զայրացեալ :
 տէլի, der Thor, Narr, toll, dumm, յիմար :
 տէլիք, das Loch, ծակ, die Oeffnung, բացումած :
 տէմէք, sagen, reden, heissen, nennen, ասել, անուա-
 նել, նշել :
 տէմիր, das Eisen, երկաթ :
 տէյէնէք, der Stock, Stab, Prügel, ցաւաղ, գան :
 տէյիլ, nicht, չի, ոչ :
 տէյիշ, der Tausch, խոփանալու, փոխել :
 տէյիշտիրմէք, verändern, abändern, tauschen, wech-
 seln, փոխել :
 տէյերմի, rund, բոլորի :
 տէյմէք, kosten. Werth seyn, արժէլ :
 տէնէմէք, versuchen, փորձել :
 տէնիղ, das Meer, die See, ծով :
 տէվլէթ, der Reichthum, հարստութիւն, տէվլէթի
 ալի, die hohe Pforte, Pforte, բազաւարդութիւն
 օսմանիւն :
 տէրի, das Fell, Leder, die Haut, հարկ :

- տէրին, tief, խորին :
 տէրս, der Unterricht, die Lection, դաս :
 տէրտ, die Plage, Pein, դառաւայանք :
 տէք, bis, մինչ, մինչև :
 տէօյմէք, prügeln, գանել. stossen, ըսել. klopfen,
     հարկահել :
 տէօնմէք, kehren, դառնալ :
 տէօշէք, das Bett, անկողին :
 տըշարը, die äussere Seite, արդարին կողմն :
 տըշարըյա, համ տըշարը, hinaus, արդարա :
 տըշարտա, համ տըշարը, ausser, aussen, արդարայ :
 տըքքէթլի, genau, ճիշդ :
 տիզ, das Knie, ծոռին :
 տիլ, die Zunge, լեզու. die Sprache, բարբառ :
 տիլիզ, stumm, համբ :
 տիլնէմէք, horchen, ունի դնել :
 տին, der Glaube, հաւատար :
 տիշ, der Zahn, աբան :
 տիսլ, der Grund, յարակ :
 տիվան, die Audienz, արեան. տիվան էֆէնտիսի,
     der Rath, խորհրդական :
 տիրսէք, der Ellbogen, արմուին :
 տիւզ, eben, հարկ :
 տիւզմէք, zurichten, յարդարել :
 տիւյիւն, die Hochzeit, հարսանիք :
 տիւյմէ, der Knopf, կոճակ :
 տիւն, gestern, երէկ. տիւն տէյիլ օպիր կիւն, vor-
     gestern, յետանդն :
 տիւնեայ, die Welt, աշխարհ :
 տիւշ, der Traum, երազ. տիւշ կէօրմէք, traumen,
     երազ տեսնել :
 տիւշիւնմէք, denken, խաւալ, sorgen, հոգալ. եվէլ,
     vorsehen, նախախնամել, հոգալ յառաջագոյն :
 տիւշման, der Feind, թշմալ :
 տիւշմանլըք, die Feindseligkeit, der Hass, թշմանդ.
     թիւն, արեւ-թիւն :
 տիւշմէք, fallen, անկնել :
 տիւտիւք, die Pfeife, սրինգ :
 տիւրթմէք, stossen, խնել, հել :

տիւրմէք, zusammenlegen, ծալել :
 տուա, das Gebeth, աղօթ . տուա էթմէք, betheu,
 աղօթել :
 տուման, der Ranch, ծռախ :
 տույմաք, fühlen, empfinden, չէալ . hören, erfahren,
 լսել :
 տույուրմաք, melden, ապր առնել :
 տուվար, die Mauer, Wand, որմ :
 տուրմա, beständig, անդադար :
 տուրմաք, aufhören, հասիլ, դադարիլ . stehen, մնալ, հալ :
 տուրտուրմաք, aufhalten, հասեցանքանել :
 տուրու, voll, լի . der Hagel, հարկուր :
 տուրուրմաք, füllen, լցանքանել :
 տուրուրմաք, gebären, zeugen, ծնանել :
 տուրու, redlich, անկեղծ :
 տուրուրուք, das Recht, իրաւունք :
 տումուզ, das Schwein, der Eber, die Sau, խոզ :
 տուն, die Hose, անդրազարդիք :
 տուսթ, der Freund, բարեկամ :
 տուսթուք, die Gefälligkeit, հաճութիւն :
 տուտաք, die Lippe, die Lefze, շրթունք :
 տուրումաք, weben, անհանել, հիւսել :

P

րաայա, der Unterthan, սարտի, հնազանդեալ :
 րահաթ, ruhig, bequem, անդորր . die Ruhe, հանգիստ,
 անդորրութիւն :
 րահաթլըք, die Ruhe, հանգիստ, հանգստութիւն :
 րասաթ, das Schicksal, der Fall, դիպումածք :
 րաքամ, die Ziffer, թուանշան :
 րէհին, das Pfand, գրաւ :
 րէնկ, die Farbe, գոյն :
 րէսմ, die Form, Gestalt, der Plan, յե, օրէնակ . die
 Zeichnung, գծագրութիւն :
 րիշա, die Bitte, աղաչանք :
 րիւզկեար, der Wind, հողմ :
 րիւզնամէ, der Kalender, Tagebuch, օրացոյց :
 րուհ, der Geist, ոգի, հոգի :

- Վաքամաք, zumachen, zudecken, փակել :
 քաբաք, der Deckel, խափ, փափարիկ :
 քաբու, das Thor, die Thür, Pforte, դռան, der Hof, ապարանք :
 քազ, die Gans, սագ :
 քազմաք, graben, stechen, փրել :
 քաթ, der Stock, դափիկն . եալլն քաթ, einfach, պարզ, փակ . եիւզ քաթ, hundertfach, հարիւրապարիկ :
 քալփաք, die Mütze, խոյր :
 քալէ, das Schloss, բերդ :
 քալէմ, die Feder, գրիչ :
 քալլն, dick, grob, հաստ, սորտաք, բանջր :
 քալմաք, bleiben, մնալ :
 քալտրրում, das Pflaster, սալապարակ :
 քալտրրմաք, heben, ամբարանել :
 քալֆա, der Gesell, համբակապետ :
 քաշլալթը, das Frühstück, նախաճաշիկ :
 քաշլէ, der Kasse, սուրճ :
 քամարա, die Kammer, խոյ, սենեակ :
 քայ, der Sturm, փռնորիկ :
 քայթան, die Schnur, լար, ծապաւեն :
 քայիմէ, die Liste, դուղակ :
 քայիտէ, die Regel, խնձ :
 քայնամաք, sieden, քառալ :
 քայնաք, die Quelle, աղբիւր :
 քայս, ՏՊ հնչոյ :
 քան, das Blut, արիւն :
 քանատ, der Flügel, թև :
 քանոն, das Gesetz, օրէնք :
 քաշըք, der Löffel, դրփալ :
 քաչ, wieviel, չանք :
 քաչըք, verrückt, ապուշ :
 քաչմաք, fliehen, փախչել :
 քապա, plump, grob, roh, անհեթեթ, անոճ, սորտաք :
 քապահաթ, die Schuld, յանցանք :
 քապիլ, möglich, հնարաւոր :

- քապուլ էթմէք, annehmen, ընդունել :
 քասապ, der Metzger, հասլաճառ :
 քասաֆէթ, die Sorge, հոգ :
 քաւ, der Zunder, Schwamm, լույկէ :
 քաւի, fest, stark, hart, պինդ, ամուր, հաստատուն :
 քաւկա, der Streit, Zank, կռիւ :
 քաւուն, die Melone, Zuckermelone, սեխ :
 քատեհ, das Trinkglas, գաւառ :
 քատէմէ, der Stock, դարբին :
 քատըն, die Frau, տիկին :
 քար, der Schnee, յիւն . քար եղմաք, schneien, յիւնել :
 քարա, schwarz, սեւ . das Land, երկիր, դաւա :
 քարաքուշ, der Adler, աքծիւ :
 քարանձաւ, die Finsterniss, խաւար . dunkel, finster, խաւարչոյն :
 քարքուղ, die Wassermelone, ձմերուկ :
 քարէմֆիլ, der Würznagel, մեխ :
 քարը, das Weib, Eheweib, die Frau, Gemahlin, կին, ամուսին :
 քարըն, der Bauch, որովայն, գոր :
 քարըշ, die Spanne, թիւ :
 քարըշթըրմաք, mischen, խառնել :
 քարշը, gegen, entgegen, wider, gegenüber, հանդէպ, դէպ ի, դէմ, ընդդէմ :
 քարտաշ, der Bruder, եղբայր . քըզ քարտաշ, die Schwester, քոյր :
 քաֆէ, die Partie der Waaren, գումար վաճառաց :
 քեահաթ, } das Papier, թուղթ . der Brief, նամակ .
 քեաղըթ, }
 օյուն քեահատը, die Karten, թուղթ խաղա :
 քէմիք, das Bein, der Knochen, ոսկր .
 քէյֆ, die Laune, զուարթութիւն :
 քէյֆի, lustig, զուարթ, ուրախ :
 քէնէֆ, der Abtritt, արդարեայ :
 քէնտի, eigen, selbst, ինքն :
 քէշի, die Ziege, այծ :
 քէպապ, der Braten, խորովածոյ :
 քէսէ, der Beutel, խոփ :

- քէսմէղ, stumpf, բռն, գռւ :
 քէսմէք, schneiden, hauen, հարանել :
 քէսքին, scharf, հարու :
 քէտի, die Katze, հարու :
 քէրէ, das Mahl, անգամ. քաչ քէրէ, wie oft, անգամ :
 քէրէսթէ, oft, öfters, սրէպ :
 քէրէսթէ, der Stoff, Zeug, նիւն, արարչ :
 քէօրէք, der Hund, շուն :
 քէօրիւք, der Schaum, փրփուր :
 քէօրրիւ, die Brücke, der Steg, համարջ,
 քէօրկէ. Տէս քէօրկէ :
 քէօյ, das Dorf, գիւղ :
 քէօշէ, das Eck, der Winkel, անկիւն :
 քէօր, blind, կոր :
 քէօրկէ, der Schatten, ստուեր :
 քէօք, der Wurzel, արմար :
 քէֆիլ, der Bürge, երաշխաւոր :
 քըզ, die Magd, das Mädchen, Fräulein, աղջիկ, օ-
 դուրդ. die Tochter, դուստր :
 քըթլըք, der Mangel, (an Lebensmittel,) առի :
 քըլ, das Haar, հէր :
 քըլըճ, der Degen, das Schwert, սուր, սուսեր :
 քըյամէթ, die Auferstehung, յարութիւն. քըյամէթ
 կիւնիւ, der jüngste Tag, օր դատաստանի :
 քըյաս, der Einfall, die Meinung, Vermuthung, հար-
 ծիտ, վարի. քըյաս էթմէք, vermuthen, meinen,
 վարիմնել :
 քըյմէթ, der Werth, արժէք, յարգ :
 քընտրըմաք, überreden, համոզել :
 քըշ, der Winter, ձմեռ :
 քըշըն, in Winter, 'ի ձմերայի :
 քըսա, kurz, հարճ :
 քըսալթմաք, abkürzen, հարճել :
 քըսըր, unfruchtbar, անու, սրբիշ,
 քըր, wüste, անայի, անդին, grau, գորշ :
 քըրալ, der König, արքայ :
 քըրաղը, der Reif, եղեան :
 քըրմաք, brechen, հարդել, խորհանել :
 քըրմըզը, roth, հարդի :

- քի, dass, damit, ըէ, շէ :
 քիթապ, das Buch, գիրք :
 քիւիտ, das Schloss, հոսպիտալ, աղերս :
 քիլսէ, die Kirche, եկեղեցի :
 քիմսէ, die Person, անհոն :
 հիչ քիմսէ, չ) niemand, keiner, keine, keines,
 հիչ պիր քիմսէ, չ) ոչ ոք :
 քիւն, der Groll, սէն, ոխ :
 քիշի, die Person, jemand, անհոն, ոք :
 քիր, der Schmutz, աղբ :
 քիրա, der Zins, Lohn, վարձ :
 քիրայա վերմէք, vermiethen, գաւ'ի վարձու :
 քիրէճ, der Kalk, հէր :
 քիւթ, stumpf, բնացեալ բռն :
 քիւլ, die Asche, հետիւր :
 քիւլահ, die Mütze, գլուխ :
 քիւլիւք, klein, փոքր :
 քիւրք, der Pelz, ծուղաւ :
 քիւֆ, der Moder, բորբոս :
 քիւֆր, der Fluch, հայհոյութիւն . քիւֆր էթմէք,
 verfluchen, հայհոյել :
 քութու, die Dose, Büchse, պոռթ :
 քուլ, der Diener, ծառայ :
 քուլաք, das Ohr, ականջ :
 քուլէ, der Thurm, աշտարակ :
 քուլլանմաք, brauchen, 'ի հէր արխանել :
 քուլլանըլըր, gebräuchlich, գործածական :
 քուլլուք, die Wache, պահ :
 քուլաքլամաք, umarmen, գիրէս արխանել :
 քուլմ, der Sand, ասպ :
 քուլմաշ, das Zeug, Tuch, der Stoff, հերպաս :
 քուլըրուք, der Schwanz, Schweif, պոստ :
 քուշ, der Vogel, թռչուն :
 քուլէթ, die Stärke, Macht, Gewalt, զօրութիւն :
 քուլէթլի, stark, mächtig, զօրեղ, հզօր :
 քուտուզ, wüthend, հարադի :
 քուտուզլուք, die Wuth, հարադրութիւն :
 քուտասա, die Messe, պարարակ :
 քուտրէթ, die Macht, Gewalt, հարողութիւն :

- քուրու, dürr, trocken, չոր :
 քուրպան, das Opfer, զոհ :
 քուրտ, der Wurm, որդի . der Wolf, գայլ :
 քօբմաք, entstehen, բխել :
 քօլ, der Arm, Բաղուճ . die Wache, պահ :
 քօլայ, leicht, զեղեղ :
 քօճա, der Mann, Ehemann, Gemahl, այր :
 քօմաք, setzen, legen, stellen, դնել :
 քօմշու, der Nachbar, դրացի :
 քօյու, dick, ճաճույթի . dunkel, մութ :
 քօյուն, das Schaf, ոչխար :
 քօյ վերլովիշ, los, արձակել :
 քօնաք, die Wohnung, das Quartier, Բնակարան, օ-
 նիսան :
 քօշմաք, laufen, ընթանալ, վազել :
 քօշուշ, der Lauf, ընթացի :
 քօշ, der Widder, խոյ :
 քօրքաճաք, schrecklich, զարհուրելի :
 քօրքաք, bang, furchtsam, երկոյ :
 քօրքմաք, sich fürchten, երկնել :
 քօրքու, die Furcht, երկիւղ :
 քօքմաք, stinken, riechen, Բութել . էյի քօքմաք, rie-
 chen, Բութել զհոյ անոյշ . Ֆէնա քօքմաք, stinken,
 Բութել զհոյ Գարշ :
 քօքու, der Geruch, Gestank, հոյ, կիւզէլ քօքու,
 der Geruch, անոյշ հոյ . Ֆէնա քօքու, der Ge-
 stank, Գարշ հոյ :
 քօքուլամաք, riechen, հոյորութել :

( )

- ( ), er, sie: jener, jene, jenes, նա, այն :
 օթ, das Kraut, Heu, խոտ :
 օթուրմաք, sitzen, նստել . wohnen, Բնակել :
 օլ . Տէն օ :
 օլմաք, seyn, werden, haben, ունիւն, լինել . zeitig wer-
 den, հաստատանալ :
 օլմուշ, reif, հասուն :
 օղան, der Bube, Knabe, որդայ :

օղուլ, der Sohn, որդի :
 օճաք, der Herd, վառարան :
 օմուզ, die Achsel, ուս :
 օյանք, munter, wach, արևուն :
 օյնամաք, spielen, խաղալ :
 օյուն, das Spiel, խաղ :
 օյուք, die Höhle, խոռոչ . hohl, գոգաւոր :
 օլա, das Feld, դաշտ :
 օտա, die Stube, das Zimmer, սենեակ :
 օտուն, das Holz, փայտ :
 օրա, jener Ort, այն տեղի :
 օրայա, dorthin, hin, յայն տեղի, անդ :
 օրատա, dort, alldort, անդ, յայնձ տեղանոյ :
 օրթա, die Mitte, das Mittel, Գլ :
 օրման, der Wald, անտառ :
 օրուճ, die Fasten, ծոճ :
 օրտա . Տէ՞ս օրատա :
 օրտու, das Lager, բանակ :
 օքումաք, lesen, ընթերցում . rufen, einladen, հրչել,
 հրաւիրել :
 օքումուլ, gelehrt, գիտուն, իմաստուն :
 օքքա, das Mass, երջնակի :

Ֆ

Ֆազիլէթ, die Tugend, առաքինութիւն :
 Ֆազիլէթիկ, tugendhaft, առաքինի :
 Ֆայտա, der Nutzen, Vorthail, օգուտ, շահ :
 Ֆայտալը, nützlich, շահաւէտ :
 Ֆարազա, obwohl, թէպէտ :
 Ֆարք, der Unterschied, պահպանութիւն :
 Ֆէնա, arg, übel, böse, schlimm, schlecht, վարկար, չար :
 Ֆէնալք, das Uebel, die Bosheit, վարկարութիւն :
 Ֆէս, die Kappe, փսի :
 Ֆըլքը, der Mist, քաւոր, ապաւան :
 Ֆըլք, das Fass, տակառ :
 Ֆըրանճէլա, die Semmel, հաց սպիրտակ :
 Ֆըրթընա, der Sturm, փռփռիկ, փրփիկ :

Փըրքա, die Seite, **հռն. իքի Փըրքալըք**, der Zwist,
 երկպառակութիւն :

Փիրասէթ, die Vernunft, **հսեճար** :

Փիրասէթի, vernünftig, **հսեճարէղ** :

Փիքը, der Gedanke, Sinn, Einfall, die Meinung,
 միտ, հարծիտ :

Փիօրին, (60 քրայցարլըք պիր սիքքէ) der Gul-
 den, **Քօրինի** :

Փունա, (176 տրէմլիք պիր չէքի) das Pfund, **Քունար** :

Փուքարա, arm, der Bettler, աղէար :

Փօտուլ, stolz, hochmüthig, **հպարտ, գոռու** :

Վ Ե Ր Զ

ՅԵՆԿ ԳԼԽՈՅ

ԳԼ. Ա.	Յաղագս ընթեռնելոյ .	1
Յօդ. ա.	Յաղագս գրող .	1
	Արտասանութիւն ձայնաւորաց .	3
	Արտասանութիւն բաղաձայնից .	5
Յօդ. բ.	Յաղագս վանկի .	9
Յօդ. գ.	Յաղագս բառի .	10
	Բաղադրութիւն բառից ընդ ածանցականս .	11
	Յաղագս շեշտի .	13
Յօդ. դ.	Յաղագս մասանց բանի .	14
Յօդ. է.	Վասն հոլովմանց և խոնարհմանց ընդհանրապէս .	15
ԳԼ. Բ.	Յաղագս մասանց բանի .	17
Յօդ. ա.	Յաղագս յօդի .	17
Յօդ. բ.	Յաղագս գոյական անուանց .	20
	ա. Ձէ գոյականաց .	20
	բ. Տեսակ գոյականաց .	21
	գ. Թիւ գոյականաց .	21
	դ. Սեռ գոյականաց .	23
	է. Հոլովք եւ հոլովմունք գոյականաց .	26
	Ճանօթութիւնք ինչ 'ի վերայ հոլովմանց :	28
	Անհոլով բառք .	35
	Հոլովումն օտարադգի բառից .	37
	Հոլովմունք յատուկ անուանց .	38
Յօդ. գ.	Յաղագս ածականաց և բաղադրութեան նոցա .	41
	Բաղդադրութիւն ածականաց .	45
Յօդ. դ.	Յաղագս Թուական անուանց .	48
Յօդ. է.	Յաղագս գերանուան .	52
	Ստացական գերանուանք .	54
	Ցուցական գերանուանք .	55
	Յարաբերական գերանուանք .	57
Յօդ. չ.	Յաղագս բայից .	58
	Խոնարհմունք բայից .	60
	Գիտելիք վասն բայից .	76
	Ցանկ անկանոն բայից .	83
Յօդ. Ն.	Յաղագս նախադրութեան .	92
Յօդ. Ը.	Յաղագս մակբայի .	104
Յօդ. Թ.	Յաղագս շաղկապի .	112
Յօդ. Ժ.	Յաղագս միջարկութեան .	115
ԳԼ. Գ.	Համաձայնութիւն մասանց բանի ընդհանրապէս .	116
Յօդ. ա.	Համաձայնութիւն գոյականաց .	117
Յօդ. բ.	Խնդրառութիւն ածականաց .	119
Յօդ. գ.	Համաձայնութիւն բայից .	120
	Յաղագս կիրառութեան ընդունելութեանց .	123
	Յաղագս օժանդակ բայից .	123
	Համաձայնութիւն բայից ընդ աներկոյթս .	124
	Համաձայնութիւն բայից ընդ գոյականս .	125
Յօդ. դ.	Համաձայնութիւն նախադրութեանց .	131

ԳԼ Դ. Յաղագս յարմարագրութեան .	135
Վասն բաժանման ժանկից .	139
Վասն կետագրութեան և նշանաց .	140
Յաղագս պատուագրոց .	145
ԳԼ Ե. Կրթութիւն գերմանական լեզուի .	147
Չրոյցք Ծ. Յաղագս այց առնելոյ ուսմբ .	147
Չրոյցք Բ. Յաղագս ճանապարհի .	149
Չրոյցք Դ. Յաղագս երեկոյեան դրօսանաց .	153
Չրոյցք Զ. 'ի հասանելն 'ի քաղաք ինչ .	156
Չրոյցք Է. Յաղագս գնելոյ ինչ .	
Օրինակ նամակի .	165
ԲԱՆՈՒՄԱՆ. 'ի գերմանականէն 'ի Հայ և 'ի Տաճիկ .	166
'ի Հայէ 'ի Տաճիկ և 'ի գերմանացի .	207
'ի Տաճիկերէնէ 'ի գերմանացի և 'ի Հայ .	248

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 04147 8846

Ֆըրբա, die Seite, **հռն-իքի Ֆըրբալըք**, der Zwist,
 երկպառանդութիւն :

Ֆիրասէթ, die Vernunft, **հանճար** :

Ֆիրասէթլի, vernünftig, **հանճարեղ** :

Ֆիքըր, der Gedanke, Sinn, Einfall, die Meinung,
 գիտ, կարծիք :

Ֆիօրին, (60 քրայցարլըք պիր սիքքէ) der Gul-
 den, **Քօրինի** :

Ֆունտ, (176 տրէմլիք պիր չէքի) das Pfund, **Քունտ** :

Ֆուքարա, arm, der Bettler, աղիար :

Փօտուլ, stolz, hochmüthig, **հպարտ**, **գոռուլ** :

Վ Ե Ր Զ

ՅԸՆԿ ԳԼԽՈՅ

ԳԼ Ա. Յաղագս ընթեանդ .	1
Յօդ. Ծ. Յաղագս դրոց .	3
Արտասանութիւն ձայնաւորաց .	3
Արտասանութիւն բաղաձայնից .	5
Յօդ. Բ. Յաղագս վանկի .	9
Յօդ. Դ. Յաղագս բառի .	10
Բաղադրութիւն բառից ընդ ածանցականս .	11
Յաղագս շեշտի .	13
Յօդ. Կ. Յաղագս մասանց բանի .	14
Յօդ. Լ. Վանն հորովմանց և խոնարհմանց ընդհանրապէս .	15
ԳԼ Բ. Յաղագս մասանց բանի .	17
Յօդ. Ծ. Յաղագս յօդի .	17
Յօդ. Թ. Յաղագս գոյական անուանց .	20
Ծ. Ձև գոյականաց .	20
Բ. Տեսակ գոյականաց .	21
Դ. Թիւ գոյականաց .	21
Կ. Սեռ գոյականաց .	23
Լ. Հորովք եւ հորովմունք գոյականաց .	26
Ճանութութիւնք ինչ 'ի վերայ հորովմանց :	28
Անհորով բառք .	35
Հորովումն օտարադգի բառից .	37
Հորովմունք յատուկ անուանց .	38
Յօդ. Դ. Յաղագս ածականաց և բաղադրութեան նոցա .	41
Բաղադրութիւն ածականաց .	45
Յօդ. Կ. Յաղագս թուական անուանց .	48
Յօդ. Լ. Յաղագս գերանուան .	52
Ստացական գերանուանք .	54
Յուցական գերանուանք .	55
Յարաբերական գերանուանք .	57
Յօդ. Զ. Յաղագս բայից .	58
Խոնարհմունք բայից .	60
Գիտելիք վանն բայից .	76
Յանկ անկանոն բայից .	83
Յօդ. Է. Յաղագս նախադրութեան .	92
Յօդ. Ը. Յաղագս մակբայի .	104
Յօդ. Թ. Յաղագս շղկապի .	112
Յօդ. Ժ. Յաղագս միջարկութեան .	115
ԳԼ Գ. Համաձայնութիւն մասանց բանի ընդհանրապէս .	116
Յօդ. Ծ. Համաձայնութիւն գոյականաց .	117
Յօդ. Թ. Խնդրառութիւն ածականաց .	119
Յօդ. Դ. Համաձայնութիւն բայից .	120
Յաղագս կերպառութեան ընդունելութեանց .	123
Յաղագս օժանդակ բայից .	123
Համաձայնութիւն բայից ընդ աներևոյթս .	124
Համաձայնութիւն բայից ընդ գոյականս .	125
Յօդ. Կ. Համաձայնութիւն նախադրութեանց .	131

